

ज्ञानदीप

वार्षिकांक : २०२४-२५

॥ उत्तिष्ठत् जाग्रत प्राप्य वराह्निबोधत ॥

आधारस्तंभ व प्रेरणास्थान

मा.बी.आर. तोष्णीवाल

अध्यक्ष, श्री गजानन शिक्षण प्रसारक मंडळ,
येलदरी कॅम्प ता.जिंतूर जि.परभणी

प्राचार्य डॉ. एस. जी. तळणीकर

तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय,
सेनगांव ता. सेनगांव जि. हिंगोली

प्रभिनंदन

पदवीदान समारंभात पदवी प्रमाणपत्रांचे मान्यवरांच्या हस्ते वितरण त्या प्रसंगी उपस्थित मा. अशोक सास्ते, प्राचार्य डॉ. एस.जी. तळणीकर, प्राध्यापक व पदवीप्राप्त विद्यार्थी

साक्षी लांडगे
मेहंदी स्पर्धेत सहभाग

संपदा डोळसकर
नृत्य स्पर्धेत सहभाग

रूपाली बांगर
रांगोळी स्पर्धेत सहभाग

वैष्णवी खंडेलवार
सुगम व शास्त्रीय गायन
स्पर्धेत सहभाग

आंचल बांगर
चित्रकला स्पर्धेत सहभाग

करण वाणी
मृदंगवादन
स्पर्धेत सहभाग

जुनेद शेख
वक्तृत्व व वादविवाद
स्पर्धेत सहभाग

लक्ष्मण राठोड
100 मी. लांबउडी ICT
अश्वमेश स्पर्धेत सहभाग

साक्षी देवकते
टेबल टेनिस ICT
अश्वमेश स्पर्धेत सहभाग

शिवाजी शिंदे
क्रॉस कंट्री D-Zone
द्वितीय क्रमांक

विकास शिंदे
क्रॉस कंट्री D-Zone
द्वितीय क्रमांक

सतनाम चव्हाण
क्रॉस कंट्री D-Zone
द्वितीय क्रमांक

रंजित धोतरे
क्रॉस कंट्री D-Zone
द्वितीय क्रमांक

रूपाली शिंदे
कुस्ती स्पर्धा, ५३ किलो.
राज्यस्तरीय तृतीय

आदित्य तायडे
विभागीय गोळाफेक
स्पर्धेत सहभाग

तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, सेनगांव
ता. जितूर जि. परभणी

संचालक मंडळ

अ.क्र.	नाव	पद
१	श्री. ब्रिजगोपाल रामनारायण तोष्णीवाल	अध्यक्ष
२	श्री. सुभाषअप्पा विश्वनाथ एकशिंगे	उपाध्यक्ष
३	श्री. उमराव माणिकराव शेळके	सचिव
४	सौ. सरोज घनशामदासजी गट्टाणी	सहसचिव
५	श्री. सुजितकुमार शामसुंदर मुंदडा	कोषाध्यक्ष
६	श्री. पुरुषोत्तम किशनलाल दरक	सदस्य
७	श्री. गोविंदप्रसाद रामनारायण तोष्णीवाल	सदस्य
८	सौ. लिलादेवी गिरधारीलाल तोष्णीवाल	सदस्य
९	श्री. रमण गिरधारीलाल तोष्णीवाल	सदस्य
१०	डॉ. एस.जी. तळणीकर	प्राचार्य

श्री गजानन शिक्षण प्रसारक मंडळ, येतदरी कॅम्प द्वारा संचलित
तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, सेनगांव, जि. हिंगोली

ज्ञानदीप

प्रकाशन	: २०२४-२५
प्रकाशक	: प्राचार्य डॉ.एस.जी. तळणीकर (तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, सेनगांव)
मुख्य संपादक	: प्रा.यु.पी. सुपारे
सह-संपादक	: प्रा.डॉ.डी.जी. सावंत
विद्यार्थी संपादक मंडळ	: कोमल प्रकाश गायकवाड गौरव महादेव ननावरे उज्वला मधुकर गवळी स्नेहा गजानन सोळंके किरण विष्णु राईतकर वैभव त्र्यंबक बोरकर अर्जुन उद्धव गिते
वार्षिकांक समिती	: प्रा. घन पी. के. डॉ. भालेराव जी.पी. डॉ. पजई एस.आर. डॉ. शिंदे एच. टी. डॉ. गोरे आर. एस. डॉ. वाघ व्ही.जी. डॉ. टापरे ए.डी. डॉ. घुटे बी.बी.
मुखपृष्ठ	: डॉ. पाटील डी.डब्ल्यु.
वृत्तसंकलन	: प्रा. गायकवाड एन.एस., प्रा. थोरात डी.डी.
अक्षरजुळवणी	: अनिल गरड, प्रसाद कुलकर्णी, गजानन अंभुरे
मुद्रण	: महेश ऑफसेट, परभणी.

मनोगत...

प्रिय विद्यार्थी मित्र-मैत्रिणीनो,

नमस्कार,

शैक्षणिक वर्ष २०२४-२५ या वर्षाचा आपल्या महाविद्यालयाचा 'ज्ञानदीप' वार्षिकांक प्रकाशीत झालेला आहे. हा वार्षिकांक वाचक, रसिकांच्या हाती देतांना मनस्वी आनंद होत आहे. आमचे महाविद्यालय ग्रामीण, डोंगरी व अति दुर्गम भागातील शैक्षणिक अडचणी लक्षात घेऊन उच्च शिक्षणाचे पवित्र कार्य गेली दोन-अडीच दशकापासून करित आहे. आज महाविद्यालयाचा विस्तार एखाद्या वटवृक्षाप्रमाणे वाढतच आहे ही आपणा सर्वांसाठी कौतुकाची बाब आहे हे सत्य नाकारून चालणार नाही.

विशेष म्हणजे महाविद्यालयात शिक्षण घेणारे विद्यार्थी ग्रामीण भागातील आहेत. त्यांचा सर्वांगीण विकास व्हावा हाच उद्देश महाविद्यालयाचा असल्यामुळे त्या दृष्टीने महाविद्यालयात विविध उपक्रमांचे आयोजन केले जाते. उदा. स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन, विज्ञान प्रदर्शन, गांधी विचारावर कार्यशाळा, वाद विवाद स्पर्धा, विद्यार्थी-पालक मेळावा इतकेच नव्हे तर सांस्कृतिक विभागाद्वारे विविध कार्यक्रम, राष्ट्रीय सेवा योजना द्वारे सामाजिक जागृती, विद्यार्थीमध्ये वैज्ञानिक जाणीव जागृती घडवून रोजगार विषयक माहिती, व्यवसायाविषयक माहिती दिली जाते. त्याच बरोबर त्यांच्या सुप्त कला गुणांना अधिक वाव मिळवा, या भावनेतून महाविद्यालयाचा प्रत्येक घटक कार्यरत असतो. त्याच्या सामाजिक जाणीवा अधिक प्रगल्भ होवून तो या देशाचा आदर्श नागरिक घडावा हाच आमचा प्रामाणिक हेतू आहे.

महाविद्यालय येणाऱ्या काळातील आव्हानांना सामोरे जाण्यासाठी अध्ययन, अध्यापन, मुल्यांकन व संशोधन या दैनंदिन कार्याबरोबरच नविन राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० प्रमाणे सामाजिक उपक्रम व शैक्षणिक गुणवत्ता यासाठी देखील सुसज्ज आहे.

विद्यार्थ्यांच्या प्रतिभाशक्तीला अधिक चालना मिळावी, भविष्यात लेखक, कवी, कथाकार निर्माण व्हावेत यासाठी 'ज्ञानदीप' वार्षिकांक काढला जातो. यासाठी संपादक व सदस्य यांचे फार मोठे योगदान आहे. संपादक मंडळातील सर्व सदस्य, विद्यार्थी -विद्यार्थिनींचे मी कौतुक करतो. विद्यार्थ्यांच्या व्यक्तीमत्त्वाचा सर्वांगीण विकास घडविणारे अधिका-अधिक नाविन्यपूर्ण उपक्रम यापुढेही राबविले जातील. विद्यार्थ्यांच्या भविष्यातील उज्वल वाटचालीसाठी शुभेच्छा देतो. पुन्हा एकदा सर्वांना धन्यवाद देतो.

जयहिन्द !

प्राचार्य डॉ. एस.जी. तळणीकर

संपादकीय...

तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालयाचा २०२४-२५ या वर्षाचा 'ज्ञानदीप' हा वार्षिकांक आपल्या हाती देतांना आम्हाला मनस्वी आनंद होत आहे. श्री. गजानन शिक्षण प्रसारक मंडळ येलदरी कॅम्प ता.जितूर जि.परभणी या शैक्षणिक संस्थेच्या मा. संचालक मंडळाला सोबत घेऊन संस्थेचे अध्यक्ष व आमचे प्रेरणास्थान मा.श्री.ब्रिजगोपाल रामनारायणजी तोष्णीवाल यांनी सन १९९३ मध्ये शिक्षण क्षेत्रात पदार्पण केले. वास्तविक पाहता ही संस्था भाषिक (मारवाडी) अल्पसंख्यांक दर्जा प्राप्त असून या शैक्षणिक संस्थेने शैक्षणिक क्षेत्रात फार मोठी मोलाची कामगिरी केली आहे. ग्रामीण डोंगरी भागाच्या शैक्षणिक विकासाचा वसाच संस्थेने स्विकारला आहे. शैक्षणिक सोयी सुविधांपासून वंचित असलेल्या सेनगांव तालुक्यातील उच्च शिक्षणाची कोणतीही सुविधा उपलब्ध नव्हती अशा परिस्थितीमध्ये गोर गरीब कष्टकरी सामान्य जनतेला उच्च शिक्षणाचा लाभ मिळावा या हेतूने प्रेरित होऊन तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालयाची सुरुवात सेनगांव येथे झालेली आहे. संत ज्ञानेश्वरांनी म्हटल्या प्रमाणे "इवलेसे रोप लाविले द्वारी, तयाचा वेलू गेला गगणावरी" या प्रमाणे महाविद्यालयाने आता वटवृक्षाचे रूप धारण केले आहे.

तोष्णीवाल महाविद्यालय हे कयाधु नदीच्या पावण तिरावर वसलेले असून वारकरी संप्रदायाचा कीर्तनाच्या माध्यमातून प्रसार व प्रचारक असलेल्या राष्ट्रसंत नामदेव महाराजांच्या पवित्र अशा जन्मभूमीत कार्यरत आहे. हे महाविद्यालय शैक्षणिक कार्याबरोबरच परिसरातील गरजू लोकांकरिता प्रत्येक वर्षी वेगवेगळे उपक्रम राबवित असते. शिबीर, विकलांग शिबीर, गरजूंना कृत्रित हात-पाय, यांचे वाटप, सेनगांव तालुक्यातील आत्महत्याग्रस्त शेतकऱ्यांच्या कुटूंबियांना आर्थिक मदत, तसेच सेनगांव परिसरातील नागरिकांचा पाणी टंचाईचा प्रश्न कायमचा मिटावा म्हणून कयाधु नदीचे खोलीकरण व रूंदीकरण अशा कार्यक्रमासोबत महाविद्यालयातील अल्पसंख्यांक विद्यार्थ्यांच्या हिताकरिता नेहमीच कार्यरत असते.

महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांचा सर्वांगीण विकास व्हावा व त्यांच्या सुप्त कला गुणांना वाव मिळावा या उद्देशाने गेल्या दशकापासून महाविद्यालयाच्या "ज्ञानदीप"

या वार्षिकांकाने विद्यार्थ्यांच्या भावभावनांना व्यक्त करण्यासाठी एक हक्काचे व्यासपीठ निर्माण करून देण्याचा प्रयत्न केला आहे. विद्यार्थ्यांची लेखनकृती श्रेष्ठ वाङ्मयीन दर्जा प्राप्त करणारी ठरावी व त्यांच्या कलागुणांना चालना मिळावी हा या अंक निर्मिती मागचा प्रामाणिक हेतू आहे.

या अंकाच्या माध्यमातून आमच्या महाविद्यालयाच्या विद्यार्थ्यांनी कथा, कविता, वैचारिक लेख, ललित लेख, इत्यादीच्या माध्यमातून या अंकाला शब्दबद्ध करण्याचे धाडस केले आहे. त्या सर्व विद्यार्थ्यांचे आम्ही कौतुक करतो.

विशेष आभार ज्यांचे मानने अगत्याचे आहे, ज्यांच्या वेळोवेळी प्रेरणेतूनच या अंकाला आकार प्राप्त झाला असे श्री. गजानन शिक्षण प्रसारक मंडळाचे अध्यक्ष व आमचे प्रेरणास्थान मा. ब्रिजगोपालजी तोष्णीवाल संस्थेचे उपाध्यक्ष मा. सुभाषअप्पा एकशिंगे तसेच नेहमीच आमच्या पाठीवर शाबासकीची थाप ठेवणारे संस्थेचे सचिव मा.उमरावजी शेळके, स्थानिक नियामक मंडळाचे अध्यक्ष मा. रमणभाऊ तोष्णीवाल, महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.एस.जी.तळणीकर यांनी वेळोवेळी अमोल मार्गदर्शन केले. त्यामुळेच हा अंक आपल्यापर्यंत पोहचविता आला. ज्ञानदीप वार्षिकांकाच्या संपादक मंडळाचे इतर सदस्य आणि महाविद्यालयातील सर्व प्राध्यापक वृंद व कर्मचारी वर्ग यांनी मोलाचे सहकार्य केले. त्यामुळेच अंक अक्षरबद्ध झाला हे विसरून चालणार नाही. तसेच विद्यार्थी संपादक मंडळाने या अंक निर्मितीच्या कार्यात अथक परिश्रम घेतले. त्यांचे मनस्वी कौतुक करणे कर्तव्याचा भाग ठरतो. या अंकाच्या बांधणीत ज्यांचा मोलाचा वाटा आहे असे महेश ऑफसेट, परभणी व त्यांच्या सहकाऱ्यांनी हा अंक प्रकाशित करण्यासाठी प्रत्यक्ष व अप्रत्यक्ष जे सहकार्य केले त्या सर्वांचे संपादक मंडळ ऋणी आहे. याही अंकाचे आपण मनापासून स्वागत कराल ही आपणाकडून रास्त अपेक्षा.

धन्यवाद !

संपादक मंडळ

मराठी विभाग

- वैराग्यमूर्ती संत गाडगे महाराजांचा कीर्तनातून संदेश/प्रियंका अंबादास खाडे/१०
- कोडं ?/ज्ञानेश्वरी अनिल कल्याणकर/१०
- मातृभाषेतून शिक्षण ही काळाची गरज !/गिते अर्जून उध्दव/११
- विद्यार्थी प्रिय : साने गुरुजी/वाणी लक्ष्मी रमेश/१२
- ऊर्जा संवर्धन : काळाची गरज !/प्रधान पुनम भिमराव/१३
- लाडकी बहिण/पुजा विजय थोरात/१५
- आयुष्याचे पुस्तक/घाडगे सुनिल पांडूरंग/१५
- मैत्री/थिटे सत्यम सुभाष/१६
- जुने मुडदे/भालेराव प्रिया गजानन/१६

हिंदी विभाग

- सिंदूरी जवाब/प्रा.प्रमोद घन/१८
- ऑपरेशन सिंदुर/ऐश्वया जगन्नथ भराडे/१९
- लघु नाटिका समर शेष है आज भी/आडणे शिवकन्या विष्णु/२०
- जीत पक्की है/कु. दिव्या घुगे/२१
- ए.आय./शिवम बालाजी कोळपे/२२
- एक सवाल/कु. रुपाली बांगर/२२
- जगत का ध्रुवतारा भारत के उद्योग रतन टाटा/मुस्कान कुरेशी/२३
- करियर गाइडेंस/मुस्कान कुरेशी/२४
- जीवन की अभिलाषा/अंबिका हुले/२५
- बेटी/प्रत्युषा घन/२५
- अंतिम - कोशिश/निकिता पवार/२६
- देश हमारा/अमोल अंभोरे/२६
- आपकी हँसी/बद्रीनाथ थोरात/२६
- हट्टा कट्टा मोबाईल/अभिषेक शेळके/२७
- देश के नेता/पायल प्रधान/२७
- रंगो का त्योहार होली/प्रतिक्षा मराठे/२८
- हालात गाँव के/पृथ्वी लाटे/२८
- हिंदी गजल में युगीन चेतना/लांडगे किरण/२९
- कर्मठ नारी/वाटेळे पुजा/२९
- हिंदी चुटकुले/ऐश्वर्या भराडे/३०
- शेरो शायरी/शेख शौकत लाला/३०
- मन/अजय मस्के/३१
- मेरा मन/बांगर अर्जून गणेश/३१
- मरन/खंदारे सोनम/३२
- सच्चे साथी/प्रतुषा घन/३२
- दान/ज्ञानेश्वर वाबळे/३३
- करते जाओ काम/अंजली पोले/३३
- मैं सरकार बदल सकता हूँ/आकाश मापारी/३४
- दीप बनकर जलो/ अक्षय पांढरे/३४
- गजल/जगदीश पोले/३५
- हिंदी : प्राणवायु/ शुभम सुरुसे/३५
- गजल (एक बदल)/रुपाली झाडे/३६
- माना नहीं है/आदिनाथ माकोडे/३६
- प्रयाग की पावन धरती पर श्रद्धा का सैलाब/प्रत्युषा घन/३७
- हिंदी साहित्य के महान हस्ताक्षर : प्रेमचंद/रेणुका घुगे/३८
- सत्य/ कांचन मूटकुळे/४०
- गांव - शहर/गायत्री मधुकर देशमुख/४०
- मेरी प्रिय लेखिका : महादेवी वर्मा/सृष्टी धायतडक/४०

इंग्रजी विभाग

- Sonnet 27 by Shakespeare / Nanware Mahadev / 43
- Indian Writing in English / Komal Gaikwad / 44
- Literature / Pathan Wilayatkhan / 45
- Operation Sindoor: Indian Soldiers Patriotic Manifestation / Nandekar Manohar / 46
- Ratan Tata: A Visionary Leader and Philanthropist / Amol Kamble / 48
- Artificial Intelligence: Transforming the Present, Shaping the Future / Mutkule Pooja / 51
- India: Internationally a Powerful Nation/Pawar Laxman / 54
- Scope and Career Opportunities for B.A., B.Com., and B.Sc. Students in the AI Era/Ladhe Datta / 57
- ISRO's Mangalyaan and Gaganyaan: Milestones in India's Space Odyssey / Varsha Sarnaik/60

अंतरंग

अहवाल

- Department of English / 64
- Student Mentor Scheme/67
- Career Katta Cell /72
- Department of Microbiology/77
- Department of Physics & Electronics/78
- Department of Dairy Science/80
- "Innovative Research in Livestock, Dairy Farming and Life Science for a Sustainable Development 2025"/82
- Student-Parent-Teacher Meet, Competitive Exam Guidance and Felicitation of Meritorious Students/86
- Pandit Deendayal Upadhyay Employment Fair/96
- National Conference Mathematical/98
- Department of Fishery Science/100
- Department of Library/103
- Department of Geology/106
- Department of Commerce/107
- Department of Zoology/108
- Internal Quality Assurance Cell (IQAC)/109
- मराठी विभाग/१११
- सांस्कृतिक विभाग/११३
- इतिहास विभाग/११५
- क्रिडा /११७
- पदवी प्रमाणपत्र वितरण समारंभ/१२२
- हिंदी विभाग/१२४
- समाजशास्त्र विभाग/१२६
- Department of Economics/129
- Department of Chemistry/130
- एन.एस.एस. विशेष युवक शिबीर/१३१
- एन.एस.एस. वार्षिक अहवाल/१३९
- राज्यस्तरीय वाद-विवाद स्पर्धा/१४८
- Botany and Biotechnology/151

डलकल डरलठीकी डुलू कुतुकु ।
डरल अडृतलतुहल डुडलसी कलंकु ।
ऐसी अकुलरु रसलकु । डुठवुन ॥

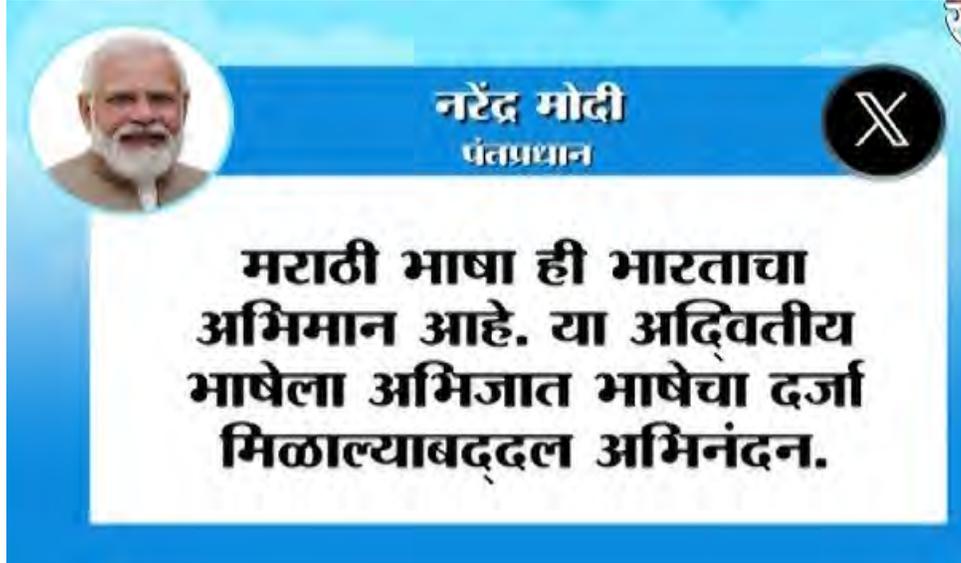
- संत कलनलशुवर डलरलक

डरलठी वलडलग

वलदुधलरुथल डुरतलनलधु
कु.आरतु सुडलष खंडलरु
डु.ऐ. तुतुड वरुष

वैराग्यमूर्ती संत गाडगे महाराजांचा कीर्तनातून संदेश

प्रियंका अंबादास खाडे
बी.एस्सी. द्वितीय वर्ष

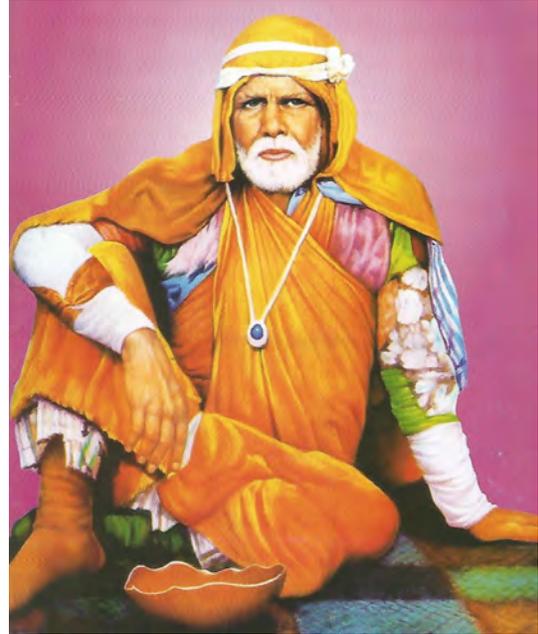
वैराग्यमूर्ती संत गाडगे महाराज म्हणजे डेबूजी झिंगराजी जानोरकर यांचा जन्म दि. २३ फेब्रुवारी १९७६ रोजी सेनगांव ता. अंजनगाव सुर्जी जि. अमरावती येथे झाला वडीलांचे नाव झिंगराजी तर आईचे नाव सखुबाई होते. डेबूजीचे लग्न केले एक मुलगा झाला, पण त्याचे मन संसारात रमेना, संत गाडगे महाराजांनी कीर्तनाच्या माध्यमातून लोकांच्या जीवनातील अंधार दूर करून ज्ञान ज्योत पेटविण्याचे कार्य अखंडपणे आयुष्यभर केले. त्यांनी लोकांच्या मनातील अज्ञान, कर्मकांड, नवस, अंधश्रद्धा, जातीभेद आणि कर्मकांड जुने विचार, प्रबोधनाद्वारे गावागावात फिरून दिवसभर खेडोपाडी फिरून पदयात्रा काढून ग्रामसफाई, गाव स्वच्छता करून रात्रीच्या वेळी गावा-गावातील लोक एकत्र येऊन सर्व लोकांच्या कानांवर शब्द पडतील असे प्रबोधन करून कीर्तनातून दूर करावे. मानवता हाच खरा धर्म आहे. हा संदेश या महान तत्वाचा आयुष्यभर प्रसार व प्रचार केला व लोकांची मने साफ केली. नवीन चांगले विचार लोकांच्या जीवनात आणले, म्हणूनच त्यांना शिक्षणाचे चालते बोलते विद्यापीठ म्हणायचे, त्यांचे विचार जनसामान्यांपर्यंत पोहोचविण्याचे कार्य आयुष्यभर केले. आजही त्यांचे विचार समजून घेणे महत्वाचे आहेत. काळाची गरज आहे. संत गाडगे महाराज म्हणजे एक क्रांतीकारी संत महान लोकसेवक होते.

असेच एकदा रत्नागिरी जिल्ह्यात गाडगे बाबांचे कीर्तन चालू होते. वातावरण भरून गेले. एवढ्यात तार घेऊन एक पोस्टमन आला. बाबांना आलेली तार ती गोविंदाच्या बाबांच्या एकुलता एक मुलाच्या मृत्युची बातमी होती. पोस्टमन बातमी सांगण्याकरीता कीर्तनात उभा राहिला. तेवढ्यात महाराज ओरडले अरे? उभा का आहेस? बस खाली तेवढ्यात पोस्टमनने सांगितले. बाबा आपला गोविंदा वारला ही तार आली. गोविंदा वारला हे शब्द ऐकून

बाबा क्षणभर उभे राहिले आणि निर्विकार मुद्रेने ते मोठ्याने म्हणाले, “कित्येक मेले कोटयानुकोटी, काय रडू एकासाठी” एकुलत्या एक मुलाचे दुःख गिळून ते पुन्हा कीर्तनात दंग झाले.

शिक्षणाचा गंध नाही. संस्काराची ओळख नाही. स्वच्छतेचा परिचय नाही. दरिद्री नारायणाच्या रुपात अशी देण्यावाणी अनेक मानसे बाबांनी पाहिली. त्यांनी सावकारीचे वाडे पाहिले. तसेच त्यांच्या कर्जाखाली चिरडली जाणारी माणसे पाहिली हे बाबांनी पाहिले, हे बदलले पाहिजे.

बाबांनी अनेक धर्मशाळा बांधल्या बाबांची शिस्त अतिशय कडक होती. त्यांनी आपला व परका असा भेदभाव केला नाही. सर्वांच्या करिता जगत होते देहू, आनंदी, पंढरपूर अशी तीर्थक्षेत्री यात्रेकरंवा विनामूल्य राहता यावे. यासाठी सर्व सोयींनी अशा धर्मशाळा बांधल्या श्रीमंताकडून येणारे मिष्टान्न जेवण ते

तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, सेनगांव

गरिबांना देत व चटणी भाकर मागून गाडग्यामध्ये खायचे.

वैराग्यमूर्ती संत गाडगेबाबा नेहमी कीर्तनामध्ये शिक्षणाविषयी तळमळीने लोकांना सांगायचे बाप हो ! आपल्या मुला-मुलींना शाळेत पाठवा. शिक्षण घ्या, बायकोला कमी पैशाची साडी घ्या, प्रसंगी घरातले भांडी कुंडी विका, मोडा पण मुलांना शाळा शिकवा. बाबांनी एक दिवशी पंढरपूर येथे कीर्तनात श्रोत्यांना विचारले तुम्ही देव पाहिला का ? श्रोते म्हणाले, नाही. तेव्हा गाडगे बाबांच्या बाजुला कर्मवीर भाऊराव पाटील बसले होते. पाटलांना बाबांनी उभे केले आणि म्हणाले, गरिबांच्या मुलांना शिक्षण देणारा हाच तो देवमाणूस होय' यांना तुम्ही आर्थिक हातभार लावा. मदत करा म्हणजे तुमचे दान देवाच्या चरणी अर्पण होईल. तसेच गागगे बाबांना भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या कार्याविषयी व समाज सेवेविषयी प्रचंड आस्था होती. त्यांनी बांधून दिलेली पंढरपूर येथील धर्मशाळा

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या ताब्यात दिली होती. अशा विचाराने प्रेरित डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर हे सुध्दा गाडगे बाबांच्या कार्यामुळे प्रभावीत झाले होते. ते गाडगे बाबांना मानायचे त्यांचे विचार अमलात आणायचे अशाप्रकारे गाडगे बाबांनी लोकवर्गणीतून शेकडो धर्मशाळा बांधकाम केले. गाडगे बाबांनी आयुष्यभर सामाजिक कार्य करून लोकसेतेच आपले आयुष्य खर्च केले. सतकर्माच्या दिव्य फुलाने मानवता पूजली, ज्याने अनंत त्यांची जीवनयात्रा कधी न सरे मरणाने ! नेहमी प्रमाणे कीर्तन करत असतांना आपल्या टाळकल्यासह चालले असता त्यांचे दि. २० डिसेंबर १९५६ रोजी अमरावतीत निधन झाले. महान विचाराचे गाठोडे आपल्यासाठी ठेवून बाबांनी जगाचा निरोप घेतला. अमरावतीच्या इतिहासात प्रथमच एवढी मोठी अंत्ययात्रा निघाली होती या वैराग्यमूर्ती, कर्मयोगी, थोर समाजसुधारकास विनम्र अभिवादन, भावपूर्ण आदरांजली!

कोड ?

एक काळ होता
धकून गेलं सार
सरले सारे म्हतारे
अन बिघडले पोरं
लेक नाही बापात
अन बाप नाही लेकात
बरी गेली पीडा
म्हणे वृध्दाश्रमात
सून आली नवी
तिला मोबाईल हवा
जुना नको म्हणत
तिला हवा नवा ?
गहाण ठेवली शेती
अन आयफोन हाती
म्हातारीच्या गळ्यात
उरले फक्त....दोन मोती

जग गेले पुढे
सांगतात सारे
मण का बरे वाहतात
हे उलटे वारे
जिथं पहावं तिथं
चोरचं सारे
मुखवटे घालून
करतात हात वारे
जन्माला यायचं की
नाही या पुढं
पोटातल्या लेकरालाही
पडलंय कोड ?

ज्ञानेश्वरी अनिल कल्याणकर
बि.एस्सी तृतीय वर्ष

मातृभाषेतून शिक्षण ही काळाची गरज !

गिते अर्जून उध्दव
बी.ए. द्वितीय वर्ष

शिक्षणाची भाषा कोणती असावी यावर आपल्याकडे गेली अनेक वर्षेविचार मंथन सुरु आहे केवळ समाजात नव्हे, तर घघरांत यावर चर्चा सुरु आहे. शिक्षणासाठी कोणते माध्यम वापरावे याबाबत तर्कशास्त्र वापरले जात नसल्यान मध्यमवर्गीय आणि निममध्यमवर्गीयांचा गोंधळ जास्त होऊ लागला. इंग्रजी माध्यमांच्या शाळांकरू झगमगाटाला भुलून सर्व सामान्य माणूसही आपल्या पाल्याला इंग्रजी माध्यमांच्या शाळेत दाखल करू लागला. पूर्वी शहरी भागापुरते असणारे हे लाग आता ग्रग्रमीण भागातही पसरले आहे. मुळात इंग्रजी शिकणे आणि इंग्रजी माध्यम शिक्षण म्हणून निवडणे यात पालाकांची गल्लत होते. इंग्रजी शिकण्यासाठी इंग्रजी माध्यम निवडणे स्वस्थ गरजेचे आहे का ? इंग्रजी शिक्षण शिकण्यासाठी संपूर्ण शिक्षणच इंग्रजीतून घेणे योग्य आहे का ? याचा विचार पालक करत नाहीत मातृभाषेतून शिक्षण घेऊनही चांगले इंग्रजी शिकता येते हेच पालक विसरत चालले आहेत. मातृभाषेतून शिक्षण हीच शिकण्याची नैसर्गिक पध्दत आहे.

मातृभाषा ही ख-या अर्थाने ज्ञानभाषा आहे. ती भाषा मुलाला तो आईच्या पोटात असल्यापासून ऐकायला मिळते. मातृभाषेतून शिक्षण घेतल्याने मुलांची मानसिक वाढ परिपूर्ण होते. कारण ते मूल ज्या वातावरणाचा भाग आहे. त्या वातावरणाचे प्रतिबिंब त्याला मातृभाषेत दिसते. सांस्कृतिक, सामाजिक मूल्यांची रुजवण फक्त मातृभाषेतूनच होऊ शकते. प्रत्येक व्यक्तीच्या जीवनात माय, माती, मातृभाषा आणि मातृभूमी यांचे अनन्य साधारण महत्व असते माय जन्म देते, माती भरण पोषण करते. मातृभूमी आसरा सुरक्षा देते आणि मातृभाषा योग्य संस्कार करते, या संस्काराच्या शिदोरीवस्व प्रत्येक व्यक्तीचे जीवन सुखी व समृध्द होते. म्हणून किमान प्राथमिक आणि

माध्यमिक स्तरांवर तरी शिक्षणाचे माध्यम हे मराठी मातृभाषा असली पाहिजे. असे अनेक भाषातज्ञ, समाजशास्त्रतज्ञ, मानसशास्त्रतज्ञ तसेच सामाजिक, शैक्षणिक क्षेत्रात काम करणा-या राष्ट्रीय व जागतिक पातळीवरील संस्था ओरडून सांगत आहेत. युनेस्को ही युनेची शैक्षणिक क्षेत्रात काम करणारी उपसंस्था आहे. युनेस्कोने केलेल्या संशोधनातून मातृभाषेतून शिक्षण घेतलेल्या विद्यार्थ्यांची आकलनशक्ती व गुणवता ही मातृभाषेततर माध्यमातून शिक्षण घेतलेल्या विद्यार्थ्यांपेक्षा कितीतरी चांगली व सरस असते असे आढळून आले आहे.

इंग्लंड, अमेरिका, फ्रान्स, जर्मनी, चीन, जपान, रशिया यासारख्या प्रगत देशातही मातृभाषेतूनच शिक्षण दिले जाते या देशातील पालक जाणीवपूर्वक आपल्या मुलांना मातृभाषेतून शिक्षण देतात. फिनलँडसारख्या देश की, ज्या देशाच्या शिक्षण पध्दतीचे अनुकरण प्रगत राष्ट्रही करतात त्या देशातही मातृभाषेतून शिक्षण दिले जाते. महाराष्ट्राबाबत बोलायचे झाले तर मुलांना इंग्रजीचे डोस पाजले तर इथला मराठी भाषेचा समृध्द ठेवा लुप्त होईल. मुलांमध्ये, राष्ट्र अभिमान, राष्ट्रीय एकात्मता चांगलया संस्काराचे रोपन करायला मातृभाषाच कामी येईल. शिक्षणात मातृभाषेमुळे व्यक्तीमहत्वाचा सर्वांगीण विकास शक्य आहे. मातृभाषा ही संस्काराचा आणि संस्कृतीचा मान बिंदू आहे. जितक्या सहजतेने इंग्रजीतून शिकत नाही म्हणून मातृभाषेतून शिक्षण हेच खरे शिक्षण आहे.

विद्यार्थी प्रिय : साने गुरुजी

वाणी लक्ष्मी रमेश
बी.ए.द्वितीय वर्ष

साने गुरुजी यांचा जन्म २४ डिसेंबर रोजी रत्नागिरी जिल्हातील पालगड या गावी झाला साने गुरुजी यांचे पूर्णनाव पांडूरंग सदाशिव साने असे होते. त्यांचू आईचे यशोदाबाई होते. त्यांच्या आईच्या ‘‘शाम’’ या लाडक्या नावामुळे ते शाम म्हणूनच प्रसिध्द होते. म्हणून त्यांनी आपल्या आईचू आठवणींना उजाळा देण्यासाठी ‘‘श्यामची आई’’ हे पुस्तक लिहिले जे की, आज सुध्दा लहान मुलांना खूप प्रिय आहे. हे पुस्तक वाचतांना पदोपदी आपणाला आपल्या आईची आठवण आल्याशिवाय राहत नाही. त्याचसोबत आईने मुलांवर कश्याप्रकारे संस्कार करावे? याची प्रचिती येते. ज्याप्रकारे आपल्या पायाला धूळ लागू नये म्हणून आपण जपतो तसे मनाला घाण लागू नये म्हणून जपावे असे त्यांची आई त्यांना एका प्रसंगातून सांगते. यासारख्या छोटया छोटया प्रसंगातून शाम घडत गेले. ते वयाच्या आठराव्या वर्षाचे असतांना त्यांची आई यशोदाबाई यांचे १८१७ साली निधन झाले. साने गुरुजी हे विद्यार्थीप्रिय आणि मातृहृदयी शिक्षक तर होतेच शिवाय एक चांगले लेखक, कवी, स्वातंत्र सैनिक आणि समाज सुधारक सुध्दा होते. साधी राहणी आणि उच्च विचारसरणी या प्रमाणे ते राहत असे. घरच्या आर्थिक परिस्थितीमुळे ते औंध येथील मोफत शिक्षण संस्थेतून आपले शिक्षण पूर्ण केले आणि पुण्याच्या नुतन मराठी विद्यालयातून दहावी उत्तीर्ण झाले. साने गुरुजींना मराठी व संस्कृत विषयाची खुप आवड होती त्यामुळे त्यांनी याच विषयातून बी.ए. व एम.ए.पास झाले. शाळेत असतांना त्यांनी ‘विद्यार्थी’ नावाचे मासिक सुरु केले करी मनोरंजन जो मुलांचे । जडेल नाते प्रभूशी तयाचे असे त्यांचे ब्रीद होते त्यामुळे ते विद्यार्थीप्रिय

होते. साने गुरुजी यांनी लहान मुलांसाठी ७३ पुस्तके लिहिली. खरा तो एकची धर्म, बलसागर भारत होवो, आता उठवू सारे रान, जिंकू किंवा मरू या सारख्या अजरामर कविता त्यांनी रचलेले आहेत. भारतीय संस्कृतीची ओळख व्हावी म्हणून त्यांनी १५ ऑगस्ट १९४८ रोजी साधना नावाचे साप्ताहिक सुरु केले, जे की आजतागायत चालू आहे. समाजात समानता निर्माण होण्यासाठी त्यांनी आंतरभारती विद्यालयाची स्थापना केली. पंढरपुरचे विठ्ठल मंदिर हरीजन लोकांसाठी खुले करण्यात यावे म्हणून त्यांनी सत्याग्रह सुध्दा केला. अशा या थोर विद्यार्थी प्रिय साने गुरुजींचा ११ जुन १९५० रोजी मृत्यु झाला.

ऊर्जा संवर्धन : काळाची गरज !

प्रधान पुनम भिमराव

बी.ए.प्रथम वर्ष

ऊर्जा संवर्धन व जतन हा शाश्वत विकासाच्या दिशेने एक महत्वाचा टप्पे उर्जेच्या सुयोग्य वापराची आणि संवर्धनाची जाणीव निर्माण करण्यासाठी राष्ट्रीय उर्जा मंत्रालयांतर्गत 'ऊर्जा कार्यक्षमता ब्युरो' ने २००१ साली ऊर्जा संवर्धन कायदा लागू केला. तेव्हापासून दरवर्षी १४ डिसेंबरला 'राष्ट्रीय ऊर्जा संरक्षण दिन' साजरा केला जातो. हा दिवस केवळ साजरा करण्याचा विषय नसून उर्जेचा काटकसरीने वापर व संवर्धन करणे ही प्रत्येक नागरिकाची जबाबदारी आहे.

* ऊर्जा म्हणजे काय ?

ऊर्जा कार्य करण्याची क्षमता म्हणजेच एखादी गोष्ट एका ठिकाणाहून दुसरीकडे हलवणे, उष्टता निर्माण करणे, प्रकाश देणे, किंवा काहीही काम करायला लागणारी ताकद म्हणजे ऊर्जा होय.

* ऊर्जा कोठून मिळते/ऊर्जेचे स्रोत :

सूर्य प्रकाश देतो, ती प्रकाश ऊर्जा, गाडी प्रेट्रोल, डिझेल इलेक्ट्रीक किंवा अन्य इंधनावर चालते, ते इंधन त्यातील ऊर्जा आहे. पंखा विजेवर फिरतो, ती विद्युत ऊर्जा अशी उर्जेची अनेक रूपे आहेत. ऊर्जा नष्ट होत नाही, ती फक्त एक रूप सोडून दुस-या रूपात बदलते, हा ऊर्जा अक्षयतेचा नियम शालेय अभ्यासक्रमात आपण अभ्यासला आहे.

* दैनंदिन जीवनात उर्जेचे महत्व :

दैनंदिन जीवनात ऊर्जा अत्यंत महत्वाची भूमिका बजावते. ऊर्जा ही आपली जीवनशैली सुलभ, सोयीस्कर आणि आधुनिक बनवण्यासाठी आवश्यक आहे. स्वयंपाकासाठी गॅस, इलेक्ट्रिक शेगडी आणि मायक्रोवेव्ह यांचा वापर केला जातो. वीज ही दिवे, पंखे, फ्रीज, टी.व्ही. वॉशिंग मशीन यासाठी अत्यावश्यक आहे. पाणी उकळण्यासाठी गरम करण्यासाठी उर्जेचा मोठ्या प्रमाणावर वापर होतो.

औद्योगिक उत्पादनासाठी विजेचा वापर अपरिहार्य आहे. यंत्र सामग्री चालवण्यासाठी ऊर्जा महत्वाची भूमिका बजावते. ऊर्जा नसेल तर उत्पादन ठप्प होऊन अर्थव्यवस्थेवर परिणाम होऊ शकतो. गाड्या, ट्रेन, विमाने इत्यादींच्या इंधनासाठी ऊर्जा गरजेची आहे. प्रवास वेगवान आणि सोयाचा बनवण्यासाठी ऊर्जा महत्वाची आहे. शेतात लागणारे यंत्र सामान उर्जेवर साहाय्याने चालवले जातात. दवाखाने आणि प्रयोगशाळांमध्ये औषध निर्मिती व उपकरणांच्या वापरासाठी ऊर्जा लागते संगणक, इंटरनेट, मोबाईल आणि अन्य गॅजेट्स ऊर्जा वापरून कार्यरत राहतात. नैसर्गिक आपत्तीच्या वेळी जनरेटर, सौरऊर्जा किंवा अन्य ऊर्जा स्रोतांच्या मदतीने आपत्तीच्या काळात सुविधा पुरवत येतात. ऑनलाईन शिक्षण, टी.व्ही., रेडीओ, संगीत यासाठी ऊर्जा महत्वाची आहे.

ऊर्जा वाचवणे, पुनर्नवीनीकरण ऊर्जा वापरणे आणि नैसर्गिक संसाधनांचा विवेकाने वापर करणे हे भविष्यासाठी आवश्यक आहे. ऊर्जा हे केवळ आपले जीवन सुकर करते असे नाही, तर ती विकासाचा कणा आहे. ऊर्जा ही आपल्या दैनंदिन जीवनाची मूलभूत गरज असून तिचा समतोल आणि शाश्वत वापर महत्वाचा आहे. ऊर्जा संवर्धनामुळे पर्यावरणाचे संरक्षण होते. ग्लोबल वॉर्मिंग आणि हवामान बदलाचा प्रभाव कमी होतो. आर्थिक बचत होते आणि देशाच्या ऊर्जेवरील परावलंबित्व कमी होते. तसेच उद्योगांमध्ये उत्पादन खर्चात घट होते. तसेच पुढील पिढ्यासाठी ऊर्जा संवर्धन करण्यासाठी शासन विविध धोरणे आणि उपक्रम राबवत आहे. या उपाय योजनांचा उद्देश नैसर्गिक संसाधनांचा प्रभावी वापर, पर्यावरण संवर्धन आणि आर्थिक विकासाला चालना देणे हा आहे. ऊर्जा संवर्धनाला प्रोत्साहन देण्यासाठी ऊर्जा कार्यक्षमता

तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, सेनगांव

कायदा लागू करून 'ऊर्जा कार्यक्षमता ब्युरो' ची स्थापना झाली; ज्याचा मुख्य उद्देश उद्योग, घरे, वाहतुक आणि इतर क्षेत्रांमध्ये ऊर्जा कार्यक्षमता सुधारणे हा आहे.

ऊर्जा संवर्धन करण्यासाठी एलईडी बल ट्यूबलाईट आणि पंखे यांचा प्रचार केला जातो. कमी दरात ऊर्जा कार्यक्षम उपकरणे उपलब्ध करून ऊर्जा बचत साधली जाते. सौरऊर्जेच्या वापराला प्रोत्साहन देण्यासाठी 'राष्ट्रीय सोलर मिशन' हा उपक्रम सुरु करण्यात आला. सौरऊर्जा निर्मितीचे देशांतर्गत लक्ष्य १०० गिगा वॉट पर्यंत वाढविण्याचे उद्दिष्ट आहे. नव्या इमारतीमध्ये ऊर्जा संरक्षण इमारत कोड' या ऊर्जा कार्यक्षम तंत्रज्ञानाचा अवलंब अनिवार्य करत ऊर्जा बचतीसाठी इमारतींच्या डिझाईन, साहित्य आणि यंत्रणा यांच्यावर विशेष लक्ष केंद्रीत केले आहे.

ग्रामीण भागात अक्षय ऊर्जा स्रोतांचा वापर वाढविण्यासाठी ग्राम ऊर्जा योजना' सुरु करून सौर दिवे, सौर पंप आणि पवन ऊर्जा प्रकल्पांसाठी अनुदान दिले जाते. शाळा महाविद्यालयांमध्ये ऊर्जा बचतीसाठी जनजागृती उपक्रम केले जाते. तसेच 'राष्ट्रीय ऊर्जा' संरक्षण पुरस्कार देऊन औद्योगिक व्यापारी आणि शैक्षणिक क्षेत्रातील योगदानाला प्रोत्साहन देण्यात येते.

सार्वजनिक वाहतूक सुधारण्यासाठी इलेक्ट्रिक वाहनांच्या वापरास प्रोत्साहन देण्यासाठी सबसिडी आणि चार्जिंग स्टेशनच्या सोयी उपलब्ध करण्यात आल्या आहेत. फ्रेम इंडिया योजनेंतर्गत इलेक्ट्रिक आणि हायब्रिड वाहनांच्या वापराला चालना दिली जाते. स्मार्ट सिटी मिशन अंतर्गत सौरऊर्जा वापर, वीज व्यवस्थापन आणि इतर शाश्वत तंत्रज्ञानाचा अवलंब सुरु आहे. उद्योगांसाठी कार्बन उत्सर्जन कमी करण्याचे लक्ष्य साध्य करण्यासाठी कार्बन क्रेडिट उपक्रम राबविले जात आहे. हरित तंत्रज्ञानाचा अवलंब करण्यासाठी प्रोत्साहन दिले जाते

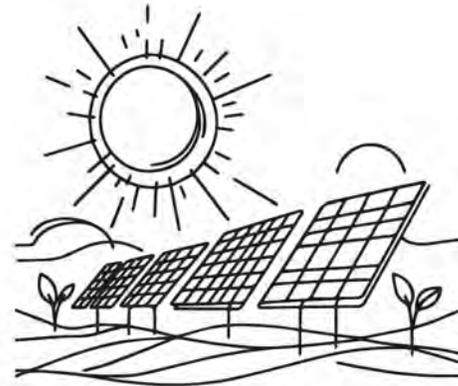
*** ऊर्जा संवर्धनाचे पर्यावरणीय महत्व :**

अपारंपरिक ऊर्जा स्रोतांचा वापर आणि ऊर्जा कार्यक्षमतेमुळे ग्रीन हाऊस वायूंचे प्रमाण कमी होते. हे ग्लोबल वॉर्मिंग आणि हवामान बदल रोखण्यास मदत

करते. कोळसा, पेट्रोलियम यांसारख्या पारंपारिक इंधनांचा अतिरेक टाळल्याने वायुप्रदूषण आणि पाण्याचे प्रदूषण कमी होते. ऊर्जा बचतीमुळे नैसर्गिक संसाधनांचा उपसा कमी होतो, ज्यामुळे पृथ्वीवरील संसाधने दिर्घकाळ टिकविता येतात. जंगलतोड आणि खाणकाम कमी करून वन्य प्राण्यांचे अधिवास सुरक्षित ठेवता येतात. ऊर्जा संवर्धनामुळे आर्थिक विकासाला चालना मिळते आणि पर्यावरणाला हानी न पोहोचता विकास साधता येतो.

ऊर्जा संवर्धनामुळे देशाचा विकास टिकाऊ आणि समतोल होतो. याशिवाय, आंतरराष्ट्रीय पातळीवर पर्यावरणीय जबाबदारी पाळण्यास भारत सक्षम ठरतो. भविष्यात हरित ऊर्जेचा अधिकाधिक वापर आणि पर्यावरणाला हानी न पोहोचता विकास साधता येतो.

ऊर्जा संवर्धन हा एक सामाजिक आर्थिक आणि पर्यावरणीय जबाबदारीचा मुद्दा आहे. प्रत्येक व्यक्तीने ऊर्जा वाचविण्यासाठी सावध राहिले पाहिजे. ऊर्जेचा काटकसरीने वापर करून आपण आपल्या पृथ्वीचे संरक्षण करू शकतो. राष्ट्रीय ऊर्जा संरक्षण दिन आपल्याला ऊर्जा संवर्धनाचे महत्व अधोरेखित करण्याची प्रेरणा देतो. शाश्वत विकासासाठी ऊर्जेची बचत ही काळाची गरज आहे. आणि यात प्रत्येकाचा सहभाग महत्वाचा आहे.

लाडकी बहिण

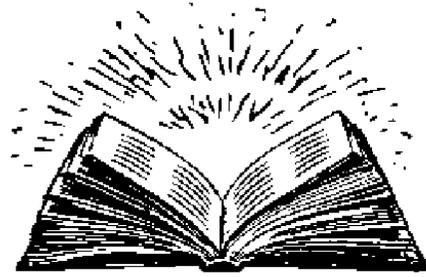
निवडणूक आली तसे नेते
मस्त गाणे लागतात गाऊ
जिला कधीही बघितले पण नाही
ती लाडकी बहिण होते अन तो लाडका भाऊ ?
विरल्या बाया मग, खोकला जन सर्दी
प्रत्येक बँकेत विचार नका, जत्रे सारखी गर्दी
आधार कार्ड रेशन कारडाचा कडक होता कायदा
मग अडानी बायांचा दलालांनी
चांगलाच घेतला फायदा
राज कारण्याच्या खिशातून काय गेले ?
हा खेळ त्यांचा आवडता
बहिण तेव्हाही लाडाची...
मग जावई काय नावडता ?
अरे, असे अबजो करोडो वाटण्या परिस, वीज
कराना स्वस्त !
पेट्रोल, डिझेल, डाळ, धान्य घेताना
बिचारा सामान्य,
झाला बिलकुल त्रस्त !
खुर्चीसाठी सर्वच फुकट वाटा. धा. धान्य कपडे
ऊन बिनव्याजी लोन
सगळचं आयते भेटल्यावर सांगा.
महाराष्ट्रात कष्ट करीत कोण ?

पुजा विजय थोरात
बि.कॉम द्वितीय वर्ष

आयुष्याचे पुस्तक

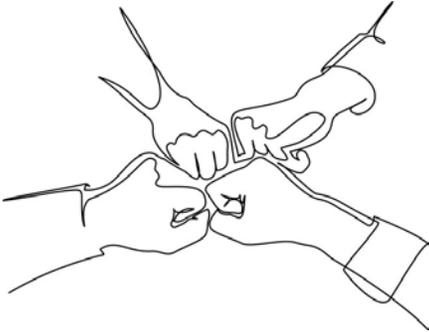
आयुष्याचे पुस्तक उघडा
बालपण काय सांगते...
आजच जगे, आनंदी राहते
दुःख, वेदना खुंटीला टांगते ॥१॥
आयुष्याचे पुस्तक उघडा
तरुणपण काय बोलते...
कष्ट करुनी ध्येय गाढते
पण तरुणपण धुंदीत डोलते ॥२॥
आयुष्याचे पुस्तक उघडा
म्हातारपण काय बोलते...
कष्ट करुनी ध्येय गाढते
प्रेमाने नाती गोती टिकवते ॥३॥
आयुष्याचे पुस्तक उघडा
त्यातले धडे काय समजावते...
जन्म मृत्यु नसे हातात ते
अन् जीवनही फक्त धावते ॥४॥
आयुष्याचे पुस्तक उघडा
प्रत्येक पान काय म्हणते...
भरभरून जीवन जग ते
कश्यास नसत्या गोष्टी शिकवते ॥५॥

घाडगे सुनिल पांडूरंग
बि.ए. प्रथम वर्ष

मैत्री

फुलांत सदा मैत्रीचा
सुगंध दरवळवा
वेली-वृक्षावरती
जन्म तुझी व्हावा !
मग त्या मैत्रीची
हळूहळू वाढ व्हावी
तुझ्या माझ्या मैत्रीत
पुन्हा एकदा रंगत यावी !
अशीच असावी मैत्रीत
जन्मोजन्मी टिकणारी
घाव न देता हृदयावरती
कधीच न थकणारी ।
रक्ताची नसती तरीही
संकटातही साथ देणारी
हीच खरी मैत्री असते
जीवापाड जपणारी !
जीवनरुपी वृक्षावरती
एकतरी फांदी असावी
पाने पलटता आयुष्याची
रोज नजरेत दिसावी !

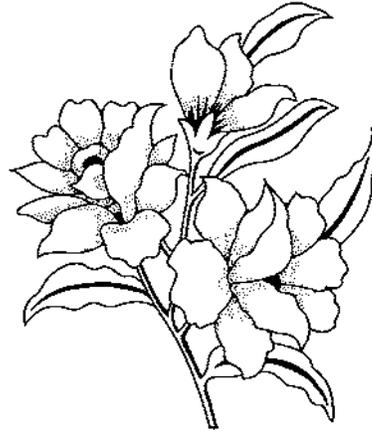

थिटे सत्यम सुभाष
बि.ए. प्रथम वर्ष

जुने मुडदे

जुन मुडदे कशाला उकरता सांगा.
नवी दंगल कशाला घडवता सांगा ?
छडे बेरोजगारी येथल्या तरुणा,
कधी कामास त्याला लावता सांगा ?
बळीराजा चढे कासावरती येथे
कबर त्यांची कितीदा खोदता सांगा ?
समस्या पोटपाण्याची महत्वाची,
समस्या फालतू का प्रसवता सांगा ?
कराया भंग एकोपा समाजाचा,
विषारी शब्द कारे बोलता सांगा ?
विकासाची इथे गंगा म्हणे आणू
दिल्या शब्दास केव्हा जागता सांगा ?

भालेराव प्रिया गजानन
बी.ए. प्रथम वर्ष

कष्ट और विपत्ति मनुष्य
को शिक्षा देने वाले श्रेष्ठ
गुण हैं, जो साहस के साथ
उनका सम्मान करते हैं ।

- महादेवी वर्मा

हिंदी विभाग

विद्यार्थी प्रतिनीधी
कु.शुभांगी विश्वास पवार
बी.एस्सी. द्वितीय वर्ष

शिवम बालाजी कोळपे
बी.ए. प्रथम वर्ष

सिंदूरी जवाब

तुमने उजाडा था सिंदुर,
हमारी माँ, बहन, बेटियों का |
तुमने रोंदे थे सपने,
उन आँखों के जो ताकती थी सीमा पार |
तुमने सोचा था चुप रहेंगे हम,
गुंगे - बहरे बन कर सह लेंगे वार ?

पर सुन लो,
भारत की चुप्पी
उसकी कमजोरी नहीं होती,
वो धैर्य है, समुद्र सा गहरा
पर जब लहर बनता है
तो दुर्ग टुटते हैं
दुश्मन झुलसते है !

हमने लिया है जवाब
सिंदूरी ऑपरेशन का
ज्वाला बनकर !
हर गोली का हिसाब किया है हमने !
हर आँसू का प्रतिशोध-
शौर्य की तलवार से चुकाया है !

तुमने जो माँ के आँचल को ललकारा,
हमने उसे कवच बना लिया !
तुमने जो बहनों की चुडियाँ तोड़ी,
हमने उन्हें रण का-
शंख बना दिया !
तुमने बेटियों की हँसी छीनी,
हमने उसे गरजते मेघ
बनाकर लौटाया !

हम वह देश है जहाँ
एक और रक्षाबंधन बंधता है
तो दूसरी और राइफल की बंधी प्रतिज्ञा निभाई
जाती है !
जहाँ स्त्री लक्ष्मी, दुर्गा और काली कहा जाता है,
और जब असुरों की
सीमा लाँधी जाती है,
तो हर घर से एक अर्जुन,
एक अभिमन्यु निकलता है !
तुमने आँख दिखाई थी
भारत को-
अब देखो हमारी
आँखों की आग !
तुमने सोचा था हम डर जाएँगे,
पर हम तो वीरों की संतति है,
मरना जानते है,
पर झुकना नहीं !
चेतावनी है ये -
अगर भारत की बेटियों की और आँख उठाओगे,
तो तुम इतिहास के पन्नों में नहीं;
राख के ठेरो में दफन हो जाओगे !
हमने जो सिंदूरी जवाब दिया है,
वह अगली बार
बिजली बनकर गिरेगा;
वंदे मातरम् !

प्रा.प्रमोद घन
हिंदी विभाग

ऑपरेशन सिंदूर

ऐश्वर्या जगन्नाथ भराडे

बी.एस.सी. द्वितीय वर्ष

भारतीय सेना के अधिकारी ने सोमवार दि.०६ मई को ऑपरेशन सिंदूर की सफलता पर बात करते हुए बड़ी जानकारी दी ! उन्होंने कहा कि ऑपरेशन सिंदूर एक योजनाबद्ध और लक्ष्य आधारित कार्रवाई थी, जिसका मकसद दुश्मन की आतंकवादी गतिविधियों और घुसपैठ में मदद करने वाली चौकियों को पूरी तरह खत्म करना था ! ऑपरेशन सिंदूर में ४ दिनों में अब तक लगभग ४०० लोग मारे जा चुके हैं !

६ और ७ मई २०२५ के बीच की रात १.०५ से लेकर १.३० बजे तक भारतीय सशस्त्र बलों ने तीनों सेनाओं के साथ मिलकर एक सैन्य अभियान चलाया, जिसका कोड नाम था - ऑपरेशन सिंदूर इसका उद्देश्य था, भारत की जमीन पर सीमा पार आतंकवाद के लिए जिम्मेदार गुटों की क्षमताओं को खत्म करना इस कार्रवाई में पाकिस्तान और उसके कब्जे वाला कश्मीर (POLK) उन ठिकानों को निशाना बनाया गया, जहाँ से आतंकवाद को बढ़ावा दिया जाता था.

भारत ने कहा कि ये कार्रवाई सीमा पार आतंकवाद को रोकने और उससे 'निपटने' के इरादे के साथ किए गए थे, खास तौर से २२ अप्रैल, २०२५ को हुए पहलगाम जैसे हमलो को रोकने के लिए इन में २६ नागरिकों (२५ भारतीय और एक नेपाली) की जान ले ली गई थी, जम्मू-कश्मीर की बैसरन घाटी में हुए इस हमले के लिए भारत सरकार ने लश्कर-ए-तैयबा (Let)के सहयोगी गुट द रेजिस्टेंस फ्रंट (TRF)को जिम्मेदार ठहराया इस संगठन ने शुरु में हमले की जिम्मेदारी ली भी थी, लेकिन बाद में 'साइबर छेड़छाड़' का आरोप लगाते हुए इससे इनकार कर दिया था.

भारत ने अपनी कार्रवाई को 'लक्ष्य-केंद्रित, नपी-तुली और नॉन एस्केलेटरी (गैर भडकाऊ) बताया. हिंदू परंपरा में सिंदूर विवाहित महिलाओं के

सुहाग का प्रतीक है, और यह नाम उन पत्नियों के सम्मान में चुना गया, जिन्होंने पहलगाम हमले में आपने पतियों को खो दिया ! यह ऑपरेशन न केवल आतंकियों को सबक सिखाने का प्रयास था, बल्कि उन परिवारों के प्रति भारत की संवेदना और संकल्प को भी दर्शाता था!

A ऑपरेशन सिंदूर) का अंत अभी नहीं हुआ है! भारत ने पाकिस्तान और पाकिस्तान अधिकृत कश्मीर में नौ आतंकवादी ठिकानों पर ६-७ मई को रात में मिसाइल हमले किए यह कार्रवाई पहलगाम में हुए आतंकवादी हमले के जवाब में की गई थी. भारतीय सेना ने कहा कि यह कार्रवाई केवल आतंकवाद के खिलाफ है, न कि पाकिस्तानी सेना के खिलाफ.

ऑपरेशन सिंदूर भारतीय सशस्त्र सेनाओं द्वारा ६-७ मई की रात को पाकिस्तान और पाकिस्तान-अधिकृत कश्मीर (पीओके) में किए गए एक सैन्य हवाई अभियान का कूटनाम (कोडनेम) है !

भारत ने कहा कि इसका उद्देश्य पाकिस्तान और पाकिस्तान अधिकृत कश्मीर में आतंकवादी ढाँचे को निशाना बनाना था !

लघु नाटिका समर शेष है आज भी

कु. आडणे शिवकन्या विष्णु
बी.ए.द्वितीय वर्ष

भूमीका समर शेष है आज भी एक ऐसी मंचीय प्रस्तुति है जो भारत के आज के सामाजिक और मानसिक परिवेश को सामने लाती है यह केवल बाहरी संघर्ष की बात नहीं करती बल्कि हमारे भीतर छुपे भय संदेह और निष्क्रियता के विरुद्ध चलने वाली आंतरिक क्रांती को भी आवाहण करती है !

यह एक पुकार है जागने की दीप जलाने की, विश्वास के साथ फिरसे उठ खड़े होने की यह संदेश देती है की, परिवर्तन केवल सत्ता बदलने से नहीं चेतना बदलने से आता है! और इस परिवर्तन के लिए समर आज भी शेष है.

पात्र परिचय

* युवा : उत्साही, साहसी, क्रांती और आशा का प्रतीक.

* वृद्ध : संयमी अनुभवी गहरी दृष्टी वाला मार्गदर्शक

* जनता का प्रतिनिधी : संशय पीडा और अंततः नवजागरण का स्वर.

मंच सज्जा - (एक और धूल-धूसरित टूटा सिंहासन रखा है, बीच में एक बुझा दीपक रखा है मंच पर हलकी धुंधली रोशनी है.पृष्ठभूमि में हल्का क्रांती-संगीत बज रहा है.)

दृश्य आरंभ - (धिमा प्रकाश मंच वीरान जनता का प्रतिनिधी थके कदमों से प्रवेश करता है सिंहासन के पास बैठ जाता है कुछ देर बाद वृद्ध लाठी टेकते हुए आता है. फिर युवा तेज कदमों से उत्साह के साथ मंच पर आता है !

* संवाद :

* युवा : (मुट्ठी भींचते हुए पुरे जोश से चुप्पी अब अभिशाप बन गई है. अन्याय के विरुद्ध आवाज उठानी होगी.

सिंहासन गिर चुके है मगर बेडियाँ अब भी जकडी है !

समर अभी शेष है ! उठों ! फिरसे ज्वाला बनो !

* जनता का प्रतिनिधी : (थकी टूटी आवाज में) हम लडे थे कितनी बार सपने देखे कितनी बार टूटे वादों का व्यापार देख चुके है ! विश्वास कैसे करें ?

* वृद्ध : (गंभीरता से धीमे स्वर में) इतिहास सिर्फ सत्ता बदलने से नहीं बदलता मन की जंजीरो को तोड़ो तब ही सच्चा समर होगा ! मन की जंजीरो को तोड़ो तब ही सच्चा समर होगा !! मन की जंजीरो को तोड़ो तब ही सच्चा समर होगा !!! बाहरी शत्रू से लड़ना आसान है भीतर के लोभ और भय से लड़ना कठिन है!

(मंचपर रोशनी हल्की तेज होती है ! युवा दीपक के पास आता है.

* युवा : (दीपक उठाते हुए) देखो यह दीपक बुझा हुआ, जैसे हमारी चेतना ! जब तक भीतर का दीप नहीं जलेगा अंधकार कायम रहेगा !

* जनता का प्रतिनिधी : (धीरे से उठता है) पर कौन किस पर विश्वास करे ?

कौन रास्ता दिखाएगा.

* वृद्ध : (मुस्कराते हुए आत्मविश्वास से) दीप अकेला भी हो तो भी अंधकार को चुनौती देता है हम दीप बने एक दीप फिर दुसरा फिर तीसरा और एक दिन संपुर्ण प्रकाश

* युवा : (दीपक उठाते हुए तेजर स्वर में) मैं जलाता हूँ यह दीप सत्य का संघर्ष का आशा का!

(दीप जलता है मंच पर प्रकाश फैलता है, जनता का प्रतिनिधी और वृद्ध पास आते है तीनों हाथ जोड़ते है, दीप के चारों ओर खड़े होते है.)

तीनों समवेत स्वर में,
समर शेष है !
स्वप्नो के पुननिर्माण का समर
भीतर के अंधकार से युध्द का समर
आशा के दीप जलाने का समर
आज भी शेष है !
और जब तक अन्याय है
जब तक निष्क्रियता है
समर शेष रहेगा
(पृष्ठभूमि में तेज ऊर्जावान संगीत बजता है !
क्रांति की पुकार.)

(तीनो दीपक को ऊँचा उठाते है ! प्रकाश
मंचपर फैलता है वही धिरे धिरे गिरता है !)
समापन गीत धीमे स्वर मे गाया जाता है.
गीत- जलाओ दीप मन मे विश्वास का
उठाओ स्वर अन्याय के विनाश का
समर शेष है
मत थको मत रुको
चलो स्वप्नो के नव विन्यास का.
समर शेष है आज भी समर शेष है आज भी
समर शेष है !

जीत पक्की है

कुछ करना है, तो डटकर चल ।
थोडा दुनियां से हटकर चल
लक पर तो सभी चल लेते है,
कभी इतिहास को पलटकर चल ।
बिना काम के मुकाम कैसा ?
बिना मेहनत के, दाम कैसा
जब तक ना हाँसिल हो मंजिल
तो राह में, आरंभ कैसा ?
अर्जून सा, निशाना रुझ, मन में,
ना कोई बहाना रुखा ।
जो लक्ष्य सामने हैं,
बस उसी पे अपना ठिकाना रख ।
सोच मत, साकार कर,
अपने कर्मों से प्यार कर ।

मिलेगा तेरी मेहनत का फल,
किसी और का ना इंतजार कर ।
जो चले थे अकेले
उनके पीछे आज मेले हैं ।
जो करते रहे इंतजार उनकी
जिंदगी मे आज भी झमेले है ।
सोच बदलो, जिंदगी बदलो ।
संकल्प के साथ....
विकल्प अपने आप मिल जाएंगे

कु. दिव्या घुगे
बि.ए. प्रथम वर्ष

ए.आय.

शिवम बालाजी कोळपे

बी.ए. प्रथम वर्ष

ए.आय. यानी कृत्रिम बुद्धिमत्ता एक ऐसी तकनीक है जो कम्प्यूटर और मशीनों को इंसानो की तरह सोचने और समझने का निर्णय लेने की क्षमता देती है !

*** परिभाषा :-**

वह क्षेत्र है जिसमे ऐसी मशीने और ए.आय.सॉफ्टवेअर बनाए जाते है, जो इंसानो की तरह सोच सके सीख सके और समस्याओं का हल निकाल सके !

*** ए.आय.के प्रकार :-**

नॅरो ए.आय. केवल एक विशेष कार्य करता है ! जैसे गुगल असिस्टेंट और अलगअलग चॅटबॉट. वह सुपर ए.आय. यह भविष्य मे आनेवाली संकल्पना है ! जो कि इंसानो से भी अधिक बुद्धिमान हो.

जनरल ए.आय. यह इंसानो की तरह किसी भी प्रकार का काम कर सके ऐसी बनाई गई तकनिक है ! टेक्नॉलॉजी है !

*** ए.आय.के उपयोग :-**

मोबाईल में - ए.आय. का उपयोग किया जाता है ! जैसे गुगल असिस्टेंट फेस लॉक, अनलॉक स्वास्थ्य सेवामें - रोगो की पहचान करणे के लिए इलाज के सुझाव के लिए आदी में.

ऑटोमोबाईल - सेल्फ ड्राइविंग कार्स जैसे की टेस्ला और ऐसे कई और.

शिक्षा - शिक्षा क्षेत्र में अलग अलग प्रकार के लर्निंग ऐप्स का उपयोग किया जा रहा है.

*** ए.आय.के फायदे :-**

- ०१.काम तेजी से होता है !
- ०२.गलती की संभावना कम होती है !
- ०३.जटील कामो में इंसानों की मदद करता है !

*** ए.आय.की चुनौतियाँ:-**

- ०१.नौकरिया कम हो सकती है !
- ०२.डेटा लीक होने कि समस्या है !
- ०३.निर्णय मे पक्षपात हो सकता है !

एक सवाल

आओ, पूछे एक सवाल !

मेरे सिर में कितने बाल ?

कितने आसमान में तारे ?

बतलाओं या कह दो हाहे !

नदियाँ क्यों बहती दिन-रात ?

चिडियाँ क्या करती हैं बात ?

क्या कुत्ता बिल्ली पर धाए ?

बिल्ली क्यों चूहे को खाए ?

फूल कहाँ से पाते रंग ?

रहते क्यों न जीव सब संग ?

बादल क्यों बरसाते पानी ?

लडके क्यों बरसाते पानी ?

नानी की क्यों सिकूडी खाल ?

अजी, न ऐसा करो सवाल !

यह सब ईश्वर की माया है,

इसको कौन जान पाया है ?

कु. रुपाली बांगर

बि.ए. प्रथम वर्ष

जगत का ध्रुवतारा भारत के उद्योग

रतन टाटा

मुस्कान कुरेशी

बी.कॉम प्रथम वर्ष

रतन टाटा एक प्रसिद्ध भारतीय उद्योगपति और टाटा समूह के पूर्व अध्यक्ष थे ! उनका जन्म २८ दिसंबर १९३७ को मुंबई में हुआ था ! उनके पिता नवल टाटा और माता सोनू टाटा थी ! रतन टाटा का पालन पोषण उनकी दादी नवाजबाई टाटा ने किया !

रतन टाटा ने अपनी स्कूली शिक्षा कैम्पियन स्कूल और कूचेड्रल एंड जॉन कॉनन स्कूल से पूरी की ! उन्होंने कॉर्नेल विश्वविद्यालय से आर्किटेक्चर और स्ट्रक्चरल इंजीनियरिंग में स्नातक की डिग्री प्राप्त की और हार्वर्ड बिजनेस स्कूल से एडवांस मैनेजमेंट प्रोग्राम पूरा किया !

उन्होंने १९६२ में टाटा समूह के साथ अपने करियर की शुरुआत की और १९९१ में टाटा संस के अध्यक्ष बने उनके नेतृत्व में, टाटा समूह ने कई महत्वपूर्ण सुधार किए और विविध स्तर पर विस्तार किया !

टाटा समूह में योगदान

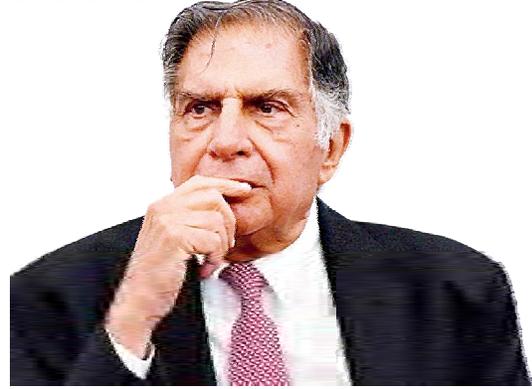
- * रतन टाटाने टाटा समूह की कंपनियों में पारदर्शिता और अखंडता को प्राथमिकता दी !
- * उन्होंने टाटा मोटर्स को नई उंचाइयों पर पहुंचाया और टाटा नैनो जैसी सफल कारें लांच की !
- * उन्होंने टाटाटी को टेटली और टाटा स्टील को कोरस का अधिग्रहण करने के लिए राजी किया ! जिससे संघटन एक बड़े पैमाने पर भारत-केंद्रित समूह से वैश्विक व्यवसाय में बदल गया !

सामाजिक जिम्मेदारी

- * रतन टाटाने अपने जीवनकाल में समाज सेवाके लिए कई कार्य किए !
- * वे टाटा ट्रस्टस के माध्यमसे विभिन्न सामाजिक कार्योंमें सक्रिय रहे !
- * उन्होंने शिक्षा, स्वास्थ्य, ग्रामीण विकास और विज्ञान व प्रौद्योगिकी के क्षेत्रों में कई परियोजनाओं का समर्थन किया.

पुरस्कार और सम्मान

- * रतन टाटा को पद्भूषण और पद्म विभूषण जैसे प्रतिक्रित पुरस्कारों से सम्मानित किया गया था !
- * उन्हें दुनियाभर के विभिन्न मंचों से भी सम्मान प्राप्त हो गये थे !
- * रतन टाटा का निधन ०९ अक्टूबर २०२४ को ८६ वर्ष की आयु में हो गया !

करियर गाइडेंस

मुस्कान कुरेशी
बी.कॉम प्रथम वर्ष

करियर गाइडेंस एक ऐसी प्रक्रिया है जिसमें व्यक्ति को अपने करियर के लक्ष्यों और उद्देश्यों को निर्धारित करने में मदद की जाती है ! यहाँ कुछ महत्त्वपूर्ण बातें हैं जो करियर गाइडेंस में शामिल हो सकती हैं।

०१. आत्म-मूल्यांकन-अपने कौशल, रुचियों और मूल्यों का मूल्यांकन करना !
०२. करियर विकल्पों की खोज- विभिन्न करियर विकल्पों के बारे में जानकारी प्राप्त करना !
०३. लक्ष्य निर्धारण-अपने करियर लक्ष्यों को निर्धारित करना और उन्हें प्राप्त करने के लिए एक योजना बनाना.
०४. कौशल विकास- अपने कौशलों को विकसित करने और उन्हें अद्यतन रखने के लिए प्रशिक्षण और शिक्षा प्राप्त करना !
०५. नेटवर्किंग-अपने क्षेत्र में पेशवरों के साथ नेटवर्किंग करना और उनके अनुभवों से सिखना!

संसाधन

०१. करियर काउंसलर- एक पेशेवर जो आपको अपने करियर के लक्ष्यों को निर्धारित करने में मदद कर सकता है!
०२. ऑनलाईन संसाधन- वेबसाइट्स, ब्लॉग और ऑनलाईन कोर्स जो करियर गाइडेंस के लिए उपयोगी हो सकते हैं!
०३. पुस्तकें और पत्रिकाएं-करियर गाइडेंसपर पुस्तकें और पत्रिकाएं जो आपको अपने करियर के लक्ष्यों को निर्धारित करने में मदद कर सकती हैं!

लाभ

०१. स्पष्टलक्ष्य- अपने करियर लक्ष्यों को निर्धारित करने में मदद मिलती है!
०२. उचित निर्णय- अपने करियर के बारे में उचित निर्णय लेने में मदद मिलती है!
०३. कौशल विकास- अपने कौशलों को विकसित करने और उन्हें अद्यतन रखने में मदद मिलती है!
०४. आत्मविश्वास- अपने करियर लक्ष्यों को प्राप्त करने में आत्मविश्वास बढ़ता है!

शिक्षक

जीवन में जो राह दिखाए,
सही तरह चलाना सिखाए ।
माता-पिता से पहले आता,
जीवन में सदा आदर पाता ।
सबको मान प्रतिष्ठा जिससे,
सीखी कर्तव्यनिष्ठा जिससे ।
कभी राह न दूर मैं जिससे,
वह मेरा पथदर्शक हैं जो ।
मेरे मन को भाता,
वह मेरा शिक्षक कहलाता ।
कभी है शांत, कभी है धीर,
स्वभाव में सदा गंभीर,
मन में दबी रहे ये इच्छा,
काश मैं उस जैसा बन पाता,
जो मेरा शिक्षक कहलाता ।

कु. दिव्या नायक
एम.एसस्सी. प्रथम वर्ष

जीवन की अभिलाषा

कु. अंबिका हुले

एम.एस्सी. प्रथम वर्ष

मनुष्य को शरीर इसलिए मिला है कि, वह अपने समय तथा जीवन को सफल बना सके, मनुष्य को अपनी सारी जिम्मेदारियों को समझते हुए उन जिम्मेदारियों पर अधिक ध्यान देना चाहिए, जिसके लिए उसे मनुष्य शरीर मिला है, अगर हम अपने जीवन में सचेत होकर चले कि, 'यह जो जीवन मूझे मिला है यदि इसमें मैं एक-एक कदम सोच-समझकर आगे रखूं, तो आनेवाले जीवन में बहुत सी जिम्मेदारियाँ और बहुत सी समस्याएं होते हुए भी मुझे आनंद ही मिलेगा.' एक छोटी सी कहानी है, एक बार एक राजा के पास बाहर देश से कुछ लोग आये और कहा कि, हमें अपने राज्य में जगह दीजिए, जहां हम अपना घर बना सकें। तो राजा ने कहा, मैं आपको एक उदाहरण देता हूं तो उन्होंने दो गिलास में दूध मंगवाया एक बड़े गिलास में और एक छोटे गिलास में पहले से ही दूध भरा हुआ था तो दूध गिरने लगा. तो राजा ने कहा कि यह हालत है,

हमारे यहां पहले से ही जगह नहीं है और अगर आप लोग आ गये तो हम आपको कहां जगह देंगे, इसलिए यहां से चले जाएं। उनमें से एक व्यक्ति बहुत बुद्धिमान था. उसने कहा "अच्छा ठीक है ! मैं आपको उत्तर देना चाहता हूं. उसने राजा से कहा कि एक गिलास दूध और चीनी मंगवाइए, उसने चीनी ली तरह घोल दी. वह राजा से बोला "हम ऐसे हैं, हम आपके राज्य में चीनी की तरह घुल जायेंगे और राज्य में मिठास बढ़ायेंगे ! राजा को उस बुद्धिमान व्यक्ति की बात समझ में आ गयी और उन्होंने उन लोगों को वहां रहने की अनुमति प्रदान कर दी परिवार में कभी-कभी आपस में थोड़ी बहुत नोक-झोंक होती रहती है, तो क्या घर के सभी सदस्य चीनी नहीं बन सकते ताकि वह घर के माहौल में सबके लिए मिठास लाके, कड़वेपन के लिए तो सारी जींदगी पडी है, परंतु बेहतर यही होगा की हम यह समय मिठास से आनंद से और समझ से बिताए !

बेटी

जब-जब जन्म लेती है बेटी,
खुशियाँ साथ लाती है बेटी।
ईश्वर की सौगात है बेटी
सुबह की पहली किरण है बेटी।
तारों की शीतल छाया है बेटी,
आंगन की चिड़िया है बेटी।
त्याग और समर्पण सिखाती है बेटी,
नये नये रिश्ते बनाती है बेटी।
जिस घर पर जाए, उजाला लाती है बेटी,
बार-बार याद आती है बेटी।
बेटी की कीमत उनसे पूछो,
जिनके पास नहीं है बेटी।

कु. प्रत्युषा घन

एम.कॉम. प्रथम वर्ष

अंतिम - कोशिश

कु.निकिता पवार

बी.कॉम. प्रथम वर्ष

पुराने समय में एक राजा के राज्य को चारो और से शत्रुओं ने घेर लिया था। राजा के पास शत्रुओं के मुकाबले बहुत कम सैनिक थे। इस वजह से राजा की सेना बहुत समय तक शत्रुओं से लड़ नहीं सकी। राजा किसी तरह शत्रुओं से बचकर एक गुफा तक पहुंच गए। सैनिकों को लगा कि राजा इस गुफा में छिपा होगा तो उन्होंने बड़े-बड़े पत्थरों से गुफा का दरवाजा बंद कर दिया। गुफा के अंदर से राजा ये सब देख रहा था, लेकिन शत्रुओं की संख्या अधिक थी, इसलिए वह चूपचाप बैठा रहा। राज थका हुआ था। भूख-प्यास की वजह से वह निराश हो गया था। उसके शरीर में शक्ति नहीं बची थी। शत्रुओं के सैनिक गुफा का द्वार बंद करके वहां से चले गए। इसके बाद राजा ने सोचा कि अब तो मेरा जीवन यही खत्म हो जाएगा। वह गुफा से कभी बाहर नहीं निकल पाएगा। राजा निराश हो चूका था, तभी उसे अपनी मां की एक

बात यादी आई। राजा की मां कहा करती थी कि कुछ तो कर, युं ही मत मर। ये बात याद आते ही राजा को एक नई उर्जा मिल गई। उसने सोचा कि कोशिश किए बिना हार नहीं माननी चाहिए। राजाने गुफा के द्वार से पत्थरों को हटाने का काम शुरू कर दिया। कड़ी मेहनत के बाद राजा ने बड़े-बड़े पत्थर खिसकाकर बाहर निकलने का छोटा सा रास्ता बना लिया। गुफा से बाहर निकलकर राजा अपने मित्र राजाओं के पास पहुंचा। मित्र राजाओं की मदद से उसने शत्रुओं को पराजित कर दिया और अपना राज्य वापस प्राप्त कर लिया।

सीख- हमे अंतिम समय तक कोशिश करते रहना चाहिए। असफल होने पर एक फिर से प्रयास जरूर करना चाहिए। जब तक सफलता न मिल जाए कोशिश करते रहना चाहिए।

देश हमारा

भारत देश हमारा है
सब देशों से न्यारा है।
शीश उठाए खड़ा हिमालय,
करता इसकी रखवाली है,
गंगा-यमुना की धाराएँ
फैलाती हरियाली है।
कल-कल बहते सुंदर झरने
मीठे गीत सुनाते है,
झम-झम बरस-बरसकर बादल
धरती की प्यास बूझाते है।
शीतल मंद पान के झाके
खेतों को लहराते है,
भाँति-भाँति के सुंदर पक्षी
मीठी-तान सुनाते है।

अमोल अंभोरे

बी.एसस्सी. तृतीय वर्ष

आपकी हँसी

निर्धन जनता का शोषण है,
कह कर आप हँसे।
लोकतंत्र का अंतिम क्षण है,
कह कर आप हँसे।
सबके सब हैं भ्रष्टाचारी
कह कर आप हँसे।
चारों और बड़ी लाचारी
कह कर आप हँसे।
कितने आप सुरक्षित होंगे
मैं सोचने लगा
सहसा मुझे अकेला पा कर
फिर से आप हँसे।

बद्रीनाथ थोरात

बी.ए. द्वितीय वर्ष

हट्टा कट्टा मोबाईल

ये मोबाईल.....

यों ही हट्टा कट्टा नहीं हुवा है
इसने बहुत कुछ खाया-पिया है ।
मसलन.....

ये हाथ की घडियाँ खा गया
ये चिट्ठी पत्रियाँ खा गया
इसने रेडियो खा गया
टेप रिकॉर्डर कैसेंटे
कैमरे चबा गया ।
ये टार्च लाइटें खा गया
ये मोबाईल किताबें खा गया ।
इसने सैकड़ों मील की
दुरियाँ पी हैं ।
इस मोबाईल ने
तन्हाइयाँ पी हैं ।
पडोस की दोस्ती
मेल मिलाप खा गया
समय नहीं लोगों के पास
ये लोगों का वक्त खा गया ।
ये पैसे खा रहा है ।
ये रिश्ते खा रहा है ।
ये लोगों की
तंदुरुस्ती खा रहा है ।
ये लोगों को रोगी बना रहा है ।
ये मोबाईल फोन यों ही
हट्टा कट्टा नहीं हुवा है ।
इसने बहुत कुछ खाया पिया है ।

अभिषेक शोळके
बी.ए. द्वितीय वर्ष

देश के नेता

ये मेरे देश का नेता है
छुप-छुप पब्लिक की लेता हैं
आँखों पर सबकी पर्दा खीच
ये अपने पाप छुपाता है
और दूसरों की गलतियों को
चीख-चीख बदलता है ।
ये मेरे देश का नेता है
छुप-छुप पब्लिक की लेता है
मतदान पूर्व गले लगाता है
सौ वादे संग कर जाता है
जीतने के बाद फिर
अनजाना सा बन जाता है
ये मेरे देश का नेता है
छुप-छुप पब्लिक की लेता है
रात लडकियां नचाता है
संग दो 'पैग' लगाता है
और दिन में खादी पहन के तन पर
कल्चर का थेकेदार बन जाता है ।
ये मेरे देश का नेता है
छुप-छुप हम सबकी लेता है।

कु. पायल प्रधान
बी.ए. अंतिम वर्ष

रंगो का त्योहार होली

वाणी में ईश्वर निवास
विश्वास सदा रखना
भर पिचकारी प्रीत रंग
सब पर बरसाना
रंगो का त्योहार होली
तुम मदमस्त मनाना ।
मन के सारे कलुष
रंगो में धो देना ।
प्रीत दिल में जगाकार
सबको गले लगाना ।
रंगो का त्योहार होली
तुम मदमस्त मनाना
अपने अचरण को रंगना
प्रेम भरी बौछार से भरना
मिसाल बन आदर्शोकी
जग को ज्योतिर्मय करना
रंगो का त्योहार होली
तुम मदमस्त मनाना
क्षमा-दया सेवा करुना से
जग का सारा उपवन भरना
चंदन होली टीका करके
सप्त रंगो में तन-मन रंगना
रंगो का त्योहार होली
तुम मदमस्त मनाना

कु. प्रतिक्षा मराठे
एम.कॉम द्वितीय वर्ष

हालात गाँव के

कैसे है हालात गाँव के,
कौन बताएगा,
कैसा मरा किसान खेत में,
कौन बताएगा,
कहाँ गए वो बाग जहाँ पर पंछी गाते थे,
किसने जहर हवा में घोला,
कौन बताएगा ।
श्मशानों में बदल गए है,
खेत और खलिहान,
आग लगी कैस बस्ती में,
कौन बताएगा ।
आसमान सूना है,
बादल कही नहीं बरसे,
फिर ये बाढ़ कहाँ से आयी,
कौन बताएगा ।
शहर गया विधवा का बेटा,
वर्षोबीत गए,
उसकी पाती काब आएगी,
कौन बताएगा ।
जिसको देखो वही मसीहा बना गरीबो का
फिर क्यों इतनी बढी गरीबी,
कौन बताएगा ।
रास्ते में हम साथ साथ चले थे,
रस्ता भूल गए,
शाम हुई, घर कैसे जाएँ,
कौन बताएगा ।

पृथ्वी लाटे
बि.ए. प्रथम वर्ष

हिंदी गजल में युगीन चेतना

कु. लांडगे किरण
बी.ए. द्वितीय वर्ष

कु. घटे अश्विनी पांडुरंग
बी.ए. द्वितीय वर्ष

स्वातंत्रता प्राप्ति के पश्चात सामाजिक मूल्यों में जिस तेजीसे बदलाव आया, वैसा पहले नहीं आया था। परस्पर प्रेम, अपनापन और सहानुभूति के भाव का निरंतर पतन तथा नयी पीढ़ी और पुरानी पीढ़ी के बढ़ते संघर्ष को पहले अनुभव नहीं किया गया था। राजनीति में बढ़ते भ्रष्टाचार को अब स्पष्ट रूप से देखा जा सकता है। समाज की दयनीय स्थिति और गजलकारों की भूमिका के संदर्भ में डॉ. प्रतिमा सक्सेना कहती है। 'मोहभंग से लेकर आज की बिगडती हुई स्थितियों तक पूँजीवादी तबका खूब पनप रहा है।' बड़े घरानों के अतिरिक्त नव-धनाढ्यों का एक बहुत बड़ा वर्ग रक्तबीज की भाँति बढ़ रहा है। समाज में सामन्त वर्ग पूरी तरह समाप्त नहीं हो पाया है। वह पंचो सरपंचो, भूमिपतियो, छोटे-बड़े नेताओं और दलालों के रूपमें आज भी विद्यमान है। इसलिए शोषण कम नहीं हुआ है, बल्कि बढ़ रहा है। आम आदमी की दयनीय स्थितियों और त्रासदियों के लिए उत्तरदायी दाकतों के उद्देश्य से बेनकाब करना जनता में आत्मविश्वास तथा एक व्यापक आंदोलन की सक्रिय भूमि तैयार करने में सहयोग देना, आज के साहित्यकार के लिए बुनियादी सरोकार बन गए हैं। हिंदी के साहित्यकार बखूबी अपने इस राज दायित्व का निर्वाह भी कर रहे हैं। हिन्दी के गजल कारों ने आज के सामाजिक यथार्थ को गहराई के साथ पहचाना है।

वर्तमान समाज के मानवीय मूल्यों का महत्व प्रायः समाप्त हो गया है। बढ़ती हुई बौद्धिकता और स्वार्थ ने समाज को खोखला करके रख दिया है। व्यक्तिवादिता और भौतिकता की लपलपाती आग पग-पग पर मानवता को समाप्त कर रही है। जैसे-

हर एक सडकपै हो रहा इंसानियत का कत्ल पूरे शहर में फिर भी कोई सनसनी नहीं। या फिर आज दुनिया बन गई, इंसानियत की कत्लगाह शैतानियत का

नाच होता, आज के इन दौर में तथा आदमी इन्सान नहीं हैं, अब दरिन्दा बन गया नोचता आपस में बोटी, आज के इस दौर में।

इस प्रकार वर्तमान युग में मानवीय मूल्यों का - हास होता दिखाई दे रहा है। सब लोग पैसा ही सबकुछ समझ रहे हैं। नाते रिश्ते, मानवता इंसानियत आदमियत सब कुछ समाप्त हो गई है।

कर्मठ नारी

मैं कठोर कर्मठ नारी हूँ,
नहीं, किसी से हारी हूँ,
घर बाहर दोनों संभाले
कर्तव्यपथ बलिहारी हूँ।
हास्य-रुठन एक समान
सम्मान हो या प्रकाश
अंधकार हो या प्रकाश
चिंगारी हो या अंगारे
डरी कभी न छलोसे
काया की पीडाओं से
आंधी और तूफानो से
बगिया के बीरानो से
हर हाल-में जीना सिखा
मैं कठोर कर्मठ नारी हूँ
नहीं, किसी से हारी हूँ,
घर बाहर दोनों संभाले
कर्तव्य पथ बलिहारी हूँ।

कु. वाटेळे पुजा
बी.ए. द्वितीय वर्ष

हिंदी चुटकुले

राम : मैंने साबुन से अपना शर्ट धोया
और अब मुझे वह छोटा हो गया है।
श्याम : तुमभी उसी साबुन से नहा लो,
फिर वह शर्ट तुम्हें फिट हो जाएगा।
पति : तुम मुझे दो ऐसी बातें बोलो,
जिनमें से एक को सुनकर मैं खुश हो जाऊ
और दुसरी को सुनकर नाराज हो जाऊ
पत्नी : तुम मेरी जिंदगी हो और दुसरी बात
लानत है ऐसी जिंदगी पर
शादी के बाद पहली बार बहू
रेसिपी बुक देखकर खाना बना रही थी.
सास- (फ्रिज खोलती है) अरे बहू ये मंदिर का
घंटा फ्रिज में क्यों रखा है।
बहु- मम्मीजी बुक में लिखा है कि सबचीजों
को मिलाकर एक घंटा फ्रिज में रखे।
डॉक्टर-कहिए कैसे आना हुआ।
राजु- डॉक्टर साहब लिवर में बहुत दर्द हो
रहा है
डॉक्टर-शराब पीतो हो?
राजु- हां हां बिल्कुल पर छोटा पॅक हि बनाना।
कंजुस बाप (बेटे से)- मेरी ख्वाहिश है कि तू बड़ा
होकर वकील बने.
बेटा क्यों ?
कंजुस बाप- ताकि मेरा काला कोट तुम्हारे काम
आ जाए।
अंकल - बेटा पढाई कैसी चल रही है ?
लडका - बस अंकल, चलते चलते बहुत दुर चली
गई मूझ से।

कु. ऐश्वर्या भराडे
बि.एस्सी. द्वितीय वर्ष

शेरो शायरी

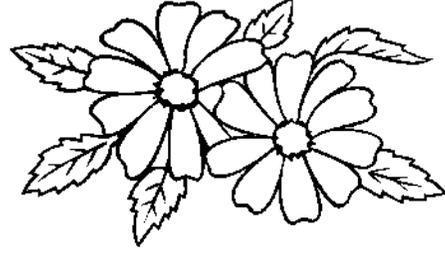
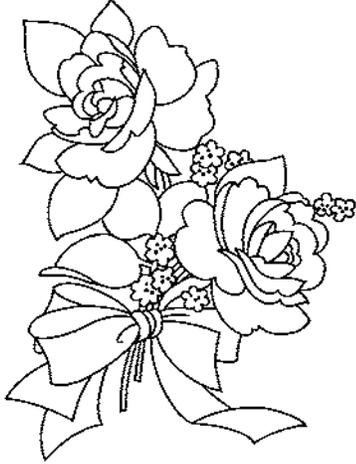
- कैसे बदल दूँ में.....,
फितरत ये अपनी मुझे सोचते रहने की,
आदतसी हो गई है...।।
- दाम उंचे हो सकते हैं,
ख्वाहिशों के मगर खुशियाँ
हरगिज महंगी नहीं होती
- तुझसे दूर रहकर कुछ यूँ
वक्त गुजारा मैंने
ना होंठ हिले फिर भी
तुझे पल-पल पुकारा मैंने
- दाम उंचे हो सकते हैं,
ख्वाहिशों के.....मगर खुशियों.
हरगिज महंगी नहीं होती।
- हम अल्फाजो को ढूँढते रह गए
और वो आँखों से गजल कह गए
- तेरी मोहब्बत ने हमें सिखाया है,
दर्द में भी मुस्कराना सिखाया है।
जब से तुने दिल से अपनाया है,
गमों को भी हमने अपना दोस्त बनाया है।
- वो जो अपनी सादगी को अपना आईना बनाले
उसे दुनिया की नजरो की परवान नहीं होती।
- उस के चेहरे की चमक के सामने सादा लगा
- सुंदरता सादगी की दीवानी है। श्रृंगार तो बस खुद
को खुश रखने की निशानी है।
- माना कि सादगी का दौर नहीं मगर सादगी से
अच्छा कुछ और नहीं.

शेख शौकत लाला
बि.एस.सी. प्रथम वर्ष

मन

आज का सुरज, संदेश लाया सुनहरा,
मन भी हरा हमारा, उपवन भी है हरा ।
सुबह-सुबह ही, हृदय है जोश से भरा,
अपना घर, बच्चों से होगा हरा-भरा।
इंतजार में जिया, वृद्ध निगाहों ने पहरा,
अवश्य साकार होगा, वो ख्वाब हमारा ।
व्यंजन ऐसे बने, लेंगे बच्चे चटख्वारा,
तब जाकर जीवन, पूरा समझेंगे हमारा ।
ख्याल में ही, खुशी का पल आकर ठहरा,
उसके संग हरपल, झूमेगा संसार हमारा ।
वियोग में हृदय कांपे कैसे होगा गुजारा,
आज तो मन हरा, उपवन भी हुआ हरा ।

कु. अजय मस्के
बि.एस.सी. प्रथम वर्ष

मेरा मन

विद्या- विघाता छंद
मात्रा भार १४-१४
सिया के राम रघुवर है,
वही बिगडी बनाते है ।
करुँ अनुनय विनय उनसे,
उन्हें मन में बसाते है ।
हुआ हैँ मन मलिन मेरा
असुर मुझको सताते है ।
बिना आशीष गुरुवर के,
नहीं पीडा बनाते है ।
भजन में मन नहीं लगता,
भरे दुर्गुण हमारे है ।
दया प्रभु की मिले सब को
वही सबके सहारे है ।
भरी है पाप की गठरी,
चले गंगा नहाते ।
करें सब पाप की दूति श्री,
सभी अवगुण बहाते है ।

बांगर अर्जुन गणेश
बि.कॉम. प्रथम वर्ष

मन

जिसे तुम गांव का पुराना घर
समझकर छोड़ गए
उंची-उंची इमारतों की,
मृगतृष्णा में उलझ कर
बस गए शहरों में जाकर
एक बार तो आओ मिलने
यह चौखट तुम्हें याद करती है ।
सब कुछ वैसा का वैसा ही है।
नहीं बदला है कुछ भी
दरवाजे पर रखा पौधा
बिन पानी के भी हरा-भरा है।
किसी के इंतजार में खड़ा है
दरवाजे के बाहर लगी खूंट्टी
तुम्हें निहार रही है ।
एकबार तो आओ मिलने
यह चौखट तुम्हे याद करती है ।
बांधी थी तुमने नींबू-मिर्ची
घर से निकलते ही
अपनी चौखट पर
नहीं लगी है नजर
किसी की आज तक
दरवाजे पर रखा पत्थर
जिसपर बैठकर तुम
पीते थे चाय
आज सुना-सुना सा पडा है
किसी को ढूंढ रहा है।
एक बार तो मिलने आओ
यह चौखट तुम्हे याद करती है
तुमसे मिलने की आस करती है ।

कु. खंदारे सोनम
बि.ए. प्रथम वर्ष

सच्चे साथी

सभी हम वृक्ष लगाये
धरती को फिर स्वर्ग बनाये
वृक्ष हमारे सच्चे साथी
इनसे हाथ मिलाये ।
आओ सभी हम वृक्ष लगाये,
धरती को फिर स्वर्ग बनायें
आती जब मानव पर विपदा
करते ये हर भाँति सुरक्षा
आज पडी है इनपे विपदा
क्यों न करे हम इनकी रक्षा
आओ तभी हमर वृक्ष लगायें
धरती को फिर स्वर्ग बनाये
सबसे प्यारा धन यह हमारा
सारा जग इनपर तन हारा
इनसे बँधी साँसो की डोर
इनसे अलग नहीं कही ठोर
आओ सभी हम वृक्ष लगायें
मधुर मनोहर मीठे फल को
खुशी खुशी देते है हमको
अपना सर्व लुटाते हार पर
क्यों न करें हम नेह इनपर
आओ सभी हम वृक्ष लगायें
धरती को फिर स्वर्ग बनायें
मानव से कुछ नहीं माँगते
धरती पर रहना यह चाहते
आओ दोनों रहना यह चाहते
ये भी धरती पर इठलाए ।
आओ सभी हम वृक्ष लगाये
धरती को फिर स्वर्ग बनाये ।

कु. प्रतुषा घन
कॉम.कॉम. द्वितीय वर्ष

दान

कु. ज्ञानेश्वर वाबळे
बी.ए. प्रथम वर्ष

राघव एक छोटा सा किसान था। खेती-बाड़ी के अतिरिक्त मेहनत-मजदूरी करके अपने परिवार का भरण-पोषण करता था। स्वभाव से दयालु व आदत से परोपकारी। उसके गाँव में एक मंदिर का निर्माण होने जा रहा था इसलिए उसने कुछ राशि बचाकर रखी थी। जिसे एक विशेष त्योहार पर मंदिर कमेटी को समर्पित करना था। रोजमर्रा के काम में रत काफी समय बीत गया। जब उस त्योहार के लिए केवल दोन दिन ही शेष थे, अचानक उसने सोशल मीडिया पर चल रही एक खबर पढ़ ली, जिसमें दुर्घटना के कारण एक महिला की रीढ़ की हड्डी टूट जाने से वह अस्पताल में भर्ती थी। धन के अभाव में उसका इलाज नहीं हो पा रहा था तथा वह जिंदगी और मौत के बीच लटक रही थी। रुपयों की

कुछ व्यवस्था न होने के कारण उस महिला के पति ने एक-दो स्वयंसेवी संस्थाओं की सहायता से उसके इलाज के लिए कुछ रुपये तो जुटा लिए तथा बाकी के लिए विभिन्न संचार माध्यम से दान करने की अपील की। खबर पढ़ने के बाद राघव का मन पसीज गया लेकिन एक गरीब आदमी दूसरे गरीब आदमी के लिए कर ही क्या सकता है? ऐसे ही उधेडबुन में वह फँसा रहा और आखिर में उसे समाधान मिल गया।

उसने आव देखा न ताव, उन स्वयंसेवी संगठनों व अस्पताल प्रशासन से पूछताछ करने के पश्चात वह बचाकर रखी हुई राशि मंदिर निर्माण के बजाय जिंदगी और मौत के बीच झूल रही उस महिला के लिए दान कर दी।

करते जाओ काम

अजी नाम में क्या रखा है
करते जाओ काम।
जग में अच्छा काम करो कुछ
अमर करो निज नाम ॥
मानवता के हम रखवाले
चल आँखों में सूरज पाले।
कटें तिमिर का नाश धरा से
बिखरायें चहुँ और उजाले ॥
लक्ष्य हमारा भाइचारा
गढे नया आयाम.....
मुफत लुटाता सौरभ अपना
पुष्प खिले है जो उपवन में।
चले बाँटते है प्रेम सभी को,
आओ प्यारे इस जीवन में ॥
करते रहना कर्म निरंतर
मत करना आराम.....

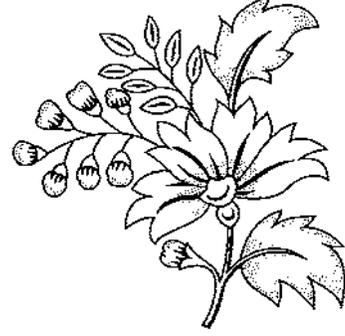
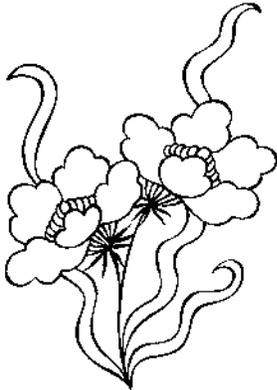
रोता कोई अगर मिले तो
उसको जरा हँसा देना है।
बुझी हुई आँखों में साथी
सपना नया सजा देना है ॥
बैचैनी को चैन मिलेगा
पाएगा सुख धाम.....
किस खातीर आया तू जग में
सोच जरा तू अपने मन में।
हँसकर ठोकर मार गमों को
बाधाओं पर हँस जीवन में ॥
कर दे हरेक साँस समर्पित
अपने प्रभु के नाम.....

कु. अंजली पोले
बि.ए. प्रथम वर्ष

मैं सरकार बदल सकता हूँ

मैं प्रतिष्ठा का झूठा चख्खमा,
फेंक नहीं सकता
मैं छत के खून से लथपथ कहानियाँ
अपनी अगली पीढियों को,
नहीं सुना सकता ।।
मैं रीति-रिवाजों की भावुक,
प्रतिमाओं का निषेध नहीं कर सकता.
मैं फुटपाथ पर अधमरे
पडे हुए किसी भी
असहाय जीव को साँस नहीं दे सकता
मैं अनान्वित दुःखों के किसी भी मिथक को
हदपार नहीं कर सकता या फिर
मैं भाषा का, संस्कृति का,
व्याकरण नहीं बदल सकता
लेकिन मैं उंगली स्थाही लगा सकता हूँ
मैं सरकार बदल सकता हूँ ।

आकाश मापारी
बि.ए. द्वितीय वर्ष

दीप बनकर जलो

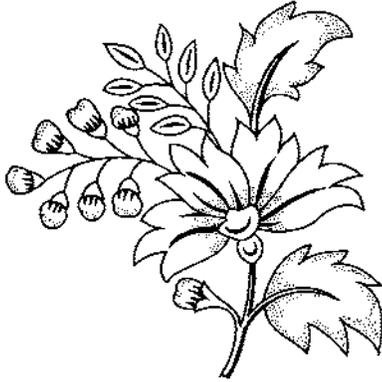
किस अनवरत यात्रा में हो पथिक ?
साथ मुझको ले चलो ।
मैं तुम्हारी ऊर्जा, जिजी विषा
मेरे संग मंजिल चलो ।
एक दिव्य प्रकाश बन नभ में जला
एक तपता मरुस्थल है दिलजला
दीप बनकर तुम जलो ।
रेत में बनती है, मिटती हैं कथा
चिन्ह सारे मिटाती चंचल हवा
तुम अमिट कथा बनो ।
क्या हुआ, जो छूट कोई साथी गया
साथ किसके कब भला कोई गया ?
तुम निडर राही बनो ।
किस अनवरत यात्रा में हो पथिक ?
उमंग संग में ले चलो ।

अक्षय पांडरे
बि.ए. द्वितीय वर्ष

गजल

मुझे मालुम है, मेरा समय है
ये नैतिकाताओं का बूढ़ समय है,
यहाँ वर्चस्व जिसके पास होगा
उसी के वासते अच्छा समय है
न जाने कब से पसरी है उदासी
बडा ही ये गया-गुजरा समय है
सही पहचान हो पाती नही अब
नजर के सामने धुँधला समय है
सितारे दूँढने निकले हो लेकिन
जरा देखो अभी दिन का समय है
किताबें डस्टबिन में फेक दो अब
हमारा ये तमाशों का समय है
धरा का विष पिया था शिव । तुम्ही ने
अब इसकी आग पीने का समय है

जगदीश पोले
बि.ए. द्वितीय वर्ष

हिंदी : प्राणवायु

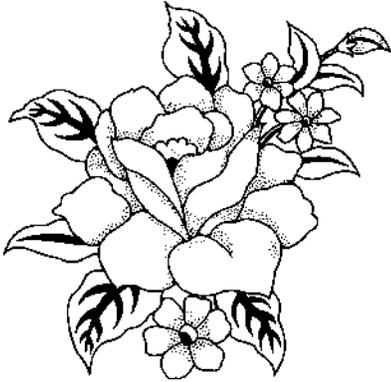
०१. एक कस्तुरी हे, एक चंदन है,
माँ भारती का स्पंदन है,
करते हम इसका अभिनंदन है,
०२. उत्सर्ग इसमें, उपसर्ग इसमें
लक्षणा इसमें, अलंकार इसमें
सभा विधाएँ, रखो की धारा इसमें
०३. भावों की अभिव्यक्ति भी है
नाटक, कहानी, निबंध भी है
०४. आँसू भी, मुसकान भी इसमें
कल्पना, कला का सौंदर्य इसमें
व्यंग का बाँकपन इसमें
०५. मनो को जोडने का सामर्थ्य भी है
हृदय चीरने की क्षमता है तो
मालिन्य मिटाने की ममता इसमें
०६. एक सनसनाहट है
एक खनखनाहट है,
मदमाती नदी का जल है,
जीवन दात्री समीर है वह
०७. मौसम का आशीर्वाद इसमें
प्रकृति की छटा दरशाती
पंचतत्व की शक्ति इसमें
०८. जो बाँधे चहुँओर
एक अदृश्य डोर
एक सुहानी भोर है वह
रक्त प्रवाह शिराओं में
हिंदी सभी दिशाओं में
इससे भारत की पहचान हैं
यह हमारी शान हैं,
यह हमारी जान हैं

शुभम सुरुसे
बिक्रम प्रथम वर्ष

गजल (एक बदल)

न्याय के सम्मुख अन्याय कैसे बडा हो जाएगा
सुर्य उगते ही तमस तत्क्षण विदा हो जाएगा।
मत बुरा कर, अन्यथा तेरा बुरा हो जाएगा
कर भला सबका तो तेरा भी भला हो जाएगा।
कर्म जब निष्काम होता है, तभी वह कर्म है
अन्यथा वह लोभ-लालच का नशा हो जाएगा।
प्रेम करके देखिए हर जीव को, हर वस्तु को,
है कहाँ परमात्मा, इसका पता हो जाएगा
कुछ नया होगा नहीं, कुछ भी बदलकर देख लो
सोच बदला जाएगा तो सब नया हो जाएगा
स्वप्न में भगवान आए और यह कहने लगे
मेरे पथ पर चलनेवाला देवता हो जाएगा।
अपने अंतर्मन को इतना घिस कि सब दिखने लगे
इतना चमकेगा कि फिर तू आईना हो जाएगा।
अपनी मिट्टीसे अपरिमित प्रेम है तुझको
तू गगन हो या न हो, विस्तृत धरा हो जाएगा।

रूपाली झाडे
बिकाँम द्वितीय वर्ष

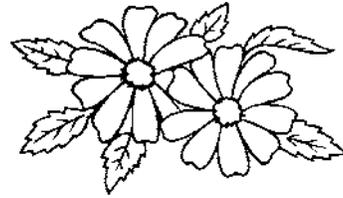

माना नहीं है

जलती हुई ज्योति मैने, बुझाया नहीं है,
गरीबों का दिल मैने, दुखाया नहीं है।
किसी मजबूर की मैने, खिल्ली उडाया नहीं है।
किसी की खूशी में मैने, आँसू गिराया नहीं है
किसी के दुःख में मैने, खुशी मनाया नहीं है,
भले ही दान दिया नहीं मैने, जरूरत मंद का दिल दुखाया
नहीं है, घर नहीं बनाया।
किसी का मैने बना घर किसी का गिराया नहीं है।
अगर जखम भरा नहीं मैने, जखम किसी का कुरेदा नहीं
है।
देखा भी है बहुत कुछ मैने, अहंकार को पाला नहीं है।
खडी मौत को देखा है मैने,
स्वाभिमान को झुकाया नहीं है।
भ्रम के आशियाने देखे है मैने,
बची उम्र का भ्रम पाला नहीं है।
जाना है यह जाना है मैने, बसेरे को घर माना नहीं है।
“उम्र भर, गालीब वही भूल करते है,
धुल चेहरे पर थी लेकिन आईना साफ करते रहे”

“मिर्ज़ा गालीब”

आदिनाथ माकोडे
बि.कॉम. द्वितीय वर्ष

प्रयाग की पावन धरती पर श्रद्धा का सैलाब

प्रत्यूषा घन

एम. कॉम प्रथम वर्ष

इलाहाबाद का प्राचीन नाम प्रयाग है। प्रयाग एक यज्ञ भूमि है। यही कारण है कि प्रयाग विश्व का प्राचीनतम और सर्वोत्तम तीर्थस्थल है। जिस प्रकार जगत की उत्पत्ती ब्रम्हांड से हुई है ठीक उसी प्रकार प्रयाग से विश्व के समस्त तीर्थ उत्पन्न हुए हैं। जब पतित पावनी गंगा, यमुना और अदृश्य सरस्वती का यह पावन संगम है। यह संगम की धरती, हर कण मोक्षदायी हो जाता है। इस संगम में सिद्ध साधक, तपस्वी, गृहस्थ सभी गोता लगाकर शारीरिक स्फूर्ति को प्राप्त करते हुए अपने तन और मन को पवित्र करते हैं। शायद यही कारण है कि प्रयाग का संगम तट अनादि काळ से ऋषि मुनियों, सिद्ध साधकों, गृहस्थों और धर्माचार्योंको अपनी ओर आकृष्ट करता रहा है।

इस संगम स्थल पर प्रतिवर्ष माघ मेले का आयोजन होता है। यह पर्व धर्म और संस्कृति का संगम है। पर्यटन की दृष्टि से भी इसका विशेष महत्व है। कल्पवास और स्नान हेतु यहाँ लाखों लोग एकत्रित होते हैं। यहाँ पर श्रद्धालु न सिर्फ भारत से आते हैं अपितु विदेशों से भी भारी संख्या में पुण्य अर्पित करने आते हैं इसे विश्वास और आस्था का सैलाब कहा जाता है।

ऐसी किवदंती है कि समुद्र मंथन से उत्पन्न अमृत घट के लिए देवताओं और असुरों के मध्य संघर्ष हुआ। देवताओं ने स्वयं अमृत पान करने के लिए अमृत कलश को राक्षसों की दृष्टि से छिपाने के लिए चार स्थानों पर कलश को रखा प्रयाग, हरिद्वार, नाशिक और उज्जैन। इन स्थानों पर राक्षसों ने कलश छीनना चाहा। इस छीना-झपटी में अमृत कलश की कुछ बुंदें इन स्थानों पर छलक गईं। तभी से इन स्थानों पर प्रतिवर्ष माघ मेले, प्रति छठवें वर्ष अर्धकुंभ और प्रति बारहवें वर्ष पर महाकुंभ का आयोजन किया

जाता है !

प्रयाग में कुंभ का आयोजन उस स्थिति में होता है जबकि बृहस्पति मेष राशि में और सूर्य व चंद्र मकर राशि में अमावस्या के दिन होते हैं। इस विचित्र ग्रहों की युति से सूर्य और चंद्र जो पृथ्वी के निकट होते हैं, अपनी जीवन दायिनी किरणों का पूर्ण प्रभाव संगम के जल पर छोड़ते हैं। इस गृहयुति में संगम स्नान मनुष्य को दीर्घायु करता है।

शनि, मकर और कुंभ राशियों का स्वामी है। सूर्य सिंह राशि का चंद्र कर्क राशि का तथा मंगल मेष राशि व वृश्चिक राशियों का स्वामी है। इन ग्रह स्थितियों के आधार पर ही कुंभ का पर्व निर्णय होता है।

कहते हैं कि अन्य स्थलों पर हुए पाप कर्मोंका नाश पुण्य क्षेत्रों का दर्शन करने से होता है। पुण्य क्षेत्रों में हुए पापों का शमन कुंभकोण तीर्थ में होता है। कुंभकोण तीर्थ हुए पापों का शमन वाराणसी में होता है। वाराणसी में हुए पापों का शमन गंगा में होता है, और गंगा में हुए पापों का शमन त्रिवेणी में स्नान करने से होता है और त्रिवेणी में हुए पापों का शमन प्रयाग में मृत्यू होने से होता है।

हिंदी साहित्य के महान हस्ताक्षर : प्रेमचंद

कु. रेणुका घुगे
बी.एस्सी. तृतीय वर्ष

हिंदी साहित्य के कहानी सम्राट तथा उपन्यास सम्राट मुन्शी प्रेमचंद का जन्म ३१ जुलाई १८८० में बनारस के पास लमही नामक ग्राम में हुआ। प्रेमचंद जब सात वर्ष के थे तब उनकी माता का देहांत हुआ। १५ वर्ष की आयु में उनके पिताजी चल बसे तब घर चलाने की जिम्मेदारी प्रेमचंद पर आ पड़ी। सौतेली माँ और दो सौतेले भाई का पालन पोषण उनपर आ पड़ा। प्रेमचंद की शादी हुई लेकिन पत्नि के साथ कभी बन नहीं पाई। पत्नि उन्हें छोड़कर मैके चली गई। तब प्रेमचंद ने एक विधवा से दूसरी शादी की। याने प्रेमचंद का सारा जीवन संघर्षमय और यातनामय रहा फिर भी साहित्य लिखान निरंतर चलता रहा।

प्रेमचंद की पहली कहानी 'दूनिया का सबसे अनमोल रतन' १९०७ में प्रकाशित हुई, यह कहानी उच्चकोटि की देशभक्ति भावना से ओतप्रोत थी। प्रेमचंद लेखक के नाते महान है ही, मनुष्य के नाते और भी महान है।

प्रेमचंद ने लगभग ३०० के उपर कहानियाँ लिखि है। साथ ही साथ अनेक उपन्यास भी लिखे है। 'गोदान' उपन्यास तो विश्वभर में प्रसिध्द है। प्रेमचंद एक प्रगतिशील लेखक थे उन्होंने अपना पूरा ध्यान प्रमुख रूप से भारतीय किसान पर केंद्रीत किया। ग्रामीण वातावरण का चित्रण और वास्तविकता का दर्शन इनके साहित्य में होता है। मध्यमवर्ग का चित्रण इनके साहित्य की विशेषता है। इन्होंने राष्ट्रीय संग्राम में भाग। लिया और अंग्रेजो के खिलाफ अन्याय के खिलाफ साहित्य द्वारा आवाज उठाया। इनके साहित्य में मरती हुई सामन्ती व्यवस्था और तंजी से बढती हुई पूंजीवादी सभ्यता का यथार्थ चित्रण हुआ है। इन्होंने मानवतावादी

दृष्टिकोन लेकर अपना साहित्य लिखा इस कारण इनका साहित्य आम आदमी को त्रासदी, पिडा, वेदना जीने की जिजिविशा का साहित्य है। देहाती जीवन की समस्याओं को लेकर सुक्ष्मदर्शिता और सहानुभूतिपूर्वक लिखान किया। गांव को आदर्श बनाने की बात वे बार-बार करते है। शोषक वर्ग द्वारा शोषित वर्ग पर हमेशा ही होता हुआ अन्याय इनके मन में चिड निर्माण करता है।

'गोदान' उपन्यास का नायक होरी इसका उत्तम उदाहरण है।

प्रेमचंद ने अपने साहित्य द्वारा सामाजिक समता का चित्रण किया है। उनका मानना है कि साहित्य में मस्तिष्क और हृदय दोनों को प्रभावित करने की क्षमता होनी चाहिए। प्रेमचंद्र सामाजिक समता का आदर्श निर्माण करना चाहते थे। ग्राम्य जीवन का दर्शन कराने में प्रेमचंद अग्रदूत रहे है। प्रेमचंद का साहित्य यथार्थवादी साहित्य है लेकिन कोरा यथार्थ नहीं आदर्शवादी यथार्थ।

इस महान रचनाकार का देहांत ०८ अक्टोंबर १९३६ में हुआ।

सत्य

सुबह-सुबह मंदिर में दर्शन,
शाम ढले मधुशाला ।
तन से बगुला वरना बने,
मन कौले से भी काला ।
आदर्शोंमें पूँज रहे,
गांधीजी की तस्वीरें ।
मौका मिलने पर करते,
घोटाले पे घोटाला ।
हमको भी अपना कहते,
तुमको भी अपना कहते ।
सबसे जोड रहे है रिस्ता,
रोटी-बेटी वाला ।
गाँव गाँव में गली-गली में
घर-घर जाकर कहते ।
मैने भी हाथों में थामी,
लोकतंत्र की माला ।
शपथ सत्य की खाते,
लेकर मन में सेवा भाव ।
अपनी हर चालों में चलते,
पासा शकुनी वाला ।
अपने चारों और लगे है,
प्रहरी वर्दी वाले ।
पर खुद को कहते,
मैं हूँ तेरा रखवाला ।
मौसम की अनुमान लगाते,
वो पुरवाई के रुख पर ।
सपनों की फूली फूलवारी में,
मुसीबतों की कब पडे पाला ।

कांचन मूटकुळे
बि.एस्सी प्रथम वर्ष

गाँव - शहर

शहर घूमता है काले चश्मे लगा के
गाँव अपनी नजर मिला लेता है ।
शहर बीमार होता है दवाओं से
गाँव बीमारी में भी खुद को जला लेता है
शहर के घर से लोग खाली हाथ लौट जाते है ।
गाँव में लोग बर्तन भी खाली नहीं लौटाते है ।
क्या यह हमारे संस्कार है ?
गाँव में लोग बर्तन भी खाली नहीं लौटाते है ।
नकली चेहरे गाँव में भी है मगर उनकी आँखे सच्ची है ।
शहर के भीतरी शोर से आटा चक्की की फुट फुट
फुट फुट अच्छी है ।
गाँव में देखो मुस्कराती है फूलगोभीयाँ ऐसा
लगता है स्माईल है ।
गाँव में देखो मुस्कराती है फूलगोभीयाँ शहर में
पहले बाल रंगे फिर हरी साब्जियाँ
पर देखा है मैने, थोडा सा शहर घुस रहा है गाँव
में कोई कर रहा है चुपके से छेद नोंव में
एसी की कमी गिना रहा है पिपल की छाँव में
पहिया पलायन का बाँध लिया है पाँव में
मेरी दुआ है खूब तरक्की करे यह जमाना
मगर गाँव की लाश पर शहर मत उगाना
शहर बसा के गाँव ढूँढते है अजीब पागल है
हाथ में कुल्हाडी लेकर छाँव ढूँढते है ।

गायत्री मधूकर देशमुख
बि.एस्सी द्वितीय वर्ष

मेरी प्रिय लेखिका : महादेवी वर्मा

कु. सृष्टी धायतडक
बी.एस्सी. तृतीय वर्ष

‘आधुनिक युग की मीरा’ महादेवी वर्मा का जन्म उत्तर प्रदेश के फर्रुखाबाद में २६ मार्च १९०७ में हुआ। प्रारंभिक शिक्षा उज्जैन में हुई और संस्कृत विषय में प्रयाग विश्वविद्यालय से डिग्री प्राप्त की। बचपन से ही चित्रकला संगीत और काव्य के प्रति लगाव था। कई वर्षोंतक प्रयाग महिला विश्वविद्यालय की प्राचार्या रही। इलाहाबाद से प्रकाशित ‘चाँद’ मासिक पत्रिका की संपादिका भी रही और प्रयाग में ‘साहित्यकार संसद’ नामक संस्था की उन्होंने स्थापना की। महादेवी वर्मा छायावादी काल की एक प्रमुख आधारस्तंभ भी रही हैं। प्रणय एवं वेदनानुभूति, जड चेतना, रहस्यात्मकता उनकी मुख्य काव्य-वस्तु रही हैं। उनके काव्य में परंपरा और मौलिकता का समन्वय नजर आता है। उन्होंने अपने काव्य में प्रतीकात्मक संकेत भाषा का प्रयोग किया है। छायावादी प्रतीकों का भी सुंदर समन्वय इनके काव्य में दिखाई देता है। अप्रस्तुत के माध्यम से प्रस्तुत के साम्य गुणों का चित्रण बखूबी से इनके काव्य में हुआ है। उन्होंने अपने काव्य में रूपक, अन्योक्ति, समासोक्ति और उपमा अलंकार का प्रयोग किया है। ऐसा कहा जाता है कि छायावाद ने इन्हें जन्म दिया और इन्होंने छायावाद को जीवन दीया

कविताओं के साथ साथ रेखाचित्र, संस्मरण, निबंध, डायरी आदि गद्य विधाओं में भी लिखान किया है। इनके प्रसिद्ध काव्य संग्रह- नीहार, रश्मि, नीरजा, सांध्य गीत, यामा, दीपशिखा, संधिनी, प्रथम आयाम, सप्तपर्णी, अग्रिरेखा आदि हैं। इनके रेखाचित्रों का संकलन ‘अंतीत के चलचित्र, स्मृति की रेखाएँ’ है।

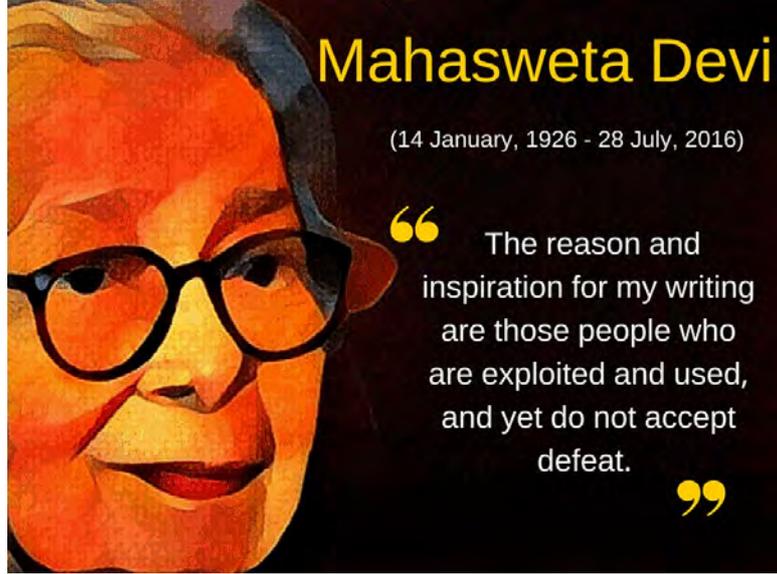
महादेवी वर्मा साहित्य अकादमी की सदस्यता प्राप्त करनेवाली पहली लेखिका थी। भारत सरकार

द्वारा इन्हें पद्मभूषण, पद्मविभूषण पुरस्कारों से नवाजा गया। ‘इन्हें यामा’ काव्य संग्रह के लिए ज्ञानपीठ पुरस्कार भी प्राप्त हो चुका है।

महादेवी वर्मा रहस्यवाद और छायावाद की कवयित्री थी इनके काव्य में आत्मा-परमात्मा के मिलन विरह तथा प्रकृति की छाया स्पष्ट रूप से दृष्टिगोचर होती है। वेदना और पीडा इनके काव्य के प्राण रहे हैं। इनका संमस्त काव्य वेदनामय है। महादेवी वर्मा को निराशावाद और पीडावाद की कवयित्री कहा जाता है। महादेवी वर्मा खुद कहती हैं। ‘दुःख मेरे निकट जीवन का ऐसा काव्य है जिसमें सारे संसार को एक सुत्र में बाँध रखने की क्षमता है’। इनके काव्य में जो वेदना दिखाई देती है वह वेदना लौकिक न होकर आध्यात्मिक वेदना है।

महादेवी वर्मा के शब्दों में ‘मुझे दुःख के दोनों ही रूप प्रिय हैं, एक वह जो मनुष्य के संवेदनशिल हृदय को सारे संसार से एक अविच्छिन्न बंधनो में बाँध देता है और दुसरा वह जो काल और सीमा के बंधन में पड़े हुए असीम चेतना का क्रंदन है। इनके काव्य में दुसरे प्रकार का याने चेतना का क्रंदन की ही अभिव्यक्ति हुई है। इसी आध्यात्मिक वेदना की दिशा में प्रारंभ से अंत तक महादेवी वर्मा के काव्य की सूक्ष्म और विस्तृत भावानुभूतियों का विकास और प्रसार दिखाई देता है।

डॉ.हजारीप्रसाद द्विवेदी कहते हैं ‘महादेवी वर्मा के काव्य की पीडा मुझे तो मीरा की काव्य - पीडा से भी बढ़कर लगती है’। ऐसी महान छायावादी काल की लेखिका जिनका साहित्य जो पीडा और वेदना से ओतप्रोत है इनका निधन ११ सितंबर १९८७ इलाहाबाद में हुआ !

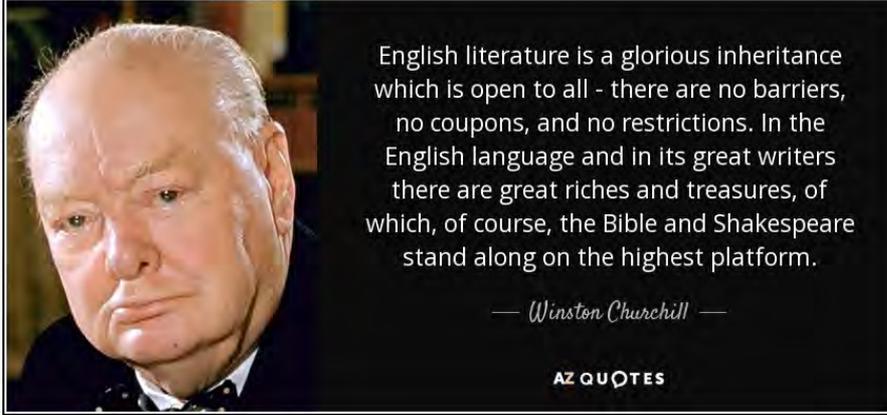

English Section

Student Editors
Ruturja Vilas More
(BASY)

Shubham Santosh Khandare
(BATY)

"I loved her against reason,
against promise, against peace,
against hope, against happiness,
against all discouragement that
could be." — Charles Dickens

"I wanted you to see what real
courage is, instead of getting
the idea that courage is a man
with a gun in his hand. It's when
you know you're licked before you
begin but you begin anyway and
you see it through no matter
what. You rarely win, but
sometimes you do."

-To Kill a Mockingbird by Harper Lee

@weareteachers

Sonnet 27 by Shakespeare

Weary with toil, I haste me to my bed,
The dear repose for limbs with travel tired;
But then begins a journey in my head,
To work my mind, when body's work's expired:
For then my thoughts (from far where I abide)
Intend a zealous pilgrimage to thee,
And keep my drooping eyelids open wide,
Looking on darkness which the blind do see:
Save that my soul's imaginary sight
Presents thy shadow to my sightless view,
Which, like a jewel hung in ghastly night,
Makes black night beauteous and her old face new.
Lo, thus, by day my limbs, by night my mind,
For thee, and for myself, no quiet find.

Meaning of the Sonnet:

In Sonnet 27, Shakespeare expresses the speaker's deep emotional turmoil caused by love and longing. After a day of physical exhaustion, the speaker looks forward to rest, but instead of finding peace in sleep, his mind becomes active with thoughts of the beloved. Though his body is tired, his imagination refuses to rest and begins a mental journey toward the distant loved one. This inner voyage prevents him from sleeping, leaving him awake and surrounded by darkness, unable to find comfort or relief. The sonnet captures the tension between physical fatigue and emotional unrest, showing how love can dominate both body and mind. The speaker feels trapped in a cycle where neither day nor night offers him peace, suggesting the intensity and burden of his affection.

Collected By
Nanware Gaurav Mahadev
BATY

Indian Writing in English

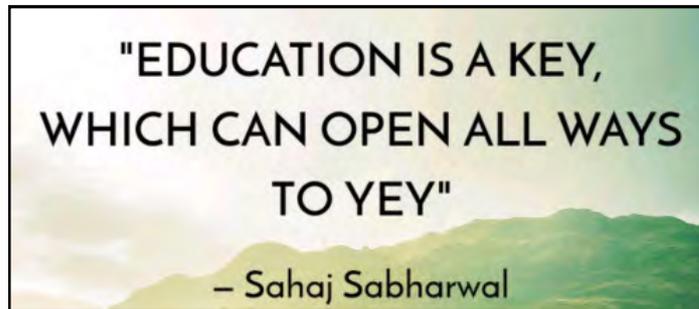
Complled by : **Komal Prakash Gaikwad, BATY**

Indian Writing in English refers to the body of literary works produced by Indian authors in the English language. This tradition has its roots in the colonial period, when English education was introduced by the British in India. Early Indian writers used English as a medium to express nationalist sentiments, social reform ideas, and personal experiences. Writers like Raja Rao, Mulk Raj Anand, and R.K. Narayan were among the pioneers who gave shape to a distinctly Indian voice in English literature. They brought Indian themes, settings, and sensibilities into English prose, often blending Indian idioms and rhythms with the structure of English narrative.

Post-independence, Indian Writing in English expanded significantly, both in volume and in thematic range. Writers began to explore complex issues of identity, partition, migration, postcolonialism, gender, and globalization. The emergence of novelists like Salman Rushdie marked a turning point, especially with his novel

Midnight's Children, which won international acclaim and introduced a vibrant, experimental style. His success paved the way for a new generation of Indian writers who gained global readership, such as Arundhati Roy, Vikram Seth, Amitav Ghosh, Jhumpa Lahiri, and Kiran Desai.

Indian Writing in English today is a diverse and dynamic field. It includes fiction, poetry, drama, and nonfiction, written both within India and by members of the Indian diaspora. These works often negotiate the intersections of cultures, languages, and identities, making them rich in thematic depth and narrative variety. The use of English enables Indian authors to reach a global audience while still reflecting the cultural complexity of India. As a result, Indian Writing in English has carved out a significant place in world literature, offering a unique blend of local experience and global expression.

Operation Sindoor: Indian Soldiers Patriotic Manifestation

Complied by : **Nandekar Shivraj Manohar, MAFY**

The Indian Armed Forces have long been a symbol of courage, discipline, and unwavering patriotism, standing as the guardians of the nation's sovereignty. Operation Sindoor, launched on May 7, 2025, in response thereby exemplifying their selfless dedication to the nation's security.

Operation Sindoor was a decisive military response to the tragic terrorist attack in Pahalgam, Jammu and Kashmir, on April 22, 2025, which claimed 26 lives, including Indian civilians and a Nepali tourist. The operation targeted nine terrorist facilities in Pakistan and Pakistan-occupied Jammu and Kashmir (PoJK), linked to groups like Lashkar-e-Taiba (LeT), Jaish-e-Mohammed (JeM), and Hizbul Mujahideen. Executed with precision between 1:05 AM and 1:30 AM, the operation involved the Indian Army, Navy, and Air Force, using advanced weaponry like SCALP Cruise Missiles, HAMMER Precision-Guided Bombs, and loitering munitions. The name "Sindoor," symbolizing the vermilion worn by married Hindu women, was a tribute to the widows of the Pahalgam attack, reflecting the emotional weight carried by the soldiers who undertook this mission.

The Indian soldiers' patriotism during Operation Sindoor was evident in their resolute commitment to avenging the loss of innocent lives and protecting the nation from further threats. The operation required meticulous planning, leveraging satellite surveillance, drone technology, and human

intelligence to ensure precise strikes with minimal civilian casualties. Indian Air Force pilots, under the guise of a training exercise, used radar blackouts and NOTAMs to achieve total surprise, neutralizing over 100 terrorists, including high-profile figures like Jaish-e-Mohammed leader Abdul Rauf Azhar. The operation's success, completed in just 23 minutes without the loss of Indian assets, showcased the soldiers' skill and dedication to their mission.

The tri-service coordination exemplified the soldiers' unity and selflessness. The Indian Navy's deployment in the Arabian Sea pinned down Pakistan's naval forces, while the Army strengthened security along the Line of Control (LoC). The Air Force's use of Rafale jets equipped with advanced munitions exposed gaps in Pakistan's air defense, reinforcing India's military superiority. This seamless collaboration reflected the motto of the Indian Army, "Service Before Self," as soldiers from diverse backgrounds united for a common cause. Despite the loss of five Indian soldiers, their sacrifices were honoured as a testament to their willingness to put the nation first.

Operation Sindoor was more than a military strike; it was a bold statement of India's zero-tolerance policy toward terrorism. The soldiers' actions sent a global message, shifting the narrative around Kashmir from a bilateral dispute to a fight against terrorism. The operation's strategic

restraint, avoiding Pakistani military targets and focusing solely on terrorist infrastructure, demonstrated the soldiers' discipline and adherence to ethical warfare, earning support from world leaders. This restraint, combined with decisive action, underscored their commitment to justice without escalating to full-scale war.

The emotional resonance of the operation was profound. The soldiers were driven by the pain of the Pahalgam attack, particularly the targeting of Hindu men, leaving their wives widowed—an act the operation's name symbolically addressed. Stories like that of Corporal Tage Hailyang, who died helping others escape during the Pahalgam attack, inspired the forces. His widow, Charo Kamhua Tage, expressed pride in Operation Sindoor, reflecting the soldiers' role in restoring hope and honor to grieving families.

The operation faced significant challenges, including Pakistani retaliation that killed 12 Indian civilians and one soldier in shelling along the LoC. Pakistani claims of civilian casualties and downed Indian aircraft were countered by India's evidence

of precise strikes, yet the soldiers remained steadfast. The Akashteer Air Defence System intercepted hundreds of Pakistani drones and missiles, showcasing the forces' preparedness and technological prowess. Their ability to repel these attacks while maintaining a ceasefire agreement on May 10, 2025, highlighted their resilience and commitment to national security.

Operation Sindoor stands as a powerful testament to the patriotism of Indian soldiers. Their courage, precision, and unity in the face of adversity protected the nation and honoured the sacrifices of those lost in Pahalgam. The operation redefined India's counterterrorism doctrine, drawing a firm line against state-sponsored terrorism and demonstrating the soldiers' unwavering dedication to the nation's sovereignty. The pride and trust they inspire among Indians reflect their role as not just defenders but symbols of unity, discipline, and sacrifice. Operation Sindoor will be remembered as a moment when Indian soldiers' patriotism shone brightly, ensuring the nation's safety and sending a resolute message to the world.

Ratan Tata: A Visionary Leader and Philanthropist

Complied by : Amol Kamble, MAFY

Ratan Naval Tata (December 28, 1937 – October 9, 2024) was an Indian industrialist, philanthropist, and former chairman of the Tata Group, one of India's largest and most respected conglomerates. His leadership transformed the Tata Group into a global powerhouse, while his humility, ethical business practices, and commitment to social good left an indelible mark on India's corporate and social landscape. This essay explores Ratan Tata's early life, career, major achievements, and enduring legacy, illustrating how his vision and values shaped modern India.

Early Life and Education:

Ratan Tata was born on December 28, 1937, in Bombay (now Mumbai), during the British Raj, into the prominent Parsi Zoroastrian Tata family, known for its industrial and philanthropic legacy. His father, Naval Tata, was adopted by Ratanji Tata, son of Jamsetji Tata, the founder of the Tata Group. His mother, Sooni Commissariat, separated from Naval when Ratan was ten years old, and he and his younger brother, Jimmy Tata, were raised by their grandmother, Navajbai Tata. This early personal challenge instilled resilience and introspection in young Ratan, shaping his character and leadership style.

Ratan's education began at Campion School in Mumbai, followed by Cathedral and John Connon School, and Bishop Cotton School in Shimla. He completed his high school education at Riverdale Country School in New York City in 1955. Pursuing

his passion for architecture, he earned a bachelor's degree in architecture and structural engineering from Cornell University in 1962. Later, in 1975, he completed an Advanced Management Program at Harvard Business School, equipping him with the skills to navigate the complexities of global business. His time in the United States, where he worked part-time jobs like dishwashing to support his studies, taught him humility and the value of hard work.

Early Career and Challenges :

Ratan Tata joined the Tata Group in 1962, starting on the shop floor of Tata Steel in Jamshedpur, where he worked alongside blue-collar employees, shovelling stone and tending furnaces. This hands-on experience gave him a deep understanding of the company's operations and workforce. Despite his family ties, Ratan was not handed leadership roles; he had to prove his mettle. In 1971, he was appointed director-in-charge of the struggling National

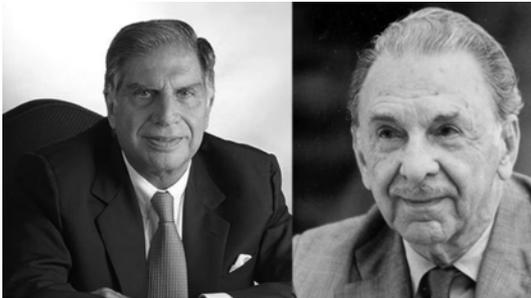

Radio and Electronics Company (NELCO), where he achieved initial success in turning it around, though economic challenges later led to its collapse. In 1977, he was tasked with reviving Empress Mills, another failing Tata Group unit, but his revival plan was rejected, and the mill shut down. These early setbacks tested his resilience but also honed his strategic thinking.

Leadership of the Tata Group :

In 1991, Ratan Tata succeeded his uncle, J.R.D. Tata, as chairman of Tata Sons, the holding company of the Tata Group. His appointment was met with scepticism, as many expected established executives like Russi Mody or Darbari Seth to take the helm. Media labelled him an unlikely choice, and he faced resistance from subsidiary heads accustomed to autonomy. Undeterred, Ratan implemented bold reforms, including setting a retirement age, centralizing control by having subsidiaries report to the group office, and aligning profits to build the Tata brand. Under his leadership from 1991 to 2012, the Tata Group's revenues grew over 40 times, from \$5.7 billion to nearly \$100 billion, and profits increased 50 times, with 65% of revenues coming from international operations.

Ratan Tata's vision was to globalize the Tata Group, transforming it from an India-centric conglomerate into a global

player. He spearheaded high-profile acquisitions, including Tetley Tea in 2000 for \$431.3 million, Corus Group in 2007 for \$11.3 billion, and Jaguar Land Rover in 2008 for \$2.3 billion. These deals elevated the Tata Group's global footprint and showcased Indian business prowess. He also oversaw the public listing of Tata Consultancy Services (TCS) in 2004, which became India's first software company to cross \$1 billion in revenue, and Tata Motors' listing on the New York Stock Exchange. His boldest innovation was the Tata Nano, launched in 2008 as the world's cheapest car at \$2,200, designed to provide safe, affordable transportation for Indian families. Inspired by seeing families of four on motorbikes in heavy rain, the Nano reflected his empathy for the common Indian.

Philanthropy and Social Impact:

Ratan Tata's legacy extends beyond business to his profound commitment to philanthropy. Over 65% of Tata Sons' shares are held by charitable trusts, which he directed toward education, healthcare, and rural development. The Tata Trusts established institutions like the Tata Institute of Fundamental Research, Tata Memorial Hospital for cancer care, and the Tata Institute of Social Sciences. Ratan Tata personally supported initiatives like the Tata Education and Development Trust, which funded a \$28 million scholarship campaign at Cornell University for Indian students. His response to crises, such as donating trucks to Sikh drivers affected by the 1984 Anti-Sikh Riots and leading relief efforts after the 2001 Gujarat earthquake, demonstrated his compassion. During the 2008 Mumbai terror attacks, he stood outside the Taj Mahal Palace Hotel, a Tata property,

supervising relief efforts and personally visiting affected families, ensuring support for victims and employees.

Tata's love for animals was another facet of his humanitarian spirit. A dedicated dog lover, he ensured stray dogs were cared for at Tata properties, and his investments in startups like Lenskart, Paytm, and Ola Electric reflected his support for innovation and youth entrepreneurship. His philosophy, encapsulated in his quote, "I don't believe in making the right decisions; I make them and then make them right," underscored his pragmatic and determined approach to both business and philanthropy.

Personal Life and Legacy:

Ratan Tata's personal life was marked by simplicity and privacy. Despite his wealth, estimated at over \$1 billion (INR 3,800 crores in 2024), he owned less than 1% of the Tata Group, with the majority held by charitable trusts. He never married, citing a near-engagement in Los Angeles that ended due to his return to India for his grandmother's health during the Indo-China war. His quiet demeanor, love for flying (he was a licensed pilot), and modest lifestyle endeared him to millions.

After retiring in 2012 at age 75, Ratan briefly served as interim chairman from October 2016 to February 2017 following Cyrus Mistry's ouster. His leadership during this crisis ensured stability, and he continued to guide the Tata Trusts as chairman emeritus. His passing on October 9, 2024, at Mumbai's Breach Candy Hospital at age 86, after age-related health issues, prompted an outpouring of tributes. Prime Minister Narendra Modi called him "a visionary business leader, a compassionate

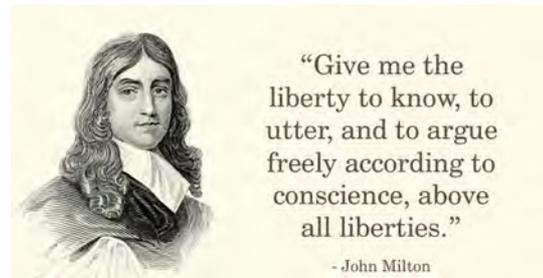
soul, and an extraordinary human being."

Achievements and Recognition:

Ratan Tata's contributions earned him India's highest civilian honours: The Padma Bhushan in 2000 and the Padma Vibhushan in 2008. Internationally, he received the Knight Grand Cross of the Order of the British Empire in 2014 and the Oslo Business for Peace Award in 2010. His leadership was recognized with honorary doctorates from institutions like Ohio State University, the Asian Institute of Technology, and the University of Warwick.

Conclusion:

Ratan Tata's life was a testament to visionary leadership, ethical business practices, and selfless philanthropy. He transformed the Tata Group into a global conglomerate, proving Indian businesses could compete on the world stage. His commitment to social good, from affordable cars to world-class institutions, touched millions of lives. Despite personal and professional challenges, he remained grounded, driven by integrity and a desire to improve society. As Tata Sons Chairman N. Chandrasekaran noted, his contributions "shaped not only the Tata Group but also the very fabric of our nation." Ratan Tata's legacy, built on trust, innovation, and compassion, will inspire generations to come.

Artificial Intelligence: Transforming the Present, Shaping the Future

Compiled by : **Mutkule Pooja Tryambak**, MAFY

Artificial Intelligence (AI), the simulation of human intelligence by machines, has emerged as one of the most transformative technologies of the 21st century. From powering virtual assistants to revolutionizing industries, AI is reshaping how we live, work, and interact with the world. This essay explores the evolution of AI, its current applications, ethical challenges, and its potential to redefine humanity's future, highlighting both its promise and its perils.

The Evolution of AI:

The concept of AI dates back to the 1950s, when British mathematician Alan Turing posed the question, "Can machines think?" In 1956, the term "Artificial Intelligence" was coined by John McCarthy at the Dartmouth Conference, marking the birth of AI as a field of study. Early AI focused on rule-based systems, solving problems like chess or mathematical proofs. The 1980s saw the rise of expert systems, which mimicked human decision-making in specialized domains like medicine.

The real breakthrough came in the 21st century with advancements in machine learning (ML), a subset of AI that enables systems to learn from data without explicit programming. The availability of big data, powerful GPUs,

and algorithms like neural networks fueled the rise of deep learning, enabling AI to perform complex tasks such as image recognition and natural language processing. Milestones like IBM's Watson defeating humans on Jeopardy! in 2011 and DeepMind's AlphaGo mastering the game of Go in 2016 showcased AI's growing capabilities.

Applications of AI:

AI's versatility has led to its adoption across diverse sectors. In healthcare, AI algorithms analyze medical imaging to detect diseases like cancer with accuracy rivaling human experts. Tools like IBM Watson Health assist doctors in diagnosing and personalizing treatments. In finance, AI powers fraud detection, algorithmic trading, and customer service chatbots. Self-driving cars, developed by companies like Tesla and Waymo, rely on AI to navigate roads safely, while AI-driven recommendation systems on platforms like Netflix and Amazon enhance user experiences.

In education, AI personalizes learning through adaptive platforms, tailoring content to individual student needs. In manufacturing, AI optimizes supply chains and enables predictive maintenance, reducing costs and downtime. Virtual assistants like Siri,

Alexa, and Grok (developed by xAI) use natural language processing to answer queries and perform tasks, making technology more accessible. AI also plays a critical role in scientific research, from modeling climate change to accelerating drug discovery, as seen during the COVID-19 pandemic when AI helped identify potential vaccine candidates.

Ethical Challenges and Concerns:

Despite its benefits, AI raises significant ethical and societal concerns. Bias in AI systems is a major issue; algorithms trained on biased data can perpetuate discrimination, as seen in cases of facial recognition systems misidentifying people of certain ethnicities. Privacy concerns arise from AI's reliance on vast datasets, often collected without explicit user consent. The use of AI in surveillance, particularly in authoritarian regimes, threatens individual freedoms.

Job displacement is another pressing issue. Automation driven by AI

has disrupted industries, replacing routine jobs in manufacturing and customer service, though it also creates new roles in AI development and oversight. The ethical use of AI in warfare, such as autonomous drones, raises questions about accountability and the risk of unintended escalations. Moreover, the rise of generative AI, capable of creating realistic text, images, and videos, has sparked concerns about deepfakes and misinformation, challenging trust in digital content.

Ensuring responsible AI development requires robust frameworks. Initiatives like the EU's AI Act aim to regulate high-risk AI systems, emphasizing transparency and accountability. Ethical guidelines stress the need for fairness, explainability, and human oversight to mitigate risks and build trust.

The Future of AI:

The future of AI holds immense potential but also uncertainty. Advancements in general AI—systems capable of performing any intellectual

task a human can—could revolutionize fields like medicine, education, and space exploration. AI could accelerate solutions to global challenges, such as climate change, by optimizing renewable energy systems or modeling environmental impacts. Integration with emerging technologies like quantum computing could exponentially increase AI's capabilities.

However, achieving safe and beneficial AI requires addressing existential risks. Thought leaders like Elon Musk have warned about AI surpassing human control, emphasizing the need for alignment with human values. Organizations like xAI, which develops AI to accelerate human scientific discovery, prioritize responsible innovation. AI's role in reshaping economies and societies will depend on equitable access, ensuring that its benefits are not confined to a few nations or corporations.

Conclusion:

Artificial Intelligence stands at the intersection of innovation and responsibility, offering unprecedented opportunities to enhance human capabilities while posing complex challenges. Its evolution from theoretical concepts to practical applications has transformed industries and daily life, from healthcare to entertainment. Yet, ethical concerns like bias, privacy, and job displacement demand careful stewardship. As we navigate AI's future, collaboration between governments, industries, and researchers is essential to harness its potential while safeguarding humanity's values. In the words of Alan Turing, the question is not just whether machines can think, but how we can ensure they think responsibly, paving the way for a future where AI serves as a partner in progress rather than a peril.

“Poetry is the first
and last of all
knowledge — it is
as immortal as the
heart of man.”

- William Wordsworth

India: Internationally a Powerful Nation

Complied by : Pawar Laxman Ganeshrao, MAFY

India, the world's largest democracy and seventh-largest country by land area, has emerged as a significant player in global affairs in the 21st century. With a population exceeding 1.4 billion, a rapidly growing economy, and a rich cultural heritage, India's influence spans geopolitics, economics, technology, and soft power. Its strategic location, military strength, and commitment to multilateralism further enhance its global standing. This essay examines India's position and importance on the international level, highlighting its contributions, challenges, and future potential in shaping the global order.

Geopolitical Influence:

India's geopolitical significance is rooted in its strategic location in South Asia, bridging the Indian Ocean and the Indo-Pacific region. As a key player in the Indo-Pacific, India is central to maintaining a free and open maritime order, countering assertive powers like China. Initiatives like the Quad (Quadrilateral Security Dialogue) with the United States, Japan, and Australia underscore India's role in promoting regional stability and countering threats like maritime aggression. Its leadership in forums like the G20, where it successfully hosted the 2023 summit, has amplified its voice in global governance, advocating for inclusive development and climate action.

India's non-aligned foreign policy, evolved into strategic autonomy, allows it to maintain balanced relations with major powers like the United States, Russia, and China. Its long-standing partnership with Russia, evident in defense deals like the S-

400 missile system, coexists with growing ties with the U.S., including joint military exercises like Malabar. India's role in the BRICS group and the Shanghai Cooperation Organisation further strengthens its influence in the Global South, positioning it as a voice for developing nations. Operations like Sindoor in 2025, targeting terrorist facilities in Pakistan with precision and restraint, demonstrate India's commitment to combating terrorism while maintaining regional stability, earning global support.

Economic Powerhouse:

India's economy, projected to be the third-largest by 2030 with a GDP surpassing \$4 trillion, is a cornerstone of its global importance. As one of the fastest-growing major economies, with a growth rate of around 6-7% annually, India attracts significant foreign investment. Its digital economy, driven by initiatives like Digital India and a robust fintech ecosystem (e.g., UPI handles over 50% of global financial transactions by volume), positions it as a leader in technological innovation. Companies like Tata Consultancy Services and Infosys have made India a global IT hub, while startups like Zomato and Paytm showcase entrepreneurial dynamism.

India's manufacturing push through the "Make in India" campaign has bolstered sectors like electronics, pharmaceuticals, and renewable energy. It is the world's largest producer of generic medicines, supplying 20% of global pharmaceuticals, and played a critical role during the COVID-19 pandemic by exporting vaccines through the Vaccine Maitri initiative. Trade

agreements with nations like the UAE and Australia, coupled with participation in frameworks like the Indo-Pacific Economic Framework, enhance India's economic integration. However, challenges like infrastructure deficits and income inequality require sustained reforms to maintain this trajectory.

Technological & Scientific Leadership:

India's advancements in technology and science further elevate its global stature. The Indian Space Research Organisation (ISRO) has achieved milestones like the Chandrayaan-3 lunar landing in 2023, making India the first nation to land on the moon's south pole. Its cost-effective space missions, such as Mangalyaan, have earned international acclaim. In artificial intelligence (AI), India is emerging as a hub, with companies leveraging AI for healthcare, agriculture, and governance. The development of 5G infrastructure & cybersecurity frameworks underscores its technological ambition.

India's contributions to global innovation include its role in renewable energy, aiming for 500 GW of non-fossil fuel capacity by 2030, aligning with Paris Agreement goals. Collaborations with institutions like CERN and contributions to global research in fields like biotechnology

highlight India's scientific prowess. However, bridging the digital divide and ensuring equitable access to technology remain critical challenges.

Cultural and Soft Power:

India's soft power, rooted in its ancient civilization, diverse culture, and global diaspora, significantly enhances its international influence. Bollywood, yoga, and Indian cuisine have a global following, fostering cultural connections. The Indian diaspora, over 32 million strong, holds influential positions in politics, business, and technology worldwide, from Silicon Valley CEOs to political leaders like Rishi Sunak. Initiatives like the International Day of Yoga, recognized by the UN, and India's promotion of Ayurveda amplify its cultural diplomacy.

India's leadership in global forums like UNESCO and its advocacy for preserving cultural heritage strengthen its soft power. The country's emphasis on "Vasudhaiva Kutumbakam" (the world is one family) resonates in its humanitarian efforts, such as disaster relief in regions like Turkey and Syria. However, internal challenges like communal tensions and press freedom concerns can occasionally undermine its global image.

Challenges and Opportunities:

Despite its achievements, India faces challenges that could affect its global standing. Geopolitically, tensions with neighbors like China and Pakistan, particularly over border disputes, require deft diplomacy. Domestically, poverty, unemployment, and infrastructural gaps demand attention to sustain economic growth. Environmental challenges, including air pollution and climate vulnerability, necessitate urgent action to meet global sustainability goals.

Yet, these challenges are matched by opportunities. India's youthful population, with a median age of 28, offers a

demographic dividend for innovation and growth. Its leadership in the Global South positions it to shape narratives on climate finance, technology transfer, and equitable development. Strengthening multilateral engagement and leveraging its digital and scientific advancements can further solidify India's role as a global leader.

India's position on the international stage is one of growing prominence, driven by its geopolitical influence, economic potential, technological advancements, and cultural soft power. As a bridge between the developed and developing worlds, India

champions inclusivity and multilateralism, evident in its leadership in forums like the G20 and its humanitarian initiatives. While challenges like regional tensions and domestic inequalities persist, India's strategic autonomy, youthful energy, and commitment to innovation position it as a pivotal player in the global order. As the world navigates a multipolar future, India's blend of tradition and modernity, resilience and ambition, ensures its voice will continue to shape global conversations for decades to come.

Scope and Career Opportunities for B.A., B.Com., and B.Sc. Students in the AI Era

Complied by : **Ladhe Datta Gangaram**, MAFY

The rapid advancement of Artificial Intelligence (AI) is reshaping industries, economies, and job markets worldwide, creating both challenges and opportunities for graduates across disciplines. For students pursuing Bachelor of Arts (BA), Bachelor of Commerce (BCom), and Bachelor of Science (BSc), the AI era offers a diverse range of career paths that leverage their unique skills, provided they adapt to the evolving demands of technology-driven industries. This essay examines the scope and career opportunities for BA, BCom, and BSc students in the AI era, emphasizing how their academic foundations can align with emerging roles and the importance of upskilling to thrive in this dynamic landscape.

The AI Era: A Transformative Landscape:

AI, encompassing machine learning, natural language processing, computer vision, and robotics, is revolutionizing sectors like healthcare, finance, education, marketing, and manufacturing. By 2030, the global AI market is projected to contribute \$15.7 trillion to the economy, creating millions of jobs while transforming existing ones. While technical roles dominate AI-related careers, non-technical disciplines are equally critical, as AI systems require human-centric skills like communication, ethics, and business acumen. BA, BCom, and BSc graduates, with their diverse skill sets, are well-positioned to capitalize on these opportunities by bridging technical and non-technical domains.

Opportunities for BA Students:

BA students, typically majoring in fields

like English, psychology, sociology, economics, or political science, bring skills in critical thinking, communication, and human behavior-attributes essential for AI's societal integration. The AI era demands professionals who can contextualize technology, address ethical concerns, and communicate its benefits to diverse audiences.

AI Ethics and Policy: BA graduates with backgrounds in philosophy, sociology, or political science can work as AI ethicists or policy analysts, ensuring responsible AI development. They can address issues like bias in algorithms, privacy concerns, and equitable access, working with organizations like the UN, governments, or tech firms. For example, roles in AI governance involve drafting regulations, as seen in the EU's AI Act.

Content Creation and Communication: English or journalism majors can excel in roles like content strategists for AI-driven platforms, creating user-friendly documentation or marketing AI solutions. They can also work as prompt engineers, designing inputs for generative AI tools like chatbots, requiring linguistic precision and creativity.

Human-AI Interaction: Psychology graduates can contribute to user experience (UX) design, ensuring AI interfaces are intuitive. They can also work in human-AI collaboration research, studying how AI impacts workplaces or mental health, with opportunities in tech giants or research institutions.

Data Storytelling: Economics or sociology majors can become data

storytellers, translating AI-generated insights into actionable narratives for businesses or policymakers, a skill in high demand in industries like marketing and consulting.

To access these roles, BA students should acquire basic AI literacy through online courses (e.g., Coursera's AI for Everyone) or certifications in data analytics, UX design, or AI ethics. Combining their soft skills with technical knowledge will make them competitive in roles projected to grow, with demand for AI ethicists expected to rise by 30% by 2027.

Opportunities for B.Com. Students:

B.Com. students, with expertise in accounting, finance, marketing, or management, are uniquely positioned to leverage AI in business applications, where it is transforming operations, decision-making, and customer engagement.

Financial Analytics and AI: Finance majors can work as AI-driven financial analysts, using tools like predictive algorithms to assess market trends or credit risks. Fintech companies like Paytm rely on AI for fraud detection, where BCom graduates can contribute with their domain knowledge.

Marketing and Customer Insights: Marketing majors can harness AI for targeted advertising, sentiment analysis, or customer segmentation. Roles like digital marketing specialists involve using AI platforms (e.g., Google Analytics, HubSpot) to optimize campaigns, with demand growing as businesses allocate 25% of marketing budgets to AI by 2026.

Supply Chain and Operations: Management graduates can work in AI-optimized supply chain roles, using predictive analytics to streamline logistics or inventory management. Companies like Amazon employ AI for demand forecasting, creating opportunities for BCom students with data analytics skills.

AI Business Strategy: BCom graduates can become AI business consultants, advising firms on integrating AI into operations, a role in high demand at firms like Deloitte or McKinsey. They can also explore entrepreneurial ventures, developing AI-driven startups in e-commerce or fintech.

B.Com. students should pursue certifications in data analytics (e.g., Tableau, Power BI), AI in business, or programming basics (Python, R). With AI expected to automate 30% of routine accounting tasks by 2030, upskilling in AI tools ensures relevance in roles blending commerce and technology.

Opportunities for BSc Students:

B.Sc. students, particularly those in computer science, mathematics, physics, or biology, have a direct pathway to technical AI roles due to their analytical and scientific training. However, even non-computer science majors can thrive by adapting their skills.

Data Science and Machine Learning: Computer science or mathematics graduates can become data scientists or machine learning engineers, developing AI models for applications like image recognition or predictive maintenance. India, a hub for AI talent, sees demand for data scientists growing at 37% annually, with salaries averaging ₹12-20 lakh per annum.

AI in Healthcare and Biotech: Biology or chemistry majors can work in AI-driven healthcare, developing algorithms for drug discovery or medical diagnostics. Companies like Google Health and startups like Niramai use AI for cancer detection, creating roles for BSc graduates with bioinformatics or AI training.

AI Research and Development: Physics or mathematics graduates can contribute to AI research, working on algorithms or quantum AI at institutions like

IISc or global firms like IBM. Roles in AI hardware, such as chip design for AI processing, are also emerging.

Environmental & Scientific Applications:

Environmental science majors can use AI to model climate change or optimize renewable energy systems, with opportunities at organizations like TERI or international bodies like the IPCC.

B.Sc. students should focus on mastering programming (Python, TensorFlow), machine learning frameworks, and cloud platforms (AWS, Azure). Non-technical BSc majors can pursue postgraduate diplomas in AI or data science to bridge the skill gap, with 60% of AI jobs requiring advanced technical proficiency.

Challenges and the Need for Upskilling:

While opportunities abound, BA, BCom, and BSc graduates face challenges in the AI era. Automation threatens routine jobs, with 15-30% of roles in data entry, accounting, and basic analysis at risk by 2030. Graduates must upskill to remain competitive, as employers increasingly value interdisciplinary skills combining domain expertise with AI literacy. Access to quality training, especially in rural areas, and the cost of certifications can be barriers, particularly for BA and BCom students less exposed to technical education.

To overcome these, students can leverage free or affordable resources like Google's AI courses, NPTEL, or xAI's educational initiatives. Internships, hackathons, and open-source AI projects provide practical experience, while

networking on platforms like LinkedIn can open doors to AI-driven industries.

Future Outlook:

The AI era is creating a hybrid job market where technical and non-technical skills converge. By 2030, 70% of jobs will require some AI-related competency, from basic tool usage to advanced model development. BA graduates can lead in shaping AI's societal impact, BCom graduates can drive business innovation, and BSc graduates can pioneer technical advancements. India's position as a global AI hub, with over 1,500 AI startups and initiatives like the India AI Mission, ensures a robust ecosystem for these graduates. Collaboration between academia, industry, and government will be key to equipping students with relevant skills.

The AI era offers unprecedented scope and career opportunities for BA, BCom, and BSc students, provided they adapt to its demands. BA graduates can excel in ethics, communication, and human-centric AI roles; BCom graduates can transform business through AI-driven analytics and strategy; and BSc graduates can lead in technical innovation. Upskilling in AI tools, data analytics, and interdisciplinary competencies is essential to navigate automation and capitalize on emerging roles. As India aims to become a \$1 trillion digital economy by 2030, these graduates have the chance to shape the AI revolution, blending their academic strengths with technological prowess to build rewarding careers and contribute to global progress.

ISRO's Mangalyaan and Gaganyaan: Milestones in India's Space Odyssey

Complled by : Varsha Kiran Sarnaik, MAFY

The Indian Space Research Organisation (ISRO), established in 1969, has emerged as a global leader in space exploration, known for its cost-effective and innovative missions. Among its most celebrated achievements are the Mars Orbiter Mission (Mangalyaan) and the Gaganyaan human spaceflight program. These missions showcase India's technological prowess, ambition, and commitment to advancing scientific knowledge and national pride. This essay explores the objectives, achievements, challenges, and global significance of Mangalyaan and Gaganyaan, highlighting their role in elevating India's position in the international space community.

Mangalyaan: India's First Interplanetary Triumph:

Launched on November 5, 2013, the Mars Orbiter Mission (MOM), popularly known as Mangalyaan (Sanskrit for "Mars Craft"), marked India's first venture into interplanetary exploration. The mission aimed to demonstrate ISRO's capability to design, launch, and operate a spacecraft on a 300-day journey to Mars, while studying the planet's surface, atmosphere, and mineralogy. Mangalyaan successfully entered Martian orbit on September 24, 2014, making India the first Asian nation to achieve this feat and the first in the world to succeed on its maiden attempt, joining an elite group alongside NASA, the Soviet Union, and the European Space Agency (ESA).

Objectives and Achievements:

Mangalyaan was primarily a technology demonstrator, testing ISRO's

ability to execute an interplanetary mission with autonomous operations, given the 12-20minute communication delay with Mars. The spacecraft carried five scientific instruments, including a methane sensor to explore signs of past microbial life and a color camera to map Martian topography. Despite its modest \$74 million budget—less than NASA's \$670 million MAVEN orbiter—Mangalyaan delivered over two terabytes of data, including thousands of images, far exceeding its planned six-month mission life by operating for eight years until April 2022, when it lost communication due to a prolonged eclipse.

The mission's success was a testament to ISRO's frugality and innovation. By using the Polar Satellite Launch Vehicle (PSLV-C25), which required multiple Earth-bound maneuvers to escape Earth's gravity, and a reconfigured Chandrayaan-2 orbiter bus, ISRO completed Mangalyaan in just 15 months. Its elliptical orbit (420 km x 80,000 km) limited scientific output compared to other Mars missions, but its methane studies and atmospheric data complemented global research, earning praise from Western scientists.

Significance and Legacy:

Mangalyaan's success elevated India's global reputation, showcasing its ability to achieve ambitious goals on a shoestring budget. Costing less than the Hollywood film Gravity (\$100 million), the mission countered critics who questioned space exploration in a developing nation, demonstrating that investment in science fosters innovation and economic growth.

The mission inspired cultural works like the film Mission Mangal and paved the way for Mangalyaan-2, planned for 2024 or later, which will include a rover, helicopter, sky crane, and supersonic parachute to further explore Mars' surface and atmosphere.

Gaganyaan: India's Leap into Human Spaceflight:

Announced in 2018, the Gaganyaan program represents ISRO's ambitious goal to send Indian astronauts (Gaganyatris) to Low-Earth orbit, making India the fourth nation after the United States, Russia, and China to achieve human spaceflight. The program includes two uncrewed missions and one crewed mission, initially planned for 2022 but delayed to 2027 due to the COVID-19 pandemic and technical challenges. With a budget of ₹20,193 crore (\$2.4 billion), Gaganyaan aims to validate technologies for crew safety, orbital operations, and re-entry, laying the foundation for India's Bharatiya Antariksh Station by 2035.

Objectives and Progress:

Gaganyaan's primary objective is to demonstrate India's capability to send a

three-member crew to a 400 km orbit for 3-7 days, ensuring their safe return. The mission involves a human-rated Launch Vehicle Mark-3 (LVM3), a crew module, and a service module with propulsion systems. ISRO has conducted critical tests, including the Crew Module Propulsion System, drogue parachute deployments, and a successful uncrewed air-drop test in 2023. Four Indian Air Force pilots, including Group Captains Shubhanshu Shukla and Prasanth Balakrishnan Nair, are training in Russia and India, with ESA providing ground support for tracking and communication.

The program also fosters international collaboration, with NASA supporting a joint mission to the International Space Station and ESA aiding ground operations. Recent milestones include the successful docking of SPADEX satellites in January 2025, validating technologies for Gaganyaan, and cryogenic engine tests for in-flight re-ignition.

Challenges and Future Prospects:

Gaganyaan faces significant technical challenges, including developing

reliable life-support systems, radiation shielding, and re-entry mechanisms. The 2020 pandemic delayed progress, and ensuring crew safety remains paramount, as ISRO must validate all systems through uncrewed missions. The first uncrewed flight (G1) is scheduled for 2025, with the crewed mission targeted for 2027. Success in Gaganyaan will position India as a leader in human spaceflight, enabling future missions like lunar landings and space station development.

Comparative Impact and Global Significance:

Mangalyaan and Gaganyaan reflect ISRO's dual strengths: cost-effective innovation and ambitious vision. Mangalyaan's \$74 million success contrasted with NASA's \$670 million MAVEN, highlighting India's ability to achieve more with less through indigenous technology and lean teams. Gaganyaan, while more expensive, underscores India's leap toward self-reliance in human spaceflight, a domain previously dominated by superpowers. Both missions enhance India's soft power, inspiring national pride and global admiration, as seen in Prime Minister Narendra Modi's praise for Mangalyaan's frugality and the international support for Gaganyaan.

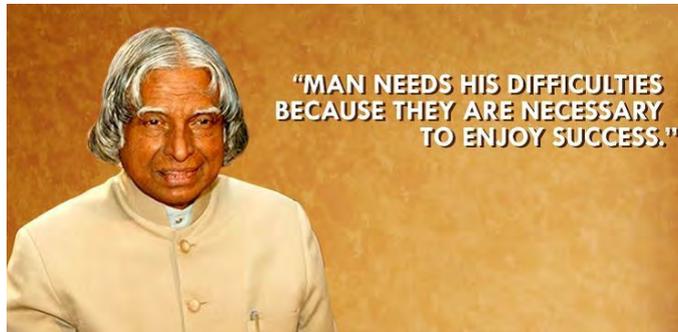
These missions also demonstrate ISRO's societal impact. Mangalyaan's data advanced global Mars research, while Gaganyaan's technologies, like space medicine and navigation, have applications in telemedicine and disaster management.

Both missions create opportunities for BA, BCom, and BSc graduates, from data analysts interpreting Mangalyaan's findings to engineers developing Gaganyaan's systems, aligning with the AI era's demand for interdisciplinary skills.

Challenges and the Path Forward:

Mangalyaan faced challenges like limited fuel and a highly elliptical orbit, which constrained its scientific output, and its eventual loss in 2022 due to fuel depletion. Gaganyaan's delays highlight the complexity of human spaceflight, requiring rigorous testing and international collaboration. ISRO must continue investing in workforce training and private-sector partnerships to sustain its momentum, especially as Mangalyaan-2 aims to deploy advanced systems like a Mars rover.

ISRO's Mangalyaan and Gaganyaan missions are landmarks in India's space journey, showcasing its ability to achieve extraordinary feats with limited resources. Mangalyaan's success made India a pioneer in interplanetary exploration, while Gaganyaan positions it to join the elite club of nations with human spaceflight capabilities. Together, these missions enhance India's global standing, inspire innovation, and open career opportunities across disciplines. As ISRO prepares for Mangalyaan-2 and the Gaganyaan crewed mission, its legacy of frugality, resilience, and ambition continues to propel India toward the stars, redefining its role in the global space community.

अहवलल

Department of English

Dr. R.S. Gore

Associate Professor & Head

Department of English is an active and well established department in the college. Apart from teaching, learning, evaluation and research, the department is highly engaged in student related and based activities. Following are some of the programmes and events organized and conducted by the department:

1. Expert Guidance on Basic of English Communication:

The department of English organized expert guidance on the topic of Basic of English Communication on 10th March 2023 at CEG Cell. The chairman of this programme was Dr. S. G. Talnikar, Principal of the college. The chief expert for the guidance was Dr. Prashant J. Gaikwad, Head, Department of English, Shikshan Maharshi Guruwarya R.G. Shinde Mahavidyalay, Paranda, Dist. Dharashiv. The chief guest for this programme was Dr. R. A. Joshi (Chairman, IQAC). Dr. R. S. Gore (Head, Dept. of English), Dr. D. G. Sawant (coordinator of the event), Mr. V. S. Kolhe, (faculty of the department) were present on the stage.

At the very outset, the introduction of the expert, Dr. Prashant J. Gaikwad was given by Mr. V. S. Kolhe. After introduction, the chairman of this programme has expressed his opinion on the expert guidance. In his chairman address, he said that if the students want to make his career in any field he should have the knowledge of English. He expressed the need of hour to get mastery over the English language to survive in this competitive world. Dr. Prashant J. Gaikwad expressed his opinion and said that the students of rural area

should get mastery over the basic of English communication as well as get hard work and study. Later, he said no one should have built his/her career without the knowledge of English communication. He expressed his opinion to students, 'If you want to enter in any career, it is mandatory to acquire the basic skills of English language'. He also said that, 'English is not the difficult language but it would be useful for communication purpose'. While acquiring the basic skills of English language, the students should give more emphasis on the four skills of language i.e. listening, speaking, reading and writing. He strongly believes that on the basis of English communication, students should imprint their impression in various fields.

Forty-six (46) students were present for the expert guidance. The programme was anchored by Dr. D. G. Sawant and vote of thanks was offered by Mr. V. S. Kolhe.

2. Student Seminar

A student seminar was successfully conducted on 17th and 18th March at English classroom. The seminar was organized with the aim of encouraging students to engage in academic discussions, develop presentation skills, and share knowledge on relevant topics. The event saw active participation from students across various departments. The primary objective of the seminar was to provide a platform for students to present their ideas and research findings. It aimed to promote intellectual curiosity, foster peer learning, and enhance communication and analytical skills among students.

A total of 42 (forty two) students participated in the seminar. The presenters were selected based on their abstracts submitted prior to the event. Faculty members and invited guests also attended the seminar and provided feedback to the students. The seminar began with an inaugural address by Dr Balvirchandra Rajurkar, who emphasized the importance of student-led academic initiatives. This was followed by student presentations, each lasting minutes, with a Q&A session after each presentation. The seminar was well-received by attendees. Students demonstrated excellent research and presentation skills. Constructive feedback was provided by faculty members to help students improve further. The event fostered a healthy academic environment and encouraged more students to take part in future seminars.

The student seminar proved to be a fruitful and enriching experience for all participants. It met its objectives of knowledge sharing and skill development. The organizing team expressed their gratitude to all contributors and announced plans to make this a recurring event.

3. Student Group Discussion

A group discussion among students was conducted on 25th March 2025 at English classroom. The activity was organized as part of the academic curriculum to enhance students' critical thinking, communication skills, and collaborative learning. The primary objective of the group discussion was to encourage students to express their opinions, listen to diverse viewpoints, and engage in constructive dialogue. It aimed to improve students' confidence in public speaking and ability to analyze issues from multiple perspectives. Students from English departments. Participants were divided into groups of 12 students, with each group assigned a facilitator or

observer.

The session began with a brief introduction of the topic by the moderator. Each group was given 10 minutes to discuss and present their viewpoints. The discussion was guided by a few key questions or prompts related to the topic. Faculty members and observers provided feedback on the communication skills, clarity of thought, teamwork, and presentation style of each group. The group discussion was effective in fostering interactive learning. Students actively participated and respected each other's opinions. The activity helped in identifying potential areas of improvement such as time management and deeper analysis of topics. Faculty appreciated the students' enthusiasm and suggested conducting such discussions regularly.

The student group discussion was a valuable learning experience, fulfilling its objective of promoting collaborative learning and communication skills. It created a platform for meaningful dialogue and peer learning, and participants expressed interest in having similar sessions in the future.

Achievements of the Department:

Dr. R.S. Gore (Associate Professor & Head, Department of English):

1. Received a certificate of Post Graduate Certificate in Teaching of English (PGCTE), English and Foreign Languages University, Hyderabad
2. Edited a book Literature in Context: Critical Approaches to Reading English Literature.
3. Minor Research Project sanctioned by Swami Ramanand Teerth Marathwada University, Nanded
4. Published three research papers in International Journals.
5. Published one book chapter in edited book.
6. Worked as Chief Editor of the Journal

तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, सेनगांव

- the Rubrics, An International Multi-Disciplinary Journal
7. Worked as resource person in programmes.
 8. A research paper presented in a National Conference
 9. Attended a workshop on Curriculum
- Dr. D.G. Sawant (Associate Professor of English):**
1. Published two research papers in UGC CARE Listed Journals
 2. Worked as research supervisor for four students
 3. Worked as resource person for nine programmes & events
 4. A paper presented in an International & National Conference.
 5. Two book chapters published in edited books.
 6. Attended two workshops on Curriculum and one seminar.
 7. Three subject papers recommended by the faculty.
 8. An Easy Introduction to Literature is prescribed as a reference book for BAFY English-Major in SRTMU Nanded.
 9. A text book edited Soft Skill for Better Career Opportunities for BAFY.
 10. Devdoot: The Angel-Canto IV & Canto V by Sudhakar Gaydhni translated Marathi into English published.
 11. Coordinator of School Connect Programme at Tehsil Level appointed by Swami Ramanand Teerth Marathwada University, Nanded
 12. Creative writing- one short story, two newspaper articles

Student Mentor Scheme

Dr. D. G. Sawant

Coordinator, Student Mentor Scheme

The Student Mentor Scheme Committee is one of the active committees in the college which works throughout the year right from admissions to the final exams. Different types of activities are executed through the committee. The committee organises various types of activities, programmes, draws important notices, supports students and teachers in active engagement in teaching, learning, evaluation and research. Some of the important works carried out by the committee are as follows:

1. Allocation and notice regarding first round of distribution of students on 26th July, 2024.
2. Organised teacher awareness programme on 27th July, 2024.
3. Allocation and notice regarding final round of distribution of students on 6th September, 2024.
4. Distributing hard copies of allocated students on 10th September, 2024.
5. Drawn a notice regarding filling of winter examination forms on 14th October, 2024.
6. Held a meeting regarding filling of winter examination forms and review on 17th October, 2024.
7. Drawn a notice regarding the winter examination on 30th November, 2024.
8. Drawn a notice to begin regular classes after winter exam on 14th January, 2025.
9. Organised a teacher awareness programme on 17th January, 2025. All the teachers allotted students in the nearby vicinity to visit at their homes and encourage them to attend regular classes.

10. All the teachers visited door-to-door and convinced students and their parents to attend college regularly. The students and parents revealed their issues and problems of not attending the college, but a few agreed to attend the college regularly. The detailed report of visit is with each teacher.

11. Drawn a notice regarding filling of summer examination forms on 18th February, 2025.
12. Held a meeting regarding examination forms and review on 27th February, 2025.
13. Drawn a notice regarding extension of filling of examination forms on 3rd March, 2025.
14. Held another review meeting regarding exam forms on 6th March, 2025.
15. Drawn a notice regarding extension of exam forms on 13th March, 2025.
16. Drawn a notice regarding beginning of summer exam on 2nd April, 2025.

Term Teacher Awareness Drive:

The "Teacher Awareness Drive", organized by the Student Mentor Scheme Cell of Toshniwal College, Sengaon, was successfully held on July 27, 2024, in the CEG Cell. The program aimed to enrich educators with contemporary teaching methodologies, psychological insights, and technological advancements in education. Under the guidance of Program Coordinator Dr. D.G. Sawant, Chairman of the programme Principal, Dr. S.G. Talnikar, and with the special presence of IQAC Coordinator Dr. R.A. Joshi, the event sought to empower teachers to enhance their teaching effectiveness and student

तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, सेनगांव

engagement.

The primary objectives of the program were:

1. Introducing innovative teaching techniques to foster interactive and effective learning environments.
2. Addressing the psychological aspects of teaching to promote holistic student development and well-being.
3. Demonstrating the integration of technology in teaching to improve educational outcomes and efficiency.

Key Activities :

1. The program featured sessions conducted by experienced educators and experts, covering topics such as active learning strategies, student motivation, and mental health awareness.
2. Facilitated discussions focused on the practical implementation of new teaching methods and strategies.
3. Educational tools and digital platforms beneficial for enhancing classroom engagement and communication were showcased.

Participants and Impact :

The program attracted 50 participants,

including faculty members, administrators, & educational professionals from the region. Participants actively engaged in the sessions, gaining valuable insights and skills to transform their teaching practices. Feedback indicated a high level of satisfaction with the depth of knowledge shared and the relevance of the topics discussed.

Vote of Thanks :

Dr. R.S. Gore expressed heartfelt gratitude on behalf of the organizing committee, extending thanks to all participants, speakers, and supporters who contributed to the success of the "Teacher Awareness Drive." Special appreciation was conveyed to Program Coordinator Dr. D.G. Savant, Chairman Principal Dr. S.G. Talnikar, and IQAC Coordinator Dr. R.A. Joshi for their visionary leadership and unwavering support. Dr. Gore emphasized the importance of continuous professional development and encouraged participants to apply the newfound knowledge and skills in their educational endeavors.

The "Teacher Awareness Drive" concluded on a high note, leaving participants inspired and equipped with

innovative tools and strategies to enhance their teaching practices and foster a more engaging & effective learning environment for students.

II Term Teacher Awareness Drive

The Teacher Awareness Program was successfully organized at Toshniwal Arts, Commerce, and Science College on January 17, 2025. The program aimed to address the issue of student absenteeism and explore effective approaches to enhance student attendance and engagement in both academic and extracurricular activities. The session was chaired by the Principal, Dr. S.G. Talnikar, & featured key contributions from Dr. R.A. Joshi, I.Q.A.C. Coordinator, and Prof. D.D. Thorat, Student Mentor-Mentee Scheme Co-Coordinator.

The program began with an introduction by Dr. D.G. Sawant, Coordinator of the Student Mentor-Mentee Scheme, who moderated the event. The discussions focused on identifying the root causes of student absenteeism and developing strategies to improve attendance and participation. A key proposal emerged to conduct meetings involving students, parents, and teachers to address attendance issues collaboratively. It was unanimously decided to visit nearby villages to interact directly with parents and families, aiming to understand and resolve the challenges affecting student attendance.

Additionally, strategies were discussed to encourage student participation in extracurricular activities such as the National Service Scheme (NSS), sports, cultural programs, and gatherings, alongside their academic pursuits. These initiatives were seen as essential for holistic student development and fostering a sense of belonging within the college

community.

Dr. S.G. Talnikar, the Principal, emphasized the importance of collective efforts in ensuring regular student attendance and active participation. Dr. R.A. Joshi provided valuable insights into the role of academic and extracurricular engagement in student success, while Prof. D.D. Thorat highlighted the need for effective communication between teachers, students, and parents.

The event concluded with a vote of thanks delivered by Prof. D.D. Thorat, who expressed gratitude to all attendees for their active participation and contributions. The program witnessed the presence of all teaching staff members, reflecting the college's commitment to addressing student absenteeism through collaborative and innovative strategies.

The Teacher Awareness Program ended on a positive note, with a shared vision of enhancing student attendance and engagement through effective communication, community involvement, and a focus on holistic development. The initiatives discussed during the program are expected to bring about significant improvements in student participation and academic performance.

Moderated by: Dr. D.G. Sawant, Coordinator, Student Mentor-Mentee Scheme.

Vote of Thanks by: Prof. D.D. Thorat, Student Mentor-Mentee Scheme Co-Coordinator.

तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, सेनगांव

हिंगोली वर्ष 20 वे

तोष्णीवाल मध्ये शिक्षक जागृती कार्यक्रमाचे आयोजन

सेनगाव - येथील तोष्णीवाल महाविद्यालयात रविवारी शिक्षक जागृती कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले.

या कार्यक्रमासाठी अध्यक्ष म्हणून महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. एस. जी. तळणीकर, आय. क्यू. ए. सी. चे समन्वयक डॉ. आर. ए. जोशी तर विद्यार्थी दत्तक पालक योजनेचे समन्वयक प्रा. डी. डी. धोरात हे मंचावर उपस्थित होते. यावेळी महाविद्यालयात विद्यार्थ्यांची उपस्थिती वाढवण्यासाठी वेगवेगळ्या योजनांवर चर्चा करण्यात आली. त्यामध्ये प्रामुख्याने विद्यार्थी पालक शिक्षक यांचा समन्वय घडवून आणून मेळाव्याचे आयोजन केले जावे असे मत मांडण्यात आले. तसेच विद्यार्थी अनुपस्थित राहण्याच्या मुळाशी जाऊन त्या कारणांचा शोध घेण्याचे देखील सर्वानुमते ठरवण्यात आले.

त्यासाठी परिसरातील गावांना भेटी देऊन विद्यार्थ्यांच्या पालकांशी व कुटुंबाशी प्रत्यक्ष संपर्क साधण्याचे ठरवण्यात आले. त्याचबरोबर विद्यार्थ्यांना अध्ययन-अध्यापन या व्यतिरिक्त महाविद्यालयातील राष्ट्रीय सेवा योजना, स्पोर्ट्स, सांस्कृतिक कार्यक्रम, स्नेहसंमेलन, इत्यादी कार्यक्रमांमध्ये सहभागी करून त्यांची महाविद्यालयातील नियमितता वाढवण्यासाठी प्रयत्न करण्याचे ठरविण्यात आले.

कार्यक्रमाचे सुरुसंचालन डॉ. डी.जी. सावंत यांनी तर आभार प्रा. डी.डी. धोरात यांनी मानले. कार्यक्रमासाठी महाविद्यालयातील शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांनी यत्न घेतले.

एक्सप्रेस व अकोला (प्रतिनिधी)

सेनगाव येथे शिक्षक जागृती कार्यक्रमास प्रतिसाद

देशोन्नती वृत्तसंकलन...

सेनगाव : येथील तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालयात शिक्षक जागृती कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले. या कार्यक्रमासाठी अध्यक्ष म्हणून महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. एस. जी. तळणीकर, आय. क्यू. ए. सी. चे समन्वयक डॉ. आर. ए. जोशी तर विद्यार्थी दत्तक पालक योजनेचे समन्वयक प्रा. डी. डी. धोरात हे मंचावर उपस्थित होते. यावेळी महाविद्यालयात विद्यार्थ्यांची उपस्थिती वाढवण्यासाठी वेगवेगळ्या योजनांवर चर्चा करण्यात आली. त्यामध्ये प्रामुख्याने विद्यार्थी पालक शिक्षक यांचा समन्वय घडवून आणून मेळाव्याचे आयोजन केले जावे असे मत मांडण्यात आले. तसेच विद्यार्थी अनुपस्थित राहण्याच्या मुळाशी जाऊन त्या कारणांचा शोध घेण्याचे देखील सर्वानुमते ठरवण्यात आले.

त्यासाठी परिसरातील गावांना भेटी देऊन विद्यार्थ्यांच्या पालकांशी व कुटुंबाशी प्रत्यक्ष संपर्क साधण्याचे ठरवण्यात आले. त्याचबरोबर विद्यार्थ्यांना अध्ययन-अध्यापन या व्यतिरिक्त महाविद्यालयातील राष्ट्रीय सेवा योजना, स्पोर्ट्स, सांस्कृतिक कार्यक्रम, स्नेहसंमेलन, इत्यादी कार्यक्रमांमध्ये सहभागी करून त्यांची महाविद्यालयातील नियमितता वाढवण्यासाठी प्रयत्न करण्याचे ठरविण्यात आले. या कार्यक्रमाचे सुरुसंचालन डॉ. डी.जी. सावंत यांनी तर आभार प्रदर्शन प्रा. डी. डी. धोरात यांनी केले. सदर कार्यक्रमासाठी महाविद्यालयातील सर्व शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांनी उपस्थित राहून यत्न घेतले.

Conducted a Programme on Career Guidance at Late Omprakash Devda Highschool

Conducted Career Guidance Programme at Mahakali Junior College, Hatta on 7th February, 2025.

Conducted Career Guidance Programme at PMShree Z.P. High School Narsi Namdev on 14th February, 2025:

Career Katta-Competitive Examination Guidance (CKCEG) Cell

Dr. D. W. Patil, Coordinator,
Career Katta - Competitive Examination
Guidance (CKCEG) Cell

Mr. A. P. Naik,
Associate Coordinator

Career Katta-Competitive Examination Guidance (CKCEG) Cell has been established in the College to provide necessary guidance as well as facilities to the college students for preparation of different competitive examinations. Moreover, Cell is undertaking different programme described by Career Katta scheme of Maharashtra State Higher and Technical Education and Maharashtra Information Technology Support Centre, Mumbai. Career Katta-Competitive Examination Guidance (CKCEG) Cell assists students for preparation of various competitive exams by making available books, newspapers and magazines in the Cell as well as in college library. For overall development of the students, Career Katta-Competitive Examination Guidance (CKCEG) Cell of college organizes competitive exams, career guidance programs by inviting Experts in different fields and arranging preparatory classes for the exams. Activities organized during this academic year are surmised below.

01. Students joining the Career Katta scheme: The scheme Career Katta over all development of students prescribed by Maharashtra State, Department of Higher and Technical Education & Maharashtra Information Technology Assistance Centre, has been implemented in the college by notifying the motto of Career Katta to the students and then encouraging them to register for the same. This Student Enrollment Campaign to Career Katta was run along with the admission process in the college during this academic year.

2. Career Parliament: For the year 2024-25, Career Parliament has been established in the college with the objective of increasing the interest and participation of college students and clarity of career vision.
3. Competitive Examinations Guidance Programme & Felicitations of Meritorious Students: Cell has organized a "Competitive Examinations Guidance Programme and Felicitations of Meritorious Students" on 20/09/2024 at 11.00 hours in the college. Mrs. Gayatri Gajananrao Deshmukh, an inaugural guest of function (President, Nagar Panchayat, Sengaon), Mr. Avinashji Dharmadhikari sir, the chief speaker (IAS, Director: Chanakya Mandal, Pune), Mr. Brijgopalji Toshniwal, chairman of the programme (President, SGSPMY), Mr. Subhashappa Eksinge (Vice-President, SGSPMY), Mr. Umraoji Shelke, (Secretary, SGSPMY), Mr. Ramanji Toshniwal, (Chairman, College Development Committee), Mr. Vishalji Mule (Member, ABVP, Nanded Division), special guests, Dr. Shripadji Talnikar (Principal, Toshniwal College, Sengaon), Mr. Makrand Pendke (Headmaster, SDMS, Sengaon), Mr. Sunilkumar (Headmaster, ARTM English School, Sengaon), Mr. Rangnath Shelke (Senate Member, SRTM University, Nanded), Dr. Rajesh Joshi, (Coordinator, IQAC), Dr. Rajesh Gore (Coordinator, Student-Teacher-Parent Meet), Dr. Dhanaji Patil (Coordinator, Competitive Exam Guidance Cell) were present on the

stage. The programme was divided into two sessions such as: Felicitation of Meritorious Students and Competitive Exam Guidance, Career and Personality Development.

The programme was special guidance on 'Competitive Exam Guidance, Career and Personality Development. The introductory remark was made by Dr. Shripadji Talnikar (principal of the college). In presidential address, Mr. Brijgopalji Toshniwal (President, SGSPMY) said that to organize such programmes to fulfil the educational needs of students of this rural area. It is my extreme urge to make IAS, IPS officer of the college students through competitive exams. The main objective of this programme is to create awareness about competitive examination among the students.

Mr. Avinashji Dharmadhikari expressed his views on competitive exams, career and personality development with the students and parents. On this occasion, he gave an example of a drama, movie, at the very outset on the screen, names of actors displayed on the screen and 'Amitabh' in Bollywood and 'Kashinath Ghanekar' in Marathi. After 'and' the main character plays his role as a hero in the movie. In this institution, the management, principal, teachers, non-teaching staff members and students. Students are the main actors in any educational institution. He also said that everything is going on for students and students are the centre of every activity. He aptly quoted that 'students are the real rockstar for me, teacher and parents. Further, he gave an example of Ravindra Sengaonkar (IPS) who was an honest officer and close friend of mine.

He also shared a story with his friends Shridharan and T N. Seshan. Shridharan who completed the first project of Konkan Railway using thorough Indian technology and the architect of this project is I

Shridharan. He addressed students and parents, if the students getting less marks or fail in the examination means he/she is not clever, but he may be clever in any other fields, so give them scope to their interesting fields'. Those students who have academic intelligence should make their career using their academic intelligence. And firmly said 'all fields are equal so identify yourself, look inside and don't compare yourself to others. He also guided about 'the method of human selection on the basis of competitive exam'. He elaborated the key words for competitive exams via, Honest money, Stability, Power and authority and Patriotism

The programme was anchored by Dr. Datta Sawant and vote of thanks offered by Mr. Sanjay Phad. The programme received a huge response in the form of students and parents. One thousand three hundred (1300) students and three hundred (300) parents were present for the programme. Teaching, non-teaching staff members of the college made special efforts to make the programme a grand success

4. Guidance Programme for Careers in Banking Sector and other Competitive Examinations: Cell has organized a "Guidance Programme for Careers in Banking and other Competitive Examinations" on 21/01/2024 at 11.00 hours in the CEGCC Cell of the college. On this occasion, as the president of the program, the principal of the college Dr. S. G. Talnikar and Mr. Ganesh Kamal Uttamrao Dahatonde, Manager (IBPS Professional Officer (PO), Karnataka Gramin Bank, Ballari) as the chief guide were present. On this occasion Dr. Rajesh Joshi, Coordinator, Internal Quality Assurance Cell, Mr. Arvind Naik and Dr. Dhanaji Patil, Coordinator, Competitive Examination Guidance and Career counselling Cell (Career Katta), Dr. Sanjay Agarwal, Head,

तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, सेनगांव

Department of Commerce were present on the stage.

At starting, Dr. Dhanaji Patil has explained the purpose and function of establishing the Competitive Examination Guidance and Career counselling Cell (Career Katta) in the college. In inauguration speech, the President of the program, Principal, Dr. S. G. Talnikar said that the students can choose enormous opportunities in the banking sector as their career and be successful with the help of such guidance program and CEGCC Cell of the college.

First, Mr. Ganesh Dahatonde introduced UPSC, MPSC and IBPS examination in his speech. From his experience, he mentioned that a student from a rural area, after moving to an urban area, faces disadvantage due to economic reasons. He insisted that the students should need plan B while preparing for the competitive exam. He said that students need to become financially literate first and take care of their family and he chose the banking sector as plan B. He told his entire story of acquiring success within six months with free guidance on YouTube and self-

study. To achieve success, students should try to make themselves strong and talented by giving maximum time in the college and using the available computers, books, magazines, reading room and competitive examination room. While studying these facilities are available to us for free, but once we complete our education, we are keen to note that they are not readily available even if we pay for them. He mentioned that the banking sector is a very big sector and there are massive employment opportunities available in this sector and their salaries are also high. But he said that this banking field is being neglected by the students of Maharashtra. He said that he is going to join Karnataka Gramin Bank, Ballari with only six months of study,

The program was anchored by Dr. Rajesh Gore while vote of thanks was given by Dr. Bhagwan Ghute. For the success of the program, Dr. Dutta Sawant, Dr. Sandeep Markad, Dr. Hemant Shinde, Mr. Kuldeep Pawar and other made efforts. Near about forty-seven (47) students and teachers were present for the said program.

5. Student Awareness Drive: Career

Katta-Competitive Examination Guidance (CKCEG) Cell has successfully organized Student Awareness Drive on 27/07/2024 at 14.00 hours in the CEG Cell. The programme was organized to create awareness among students about Career Katta scheme, Career Katta app as well as various programme under Career Katta such as meet with IAS and Entrepreneurs. Students were also made aware of the different competitive exams and facilities available in the College Library as well as in CEG Cell. The chairman of the programme was Principal Dr. S.G. Talnikar and IQAC Coordinator, Dr. R.A. Joshi, Coordinator Student Mentor Scheme, Dr. D. G. Sawant and Mr. D. D. Thorat, Coordinator CEG Cell, Dr. D. W. Patil and Mr. A. P. Naik, and Head Department of English Dr. R. S. Gore were present on stage.

At the beginning, the felicitation programme was held. Dr. D. W. Patil introduced the Career Katta-Competitive Examination Guidance (CKCEG) Cell to the students. Dr. A. P. Naik introduced Career Katta scheme, Career Katta app. He appealed to students to register for Career Katta app. Then Dr. Sawant introduced the Student Mentor Scheme and its work in the college to bridge student teacher communication. The Program was concluded by the President of the program, Hon'ble Principal Dr. S. G. Talnikar with his presidential speech. The programme was anchored by Mr. D. D. Thorat and a vote of thanks presented by Dr. R. S. Gore. All teaching faculties and nearly 47 students were present for the programme.

6. College Level General Knowledge Exam 2025:

Career Katta-CEG Cell has arranged College Level General Knowledge Examination 2024 on 03rd March 2025

from 11 to 12 AM in College Examination Hall. The pattern of Examination is based on MPSC Exam. Twenty-three (23) students actively participated in the General Knowledge Exam 2025. After the examination the results are analyzed and conveyed to the students. The special efforts have been made by the Principal, Shri. S. G. Talanikar, Dr. D. W. Patil, Mr. A. P. Naik, Mr. S. S. Markad and all teaching and non-teaching staff for successful organization of General Knowledge Examination 2025.

7. Preparatory Classes: Preparatory classes on General Knowledge, Reasoning, Language, Skills in English, History, Agriculture and allied subject, Time management etc. were also arranged for the preparation of MPSC, UPSC and other competitive examination to the interested students during this academic year 2024-25 by Career Katta-CEG Cell. Fifty-Two (52) students were joined to Career Katta-CEG Cell.

The special efforts have been taken by members of Career Katta-CEG Cell and all teaching & non-teaching staff of college for arranging and making successful of different guidance programme, preparatory classes etc.

तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, सेनगांव

जीवन जगण्याचा आनंद मिळतो तेच क्षेत्र निवडा

विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन...

जेव्हाच तुम्हाला काहीही करायला येईल तेव्हाच तुम्हाला जीवित जगण्याचा आनंद मिळतो. त्या क्षेत्राची निवड करा - माजी मन्त्री अधिकाऱ्या अविनाश धर्माधिकऱ्या यांच्या मार्गदर्शन...

जेव्हाच तुम्हाला काहीही करायला येईल तेव्हाच तुम्हाला जीवित जगण्याचा आनंद मिळतो. त्या क्षेत्राची निवड करा - माजी मन्त्री अधिकाऱ्या अविनाश धर्माधिकऱ्या यांच्या मार्गदर्शन...

ज्या क्षेत्रातून जीवन जगण्याच्या आनंद मिळतो त्या क्षेत्राची निवड करा - माजी मन्त्री अधिकाऱ्या अविनाश धर्माधिकऱ्या यांच्या मार्गदर्शन

जेव्हाच तुम्हाला काहीही करायला येईल तेव्हाच तुम्हाला जीवित जगण्याचा आनंद मिळतो. त्या क्षेत्राची निवड करा - माजी मन्त्री अधिकाऱ्या अविनाश धर्माधिकऱ्या यांच्या मार्गदर्शन...

मराठवाडा केसरी हिगावली

ज्या क्षेत्रातून जीवन जगण्याचा आनंद मिळतो त्या क्षेत्राची निवड करा!

जेव्हाच तुम्हाला काहीही करायला येईल तेव्हाच तुम्हाला जीवित जगण्याचा आनंद मिळतो. त्या क्षेत्राची निवड करा - माजी मन्त्री अधिकाऱ्या अविनाश धर्माधिकऱ्या यांच्या मार्गदर्शन...

देशोन्नती

अविनाश धर्माधिकारी यांचे तोष्णीवाल महाविद्यालयात 20 सप्टेंबेला व्याख्यान

देशोन्नती घुसकलेखन...

हिगावली : देधीपल
महाविद्यालय : 20 सप्टेंबर
समय : सकाळी 10 वाजेला
स्थान : तोष्णीवाल महाविद्यालय, सेनगांव

चांगल्या भवितव्यासाठी आवडीचे क्षेत्र निवडावे

अविनाश धर्माधिकारी यांचे व्याख्यान

जेव्हाच तुम्हाला काहीही करायला येईल तेव्हाच तुम्हाला जीवित जगण्याचा आनंद मिळतो. त्या क्षेत्राची निवड करा - माजी मन्त्री अधिकाऱ्या अविनाश धर्माधिकऱ्या यांच्या मार्गदर्शन...

पुस्तकाचे अर्थव्यय अवघडचे क्षेत्र निवडणे

जेव्हाच तुम्हाला काहीही करायला येईल तेव्हाच तुम्हाला जीवित जगण्याचा आनंद मिळतो. त्या क्षेत्राची निवड करा - माजी मन्त्री अधिकाऱ्या अविनाश धर्माधिकऱ्या यांच्या मार्गदर्शन...

Department of Microbiology

Mr. N. S. Gaikwad

Assistant Professor & Head

Mr. K. S. Pawar

Assistant Professor

The department of Microbiology carried out various co-curricular and extra-curricular activities during the academic year 2024-2025.

PG M. Sc. Microbiology

The Postgraduate Course in Microbiology for the academic session 2024–2025 commenced on 15 July 2024 at the Department of Microbiology, Toshniwal A.C. S. College, Sengaon, Dist. Hingoli. The program aims to provide advanced theoretical knowledge, practical skills, and research aptitude necessary for a successful career in microbiology.

Microbiology Forum

During the year 2024-25 department has established Microbiology student's forum which works under the observation of department head and faculty member, the Microbiology forum is organized on 13th August 2024 inaugurated by Principal Dr. S. G. Talnikar. The function of the student forum is to coordinate and conduct various departmental activities; the students' members nominated for the Microbiology forum are Mr. N. S. Gaikwad, Mr. K. S. Pawar, Mr. Amol Ambhore, Miss. Ingole Priyanka, Mr. Dhas Krushna.

Student Seminar :

The students of B. Sc S.Y. and T.Y. of department of Microbiology delivered the seminar on 21/08/2024, their respective topics in the subject of Microbiology and

they feel that it was too much beneficial for increase in the courage of students.

Research Publication:

Mr. N. S. Gaikwad

- ◆ Published four research articles in reputed and referred journals.
- He also presented papers on international conference and national conferences.

Book:

- ◆ Published one book on Microorganisms for human Welfare

Mr. K S. Pawar

- ◆ The faculty of department has published two research articles in reputed and referred journals.
- ◆ He also presented papers on international conferences and national conferences.

Research Project:

- ◆ The Department of Microbiology successfully completed two minor research projects.
- ◆ The academic year 2024-25 one minor research project entitled "Development on microbial inoculants for decomposition of organic waste" of Mr. N. S. Gaikwad submitted to S.R.T.M University Nanded for MRP

Department of Physics & Electronics

Dr. Rajesh A. Joshi

Associate Professor & Head

Dr. Nikhilesh S. Bajaj

Assistant Professor

Physics department is actively engaged in organizing the activities for students and other stake holder. The activities are organized through the student's forum, a group of students identified and trained for making every arrangement very particular. The department is also engaged in research, social and academic administrative activities of the institutions. Department of Physics and Electronics managed and administered by faculty members Dr. R. A. Joshi and Dr. N. S. Bajaj under the guidance of Hon. Principal Dr. S. G. Talnikar

Academic Activities:

Faculty members of Physics department are always eager and ready for academic enrichment particularly teaching-learning, experiential learning, e-content utilizations, evaluations, assessment and guidance for improvements. The well planned academic program has not only emphasized on students developments but it motivates for highest score achievements of the students too. The department has well established, equipped and furnished laboratory and in department library too. Facilities at the laboratory (departmental) level serve as the centre for theoretical as well as practical concept understanding. Faculty members are disseminating the education using advanced ICT techniques like smart board, virtual laboratory for practical concept understanding and experimentations.

As of the regular method the department is engaged in conducting self financed certificate course in Electronic Components Identification and Operation,

approximately 15 students have been enrolled in the course and successfully completed it. Students are usually provided study materials in the hard and soft copy format and they are also assessed on regular interval for monitoring their performance on different scales by conducting test, assignment and seminars. Students are always provided the study materials through different modes in soft as well as hard copy forms for their academic workout. The department is also involved in other academic responsibility like Dr RA Joshi holding the Internal Quality Assurance Cell chair as Coordinator, while Dr NS Bajaj involved in Research committee for prosperous research and development at the institute level, Dr RA Joshi is also engaged as elected Member of Board of Studies in Physics at the Swami Ramanand Teerth Marathwada University, Nanded.

Research Contributions

Faculty member Dr RA Joshi and Dr NS Bajaj has registered and received the grant of Patents for the research carried out into filed of Thin films and Luminescence respectively. Both faculty members have been involved in research activities published 10 articles into different national and international reputed journals. Faculty members are research supervisors of Swami Ramanand Teerth Marathwada University Nanded and 07 students are working for their PhD degree. Department is well equipped with instruments for conducting the research work, softwares are also available into the laboratory for analysis of the data. Faculty members are having the collaborations with nationally

important research institutions and other academic houses.

Extra-curricular Activities:

The department is keen in providing academic assistance to students and inspires them for overall personality development too. During the AY 2024-25 the department have carried out several extracurricular activities like establishment of Physics students associations, Poster Preparations, Students Seminars, ICT Awareness, Alumni Guidance Program, Science Day Celebration etc.

Physics Students Association

During the academic year 2024-25 Physics student's association established and inaugurated with the motive to provide an opportunity to students to learn and understand various skills of knowledge gaining through different activity organization, execution and participation. The student's forum includes total 07 members excluding Dr. R. A. Joshi, Dr. N. S. Bajaj as Chairman and Cochairman respectively while 03 girl and 04 boy representatives.

Poster Preparations

The department of Physics have given an opportunity to the students in learning the poster drafting and highlighted the methods of presentation skill to them.

Students Seminar

Student's seminars are organized in two different ways using modern ICT tool like smart board and projector for presentations, while other mode followed includes traditional chalk and talk method. Seminars are conducted with the motive to inspire them to learn the technique of interaction, speaking and to boost stage confidence, the seminars organized on different dates and times of FY, SY and TY students respectively

Alumni Interaction Session

Alumni of the departments are actively engaged in providing guidance and sharing of their Experiences with fellow students regarding necessities of academic as well as extra-curricular aspects in overall development of students. Alumni's regularly visits the department for guidance.

Group Photo of BSc III Physics 2024-25

Department of Dairy Science

Dr. A.P. Naik
Associate Professor & Head

Mr. D.D. Thorat
Assistant Professor

Department of Dairy Science has work towards teaching, research & extension activities. The faculty of department regularly works towards for students by employing innovative teaching ideas through presentations, photo, videos, online material, printed notes, seminars, etc. The practical conducted as a part of curriculum also benefits the students for easy grasping.

Department of Dairy Science also conducts different co-curricular as well as extra-curricular activities in order to create dairy awareness as well as welfare of students. The details of the different activities organised during academic year 2024-25 are summarized below:

1. Forum Formation

The meeting was organised for the formation of "Dairy Forum" on 09th August 2024 in the college under the chairmanship of Hon'ble Principal Dr.Talnikar S.G., Toshniwal ACS College, Sengaoon. The Chairman of the dairy formation is Mr. Naik.A.P Assistant Professor & Head Department of Dairy Science.

In these Programme Mr. Thorat. D. D.Assistant Professor Department of Dairy science has given the information to the students about various departmental activities. In Forum formation there are three students from each class as a student's members. The Dairy forum undertook all the co-curricular as well as extracurricular activities under the Department of Dairy Science.

2. Animal Health Management Awareness:

Department of Dairy Science

undertook the Animal Health Check up and Animal Health Awareness Camp through NSS in the Village Gondala Tq. Sengaoon. Dist .Hingoli on dated 29.01.2025. Dr. Noor Sir Animal Husbandry Officer Sengaoon and Dr. Nisal Sir Animal Husbandry Officer Sengaoon was the guest in this programme. They has organised vaccination camp for animals. They guided on various government Scheme regarding animal rearing such Goat Rearing , Cattle ,buffalo , and poultry rearing etc . After the inauguration of camp animal health check up was organised. Mr.Naik A.P has given the information about the various diseases of animal health problems, Control measures and vaccination Programme. At last he has also given details on increasing milk production and annual income in dairy farm. Mr. Thorat D.D, Mr.Gaikwad N.S . Mr. Pawar.K.S , Mr. Markad S.S Dr.Navagankar R.V and all the science faculty has helps to organised the programme

3. Student Seminar :

The department of Dairy Science has organised the Seminar for students 04th February 2025. In Department B.Sc. Dairy Science students has delivered seminar on different types of Dairy Breed, Dairy technology, Health care of animals, Farm animal Management, Various Dairy Product, and on different Topics etc.

5. Science Day:

All the Science faculty members has organised the celebration of National Science Day in the college on 28th February 2025. All the college students as well as staff members was invited for the programme in the seminar hall. The

तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, सेनगांव

programme was inaugurated by the Hon'ble Guest, Mr.Vithal Ghogare District Cordinator water Harvesting Z.P Hingoli . He has guide about water harvesting and water conservation Dr Sahu U.L Department of Geology has also given information on water harvesting and conservation The information was given to the students about Science Day, and various scientific knowledge etc.

4. Poster exhibition

Department of Dairy Science has organized poster presentation for each department. The programme was inaugurated by Hon'ble Principal Mr.Talnikar S.G on 12th March 2025. In this programme total 10 students has prepared

the posters on different breeds, dairy product & information about dairy technology in dairy Science. This event is a great showcase for students. It's a chance for students in any science subject to create a poster, display their work, experience. It is a great opportunity for students to share their ideas, presentation and communication skill, all of which are really important for their carriers student gain soft skills like preparing and delivering presentation. Faculty will encourage the students for preparing and demonstration of their posters. Mr.Thorat.D.D. Department of dairy Science has organised this poster presentation Programme

“Innovative Research in Livestock, Dairy Farming and Life Science for a Sustainable Development 2025”

Dr. A.P. Naik
Organizing Secretary

Mr. D.D. Thorat
Convener

The department of Dairy Science of Toshiwal Arts, Commerce & Science College, Sengaon has organised a one-day national conference entitled “Innovative Research in Livestock, Dairy Farming and Life Science for a Sustainable Development 2025” on 10th March, 2025 in Sant Namdev Auditorium. The conference was divided into five sections: inaugural function, keynote address, plenary session, paper presentation session and valedictory function.

Inaugural Function:

The conference began with inaugural ceremony including garlanding the image of the freedom fighter Swami Ramanand Teerth, lighting the lamp and felicitation of guests on the stage. The chairman of the inaugural function was Mr. Umrao Shelke, Secretary, Shri Gajanan Shikshan Prasarak Mandal, Yeldari Camp; chief inaugurator Dr. J. N. Kulkarni, Director, Knowledge Resource Centre, Swami Ramanand Teerth Marathwada University, Nanded Chief Guests Dr. D.D. Pawar, Registrar, Swami Ramanand Teerth Marathwada University, Nanded; Dr. S.M. Jogdand, Member, Management Council, Swami Ramanand Teerth Marathwada University, Nanded; Keynote speaker Dr. Ramjee Gupta, Professor and Head, Department of Animal Husbandry and Dairying College of Agriculture, C. S. A. U. A. T. Kanpur ; Keynote Speaker Dr. S.N.Landge, Professor & Head Department of Dairy Science Maharashtra Udayagiri Mahavidyala, Udgir. Mr. R.G. Toshiwal, Chairman, College Development Committee, Toshiwal Arts, Commerce &

Science College, Sengaon; Prof. Dr. S.G. Talnikar, Principal, Toshiwal Arts, Commerce & Science College, Sengaon; were present on the stage. Dr. R.A. Joshi, Coordinator, Internal Quality Assurance Cell, Toshiwal Arts, Commerce & Science College, Sengaon; Mr. R.M. Shelke, Member, Senate, Swami Ramanand Teerth Marathwada University, Nanded; Dr. Naik Arvind, Organising Secretary, Convener of the conference and Mr. Thorat Dinesh, Co-Convener of the conference were present for the function.

After the Inaugural address, Dr. Talnikar provided the introductory remarks. In it, he shared the achievements of various departments including Mathematics, Dairy Science, Zoology, physical Education & Sports & Library & Information that have organised one-day national conferences in their respective subjects. He shed light on the historical background of the college, it's faculty, departments and programmes run by the college. He also explained the various activities conducted by the college and various departments. He congratulated the conveners, co-conveners and organising secretaries of the conferences on this occasion.

Then Dr. D.G. Sawant introduced the chief guest Dr. J. N. Kulkarni. While introducing Dr. Kulkarni, he shed light on his career and problem solving skills in examination department. It is followed the address of chief guest.

The publication ceremony followed by the address of Mr. Ramanji Toshiwal. In his address, he focused on the conferences organised by the various departments of the

college. Through the platform of this conference, he requested the government that the difficulties faced by rural students and urban students are totally different, in rural colleges, we do not have basic infrastructure to cope with the dairy sector and hence the government should pay special attention on the needs of rural students. It is the responsibility of government to strengthen such colleges in rural areas.

At the end of the inaugural function, Mr. Brijgopalji Toshniwal addressed the gathering emphasising on the dairy industry implementation and challenges in dairy sector. According to him, the dairy farmings is very good but the challenges on ground level must be solved by the government. The government should recruit the teachers as early as possible so that the implementation would be smooth. He congratulated all the organisers and participants who took part in the conference.

The inaugural function was concluded with offering of vote of thanks. The programme was end by vote of thanks offered by Dr. A.P.Naik.

Keynote Address:

In the second session, the convener of the conference, Dr. A.P Naik shared his views. He conveyed the objectives behind organisation of the conference: to discuss and deliberate on the Dairy Science He also explained why the various theme of conference in Dairy Science was include and it is crucial to discuss its adaptability and challenges ahead.

It was immediately followed by the keynote address in online mode. Before that Mr. Thorat D.D introduced the keynote speaker Dr. Ramjee Gupta elaborated on "Advances in Dairy Science and Technology to enhance Farmer income, innovation in Livestock and dairy Management".

The keynote address session was over with vote of thanks expressed by Dr. A.P.Naik. The session was coordinated by Mr.Thorat D.D.

Plenary Session I:

The plenary session took place with the formal felicitation of the guests on the stage including plenary speaker Dr. S.N.Landge, session chairs Dr. V.V.Niras and Dr. P.T.Gangasagare. Dr. Patil D.W introduced the plenary speaker in detail adhering his achievements in the field of Dairy Science. Dr. S.N. Landge elaborated on the theme of his plenary talk Recent Advance in Dairy Product and Technology.

After that Dr. V.V.Niras offered comments on the plenary address. He agreed with the views expressed by Dr. Landge.

The plenary session was coordinated by Dr. Gaikwad S.M and vote of thanks expressed by Dr. Dr.Ghute B.B.

Plenary Session II:

After lunch, the plenary session took place with the formal felicitation of the guests on the stage including plenary speaker Dr. V.V.Niras, session chairs Dr. Gaikwad S.M and Dr. S. N. Landge. Dr. Sawant D.G introduced the plenary speaker in detail adhering his achievements in the field of Dairy Science and Technology. Dr. V.V.Niras elaborated on the theme of his plenary talk Role of Goat Farming in Sustainable Agriculture.

After that Dr. S.N.Landge offered comments on the plenary address. He agreed with the views expressed by Dr. Niras.

The plenary session was coordinated by Dr. Gaikwad S.M and vote of thanks expressed by Dr. Dr.Ghute B.B.

Paper Presentation Session:

The plenary session followed by paper presentation session. The chairman of the session was Dr. Vasant V. Niras and Dr. P.T Gangasagare. The first paper was

तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, सेनगांव

presented by Dr. S.N.Landge entitled "Importance of Economical study on goat farming in Kodumuru Mandal of Andhra Pradesh". The second paper was presented by Dr. R.V. Kulkarni entitled "Incidence of Adulteration of Khoa Samples Collected From Beed District Of Maharashtra State. The third paper was presented by by Dr. Gaikwad Sunil entitled "Quality and Efficiency Evaluation of Rabri Preparation Using Traditional and Solar Energy Methods. The next paper was presented by Dr. Amol S. Honkar on entitled "Studies on Process Optimization and Sensory Characterization of Low Fat Paneer using Buffalo Milk". The last paper on "Studies on Process Standardization and Sensorial Characterization of Kulfi by blending different levels of Jaggery" was presented by Dr. J.C.Tondare .

Dr. Gangasagare P.T commented on all the papers presented in brief and

accepted all the papers for publication. Then, Dr. V.V.Niras also provided his important comments on the papers and suggested a few changes that to be made in some papers while publishing. He congratulated all the presenters and wished them all the best for future. The session was coordinated by Mr. Thorat D.D. and vote of thanks presented by Dr. Amol Honkar.

Valedictory Function :

It was the last session of the day. The chairman of the function was Dr. S.G. Talnikar, Principal of the college, chief guest Dr. Gangasagare P.T, BOS Chairman of Dairy Science, SRTMU Nanded and Dr. Naik A.P, Organizing Secretary were on the stage. The session was coordinated by Mr. D.D. Thorat and vote of thanks presented by himself. The session was over with reciting the national song.

Snapshots of the Conference

तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, सेनगांव

Student-Parent-Teacher Meet, Competitive Exam Guidance and Felicitation of Meritorious Students

Dr. Rajesh S. Gore
Co-ordinator

Student-Teacher-Parent Meet, Competitive Exam Guidance and Felicitation of Meritorious Students organized in Toshniwal Arts, Commerce and Science College, Sengaon on 20th September 2024 at 2:00 O'clock in the college premises. Mrs. Gayatri Gajananrao Deshmukh, an inaugural guest of function (President, Nagar Panchayat, Sengaon), Mr. Avinashji Dharmadhikari sir, the chief speaker (IAS, Director: Chanakya Mandal, Pune), Mr. Brijgopalji Toshniwal, chairman of the programme (President, SGSPMY), Mr. Subhashappa Eksinge (Vice-President, SGSPMY), Mr. Umraoji Shelke, (Secretary, SGSPMY), Mr. Ramanji Toshniwal, (Chairman, College Development Committee), Mr. Vishalji Mule (Member, ABVP, Nanded Division), special guests, Dr. Shripadji Talnikar (Principal, Toshniwal College, Sengaon), Mr. Makrand Pendke (Headmaster, SDMS, Sengaon), Mr. Sunilkumar (Headmaster, ARTM English School, Sengaon), Mr. Rangnath Shelke (Senate Member, SRTM University, Nanded), Dr. Rajesh Joshi, (Coordinator, IQAC), Dr. Rajesh Gore (Coordinator, Student-Teacher-Parent Meet), Dr. Dhanaji Patil (Coordinator, Competitive Exam Guidance Cell) were present on the stage. The programme was divided into two sessions such as: Felicitation of Meritorious Students and Competitive Exam Guidance, Career and Personality Development.

The first session of the programme was conducted by felicitation of meritorious students of the college. The session was chaired by Mr. Subhashappaji Eksinge (Vice-President, SGSPMY) and Mr. Umraoji

Shelke, (Secretary, SGSPMY). Forty students received the cash amount, medals and certificates for their outstanding performance in summer examination and co-curricular activities like sports, debate and essay competition conducted in the college. The first session of the programme was anchored by Mr. Ravishankar Subnis and vote of thanks offered by Mr. Kailas Aasegaonkar.

The second session of the programme was a special guidance on 'Competitive Exam Guidance, Career and Personality Development'. The programme was inaugurated by worshiping the image of Saraswati, Swami Ramanand Teerth and lightening the lamp on the stage. The introduction of the programme was given by Dr. Shripadji Talnikar (principal of the college). In his introductory remark, he made students and parents aware about the all-inclusive development of the institution from 1993 till today. The main motto behind establishing this institution of our president is to create awareness and flourish the education in the rural area and make them efficient. In this regard, he talked about the different courses available in the college. It gives me immense pleasure to tell you that twenty four faculties are Ph.D. holders and fourteen are research guides. The contribution of teachers in the research is remarkable, eight (08) minor research projects completed and two (02) research projects are going on. Many teachers have written their books in their subjects with standard reputable publication. It is worthwhile to state that the college is organizing various kinds of curricular, co-

curricular and extra-curricular activities for the development of the students.

In presidential address, Mr. Brijgopalji Toshniwal (President, SGSPMY) said that to organize such programmes to fulfill the educational needs of students of this rural area. It is my extreme urge to make IAS, IPS officer of the college students through competitive exams. The main objective of this programme is to create awareness about competitive examination among the students. He also addressed parents regarding their queries, educational development of their children, parents can directly communicate with us to fulfill their educational queries and other issues. Parents can exchange/share their innovative ideas to make development of the institution. Mr. Tryambak Kendre introduced the chief speaker Mr. Avinashji Dharmadhikari to the students and parents in an elegant style.

Mr. Avinashji Dharmadhikari expressed his views on competitive exams, career and personality development with the students and parents. On this occasion, he gave an example of a drama, movie, at the very outset on the screen, names of actors displayed on the screen and 'Amitabh' in Bollywood and 'Kashinath Ghanekar' in Marathi. After 'and' the main character plays his role as a hero in the movie. In this institution, the management, principal, teachers, non-teaching staff members and students. Students are the main actors in any educational institution. He also said that everything is going on for the students and students are the center of every activity. He aptly quoted that 'students are the real rockstar for me, teacher and parents'. Youth would like to listen to stories. It is a story of three close friends from their school days. I will narrate everything through this story. The first friend is very clever in study and creates the record of marks on his name. The second friend was

in the middle class range in the study. The third friend is not taking too much interest in the study. He is an average student. These three friends have no conflict of intellectuality. It is a true story. He firmly asserted that there are two types of career-educational and professional and career is totally dependent upon the marks obtained in the examination. He defined the definition of a good career. The parents believe in the bright career of children if they take admission to science by selecting PCB and PCM subject groups and are admitted to the medical and engineering fields. The first friend was clever and obtained a gold medal, electrical engineering was the most demandable branch at that time, and he wanted the same branch as the topper. He was admitted to electrical engineering. Someone said to him, the advertisement of Govt. of India for class one post is released. He applied and was selected as an assistant executive engineer for the government post. The second friend was admitted to the Arts. Someone said to him, Political Science subject will be very useful in the competitive exams. In addition, he gave an example of Ravindra Sengaonkar (IPS) who was an honest officer and close friend of mine. He told the students to make a resolution to yourself that I will be an honest officer like Ravindra Sengaonkar. It is worthwhile to state that life is not as simple as the equation of $2+2=4$. In his address, he told the importance of sports in the life of youth. The third friend was worthwhile in his intellectuality because he was elected on the tickets of a political party and became minister of his earlier two friends department.

The first friend is a story I. Shridharan who completed the first project of Konkan Railway using thorough Indian technology and the architect of this project is I Shridharan. The second friend is in the middle range of study but became IAS

officer is T. N. Seshan. The third friend who entered into politics is K. P. Unnikrishnan. These friends learned together in Palghat, Kerala. I. Shridharan reached the highest position as a Chairman Railway Board in Indian Railway. At the same time, T. N. Seshan was the secretary and K. P. Unnikrishnan became the minister of Indian Railway. He said that 'the man with a healthy brain is an intellectual'. He addressed to students and parents, 'if the students getting less marks or fail in the examination means he/she is not clever but he may be clever in any other fields, so give them scope to their interesting fields'. Those students having academic intelligence should make their career using their academic intelligence. He gave examples of professional intellect like cricket, acting and singing etc. He firmly said that 'all fields are equal so identify yourself, look inside and don't compare yourself to others'. While addressing the students, he said that all careers are equal like farmer, businessman, teacher, assistant professor, doctor, collector and engineer. He gave emphasis on three principles such as the first principle is knowledge of the self, third principle is excellence and creativity oneself chosen in the walk of life. He has defined the competitive exam as 'the exam will be conducted for the educational and professional career is known as competitive exam'. He also said 'the method of human selection is based on the competitive exam'. The administrative post or officers of the state will be selected through MPSC. He said that competitive exams became a method of selection, for example someone wants to be a school teacher, he has to appear for the Teachers Entrance Test (TET), and someone wants to become an assistant professor he has to qualify for SET, NET or Ph. D. For the sake of Ph.D., the young aspirant has to appear for the PET of the concerned university. The

competitive exam is a selection method that increases day by day. The basic nature and pattern of all competitive exams are same and equal. He said that many students build their career in different professions through Chanakya Mandal, Pune. There are many job opportunities in government, semi-government, private and corporate fields. As compared to the government job, there is less stability in the private and corporate world for the competitive exam holders.

In the final part of speech, he defined principles of competitive exams. He pointed out that-What is the career through competitive exams? Why should we do our career through competitive exams? And those who are doing their career through competitive exams what would they get in their life? The key words of competitive exams are as follows:

Honest Money:

He explained the first key word honest money to the students and parents. One who selects from UPSC and MPSC for the government jobs, there is no need to make any kind of corruption in his life. This field gives you enough money to live life comfortably in the form of a salary.

Stability:

Stability is the second key word. The students who are preparing through competitive exams can occupy the places in government, private, semi-government and corporate sectors. However, the government sector can provide more stability than the private sector.

Power & Authority:

These different kinds of jobs obtained through competitive exams will give power, position and authority.

Patriotism:

The person selected for the different posts serves for the society and preserves human values and the patriotism of the country.

The programme was anchored by Dr.

तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, सेनगांव

Datta Sawant and vote of thanks offered by Mr. Sanjay Phad. The college arranged a delicious lunch for the guests, students, parents and teaching and non-teaching staff of the college. The programme received a huge response in the form of students and parents. One thousand three

hundred (1300) students and three hundred (300) parents were present for the programme. Teaching, non-teaching staff members of the college had taken special efforts to make the programme a grand success.

Snapshot of Photos & News

तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, सेनगांव

तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, सेनगांव

तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, सेनगांव

देशोन्नती

मराठवाडा केसरी | पादक : नरर

हिंगोली | वर्ष 20 वे

अविनाश धर्माधिकारी यांचे तोष्णीवाल महाविद्यालयात २० सप्टेंबरला व्याख्यान

सेनगांव - येथील तोष्णीवाल महाविद्यालयात शुक्रवारी २० सप्टेंबर रोजी दुपारी दोन वाजता परिसरातील विद्यार्थ्यांना स्वर्धा परीक्षेचे परिपूर्ण ज्ञान मिळावे यासाठी स्वर्धा परीक्षा मार्गदर्शन व गुणवंत विद्यार्थ्यांचा सत्कार समारंभ आयोजित करण्यात आलेला असून कार्यक्रमाचे अध्यक्ष बि.आर. तोष्णीवाल तर प्रमुख वक्ते म्हणून माजी सनदी अधिकारी अविनाश धर्माधिकारी हे मार्गदर्शन करणार आहेत.

यूपीएससी आणि एम्पीएससी या स्वर्धा परीक्षांसाठी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करणारी प्रशिक्षण संस्था वाणज्य मंडळाकडून 'करिअर स्वर्धा परीक्षा आणि व्यक्तिमत्त्व विकास' या विषयावर व्याख्यान आयोजित करण्यात आले आहे. यावेळी नगराध्यक्ष गायत्री गजानन देशमुख, उत्तमराव शेळके, सुभाष अम्पा एकसिंगे रमण तोष्णीवाल, प्राचार्य प्रोफेसर एस.जी. लक्ष्मीकर, कार्यक्रमाचे समन्वयक डॉ. आर. एस. गोरे, डॉ.डी. डब्ल्यू. पाटील आदिची प्रमुख उपस्थिती राहणार आहे. परिसरातील विद्यार्थ्यांनी स्वर्धाच्या मार्गदर्शनाचा लाभ घ्यावा, असे आवाहन महाविद्यालयाच्या वतीने करण्यात आले.

अविनाश धर्माधिकारी यांचे तोष्णीवाल महाविद्यालयात २० सप्टेंबरला व्याख्यान

देशोन्नती वृत्तसंकलन...

हिंगोली : येथील तोष्णीवाल महाविद्यालयात शुक्रवारी २० सप्टेंबर रोजी दुपारी दोन वाजता परिसरातील विद्यार्थ्यांना स्वर्धा परीक्षेचे परिपूर्ण ज्ञान मिळावे यासाठी स्वर्धा परीक्षा मार्गदर्शन व गुणवंत विद्यार्थ्यांचा सत्कार समारंभ आयोजित करण्यात आलेला असून कार्यक्रमाचे अध्यक्ष बि.आर. तोष्णीवाल तर प्रमुख वक्ते म्हणून माजी सनदी अधिकारी अविनाश धर्माधिकारी हे मार्गदर्शन करणार आहेत.

यूपीएससी आणि एम्पीएससी या स्वर्धा परीक्षांसाठी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करणारी प्रशिक्षण संस्था वाणज्य मंडळाकडून 'करिअर स्वर्धा परीक्षा आणि व्यक्तिमत्त्व विकास' या विषयावर व्याख्यान आयोजित करण्यात आले आहे. यावेळी नगराध्यक्ष गायत्री गजानन देशमुख, उत्तमराव शेळके, सुभाष अम्पा एकसिंगे रमण तोष्णीवाल, प्राचार्य प्रोफेसर एस.जी. लक्ष्मीकर, कार्यक्रमाचे समन्वयक डॉ. आर. एस. गोरे, डॉ.डी. डब्ल्यू. पाटील आदिची प्रमुख उपस्थिती राहणार आहे. परिसरातील विद्यार्थ्यांनी स्वर्धाच्या मार्गदर्शनाचा लाभ घ्यावा, असे आवाहन महाविद्यालयाच्या वतीने करण्यात आले.

Hingoli Edition Edition
Sep 13, 2024 Page No. 8
Powered by: erelego.com

जीवन जगण्याचा आनंद मिळतो तेच क्षेत्र निवडा

लोकमत न्यूज नेटवर्क सेनगांव : आपल्याला ज्या क्षेत्रातून जीवन जगण्याचा आनंद मिळतो तेच क्षेत्र निवडले पाहिजे. मग त्यात उत्तमारीच्या काम करून नावलीकिक मिळावे, असे प्रतिपादन माजी सनदी अधिकारी अविनाश धर्माधिकारी यांनी केले.

येथील तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालयात शुक्रवारी विद्यार्थ्यांसाठी स्वर्धा परीक्षेविषयी मार्गदर्शनाचा कार्यक्रम घेण्यात आला. अध्यक्षस्थानी संस्थाध्यक्ष बी. आर. तोष्णीवाल, तर प्रमुख वक्ते म्हणून नगराध्यक्षा गायत्री देशमुख, उत्तमराव

शेळके, सुभाष एकसिंगे, रमण तोष्णीवाल, प्राचार्य एस. जी. लक्ष्मीकर, सेवानिवृत्त पोलिस आयुक्त रवींद्र सेनगावकर, डॉ. आर. एस. गोरे, डॉ. डी. डब्ल्यू. पाटील, डॉ. राजेश जोशी, आर. एम. शेळके, विशाल मुळे, लता देशमुख उपस्थित होते. धर्माधिकारी म्हणाले, गुणवंतांचा निकष परीक्षेचे गुण नसून, प्रत्येक क्षेत्र हे समान आहे. ज्याअर्थी सर्व माणसे समान त्याअर्थी सर्व क्षेत्रांसाठी समानच आहे. ज्या क्षेत्रातून जीवन जगण्याचा आनंद मिळतो त्याच क्षेत्राची निवड प्रत्येकाने करावी. डॉ. डी. जी. सावंत यांनी सूत्रसंचालन व प्रा. संजय फड यांनी आभार मानले.

विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन...

सेनगाव येथील तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालयात शुक्रवारी विद्यार्थ्यांसाठी स्वर्धा परीक्षेविषयी मार्गदर्शन करण्यात आले. यावेळी माजी सनदी अधिकारी अविनाश धर्माधिकारी, नगराध्यक्षा गायत्री देशमुख आदी.

तोष्णीवाल महाविद्यालयात गुणवंत विद्यार्थ्यांचा सत्कार

सेनगांव - तोष्णीवाल महाविद्यालयात उत्कृष्टपणे मागील वर्षी उत्तम विद्यार्थ्यांना सत्कार करण्यात आला. यापैकी कार्यक्रमाचे अध्यक्ष संजय फड यांनी आनंद व्यक्त करताना, सर्वोच्च उत्तीर्ण झालेल्या विद्यार्थ्यांना सत्कार देण्यात आला. यावेळी नगराध्यक्ष गायत्री देशमुख, उत्तमराव शेळके, सुभाष एकसिंगे, रमण तोष्णीवाल, प्राचार्य एस. जी. लक्ष्मीकर, कार्यक्रमाचे समन्वयक डॉ. आर. एस. गोरे, डॉ. डी. डब्ल्यू. पाटील आदिची प्रमुख उपस्थिती राहणार आहे. यावेळी विद्यार्थ्यांना सत्कार देण्यात आला. यावेळी नगराध्यक्ष गायत्री देशमुख, उत्तमराव शेळके, सुभाष एकसिंगे, रमण तोष्णीवाल, प्राचार्य एस. जी. लक्ष्मीकर, कार्यक्रमाचे समन्वयक डॉ. आर. एस. गोरे, डॉ. डी. डब्ल्यू. पाटील आदिची प्रमुख उपस्थिती राहणार आहे.

यावेळी नगराध्यक्ष गायत्री देशमुख, उत्तमराव शेळके, सुभाष एकसिंगे, रमण तोष्णीवाल, प्राचार्य एस. जी. लक्ष्मीकर, कार्यक्रमाचे समन्वयक डॉ. आर. एस. गोरे, डॉ. डी. डब्ल्यू. पाटील आदिची प्रमुख उपस्थिती राहणार आहे. यावेळी विद्यार्थ्यांना सत्कार देण्यात आला. यावेळी नगराध्यक्ष गायत्री देशमुख, उत्तमराव शेळके, सुभाष एकसिंगे, रमण तोष्णीवाल, प्राचार्य एस. जी. लक्ष्मीकर, कार्यक्रमाचे समन्वयक डॉ. आर. एस. गोरे, डॉ. डी. डब्ल्यू. पाटील आदिची प्रमुख उपस्थिती राहणार आहे.

यावेळी नगराध्यक्ष गायत्री देशमुख, उत्तमराव शेळके, सुभाष एकसिंगे, रमण तोष्णीवाल, प्राचार्य एस. जी. लक्ष्मीकर, कार्यक्रमाचे समन्वयक डॉ. आर. एस. गोरे, डॉ. डी. डब्ल्यू. पाटील आदिची प्रमुख उपस्थिती राहणार आहे. यावेळी विद्यार्थ्यांना सत्कार देण्यात आला. यावेळी नगराध्यक्ष गायत्री देशमुख, उत्तमराव शेळके, सुभाष एकसिंगे, रमण तोष्णीवाल, प्राचार्य एस. जी. लक्ष्मीकर, कार्यक्रमाचे समन्वयक डॉ. आर. एस. गोरे, डॉ. डी. डब्ल्यू. पाटील आदिची प्रमुख उपस्थिती राहणार आहे.

यावेळी नगराध्यक्ष गायत्री देशमुख, उत्तमराव शेळके, सुभाष एकसिंगे, रमण तोष्णीवाल, प्राचार्य एस. जी. लक्ष्मीकर, कार्यक्रमाचे समन्वयक डॉ. आर. एस. गोरे, डॉ. डी. डब्ल्यू. पाटील आदिची प्रमुख उपस्थिती राहणार आहे. यावेळी विद्यार्थ्यांना सत्कार देण्यात आला. यावेळी नगराध्यक्ष गायत्री देशमुख, उत्तमराव शेळके, सुभाष एकसिंगे, रमण तोष्णीवाल, प्राचार्य एस. जी. लक्ष्मीकर, कार्यक्रमाचे समन्वयक डॉ. आर. एस. गोरे, डॉ. डी. डब्ल्यू. पाटील आदिची प्रमुख उपस्थिती राहणार आहे.

ज्या क्षेत्रातून जीवन जगण्याचा आनंद मिळतो त्या क्षेत्राची निवड करा माजी सनदी अधिकारी अविनाश धर्माधिकारी यांचे मत

सेनगाव - गुणवत्तेचा निकष परीक्षेचे गुण नसून प्रत्येक क्षेत्र हे समान आहे. त्यामुळे ज्या क्षेत्रातून जीवन जगण्याचा आनंद मिळतो त्या क्षेत्राची निवड करण्याचे मत माजी सनदी अधिकारी अविनाश धर्माधिकारी यांनी व्यक्त केले.

येथील तोष्णीवाल महाविद्यालयात शुक्रवारी परिसरातील विद्यार्थ्यांना स्पर्धा परीक्षेविषयी परिपूर्ण मार्गदर्शन मिळावे यासाठी स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन कार्यक्रम आयोजित करण्यात आला होता. यावेळी ते बोलत होते. यावेळी बी. आर. तोष्णीवाल नगराध्यक्ष गायत्री गजानन देशमुख, उमराव शेळके, सुभाष अप्पा एकसिंगे सभ्य तोष्णीवाल, प्राचार्य श्रीमद तळणीकर, डॉ. आर. एस. गोरे, डॉ. डी. डब्ल्यू.

पाटील, डॉ. राजेश जोशी, सिनेट सदस्य आर. एम. शेळके, विशाल मुळे, लता देशमुख आदी उपस्थित होती.

धर्माधिकारी बोलतांना पुढे म्हणाले, विद्यार्थ्यांना करिअर संबंधी

सर्व समावेशक असे मार्गदर्शन केले. ज्या क्षेत्राची निवड कराल त्यात उत्तमतील उत्तमच करणार असा ध्यास बाळगा, असे आवाहन त्यांनी केले. यावेळी धर्माधिकारी यांनी अनेक बाबी विषयी विद्यार्थ्यांना करिअर

संदर्भात माहिती दिली. प्रास्ताविक प्राचार्य तळणीकर यांनी तर सूत्रसंचालन डॉ. डी. जी. सावंत व जाभार प्रा. संजय फड यांनी मानले. कार्यक्रमास परिसरातील स्पर्धा परीक्षाची तयारी करणारे

विद्यार्थी यांच्यासह पलकांची मोठे संख्येने सहभागी झाले होते. कार्यक्रम यशस्वी करण्यासाठी शिक्षक व शिष्येतर कर्मचाऱ्यांन परीश्रम घेतले.

चांगल्या भवितव्यासाठी आवडीचे क्षेत्र निवडावे अविनाश धर्माधिकारी यांचे व्याख्यान

सेनगाव, (वा.) आज प्रत्येक क्षेत्रात स्पर्धा निर्माण झाली आहे अशावेळी युवकांनी आपल्या आवडीचे क्षेत्र निवडावे आणि त्या क्षेत्रात आपले भवितव्य उज्वल भवितव्य घडवावे असे सांगत पालकांनी आपल्या इच्छा लाजू नयेत असा सल्ला माझी सनदी अधिकारी अविनाश धर्माधिकारी यांनी दिला.

सेनगाव येथील श्री गजानन शिक्षण प्रसारक मंडळ संचालित तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालयात परिसरातील विद्यार्थ्यांना स्पर्धा परीक्षेविषयी परिपूर्ण मार्गदर्शन मिळावे यासाठी स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन कार्यक्रम आयोजित करण्यात आला होता.

कार्यक्रमाचे अध्यक्षस्थानी संस्थेचे अध्यक्ष बी. आर. तोष्णीवाल हे होते तर प्रमुख वक्ते म्हणून माजी सनदी अधिकारी अविनाश धर्माधिकारी यांचे 'करिअर, स्पर्धा परीक्षा आणि व्यक्तिमत्व विकास' या विषयावर व्याख्यान झाले. या कार्यक्रमास नगराध्यक्ष गायत्री

ध्यास बाळगावा

गुणवत्तेचा निकष परीक्षेचे गुण नसून, प्रत्येक क्षेत्र हे समान आहे ज्या अर्थी सर्व माणसे समान त्याअर्थी सर्व क्षेत्र देखील समानच ज्या क्षेत्रातून जीवन जगण्याचा आनंद मिळतो त्या क्षेत्राची निवड करावी आपण ज्या क्षेत्राची निवड कराल त्यात उत्तमातील उत्तमच करणार असा ध्यास बाळगा, असे आवाहन यावेळी धर्माधिकारी यांनी केले. सेनगावचे भूमिपुत्र सेवानिवृत्त पोलिस आयुक्त रवींद्र सेनगावकर यांच्या विषयी आपल्या भावना व्यक्त करताना ते आपल्याच परिसरातील असून त्यांनी अत्यंत प्रामाणिक व कर्तव्यनिष्ठते सेवा बजावली. स्पर्धा परीक्षेच्या तयारीचे आयकॉन ठरू शकतात असे त्यांनी सांगितले.

गजानन देशमुख तर प्रमुख अतिथी म्हणून उमराव शेळके, सुभाष अप्पा एकसिंगे, रमण तोष्णीवाल, प्राचार्य एस जी तळणीकर कार्यक्रमाचे समन्वयक डॉ. आर. एस. गोरे, डॉ. डी. डब्ल्यू. पाटील डॉ. राजेश जोशी, सिनेट सदस्य आर. एम. शेळके, विशाल मुळे लता देशमुख आदी मान्यवर मंडळी उपस्थित होती.

Pandit Deendayal Upadhyay Employment Fair

Dr. Y.S. Nalwar

Coordinator, Placement Cell

The Pandit Deendayal Upadhyay Employment Fair, organized at Toshniwal Arts, Commerce, and Science College, Sengaon on 3rd February, 2025 marked a significant step toward bridging the gap between education and employment. The event was a collaborative effort between the college, the Department of Skill Development, Employment, and Entrepreneurship, the District Skill Development and Employment Guidance Center, and the Model Career Center (NCS). With the participation of 14 prominent companies and 374 candidates attending interviews, the fair provided a valuable platform for students and job seekers to explore career opportunities and gain insights into the job market.

The event was graced by several distinguished guests, including Dr. S.G. Talnikar, the Principal of Toshniwal College, who presided over the fair. Other notable attendees included Dr. Kolhe R.M., the Assistant Commissioner of District Skill Development in Hingoli, Mr. Rangan V.P., the District Vocational Education and Training Officer, Mr. Bothikar, the Principal of ITI Hingoli, and Dr. Y.S. Nalwar. Their presence added immense value to the event, as they shared their expertise and guidance with the attendees. The speakers emphasized the importance of skill development, self-awareness, and seizing opportunities. Mr. Bothikar encouraged students to recognize their potential and work diligently to prove their capabilities, while Mr. Rangan V.P. advised candidates to remain open to relocating for job opportunities, highlighting the need for

adaptability in today's competitive job market. Dr. Kolhe R.M. urged the youth to not only seek employment but also to become job creators, contributing to the nation's economic growth. In his concluding remarks, Dr. Talnikar described the fair as a golden opportunity for young job seekers and encouraged them to make the most of it.

The fair saw participation from several reputed companies, offering a wide range of job opportunities across various sectors. Some of the notable companies included National Skill Development Corporation (NSDC), Maharashtra International, Mansa Motors, Bharat Finance Ltd., Namra Finance Ltd., People Tree Ventures Pvt. Ltd., Credit Access Rural Ltd., SAPIO Analytics Nodal Agency, SBI Life Insurance, Bharatiya Jeevan Bima Nigam, Fusion Finance Limited, Tulsi Electro Infra Pvt. Ltd., Sachin Transformers and Ayodhya Industries, Kesar Gold Agro and Food Products Pvt. Ltd., and Pankaj Transformers. A total of 254 candidates appeared for interviews, showcasing the fair's effectiveness in connecting job seekers with potential employers.

In addition to the job fair, several development boards and organizations set up stalls to provide information about their schemes and initiatives. These included the Mahila Arthik Vikas Mahamandal, Sahityaratna Lokshahir Annabhau Sathe Vikas Mahamandal, Mahatma Phule Backward Class Development Corporation, Vasanttrao Naik Vimukta Jati and Bhatkya Jamati Vikas Mahamandal, Sant Rohidas Charmodyog and

तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, सेनगांव

Charmakar Vikas Mahamandal, Maharashtra Rajya Other Backward Classes Finance and Development Corporation, Annasahib Patil Arthik Magas Vikas Mahamandal, Maulana Azad Minority Economic Development Corporation, and the Rural Self-Employment Training Institute. These stalls offered valuable information about financial assistance, skill development programs, and other opportunities for marginalized and underprivileged communities, further enhancing the fair's impact.

The event was skillfully coordinated by Mr. T.U. Kendre, and the vote of thanks was delivered by Mr. V.B. Kalyanakar. The success of the fair was attributed to the hard work and dedication of several individuals, including Mr. Jadhav Ramesh, Mr. Tonpe Navnath, Mr. Lokhande Manoj, Mr. Raut Mahesh, Mr. Amol Ade, Mr. Nagesh Nirdude, Mr. Kadam Rajabahu, Prof. Naik A.P., Prof. Thorat D.D., Dr.

Markad S.S., Prof. Tadas D.P., Dr. Paithankar R.R., and the teaching and non-teaching staff of the college. Their collective efforts ensured the smooth execution of the event and its ultimate success.

In conclusion, the Pandit Deendayal Upadhyay Employment Fair was a resounding success, providing a platform for students and job seekers to connect with potential employers and explore career opportunities. The event not only facilitated job placements but also inspired attendees to focus on skill development, entrepreneurship, and self-reliance. Such initiatives play a crucial role in empowering the youth and enabling them to contribute meaningfully to society and the economy. The fair underscored the importance of collaboration between educational institutions, government bodies, and private companies in addressing the challenges of unemployment and fostering economic growth.

One-day National Conference On “Recent Advances In Mathematical Sciences”

Mr. D. P. Tadas
Convener

1. Introduction

The One-Day National Conference on “Recent Advances in Mathematical Sciences (RAMS-2025)” was successfully organized on March 10, 2025, by the Department of Mathematics, Toshniwal Arts, Commerce and Science College, Sengaon. The primary objective of the conference was to bring together mathematicians, researchers, academicians, and students to discuss the latest developments in mathematical sciences and their applications. The conference provided an excellent platform for knowledge exchange, research discussions, and academic networking.

2. Inauguration Ceremony

The conference commenced with a formal inauguration ceremony, graced by eminent personalities from academia and administration.

Dignitaries Present:

- ♦ Mr. U. M. Shelke (Chairman, Secretary, Shri Gajanan Shikshan Prasarak Mandal, Yeldari Camp) – Presiding over the function
- ♦ Dr. D. D. Pawar (I/c Registrar, Swami Ramanand Teerth Marathwada University, Nanded) – Chief Guest
- ♦ Dr. S. M. Jogdand (Member, Management Council, Swami Ramanand Teerth Marathwada University, Nanded) – Guest of Honour
- ♦ Dr. K. F. Pawar (Director, School of Mathematical Sciences, Kavayitri Bahinabai Chaudhari North Maharashtra University, Jalgaon) – Guest of Honour
- ♦ Principal Dr. S. G. Talnikar (Toshniwal Arts, Commerce & Science College,

Sengaon)

- ♦ Mr. D. P. Tadas (Convener, RAMS-2025)

Highlights of the Inaugural Session:

- ♦ Mr. D. P. Tadas introduced the esteemed guests and provided an overview of the conference.
- ♦ Principal Dr. S. G. Talnikar elaborated on the significance of the conference and highlighted the growth and achievements of the college.
- ♦ Dr. D. D. Pawar, in his inaugural speech, appreciated the efforts of the college in promoting research and encouraged future discussions on socially relevant mathematical research.
- ♦ Mr. U. M. Shelke, in his presidential address, emphasized the role of innovative research in mathematics for societal benefit.

3. Keynote Address and Invited Lectures by Resource Persons

The conference featured insightful keynote sessions delivered by renowned scholars in the field of mathematics:

1. Dr. A. H. Hasmani – “Some Applications of Newman-Penrose Formalism”: Provided a comprehensive overview of this mathematical formalism and its applications in theoretical physics.
2. Dr. K. F. Pawar – “Some Concepts of Labeling in Hypergraph”: Explained hypergraph theory and its significance in modern mathematical research.
3. Dr. S. M. Jogdand – “Comparative Research and Quality in Mathematics”: Stressed the importance of conducting high-quality research and its impact on mathematical advancements.

4. Research Paper Presentations

The conference witnessed active participation from researchers, faculty members, and students from various institutions across India. Several research scholars presented their original research papers covering a wide range of topics in pure and applied mathematics, including:

- ◆ Relativity and Cosmology
- ◆ Integral Transforms & Their Applications
- ◆ Mathematical Analysis
- ◆ Operations Research
- ◆ Algebra & Number Theory
- ◆ Graph Theory and Hypergraphs
- ◆ Computational Mathematics

The interactive discussions that followed each presentation provided valuable insights and constructive feedback to researchers.

5. Acknowledgments & Vote of Thanks

The valedictory session marked the successful completion of the conference.

- ◆ The conference was skilfully anchored by Dr. D. G. Sawant.
- ◆ Mr. D. P. Tadas and Mr. T. U. Kendre introduced the distinguished guests.
- ◆ The vote of thanks was delivered by Dr. A. P. Naik, who expressed gratitude to:
 - The dignitaries for their valuable presence and guidance.
 - The resource persons for their

enlightening lectures.

- The participants for their enthusiastic involvement.
- The teaching and non-teaching staff for their dedicated efforts in organizing the event.

A special acknowledgment was given to Dr. P. N. Totala, Dr. N. S. Bajaj, and Mr. N. S. Gaikwad, who played a vital role in managing the online coordination and technical aspects of the conference.

6. Conclusion

The One-Day National Conference on "Recent Advances in Mathematical Sciences" successfully brought together academicians, researchers, and students to exchange knowledge and explore new frontiers in mathematics. The conference not only provided a platform for research dissemination but also encouraged collaborative discussions to enhance the quality of mathematical research.

The overwhelming response and participation made RAMS-2025 a highly successful and enriching academic event. The Department of Mathematics at Toshniwal College looks forward to organizing similar academic events in the future to continue fostering mathematical research and innovation.

Department of Fishery Science

Dr. D. W. Patil
Assistant Profess & Head

Dr. S. S. Markal
Assistant Profess

Department of Fishery Science is continuously engaged in different academic, research, co-curricular and extracurricular activities to accomplish the defined objectives towards the creation of skill and knowledgeable manpower as well as transfer of knowledge and technology related to fisheries to the masses. The department of Fishery Science offers Fishery Science as an optional subject for fulfillment of Bachelors of Science (B.Sc.) degree under SRTM University Nanded. The PG course-M.Sc.- Fishery Science has been initiated from academic year 2024-25. The department also offers certificate course in "Aquarium fish keeping and management".

The details of the work done by the department of Fishery Science during

the academic Year 2024-25 are summarized below:

A. Academic:

1. Regular classes using chalk & board methods
2. Completion of field projects of PG students and successful submission of reports.
3. Innovative teaching methods such as use of projector, power point presentations, blended teaching learning, video lectures, Audio visual aids and demonstrations.
4. Online video lectures and study material through different platforms such as youtube, college website, etc.
5. Continuous assessment of students through online tests, assignments and seminars.
6. Demonstration of different fishery related activities.

Responsibilities/Committees:

	Dr. D. W. Patil	Dr. S. S. Markad
University level	<ol style="list-style-type: none">1. BOS, Invitee Member, Fishery Science2. BOS Member, B.Voc. Agriculture & Allied subjects3. Paper Setter, Paper Assessment & Moderator	<ol style="list-style-type: none">1. BOS, Invitee Member, Fishery Science2. Exam Committee (Assistant CS, IT Coordinator)3. Paper Setter, Paper Assessment / Moderator
College level	<ol style="list-style-type: none">1. College NAAC Committee- Criteria-III2. Coordinator, Competitive Exam Guidance & Career Counseling (CEGCC) Cell3. Library Committee4. Water Harvesting committee5. Exam Committee6. Website Committee	<ol style="list-style-type: none">1. College Website (design, development & maintenance)2. Nodal Officer, Unnat Bharat Abhiyan 2.03. Nodal Officer, IRINS-Toshniwal College, Sengaon4. NIRF Committee, ARIIA Committee5. Library Committee6. Water Harvesting committee

A. Research

1. **Research Project:** Department of fishery Science proactively carries out different research project with funding from different funding agencies. The department has successfully completed two research

projects, one project is under process of sanction and three projects are submitted for seeking grants from different funding agencies. The details are summarized below:

Sr. No.	Project Title	Funding Agency	Grant (Rs. Lakh)	Duration	Current status
01	Development of hatchery unit for production of carp fish seed in Rural areas of Hingoli district	RGSTC, Mumbai	3.00	2 year (01/04/2017 to 31/03/2019)	Completed
02	Development of Aquaponic Unit for Livelihood Generation and Self-employment	RGSTC, Mumbai	5.00	02 Years (18/06/2020 to 17/06/2022)	Completed

Publications:

Books:

1. Dhanaji Patil and Sandip Markad (2024). गोड्या पाण्यातील मत्स्य संवर्धन आणि बिजोत्पादन (Freshwater Fish Culture and Seed Production), Notion Press, Inc., 800, West El Camino Real #180, California USA 94040, 184. ISBN: 979-8-89632-657-1.
2. H. T. Shinde and S. S. Markad (Ed.) (2025). Comprehensive Approaches In Physical Education And Sports (CAPES-2025). B. Aadhar (ISSN-2278-9308).

Research Articles:

1. Sandip Markad & Dhanaji Patil (2025). Fish and Fishery Products as Nourishment for Sports Persons: A Comprehensive Review, B.Adhar, 37-40, (DXII) 512-A, March 2025.

A. Co-curricular & Extra-curricular

1. National Fish Farmer Day:

The Department of Fishery Science marked National Fish Farmer Day on July 10, 2024, with a program attended by college staff members. The day honors Dr. Hiralal Chaudhuri, a pioneering scientist who achieved the first induced breeding of fish in

captivity in India on July 10, 1957. Dr. Chaudhuri's groundbreaking work earned him the title "father of induced breeding" in the country, and his achievement is credited with sparking India's "blue revolution." In recognition of his contributions, the Government of India declared July 10 as National Fish Farmers' Day.

2. Student forum formation:

The Department of Fishery Science organized a meeting on July 10, 2024, to establish a "Fisheries Forum." This platform aims to facilitate interaction between students and teachers, enabling them to share ideas and collaborate on various activities, including curricular, co-curricular, and extracurricular initiatives. The forum will promote active student involvement and engagement in departmental activities. The Fisheries Forum for academic year 2024-25 included Dr. Patil D. W., Assistant Professor & Head, Department of Fishery Science as Chairman, Dr. Markad S. S., Assistant Professor, Department of Fishery Science as Secretary and student members were Kuhile Nagesh Ramrav, Pathan Shoeb

तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, सेनगांव

Khan Younus Khan, Nagare Omkar Santosh, Mudgal Purva Vikram, Mutkule Kanchan Santosh and Shiwarkar Akshay Banduji.

3. Student seminars:

The Department of Fishery Science organized seminars on various topics to enhance students' presentation and delivery skills. Students from first, second, and third years selected topics of interest in fishery science, prepared presentations with audio-visual aids, and delivered lectures. These seminars also served as a tool for continuous internal evaluation, assessing students' performance and knowledge in the field.

4. Guest lectures:

The Department of Fishery Science hosted a guest lecture by Dr. N. G. Popatwar, Associate Professor at DSM College, Jintur. The lecture provided valuable knowledge and insights to students studying Fishery Science. The students benefited from Dr. Popatwar's expertise, enhancing their understanding of the subject.

5. Guidance by PG students:

The PG students undergoing M.Sc.-Fishery Science explained their experience to the UG students. They guided the UG students regarding need of postgraduation and future prospectus with their own understanding and knowledge

Department of Library

Dr. R. R. Paithankar

Librarian

About us : Library is hart of Institution. As per 5th law of Dr.S R Rangnathan (Father of Library science) 'LIBRARY IS A GROWING ORGANISM'. Library of Toshniwal college is the nucleus of the teaching-learning program. Though the collection is not large by number, it is in quality.

Today we have 23350 vol. ,64 print periodicals etc. as well as non book material such as cassetts, CDs , DVD, E-Journals , E-Books also availabel in large contity.

The library offers its services and access to Information for our students,faculty members, college staff,and community.

Our aims and Objects-

Information / Knowledge is for all. Dessemination of Information for education and Development. Sengaon is located in hilly and rural area. Students from rural area are heard workers. They can study hard. aim is to improve their knowledge and they will stand in compitation era.Competative exams like MPSC, UPSC, NET,SET, Bank P.O. etc. And will get successful.We are bounded to serve better services. Our objective is to get smart job opportunities from verious fields.

About Library Administration-

Our college library have a library committee with 10 faculty members including Chairman –Principal and Secretary-Librarian.

The mejour decision will be taken by the co-ordenating committee.

Working Hours of Library-10 am to 5.30 pm.

Working Days – Monday to Saturday except Govt. holidays.

Every Student has to follow library rules regulations.

Library at a glance

Facility Available	Quantity
Total Number of Books	23350
No. of Encyclopedia	816
Dictionary	15
Referance Books	19751
Print Journals	64
E-B ooks	2.5 lack
News Papers	10
CD, DVD	10 Set
Map	23
Research Thesis	20
Library Software	Soft campus
Reading Room	Available
No. of computers	05
Printer	01

Library Services

- ◆ Document Delivery Service
- ◆ Reading room serviceBook charging-discharging by degital method
- ◆ Open access system for P G Students
- ◆ Intenet facility
- ◆ Current Periodicals and back volumes facility
- ◆ E-Services-INFIBNET N-LIST
- ◆ OPAC, M-OPAC
- ◆ Reference Service
- ◆ Reprographic Service
- ◆ Book bank Facility
- ◆ Inter library Loan facility
- ◆ New arrival Display S

Best Practices :

- ◆ Computerized Library
- ◆ New books/Periodicals Info.
- ◆ M-OPAC for quick booksearch by smart phone.
- ◆ Formal traning for teachers and

students.

Annual budget

- ◆ Library Website
www.toshniwallibrary.com
- ◆ Feedback for students

Event Organize-

- ◆ Celebrating Book day
- ◆ Conducting book exhibition
- ◆ E-Resource awareness programme
- ◆ MOPAC Demo
- ◆ Best Reader Award
- ◆ National conference 2025, NFILS-2025
- ◆ Research Activity
- ◆ Ph D Award Student 12
- ◆ Ph D scholar work in progress 03
- ◆ Book Published 13
- ◆ Article Published in Journal 42
- ◆ Article Published in Conference 34
- ◆ Editorial Board Member of Int Journal

One Day National Conference

On Navigating the Future:

Innovations In Library Science

The Department of Library of Toshniwal Arts, Commerce & Science College, Sengaon Organised one day National Conference on 10th March 2025 Sponsered by Swami Ramanand Teerth Marathwada University, Nanded. The theme of the said One Day National Conference was "Navigating The Future ; Innovations In Library Science"

The Inauguration of the Conference was carried out in presence of Mr. U. M. Shalke, Secretary, Gajanan Shikshan Prasarak Mandal, Yeldari Camp, Dr. S G Talnikar, Principal, Toshniwal Arts, Commerce & Science College, Sengaon, Chief Guest Dr. D D Pawar, Registrar, Swami Ramanand Teerth Marathwada University, Nanded, Dr. J N Kulkarni, Director, Knowledgr Resource Center, Swami Ramanand Teerth Marathwada University, Nanded, Dr. S M Jogdand, Senate Member, Swami Ramanand Teerth

Marathwada University, Nanded, Dr. K F Pawar, Coordinator Dr R R Paithankar, was present on the occasion of Inoguration.

Principal Dr. S G Talnikar presented an account of rising graph of the college, Dr J N Kulkarni appreciated the said National Conference Organised in a rural area and wished for discussion on Innovative ideas useful in education and wished the conference by appreciating the organization of the conference and all the participant who participated and all the participant who participate and send research article from across the state,

The convayer Dr Paithankar R R explained the Department of Library as well as the Purpose of organisation the said National Conference. The conference shadule was devided in to key note address was given by Dr. J N kulkarni, Director, Knowledgr Resource Center, Swami Ramanand Teerth Marathwada University, Nanded, on new innovations in Library science follode by key note address the first session I were processed for Expert Guidance Dr. Vishnu Pawar, Librarian, Shivaji College, Udgir gave detailed guidance on verious library software. In second session of the conference students, participants, were present thair research article vartual and offline mode, for this session Dr L B Pensalwar, Librarian, Udaygiri Mahavidyalaya, Udgir was present as chairman, The said confeance from all over India total 105 participant were registered and the selected 28 research articles were published in peer reviewe International Journal of research and analytical review and abstract were published in abstract book.

The anchoring was conducted by Dr L B Pensalwar, the introduction of Chief Guest was conducted by Dr Kendre T U. Dr Tapre A D, Dr Wagh V G, Dr Sahu U L worked hard to make conference successful.

The Validetory function was carried out in presence of Dr S G Talnikar (Principal). The

तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, सेनगांव

conference was conducted with vote of thanks by Dr A P Naik expressed. Teachers and Non teaching staff of the college worked hard to make the conference successful.

Department of Geology

Dr. U. L. Sahu
Associate Professor & Head

Dr. B.B. Ghute
Associate Professor

The Department of Geology organized various events and programs in this academic year (2024-25). For the overall development the initiatives are designed to encourage and motivate students, providing a platform for sharing innovative ideas and opinions while also addressing their challenges.

Forum Formation:

The meeting was held in the Department of Geology on 2nd August 2024 under the chairmanship of the Honourable Principal of the college, Dr. S.G. Talnikar. The purpose of this geo-forum formation is for the students from each class who play an active role in organizing a number of student-centric curricular and extracurricular activities.

Geological field work

The geology department has conducted Geological fieldwork at and around Sengao. Geology is a field of science, even though much work is done in the laboratory. This necessitates geological field work. To understand the processes that occur on and beneath the earth's surface. In this field work, the students of the

department use primary field data related to resource studies, petrology, stratigraphy, and structural geology. It is helpful for students to study modern soils, rivers, and landscapes; investigate past and current life and investigate the sub-surface.

Students Seminars:

The department conducts seminars for the students to promote their overall development of the students. The benefits of the seminars such as enhances the stage daring as well as raising questions with an open mind and without any fear. It also encourages and motivates the students.

Research activity of the department:

The Department of Geology sanctioned has completed three research projects which are funded by the various funding agencies. Currently one major research project is going on and funded by Science and Engineering Research Board is a statutory body under the Department of Science and Technology, Government of India. To achieve the objectives of the sanctioned project both the faculties doing continuous fieldwork and laboratory work.

Department of Commerce

Dr. Sanjivkumar S. Agrawal

Head of the Department

Dr. P. N. Totala

Assistant Professor

The College is established in the year 1993 located in rural, tribal and hilly area. Hence majority of the students are belonging to the poor background. It is the vision of the Management to start the commerce faculty at the beginning of the college. Taking into the consideration of that unique role played by commerce and management education in economic development of the nation, the institution has taken this remarkable decision to offer faculty of Commerce for the students to make them self-dependent and need of the age. The growing demand of the student's and as proposal submitted to the University and UGC, College get sanction to start P.G. in commerce and as a result M.Com. (Banking and Insurance) was started from June 2013 under Innovative programme by the UGC under XI th Plan. From last year college have Research Centre in Commerce. Department is working with following aim and objectives.

- To develop interest in Commerce education among the students.
- To enable the students to know the role of commerce education in the entrepreneurship development as well as to create employability in the region through provision of knowledge of self-entrepreneurship.
- To enhance and foster students interest in learning Practical Accounting and Taxation.
- To make students to be able to stand on their own by acquiring the basic skills of Accounting Areas
- To provide platform for students to build their career in Accounting Areas
- To provide information of immense job opportunities in the field of Industry
- To contribute in the development of this

area by producing potential manpower in the form of students.

To fulfill the above objectives the department work with proper planning. Moreover the department produces its annual report yearly to know the growth and increase in quality of teaching- Learning in the department. Three fulltime members for B.Com. and M.Com. are imparting their knowledge. Dr. S. S. Agrawal and Dr. P. N. Totala is Recognized Research Supervision in commerce by S.R.T.M. University affiliated to the research Centre and under their guidance 7 and 2 students are working respectively.

The department of commerce not only work for their academic growth but also arrange different co-curricular and extracurricular activities for the all-around development of the students. In this academic year following programmes were offered to the student for fulfilment of their requirement regarding their all-around development as well as personality development to fulfil the departmental motto to make students smart, confident and independent.

For development of research ability with knowledge of Indian Economy and Budget among the student the department every year organized One Day Workshop and Wall poster Publication On "**Indian Budget**" probably on 02nd day of Budget presentation in Parliament. In this year the aforesaid workshop was organized on 4th February 2025. The Inaugurator and Chairperson for the ceremony was Shri. S. G. Talnikar, (Principal), the Guest of Honor was Dr. P. B. Patil, and Dr. R. A. Joshi. The theme of workshop was conveyed by the co-ordinator of the programme Dr. P. N.

तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, सेनगांव

Total and main Speak was Dr. P. B. Patil and Dr. S. S. Agrawal, on this occasion the student publishes their poster prepared on Indian Budget with help of Newspaper cutting under the guidance of Dr. S. S. Agrawal, Mr. P. B. Desai with the auspicious hand of Inaugurator. Total 30 students from

B.Com. F.Y., S.Y. & T.Y were actively participated in the workshop along with faculty members were also participated in the programme. This year under the roof of research centre department organized a pre Ph.D. coursework for research student.

Department of Zoology

Dr. V. B. Kalyankar

Assitant Professor & Head

Avishkar:

One student of department of Zoology participated in District level Avishkar Inter University Research Festival held at New Model Degree College, Hingoli on 8th October 2024. Dr Vikas Kalyankar was the team leader for the said event.

National level Conference:

Department of Zoology had organised a one day conference during the academic year 2024-25 on 10th March 2025. The theme of the conference was "Planetary biodiversity mission India-2025".

The keynote speakers for the said conference were Dr G D Khedkar from Dr Babasabab Ambedkar Marathwada University, Aurangabad and Dr Santosh Rankhamb, L. R. W. College, Sonpeth. The conference was knowledge feast for the budding researchers in the field of biodiversity. There were many participants across the country who joined the event.

Internal Quality Assurance Cell (IQAC)

Dr. Rajesh A. Joshi
Coordinator-IQAC

Internal Quality Assurance Cell (IQAC) functions with the aim to motivate and inspire faculty members for achieving the quality at the academic, research and extracurricular development of students.

It follows the statement of Developing a system for conscious, consistent and catalytic action to improve the academic and administrative performance of the institution. For promoting measures for institutional functioning towards quality enhancement through internalization of quality culture and institutionalization of best practices.

Regular meetings and interaction sessions are arranged by the IQAC to boost departments and academic committees to execute defined events, programs to ensure timely, efficient and progressive performance of academic, and administrative tasks; coupling for quality of academic and research activities; institutional social responsibility (ISR); integration of modern methods of teaching and learning etc.

During the academic year 2024-25 NEP have been implemented for the first year of UG programs by virtue of which several changes made in the teaching and learning systems, IQAC itself has actively conducted meetings with College management, administration, teaching and non teaching staff, students, alumni and other stakeholders to discuss and discriminate NEP message to aspirants through college staff.

Following the needs of institutional and student's development IQAC has supported in conducting events as mentioned below:

❖ Planning of academic calendar and

adherence to it, for its execution though out the academic year.

- ❖ Nurturing and sustainance of quality in everyday working of institutional functioning like teaching-learning, administrative planning and management etc.
- ❖ Facilitating the teaching staff members to use advance techniques for dissemination of teaching duty, which also includes use of smart boards, audio-video techniques, virtual instrumentations i.e. virtual labs etc for everyday teaching and hands on experiments for students etc.
- ❖ Sharing of information like research funding, proposal submission amongst faculty members resulted in receiving the research fund for two projects namely Dr YS Nalwar, Dr AP Naik and Dr VG Wagh of Chemistry, Dairy Science and Hindi departments.
- ❖ Inspiring the faculty members for persuasion of research degrees and subsequent further research programs like guide-ship etc which have resulted in having nearly 75% staff is PhD while many of them are research guide supervising more than 24 research students.
- ❖ Assessment and evaluation of faculty member's appraisals and recommending them to the Principal for further process and promotions.
- ❖ Staff members were inspired for regular use of ICT based tools and updated pedagogy for teaching and learning like online mode of assessment, study material distribution and discussion platform for students.
- ❖ Conducted induction program for

तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, सेनगांव

- students and newly appointed staff/CHB teachers.
- ❖ Identifying, signing and conducting programs through memorandum of understanding with different institutes for quality culture enhancements and research perspectives.
 - ❖ Conducted an alumni awareness drive, mentor mentee awareness drives through the Alumni cell coordination committee and mentor mentee committee for making alumni, mentors and mentee aware about their role in institutional development.
 - ❖ Health programs like health checkup camp, blood donation camp etc are conducted through the health cell
 - ❖ Conducted vaccination drives, voter awareness drive, minority day, constitution day etc through NSS and cultural committee of the College.
 - ❖ Special guidance to students for persuing competitive examinations through Competitive exam guidance and career counselling cell.
 - ❖ The college has received prestigious best college award from College kata an initiative by Govt of Maharashtra while the coordinator Dr DW Patil and Dr AP Naik has received best coordinator awards.
 - ❖ Workshop on IPR, NEP, research methodology and plagiarism conducted for the students and faculty members.
 - ❖ Program on ED conducted through the EDP cell, outreach events through the women empowerment cell organized for the benefit of the girl students and womens in the region.
 - ❖ Competitions for the students like essay, elocution, Rangoli etc are conducted through cultural committee.
 - ❖ Sports events like Archery competition, Badminton matches, felicitation of sport achievements etc are conducted along with yoga classes. One of the student named Miss Rupali Shinde stood third wrestling competition and participated at National level.
 - ❖ National conferences in five different subject's Dairy science, Zoology, Mathematics, Sports, Library have been conducted during the AY 2024-25.
 - ❖ Placement drive have been conducted for the students in association with district industrial centre having involvement of more than 50 private firms which has offered jobs to more than 150 students.
 - ❖ Two students namely Miss Divya Nayak and Karan Nayak has received awards in state level Debate competition arranged by AES College Hingoli.
 - ❖ Faculty members have published more than 125 research articles and more than 30 Books and chapter in books during the AY 2024-25.
- The institute thrives on providing quality education to the students of this region with the goal to lift them and reach the high destiny i.e. arise awake and achieve the highest peak in life
- ॥ उत्तिष्ठत जाग्रत प्राप्य वरान्निबोधत ॥

मराठी विभाग

प्रा. यु. पी. सुपारे

विभाग प्रमुख

सन १९९३ पासून मराठी विभाग महाविद्यालयात कारित आहे. वारकरी सांप्रदायाची धूरा महाराष्ट्राय नव्हे तर पंजाब पर्यन किर्तना च्या माध्यमातून ज्यांनी आपल्या अंगास्थाघांवर नाचवली असे राष्ट्रसंत नामदेव महाराज यांचे जन्मगांव नसीं म्हणून संपूर्ण महाराष्ट्रात नव्हे तर भारतातही ओळखले जाते. संत नामदेच हे वारकरी सांप्रदायाचे प्रचार प्रसारक संग म्हणून ओरूस्वले जाने त्यांच्याच पदस्पर्शाने पावन झालेल्या परिसरात तोष्णीवाल महाविद्यालय विध्यार्थना ज्ञानार्जन करून उच्च -शिक्षणाचे पवित्र कार्य करिन आहे. संत साहित्याचे अभ्यासक म्हणून विध्यार्थी घडावे तसेच ग्रामीण भागातील विध्यार्थाना मराठी भाषेची गोडी निर्माण व्हावी. विशेषतः मराठी साहित्याची -आवड असणान्या विध्यार्थासाठी मराठी भाषा वाङ्मय मंडळाची स्थापना महाविद्यालयात केली जाते आणि त्या माध्यमातून विविध साहित्यिक उपक्रम राबविल्या जाते

मराठी भाषा वाङ्मय मंडळाची स्थापना :

शैक्षणिक वर्ष २०२४-२५ या वर्षात मराठी वाङ्मय मंडळ स्थापन करण्यात आले यावेळी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ एस.जी. तळणीकर यांच्या मार्गदर्शनास्थाली वाङ्मय मंडळाची प्रतिनिधी निवड करण्यात आली. या प्रसंगी वाङ्मय मंडळ स्थापने मागील भूमिका या विषयावर प्रा.यु.पी.सुपारे यांनी विध्यार्थाना मार्गदर्शन केले. तसेच प्राचार्य डॉ.एस.जी.तळणीकर यांनी मराठी भाषेची व साहित्याची जोपासना महाविद्यालयातील विध्यार्थानी करावी असे आव्हान करण्यात आले. त्यातूनच नवनवीन साहित्याची निर्मिती व्हावी असे सांगितले कार्यक्रमाचे सुत्रसंचालन व आभार डॉ.ए.डी टापरे यांनी मानले.

मराठी वाङ्मय मंडळाची स्थापना

अध्यक्ष- कु. खंदारे आरती सुभाष
उपाध्यक्ष- गजानन विलास पोहकर
कोषाध्यक्षा- कु.पुनम भिमराव प्रधान
सचिव - कु.लक्ष्मी रमेश वाणी
सहसचिव- शिवम् पंडीतराव हराळ
सदस्य- सचिन ज्ञानबा पाचपुते, विनायक दयानंद सातव

यांची निवड करण्यात आली. सर्व पदाधिकार्यांचे मराठी विभागाच्या वतीने अभिनंदन करण्यात आले.

मराठी भाषा संवर्धन पंधरवाडा साजरा -

मराठी विभागाच्या वतीने मराठी भाषा संवर्धन पंधरवाडा साजरा करण्यात आला. यावेळी मराठी भाषेचे जतण व संवर्धन करण्याचे आव्हान विध्यार्थना करण्यात आले. नव नविन बोली भाषेतील शब्दांचे जतन करणे काळाची गरज आहे. यासाठी मराठी भाषेचा अभ्यास करणाऱ्या विध्यार्थानी अधिक जोमाने काम करणे आवश्यक आहे. या निमित्ताने कवी संमेलन, कथाकथन, निबंध स्पर्धा, शुद्ध लेखन स्पर्धा, ग्रंथ प्रदर्शन इत्यादी कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले कार्यक्रमाचे अध्यक्ष म्हणून प्राचार्य डॉ एस.जी. तळणीकर उपस्थित होते. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक मराठी विभाग प्रमुख प्रा.यु.पी. सुपारे यांनी केले कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन डॉ.ए.डी. टापरे यांनी केले. आभार प्रा.डॉ.आर.एस. गोरे यांनी मानले. कार्यक्रमासाठी महाविद्यालयातील प्राध्यापक विध्यार्थी, कर्मचारी यांची उपस्थिती होती.

भितीपत्रकांचे विमोचन :-

मराठी विभागातील विध्यार्थी विविध कविता, लेख स्वलिखित भितीपत्रकाची निर्मिती केली. या भितीपत्रकाचे विमोचन डॉ.एस.जी.

तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, सेनगांव

तळणीकर यांच्या हस्ते करण्यात आले. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक मराठी विभाग प्रमुख प्रा.यु.पी. सुपारे यांनी केले सुत्रसंचालन डॉ.ए.डी. टापरे यांनी केले व आभार प्रा.जे.पी. सोनसळे मानले.

मराठी भाषा गौरव दिन साजरा :

दि २७/०२/२०२५ रोजी मराठी विभागाच्या वतीने कवीवर्य कुरुमाग्रज उर्फ वि.वा. शिरवाडकर यांचा जन्मदिवस मराठी भाषा गौरव दिन म्हणून साजरा करण्यात आला. या कार्यक्रमाच्या अध्यक्ष स्थानी

प्राचार्य डॉ.एस.जी. तळणीकर होते तर प्रमुख पाहणे म्हणून डॉ. डी.जी. सावंत होते. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक मराठी विभाग प्रमुख प्रा.यु.पी. सुपारे योनी केले. या वेळी कुसुमाग्रज प्रतिमेचे पूजन प्राचार्य डॉ. एस.जी. तळणीकर यांच्या हस्ते करण्यात करण्यात आले. याप्रसंगी कुसुमाग्रजांच्या साहित्याचे ग्रंथ प्रदर्शन करण्यात आले. मराठी भाषेच्या योगदाना संबंधी कुसुमाग्रज यांचे कार्य विध्यार्थाना सविस्तर विशद करण्यात आले.

सांस्कृतिक विभाग

डॉ. विजय वाघ

सांस्कृतिक विभाग प्रमुख

विद्यार्थांच्या सुप्त गुणांना वाव मिळावा हा हेतू मनाशी बाळगून दरवर्षी सांस्कृतिक मंडळाची स्थापना केली जाते. शैक्षणिक वर्ष २०२४-२०२५ या वर्षासाठी प्राचार्य प्रो.डॉ.एस.जी.तळणीकरांच्या उपस्थितीत सांस्कृतिक समितीची स्थापना करण्यात आली.

॥ सांस्कृतिक समिती ॥

अध्यक्ष	: कु.अंबिका हुले
उपाध्यक्ष	: अमोल अंभोरे
कोषाध्यक्ष	: कु. कांचन मुटकुळे
सचिव	: बद्रीनाथ थोरात
सहसचिव	: कु.संपदा डोळसकर
सदस्य	: कु.अनुराधा बांगर, कु.स्नेहा हलगे, कु.राणी खंदारे कु.दीक्षा बलखंडे, कु.दिव्या नायक
सदस्य	: शोएब पठान, मंगेश होते, करन वाणी. गजानन मापारी, अमोल अंभोरे

या विद्यार्थांची निवड करण्यात आली.याप्रसंगी सांस्कृतिक विभाग प्रमुख डॉ.वाघ व्हि.जी.,प्रा.सुपारे यु.पी. प्रा.घन पी.के.डॉ.पजई एस.आर.डॉ.गोरे आर.एस.डॉ.सावंत डी.जी.डॉ.टापरे ए.डी.या प्रसंगी उपस्थित होते. राष्ट्रस्तरीय, राज्यस्तरीय, विद्यापीठस्तरीय, आंतरमहाविद्यालयीन, राज्यस्तरीयवाद-विवाद स्पर्धा, वक्तृत्व स्पर्धा व युवक महोत्सवामध्ये होणाऱ्या विविध कला प्रकारा मध्ये **सहभाग** : ज्ञानतीर्थ २०२४ आंतर महाविद्यालयीन युवक महोत्सवात तोष्णीवाल महाविद्यालयालाचा **सहभाग** : स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ नांदेड व सहयोग सेवाभावी संस्थेचे कॉलेज ऑफ एजुकेशन विष्णुपुरी, नांदेड यांच्या संयुक्त विद्यमाने

दिनांक १८ ते २१ ऑक्टोबर २०२४ रोजी सहयोग सेवाभावी संस्थेचे कॉलेज ऑफ एजुकेशन विष्णुपुरी, नांदेड महाविद्यालयांमध्ये यावर्षीचा ज्ञानतीर्थ - २०२४ युवक महोत्सव यशस्वी संपन्न झाला.

नांदेड, लातूर, परभणी व हिंगोली या चार जिल्ह्यातील १५१० पर्यंत युवक - युवतींनी ३० कला प्रकारात आपला सहभाग नोंदवला.

तोष्णीवाल महाविद्यालयातील कांचन मुटकुळे ने वक्तृत्व व वादविवाद, निकिता राठोड - वादविवाद,चित्रकला,पोस्टर पेंटिंग व व्यंग्यचित्रकला, साक्षी लांडगे - मेहंदी,अंबिका हुले - रांगोळी,केदार साबळे -शास्त्रीय तालवाद्य,स्थळ छायाचित्रण व बद्रीनाथ थोरात - सुगम गायन 'भारतीय' व शास्त्रीय गायन यांनी एकुण ११ कला प्रकारामध्ये सहभाग नोंदवला.

या संघा सोबत संघव्यवस्थापक म्हणून डॉ.विजय वाघ सांस्कृतिक विभाग प्रमुख व संघव्यवस्थापिका प्रा.ज्योती सोनसळे यांनी काम पाहिले.

सहभागी स्पर्धेकाचे संस्थेचे अध्यक्ष श्री.ब्रिजगोपाल तोष्णीवाल, महाविद्यालयीन विकास समितीचे अध्यक्ष श्री. रमण तोष्णीवाल, महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.श्रीपाद तळणीकर, महाविद्यालयाचे प्राध्यापक व शिक्षेतर कर्मचारी यासर्वांनी सहभागी स्पर्धेकांचे अभिनंदन केले.

वक्तृत्व स्पर्धा :

* कै.सौ.कमलाताई जामकर महिला महाविद्यालय परभणी द्वारा आयोजित भारत भूषण कै.रावसाहेब जामकर राज्यस्तरीय वक्तृत्व स्पर्धा २०२४-२०२५ राज्यस्तरीय आंतर महाविद्यालयीन वक्तृत्व स्पर्धेमध्ये कृष्णा शेषराव धस यांनी

तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, सेनगांव

सहभाग घेतला .(स्पर्धेचा विषय : एक राष्ट्र एक निवडणूक .)

- * कै.रमेश वरपूडकर महाविद्यालय, सोनपेठ जि.परभणी द्वारा आयोजित कै.राजाभाऊ दादाराव कदम राज्यस्तरीय आंतरमहाविद्यालयीन वक्तृत्व स्पर्धा २०२४-२०२५ या राज्यस्तरीय आंतर महाविद्यालयीन वक्तृत्व स्पर्धेमध्ये कृष्णा शेषराव धस यांनी सहभाग घेतला . (स्पर्धेचा विषय : राजकारणाचे गुन्हेगारीकरण, अभिजात मराठी भाषा: संधी आणि आव्हाने, वेबसिरीजच्या विळख्यात अडकलेली तरुणाई .)

वाद-विवाद स्पर्धा:-

- * आदर्श महाविद्यालय, हिंगोली येथे स्व.सेठ श्री.घनश्यामदासजी काबरा यांच्या स्मरणार्थ राज्यस्तरीय वाद-विवाद स्पर्धेमध्ये कु.दिव्या नायक व करण नायक यांना उत्तेजनार्थ पारितोषिक मिळाले. (स्पर्धेचा विषय : राजकीय पक्षाकडून घोषित करण्यात येणाऱ्या थेट लाभांच्या योजना राज्याच्या विकासास तारक / मारक आहेत .)
- * नांदेड एजुकेशन सोसायटी अमृत महोत्सव सायन्स कॉलेज नांदेड च्या वतीने ब्रम्हीभूत स्वामी रामानंद राज्यस्तरीय वाद-विवाद स्पर्धेमध्ये अमोल रामभाऊ अंभोरे व नागेश रामराव कुहिले यांनी सहभाग घेतला. (स्पर्धेचा विषय : वन नेशन वन इलेक्शन योग्य /

अयोग्य ?)

- * तोष्णीवाल महाविद्यालय, सेनगाव कै.अयोध्याबाई रामनारायण तोष्णीवालांच्या स्मरणार्थ राज्यस्तरीय वाद-विवाद स्पर्धेमध्ये कु.दिव्या नायक व करण नायक यांनी सहभाग घेतला.

(स्पर्धेचा विषय : एक देश एक निवडणूक योग्य / अयोग्य ?)

रांगोळी स्पर्धा :

- * नांदेड एजुकेशन सोसायटी अमृत महोत्सव सायन्स कॉलेज नांदेड च्या वतीने 'रंग- तरंग' राज्यस्तरीय रांगोळी स्पर्धेत पदवी व पदव्युत्तर विभागामधून कु.अंबिका सुभाषराव हुले यांनी सहभाग घेतला . (स्पर्धेचा विषय : भारतीय महापुरुष / महिलांचे रेखाचित्र , हैद्राबाद मुक्ती संग्राम)

महाविद्यालयीन स्तरावर थोरा मोठ्यांच्या जयंती व पुण्यतिथी कार्यक्रमाचे आयोजन :-

- * संत कबीर जयंती, प्रेमचंद जयंती, संत नामदेव महाराज पुण्यतिथी, लोकमान्य टिळक पुण्यतिथी व अण्णाभाऊ साठे जयंती, महात्मा गांधी जयंती, पंडीत जवाहरलाल नेहरू जयंती, महात्मा फुले पुण्यतिथी संत गाडगेबाबा पुण्यतिथी सावित्रीबाई फुले जयंती, छत्रपती शिवाजी महाराज जयंती, यशवंतराव चव्हाण जयंती इत्यादी थोरा मोठ्यांच्या जयंती व पुण्यतिथी ईत्यादी कार्यक्रमाचे आयोजन सांस्कृतिक विभागामार्फत करण्यात आले.

इतिहास विभाग

डॉ. ए.जी. आंभोरे

विभाग प्रमुख

जुलै २०२४

इतिहास अभ्यास मंडळाची स्थापना

२७ जुलै २०२४ रोजी महाविद्यालयात इतिहास विभागाच्या वतीने इतिहास अभ्यास मंडळाची स्थापना करण्यात आली. यामध्ये अध्यक्ष - खरात नथराव केशव, उपाध्यक्ष- खंदारे शुभम संतोष, सचिव - टेकाळे बालाजी निवृत्ती, सहसचिव - इंगळे प्रशांत गजानन, कोषाध्यक्ष- पोघे निशांत प्रभाकर यांची नियुक्ती करण्यात आली. यावेळी इतिहास अभ्यास मंडळाच्या अध्यक्ष स्थानी प्रा. डॉ. तळणीकर एस. जी. होते.

ऑगस्ट २०२४

लोकमान्य टिळक पुण्यतिथी व अण्णाभाऊ साठे जयंती साजरी.

१ ऑगस्ट २०२४, या दिवशी महाविद्यालयात इतिहास विभागाच्या वतीने लोकमान्य टिळक यांच्या पुण्यतिथी निमित्त प्रा. डॉ. आर. व्ही. नावगणकर यांनी आपले विचार मांडले, तसेच अण्णाभाऊ साठे यांच्या जयंती निमित्त प्रा. सुमारे सर यांनी आपले मनोगत व्यक्त केले. यावेळी इतिहास विभागात विद्यार्थी मोठ्या संख्येने उपस्थित होते.

सप्टेंबर २०२४

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ वर्धापन दिन आणि हैदराबाद स्वातंत्र्य संग्राम दिन साजरा.

१७ सप्टेंबर २०२४ रोजी स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ वर्धापन दिन आणि हैदराबाद स्वातंत्र्य दिनानिमित्त इतिहास विभागाच्या वतीने कार्यक्रम आयोजित करण्यात आले. त्यामध्ये हैदराबाद स्वातंत्र्य संग्राम यामध्ये सहभागी झालेल्या स्वातंत्र्य सैनिकांच्या कार्यावर प्रा. डॉ. आंभोरे ए. जी. यांनी प्रकाश टाकला.

ऑक्टोबर २०२४

महात्मा गांधी जयंती व लाल बहादूर शास्त्री जयंती साजरी.

२ ऑक्टोबर २०२४ रोजी महात्मा गांधी जयंतीचा कार्यक्रम आयोजित करण्यात आला. त्या निमित्ताने कार्यक्रमाचे अध्यक्ष म्हणून प्रा. डॉ. तळणीकर एस. जी. उपस्थित होते. सर्वांच्या साक्षीने महात्मा गांधी आणि लाल बहादूर शास्त्री यांच्या प्रतिमेचे पूजन करण्यात आले व जयंती निमित्त सर्वांनी स्वच्छतेची शपथ घेतली व महात्मा गांधीजी यांचा स्वच्छते बद्दलचा संदेश वाचून दाखवण्यात आला. या कार्यक्रमाला शिक्षक व इतर कर्मचारी मोठ्या संख्येने उपस्थित होते.

डिसेंबर २०२४

जागतिक एड्स नियंत्रण दिन साजरा.

२ डिसेंबर २०२४ जगभरात एड्स नियंत्रण दिन म्हणून साजरा केला जातो. एड्स हा भयंकर आजार असून यावर आतापर्यंत कायमचा उपचार आढळून येत नाही. त्यासाठी जणजागृती हेच अत्यंत आवश्यक आहे. इतिहास विभागाच्या वतीने या कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते. एड्स रोग, एचआयव्ही, हा कसा पसरतो, याची लक्षणे काय, आणि या पासून वाचायच कसं आणि उपाययोजना याची माहिती विद्यार्थ्यांना देण्यात आली. यावेळी विभागातील विद्यार्थी मोठ्या संख्येने उपस्थित होते.

जानेवारी २०२५

सावित्रीबाई फुले जयंती साजरी.

३ जानेवारी २०२५ रोजी इतिहास विभागाच्या वतीने सावित्रीबाई फुले जयंती निमित्त कार्यक्रम आयोजित करण्यात आला होता. यावेळी सावित्रीबाई फुले यांच्या जिवन कार्यावर प्रा. डॉ. आर.

तोळणीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, सेनगांव

व्ही. नावगणकर यांनी प्रकाश टाकला. यावेळी विद्यार्थी बहुसंख्येने उपस्थित होते.

राष्ट्रमाता जिजाऊ आणि स्वामी विवेकानंद जयंती साजरी

१३ जानेवारी २०२५ रोजी इतिहास विभागाच्या वतीने राष्ट्रमाता जिजाऊ आणि स्वामी विवेकानंद यांच्या जयंती निमित्त कार्यक्रम आयोजित करण्यात आला होता. यावेळी राष्ट्रमाता जिजाऊ आणि स्वामी विवेकानंद यांच्या जिवन कार्यावर प्रा. डॉ. भालेराव जी. पी. यांना प्रकाश टाकला. यावेळी इतिहास विभागातील विद्यार्थी मोठ्या संख्येने उपस्थित होते.

फेब्रुवारी २०२५

छत्रपती शिवाजी महाराज जयंती साजरी.

१९ फेब्रुवारी २०२५ या दिवशी इतिहास विभागाच्या वतीने छत्रपती शिवाजी महाराज यांच्या जयंतीचे आयोजन करण्यात आले होते. यावेळी इतिहास अभ्यास मंडळाच्या अध्यक्ष प्रा. डॉ. तळणीकर एस. जी. यांच्या हस्ते प्रतिमेचे पूजन करण्यात आले होते. प्रा. डॉ. अंभोरे ए. जी. यांनी यावेळी छत्रपती शिवाजी महाराज यांच्या जीवन व युद्ध कार्यावर आपले मनोगत व्यक्त केले होते. या कार्यक्रमाला शिक्षक व इतर कर्मचारी मोठ्या संख्येने उपस्थित होते.

मार्च २०२५

जागतिक महिला दिन साजरा.

८ मार्च २०२५ रोजी इतिहास विभागाच्या वतीने जागतिक महिला दिन साजरा करण्यात आला होता. प्रा. डॉ. तळणीकर एस. जी. या कार्यक्रमाचे अध्यक्ष होते. त्याच्या मार्गदर्शनाखाली हा कार्यक्रम आयोजित करण्यात आला होता. यावेळी जागतिक महिला दिनानिमित्त प्रा. डॉ. अंभोरे ए. जी. यांनी आपले विचार व्यक्त केले होते. यावेळी विद्यार्थी मोठ्या संख्येने उपस्थित होते.

एप्रिल २०२५

भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांची जयंती साजरी.

१४ एप्रिल २०२५ रोजी इतिहास विभागाच्या वतीने भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या १३२व्या जयंती निमित्त कार्यक्रम आयोजित करण्यात आला होता. प्रा. डॉ. तळणीकर एस. जी. यांच्या हस्ते भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या प्रतिमेला पुष्पहार अर्पण करून पूजन करण्यात आले होते. इतिहास विभाग प्रमुख प्रा. डॉ. अंभोरे ए. जी. यांनी भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या जीवन कार्यावर प्रकाश टाकून आपले मनोगत व्यक्त केले. यावेळी मोठ्या प्रमाणात शिक्षक व कर्मचारी उपस्थित होते.

क्रिडा

डॉ. एच. टी. शिंदे

क्रिडा विभाग प्रमुख

- १) तोष्णीवाल कला वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय सेनगांवच्या महाविद्यालयातील खेळाडुंची आंतर महाविद्यालयीन 'ड' झोन कबड्डी स्पर्धा दिनांक ०१/१०/२०२४ रोजी बर्हिजी महाविद्यालय वसमत येथे सहभाग घेतला. या स्पर्धेत सचिन किशन शिंदे ड' झोन च्या कोचींग कॅम्प साठी निवड झाली. तसेच सेन्टर झोन कबड्डी स्पर्धेत सचिन किशन शिंदे यांचा सहभाग घेऊन सेन्टर झोन कबड्डीत प्रथम क्रमांक ड' झोन संघाने प्राप्त केला.
- २) तोष्णीवाल कला व वाणिज्य महाविद्यालय सेनगांवच्या महाविद्यालयातील 'ड' झोन फुटबॉल च्या ट्रायल सलेक्शन साठी दि.०८/१०/२०२४ रोजी आदर्श महाविद्यालय हिंगोली येथे सहभाग घेतला.
- ३) तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय सेनगांवच्या महाविद्यालयातील खेळाडुंची आंतर महाविद्यालयीन ड' झोन क्रिकेट स्पर्धा (मुले) दि.१८,१९ ऑक्टोबर २०२४ रोजी नुतन महाविद्यालय सेलू येथे खेळाडुने सहभाग घेतला.
- ४) तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय सेनगांव च्या महाविद्यालयीन खेळाडुंची आंतर महाविद्यालयीन ड' झोन क्रॉस कंट्री (मुले) स्पर्धा दि.२१/०८/२०२४ रोजी कै नारायणराव वाघमारे महाविद्यालय आ.बाळापूर येथे शिवाजी विठ्ठल शिंदे, विकास आश्रुबा शिंदे, रणजीत सुरेश धोत्रे, लांबाडे लक्ष्मण सुखदेव, चव्हाण सतनाम राजु यांनी व्दितीय क्रमांक प्राप्त केला. संत जनाबाई गंगाखेड येथील ड' झोन स्पर्धेत तृतीय शिवाजी विठ्ठल शिंदे व सतनाम चव्हाण यांनी प्राप्त केला.
- ५) तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय सेनगांव च्या खेळाडुंची आंतर महाविद्यालयीन ड' झोन बॅडमिंटन स्पर्धा दिनांक ३१/०८/२०२४ रोजी मुले व मुली या खेळाडुंनी तोष्णीवाल महाविद्यालय सेनगांव येथे सहभाग नोंदवीला.
- ६) तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय सेनगांवच्या खेळाडुंची आंतर महाविद्यालयीन ड' झोन अॅथलेटिक्स स्पर्धेत मुले व मुली यांनी दि.०६ ऑक्टोबर २०२४ रोजी के.के.एम.महाविद्यालय मानवत येथे सहभाग घेवून या स्पर्धेत
 - १) राठोड लक्ष्मण गोविंद १०० मी.धावणे प्रथम क्रमांक प्राप्त केला
 - २) शिंदे ओमकार गजानन ४०० मी. धावणे तृतीय क्रमांक प्राप्त केला
 - ३) राठोड लक्ष्मण गोविंद लांब उडी प्रथम क्रमांक प्राप्त केला
 - ४) शिंदे ओमकार गजानन ४ x १०० रिले तृतीय क्रमांक प्राप्त केला
 - ५) राठोड लक्ष्मण गोविंद ४ x १०० रिले तृतीय क्रमांक प्राप्त केला
 - ६) शिंदे शिवाजी विठ्ठल ४ x १०० रिले तृतीय क्रमांक प्राप्त केला
 - ७) चव्हाण सतनाम राजु ४ x १०० रिले तृतीय क्रमांक प्राप्त केला
 - ८) राठोड शैलेश संतोष ४ x १०० रिले तृतीय क्रमांक प्राप्त केलायांनी 'ड' झोन स्पर्धेत यश प्राप्त केले.
राठोड लक्ष्मण गोविंद यांची 'ड' झोन कोचिंग कॅम्प साठी निवड. राठोड लक्ष्मण गोविंद यांची लातुर

- ८) पुर्वा रामानारायण लोया
 ९) घोंगडे जनार्दन माधव
 १०) पवार आरती बाबुराव
 ११) घोंगडे शिवकन्या लक्ष्मण
 १२) घोंगडे श्रुतिका विश्वनाथ
 १३) स्वाती गजानन कोरडे यांनी प्रथम क्रमांक प्राप्त केले.
- ३) तोष्णीवाल महाविद्यालयातील मुली १९ वर्ष वयोगट खेळाडुने जिल्हास्तरीय स्पर्धेत प्रथम क्रमांक प्राप्त केला
- ४) तोष्णीवाल महाविद्यालयातील मुली क्रिकेट १९ वर्ष वयोगटात विभागीयस्तरीय स्पर्धेत सहभाग घेतला.
- ५) तोष्णीवाल महाविद्यालयातील कुस्तीची खेळाडु रुपाली वसंत शिंदे ही सर्वोदय विद्यालय खुडज येथे ५३ किग्रॅ. वजन गटात प्रथम क्रमांक प्राप्त केला. तसेच माधव राहाटे हया विद्यास्थाने ५७ किग्रॅ. वजन गटात प्रथम क्रमांक प्राप्त केला.
- ६) तोष्णीवाल महाविद्यालयातील कबड्डीच्या खेळाडुने तालुकास्तरीय स्पर्धेत १९ वर्ष वयोगटात प्रथम क्रमांक प्राप्त केला.
 आदित्य तायडे, वरुण कोरडे, खताळ रितेश, संजय गरपाळ, राम काळे, रोहीत कांबळे, नागेश ठोकर, डोंगरे पृथ्वीराज, गोपाळ नागरे, देशमुख विवेक
- ७) तोष्णीवाल महाविद्यालय ज्युनिअरच्या खेळाडुने १९ वर्ष, १७ वर्ष वयोगटात तालुकास्तरीय मैदानी स्पर्धेत
- १) नागेश ठोकर ४०० मिटर हर्डल्स प्रथम क्रमांक प्राप्त केला.
 २) आदित्य तायडे गोळाफेक प्रथम क्रमांक प्राप्त केला.
 ३) स्वाती कोरडे ४०० मी धावणे व्दितीय क्रमांक प्राप्त केला.
 ४) स्वाती कोरडे गोळाफेक प्रथम क्रमांक प्राप्त केला.
- जिल्हास्तरीय मैदानी स्पर्धेत
- १) नागेश ठोकर ४०० मी. हर्डल्स धावणे १७ वर्षेव्दितीय क्रमांक प्राप्त केला
 २) आदित्य तायडे गोळाफेक १९ वर्ष व्दितीय क्रमांक प्राप्त केला.
 ३) स्वाती कोरडे गोळाफेक १९ वर्ष व्दितीय क्रमांक प्राप्त केलाव विभागस्तरीय औरंगाबाद येथे सहभाग नोंदविला.
- ८) तोष्णीवाल महाविद्यालयातील ज्युनिअरच्या खेळाडुने १९ वर्ष वयोगट कुस्ती ५३किग्रॅ. वजन गटात रुपाली वसंत शिंदे हिने जिल्हास्तरीय स्पर्धेत प्रथम क्रमांक प्राप्त केला.
- ९) तोष्णीवाल महाविद्यालयातील ज्युनिअरच्या खेळाडुने १९ वर्ष वयोगट कुस्ती ५३किग्रॅ. वजन गटात रुपाली वसंत शिंदे हिने औरंगाबाद येथे विभागीय स्पर्धेत प्रथम क्रमांक प्राप्त केला.
- १०) तोष्णीवाल महाविद्यालय ज्युनिअरच्या खेळाडुने १९ वर्ष वयोगटात रुपाली वसंत शिंदे हिने राज्यस्तरीय स्पर्धेत ५३ किग्रॅ. तृतीय क्रमांक प्राप्त केला.
- ११) तोष्णीवाल महाविद्यालयातील ज्युनिअरच्या खेळाडुने बॅडमिंटन जिल्हास्तरीय स्पर्धेत सहभाग नोंदविला.
- १२) तोष्णीवाल महाविद्यालयाच्या क्रिडांगणावर मैदानी स्पर्धा तालुकास्तरीय १४ वर्ष, १७ वर्ष, १९ वर्ष मुले व मुली स्पर्धा घेण्यात आल्या.
- १३) तोष्णीवाल महाविद्यालयाच्या क्रिडांगणावर क्रिकेट स्पर्धा तालुकास्तरीय १४ वर्ष, १७ वर्ष, १९ वर्ष मुले व मुली स्पर्धा घेण्यात आल्या.

तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, सेनगांव

नवराष्ट्र

राष्ट्रीय क्रीडा दिनानिमित्त सेनगावात खेळाडूंचा सत्कार

सेनगाव, (वा.) येथील तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालयात क्रीडा विभागातर्फे हॉकीचे महान जादूगार मेजर ध्यानचंद यांच्या जयंतीनिमित्त राष्ट्रीय क्रीडा दिन साजरा करण्यात आला. याप्रसंगी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. एस.जी.तळणीकर यांनी अध्यक्षस्थान भूषविले. क्रीडा विभाग प्रमुख प्रा. हेमंत शिंदे यांनी

प्रकाश टाकत ग्रामीण भागातून खेळाडू निर्माण होणे गरजेचे आहे परंतु दुर्दैवाने ग्रामीण भागातील युवक प्रचंड व्यसनाधीन झालेला आहे या ठिकाणी सर्व युवकांना कळकळीचे आवाहन करतो की, त्यांनी व्यसनांपासून दोन हात दूर राहावे तेव्हाच शारीरिक दृष्टीने ते सक्षम बनतील. याप्रसंगी राष्ट्रीय कुस्ती खेळाडू कु. रूपाली वसंत शिंदे हिचा तिने मिळविलेल्या यशाबद्दल

प्रा. हेमंत शिंदे डॉक्टरेट पदवीने सन्मानित

सेनगाव, (वा.) तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालयात मागील २९ वर्षांपासून संचालक शारीरिक शिक्षण व क्रीडा विभागप्रमुख पदी कार्यरत असलेले प्रा. एच.टी. शिंदे यांनी शिक्षण क्षेत्रातील उच्च अशी डॉक्टरेट पदवी संपादित करत महाविद्यालयाचा सन्मान वाढविला.

सखोल असे संशोधन करत शोध प्रबंध सादर करून शिक्षण क्षेत्रातील उच्च अशी डॉक्टरेट पदवी संपादित केली. त्यांच्या यशाबद्दल संस्थाध्यक्ष बी.आर. तोष्णीवाल, संचिव यू.एम. शेळके, उपाध्यक्ष सुभाषअप्पा एकशिगे, महाविद्यालय विकास समिती अध्यक्ष रमणजी तोष्णीवाल यांनी त्यांचे अभिनंदन केले या यशाबद्दल प्राचार्य डॉ. एस.जी.तळणीकर तसेच शिक्षक व शिक्षकेत्तर कर्मचारी यांनी त्यांचे अभिनंदन केले. डॉक्टरेट पदवी मिळाल्याबद्दल अनेकांनी शिंदे यांचे स्वागत करून त्यांना शुभेच्छा दिल्या.

पदवी प्रमाणपत्र वितरण समारंभ

डॉ. पी. बी. पाटील

परिक्षा विभाग प्रमुख

तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालयातील परीक्षा विभागामार्फत दिनांक ०१/१०/२०२४ रोजी महाविद्यालयाच्या पाचव्या पदवी प्रमाणपत्र वितरण सभारंभाचे आयोजन करण्यात आले. या सभारंभात स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ नांदेड येथे संपन्न झालेलेया २६ व्या दिक्षांत सभारंभात मान्य झालेल्या महाविद्यालयाच्या विविध विद्याशाखेतील पदवी व पदव्युत्तर अभ्यासक्रम पूर्ण केलेल्या ९२ विद्यार्थ्यांना पदवी प्रमाणपत्राचे वितरण करण्यात आले. या सभारंभाला प्रमुख अतिथी म्हणून मा.श्री अशोक बाबाराव सास्ते तर सभारंभाचे अध्यक्षपद महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. एस. जी. तळणीकर यांनी भूषविले तसेच मंचावर महाविद्यालयाचे परीक्षा विभाग प्रमुख प्रा. डॉ. पी. बि. पाटील, डॉ. आर. ए. जोशी (आय. क्यू. ए. सी. समन्वयक), डॉ. एस. आर. पजई उपस्थित होते. सभारंभाची सुरुवात मिरवणूक सभेने कण्यात आली. या मिरवणूक सभेत प्रमुख अतिथी मा.श्री अशोक बाबाराव सास्ते महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. एस. जी. तळणीकर, परीक्षा विभाग प्रमुख प्रा. डॉ. पी. बि. पाटील, डॉ. आर. ए. जोशी (आय. क्यू. ए. सी. समन्वयक), डॉ. एस. आर. पजई (कॅम्प अधिकारी) यांच्यासह महाविद्यालयातील सर्व प्राध्यापक व विद्यार्थी सहभागी झाले. सभारंभाची रीतसर सुरुवात ऑडीटोरीएम हॉल मध्ये स्वामीजी व सरस्वतीच्या प्रतीमेच्या पूजनाने करण्यात आली, यानंतर प्रमुख पाहुणे मा.श्री अशोक बाबाराव सास्ते, व सभारंभाचे अध्यक्ष प्राचार्य डॉ. एस. जी. तळणीकर यांचा यथोचित सत्कार करण्यात आला. यानंतर विद्यापीठ गीताचे गायन करण्यात आले. सभारंभाचे प्रास्ताविक परीक्षा विभाग प्रमुख प्रा. डॉ. पी. बि. पाटील यांनी तर प्रमुख अतिथींचा परिचय डॉ. एस. आर. पजई यांनी परिचय

करून दिला. सभारंभाचे प्रमुख अतिथी मा.श्री अशोक बाबाराव सास्ते यांनी आपल्या बीज भाषणात पदवीधर विद्यार्थ्यांनी नम्रभाव ठेवून निरंतर मेहनत केली तर यश निश्चित प्राप्त होते असे सांगून पदवीप्राप्त विद्यार्थ्यांना भावी उज्वल आयुष्यासाठी शुभेच्छा दिल्यात यानंतर सभारंभाचे अध्यक्ष प्राचार्य डॉ. एस. जी. तळणीकर यांनी आपल्या अध्यक्षीय भाषणात पदवी प्राप्त विद्यार्थी आपल्या महाविद्यालयाचा नाव लौकिक करून समाजामध्ये आपल्या कार्याचा ठसा उमटवतील अशी अपेक्षा व्यक्त करत अध्यक्षीय समारोप केला. यानंतर सभारंभाचे प्रमुख अतिथी मा.श्री अशोक बाबाराव सास्ते, महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. एस. जी. तळणीकर व परीक्षा विभाग प्रमुख प्रा. डॉ. पी. बि. पाटील यांच्या हस्ते विद्यार्थ्यांना पदवी प्रमाणपत्राचे वितरण करण्यात आले. सभारंभाची सांगता राष्ट्रगीताने करण्यात आली. याप्रसंगी समूह चित्रीकरण करण्यात आले. शेवटी परतीची मिरवणूक यात्रा काढून सभारंभ संपन्न झाला असे घोषित करण्यात आले. या सभारंभाचे सूत्र संचालन प्रा. टी. यु. केंद्रे यांनी तर आभार प्रदर्शन डॉ. विकास कल्याणकर यांनी केले.

तोष्णीवाल महाविद्यालयात पदवी प्रमाणपत्र वितरण समारंभ संपन्न

सेनगांव - स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड अंतर्गत तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालयात विद्यापीठाच्या २६ व्या दीक्षांत सभारंभात मान्य झालेल्या पदव्यांचा पदवी प्रमाणपत्र वितरण समारंभ मोठ्या उत्साहात पार पडला. यामध्ये सभारंभाच्या अध्यक्षत्वस्थानी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. एस. जी. तळणीकर तर प्रमुख अतिथी म्हणून सेवाशिवूत मुख्यप्राध्यापक अशोक सास्ते तसेच डॉ. पी. बी. पाटील, डॉ. एस. आर. पजई, डॉ. आर. ए. जोशी हे उपस्थित होते. सभारंभाची सुरुवात मिरवणूक सभेने कण्यात आली. या मिरवणूक सभेत प्रमुख अतिथी मा.श्री अशोक बाबाराव सास्ते महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. एस. जी. तळणीकर, परीक्षा विभाग प्रमुख प्रा. डॉ. पी. बि. पाटील, डॉ. आर. ए. जोशी (आय. क्यू. ए. सी. समन्वयक), डॉ. एस. आर. पजई (कॅम्प अधिकारी) यांच्यासह महाविद्यालयातील सर्व प्राध्यापक व विद्यार्थी सहभागी झाले. सभारंभाची रीतसर सुरुवात ऑडीटोरीएम हॉल मध्ये स्वामीजी व सरस्वतीच्या प्रतीमेच्या पूजनाने करण्यात आली, यानंतर प्रमुख पाहुणे मा.श्री अशोक बाबाराव सास्ते, व सभारंभाचे अध्यक्ष प्राचार्य डॉ. एस. जी. तळणीकर यांचा यथोचित सत्कार करण्यात आला. यानंतर विद्यापीठ गीताचे गायन करण्यात आले. सभारंभाचे प्रास्ताविक परीक्षा विभाग प्रमुख प्रा. डॉ. पी. बि. पाटील यांनी तर प्रमुख अतिथींचा परिचय डॉ. एस. आर. पजई यांनी परिचय

सविस्तर असा प्रकाश टाकत मांडविले. सभारंभाचे अध्यक्षीय भाषणेपासून डॉ. तळणीकर सर यांनी इ.स. १९९३ पासून महाविद्यालयाचा लेखाजोखा सांगत, पदवीधर विद्यार्थ्यांना त्यांच्या उज्वल भविष्यासाठी शुभेच्छा दिल्या. यानंतर सभारंभाचे प्रमुख अतिथी मा.श्री अशोक बाबाराव सास्ते, महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. एस. जी. तळणीकर व परीक्षा विभाग प्रमुख प्रा. डॉ. पी. बि. पाटील यांच्या हस्ते विद्यार्थ्यांना पदवी प्रमाणपत्राचे वितरण करण्यात आले. सभारंभाची सांगता राष्ट्रगीताने करण्यात आली. याप्रसंगी समूह चित्रीकरण करण्यात आले. शेवटी परतीची मिरवणूक यात्रा काढून सभारंभ संपन्न झाला असे घोषित करण्यात आले. या सभारंभाचे सूत्र संचालन प्रा. टी. यु. केंद्रे यांनी तर आभार प्रदर्शन डॉ. विकास कल्याणकर यांनी केले.

तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, सेनगांव

‘तोष्णीवाल’मध्ये पदवी प्रमाणपत्रांचे वितरण

लोकमत न्यूज नेटवर्क
सेनगाव : स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ नांदेड अंतर्गत तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालयात विद्यापीठाच्या २६ व्या दीर्घात समारंभात पदवी प्रमाणपत्र वितरण विद्याध्यक्षां करण्यात आले. समारंभाच्या अध्यक्षस्थानी प्रा. टी. वी. पाटील, डॉ. एस. आर. पंजरे, डॉ. आर. ए. जोशी उपस्थित होते. प्रास्ताविक डॉ. पाटील यांनी केले. यावेळी डॉ. तळणीकर यांनी १९२२ पासून महाविद्यालयाचा लेखाजोख सांगितला. समारंभात ९२ विद्यार्थ्यांनी विविध शाखांतील पदव्यांचे वाटप करण्यात आले. सूत्रसंचालन प्रा. टी. वी.

हिंदी विभाग

प्रा. पी. के. घन
हिंदी विभागाध्यक्ष

हर साल की तरह इस साल भी हिंदी विभाग की ओर से शै.वर्ष २०२४-२०२५ में संत नामदेव पुण्यतिथी, प्रेमचंद जयंती, हिंदी अध्ययन मंडल, हिंदी दिवस एवं भित्तिपत्रक आदि कार्यक्रमों का सफल आयोजन किया गया था।

कबीर जयंती:-

२२ जून २०२४ को हिंदी विभाग की ओर से कबीर जयंती मनाई गयी। इस कार्यक्रम के अध्यक्ष के रूप में डॉ. विजय वाघ उपस्थित थे। कार्यक्रम का प्रास्ताविक डॉ. शंकर पजई ने किया। इस कार्यक्रम प्रास्ताविक में छात्रों को कबीर के साहित्य से अवगत कराया।

कार्यक्रम का सुत्रसंचलन और आभार ज्ञापन प्रा. प्रमोद घन ने किया। इस कार्यक्रम के लिए महाविद्यालय के प्राध्यापक, शिक्षकेत्तर कर्मचारी छात्र एवं छात्राएँ उपस्थित थे।

हिंदी अभ्यास मंडल:

१६ जुलाई २०२४ को हिंदी विभाग की ओर से हिंदी अभ्यास मंडल का गठन किया गया। अध्यक्ष के रूप में प्रधानाचार्य डॉ. एस. जी. तळणीकर सर थे।

हिंदी अभ्यास मंडल - २०२४ - २५

अध्यक्ष : ऋतुजा बाळासाहेब गडदे
उपाध्यक्ष : शेख जुनेद गफ्फार
सचिव : दुर्गा अशोक शिंदे
सदस्य : पायल प्रधान, रोहन कांबळे,
गणेश देशमुख, कोमल भुरे,
स्वाती डांगे, वेदांत जाधव,
संपदा डोळसकर
आदि का चयन हुआ।

इस कार्यक्रम की सफलता के लिए हिंदी विभागाध्यक्ष प्रा. प्रमोद घन, प्रा. डॉ. एस. आर. पजई, प्रा. डॉ. व्ही. जी. वाघ आदि का मार्गदर्शन महत्वपूर्ण

रहा। कार्यक्रम के लिए सभी अध्यापक एवं कर्मचारी तथा छात्र एवं छात्राएँ उपस्थित थे।

प्रेमचंद जयंती:-

३१ जुलाई २०२४ को हिंदी विभाग की ओर से प्रेमचंद जयंती मनाई गयी। इस कार्यक्रम के अध्यक्ष के रूप में डॉ. विजय वाघ उपस्थित थे। कार्यक्रम का प्रास्ताविक डॉ. शंकर पजई ने किया। इस कार्यक्रम प्रास्ताविक में छात्रों को प्रेमचंद के कहानी और उपन्यास से अवगत कराया गया।

कार्यक्रम का सुत्रसंचलन और आभार ज्ञापन प्रा. प्रमोद घन ने किया। इस कार्यक्रम के लिए महाविद्यालय के प्राध्यापक, शिक्षकेत्तर कर्मचारी छात्र एवं छात्राएँ उपस्थित थे।

हिंदी दिवस समारोह:

१४ सितम्बर २०२४ को हिंदी विभाग की ओर से हिंदी दिवस कार्यक्रम का आयोजन किया गया। इस कार्यक्रम के अध्यक्ष के रूप में महाविद्यालय के अध्यक्ष प्रधानाचार्य डॉ. एस. जी. तळणीकर सर उपस्थित थे। प्रमुख अतिथी के रूप में प्रा. प्रमोद घन (हिंदी विभागाध्यक्ष, तोष्णीवाल महाविद्यालय, सेनगांव) उपस्थित थे। प्रा. प्रमोद घन ने छात्रों को हिंदी भाषा का महत्व और वैश्विक स्तर पर हिंदी भाषा के बारे में विस्तृत रूप में मार्गदर्शन द्वारा छात्रों को लाभान्वित किया।

इस कार्यक्रम की सफलता के लिए हिंदी विभाग के डॉ. शंकर पजई और डॉ. विजय वाघ ने योगदान दिया। इस कार्यक्रम के लिए महाविद्यालय के प्राध्यापक एवं शिक्षकेत्तर कर्मचारी और छात्र एवं छात्राएँ उपस्थित थे।

भित्तिपत्रक:

२१ जनवरी २०२५ को हिंदी विभाग में भित्तिपत्रक का विमोचन किया गया। इस कार्यक्रम के लिए हिंदी विभागाध्यक्ष प्रा. प्रमोद घन, डॉ. शंकर पजई

तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, सेनगांव

और डॉ. विजय वाघ उपस्थित थे। इस कार्यक्रम का उद्देश्य छात्रों के कविता और आलेख को प्रसिद्धी मिले और उनकी लेखन विधी को प्रोत्साहन मिले यह था। इस कार्यक्रम के लिए महाविद्यालय के प्राध्यापक एवं शिक्षकेत्तर कर्मचारी और छात्र एवं छात्राएँ उपस्थित थे।

वाचन- लेखन:

२४ फरवरी २०२५ को हिंदी विभाग द्वारा

ऐच्छिक हिंदी छात्रों के लिए वाचन- लेखन कार्यक्रम का आयोजन किया गया। इस कार्यक्रम के लिए हिंदी विभागध्यक्ष प्रा. प्रमोद घन, डॉ.शंकर पजई और डॉ. विजय वाघ उपस्थित थे। इस कार्यक्रम का उद्देश्य छात्रों में वाचन लेखन कौशल को वृद्धिगत कराना यह था। इस कार्यक्रम के लिए महाविद्यालय के प्राध्यापक एवं शिक्षकेत्तर कर्मचारी और छात्र एवं छात्राएँ उपस्थित थे।

समाजशास्त्र विभाग

डॉ. डी. एस. धारवाडकर

सहाय्यक प्राध्यापक व विभाग प्रमुख

डॉ. आर. व्ही. नवगणकर

सहाय्यक प्राध्यापक

१. समाजशास्त्र अभ्यास मंडळाची स्थापना:

दिनांक १५/०८/२०२४ रोजी शैक्षणिक वर्ष २०२४-२५ साठी महाविद्यालयात समाजशास्त्र अभ्यास मंडळाची स्थापना करण्यात आली. महाविद्यालयातील समाजशास्त्र अभ्यास मंडळाचे अध्यक्ष म्हणून अंभोरे गोपाल ज्ञानबा बी.ए. तृतीय वर्ष या विद्यार्थ्याची सर्वानुमते निवड करण्यात आली. पोले दिपाली विश्वासराव बी.ए. तृतीय वर्ष या विद्यार्थिनीची सचिव म्हणून तर बांगर रुपाली मधुकर, जाधव धनाजी संतोष, आदमने पल्लवी सुभाष, गोपाल रोशन नारायण, केदार अलका हरिश्चंद्र, सोनुले अश्विनी उद्धव, शेख रिझवान मनु, खंदारे विकास गजानन यांची सदस्य म्हणून निवड करण्यात आली. या कार्यक्रमास महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. एस.जी. तळणीकर, समाजशास्त्र विभाग प्रमुख डॉ. डी.एस. धारवाडकर व डॉ. आर.व्ही. नवगणकर आणि समाजशास्त्राचे विद्यार्थी उपस्थित होते.

२. स्टुडंट इंडकशन कार्यक्रमामाचे आयोजन:

दिनांक ०५/०९/२०२४ रोजी विभागाच्या वतीने वरिष्ठ महाविद्यालयात नव्याने प्रवेश घेतलेल्या विद्यार्थ्यांसाठी इंडकशन कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले. या कार्यक्रमाच्या अध्यक्षपदी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. एस.जी. तळणीकर हे होते तर प्रमुख वक्ते आर.ए. जोशी व डॉ. डी.एस. धारवाडकर हे होते. कार्यक्रमाचे प्रस्ताविक डॉ. नवगणकर आर. व्ही. यांनी केले तर सूत्र संचालन डॉ. पजई एस.आर. यांनी तर आभार प्रदर्शन डॉ. अंभोरे ए.जी. यांनी केले. विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण विकासासाठी महाविद्यालयात उपलब्ध असलेल्या सेवा व सुविधांची ओळख या कार्यक्रमा अंतर्गत विद्यार्थ्यांना करून देण्यात आली. महाविद्यालयातील विद्यार्थी कल्याण विभाग, स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन केंद्र, राष्ट्रीय

सेवा योजना, क्रीडा विभाग, सांस्कृतिक विभाग, ग्रंथालय व माहिती केंद्र, महिला सक्षमीकरण विभाग इत्यादी विभागातील विभाग प्रमुखांनी विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण विकासासाठी महाविद्यालयात उपलब्ध असलेल्या सेवा-सुविधा व राबविण्यात येणाऱ्या कार्यक्रम व योजनांची माहिती नव्याने महाविद्यालयात प्रवेश घेतलेल्या विद्यार्थ्यांना करून दिली. तसेच कार्यालयीन कामकाजासाठी कोणत्या कर्मचाऱ्याकडे कोणते काम सोपविण्यात आले आहे याची ओळख देखील विद्यार्थ्यांना करून दिली. महाविद्यालयात गुणवंत विद्यार्थ्यांना देण्यात येणारे बक्षिसे व पुरस्कार कोणकोणते आहेत, कोणकोणत्या सांस्कृतिक व क्रीडा स्पर्धांमध्ये भाग घेण्याची संधी आहे, याची माहिती देवून त्यांना प्रेरित करण्यात आले. महाविद्यालयातील कोणते प्राध्यापक कोणता विषय शिकवितात व त्या विभागात काय सुविधा आहेत याची ओळख विद्यार्थ्यांना करून देण्यात आली. तसेच महाविद्यालयात विद्यार्थ्यांनी शिस्तीचे पालन केले पाहिजे याची देखील जाणीव त्यांना करून देण्यात आली. या कार्यक्रमाला सर्व विषय शाखांचे प्रथम वर्षातील बहुसंख्य विद्यार्थी उपस्थित होते. या कार्यक्रमाच्या यशस्वीते साठी डॉ. भालेराव जी.पी. डॉ. नलवार वाय.एस., डॉ. वाघ व्ही.जी., पैठणकर आर.आर., डॉ. टापरे ए.डी., प्रा. शिंदे एच.टी. व प्रा. केंद्रे टी.यु. यांनी परिश्रम घेतले.

३. माजी विद्यार्थी सत्कार समारंभ:

समाजशास्त्र विभाग व माजी विद्यार्थी समिती यांच्या संयुक्त विद्यमाने दि. ०१/१०/२०२४ रोजी माजी विद्यार्थी सत्कार समारंभाचे आयोजन करण्यात आले. या कार्यक्रमात महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. तळणीकर एस.जी. यांनी महाविद्यालयाच्या वतीने अंकिता हितेश चव्हाण, विकास कोल्हाळ, निलेश

तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, सेनगांव

कावरखे, कुमार ठमके, भारती जाधव, उर्मिला कापसे, समीक्षा शिंदे, गणेश बोंडे, ऋशिकेश पवार, गजानन फुलसावंगे धनंजय तिडके, वैशाली खिल्लारे या यशस्वी माजी विद्यार्थ्यांचा सत्कार करण्यात आला. या कार्यक्रमाच्या यशस्वितेसाठी डॉ. धारवाडकर डी.एस., डॉ. नवगणकर आर.व्ही. प्रा, थोरात डी.डी, डॉ. आर. ए. जोशी व डॉ. पाटील पी.बी. यांनी परिश्रम घेतले.

४. शासकीय रुग्णालय हिंगोली येथे अन्नदान कार्यक्रम:

समाजशास्त्र विभागप्रमुख डॉ. दीपक धारवाडकर व माजी विद्यार्थी संघटना तोष्णीवाल महाविद्यालय सेनगाव च्या वतीने शासकीय रुग्णालय हिंगोली येथे ०३/१०/२०२३ रोजी अन्नदान कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले.या कार्यक्रमात गरजवंत रुग्ण तसेच त्यांच्या नातेवाईकांना खिचडी व शिरा देण्यात आला. जवळपास ३५० ते ४५० गरजवंतानी लाभ घेतला. या प्रसंगी महाविद्यालयातील आजी व माजी विद्यार्थ्यांनी पुढाकार घेतला. महेश काकडे , विजय कांबळे, ऋशिकेश पवार, गजानन फुलसावंगे, धनंजय तिडके, अथर पठाण, शेख खालील, शेख रिझवान मन्नु, खंदारे विकास गजानन गणेश थोरात, देविदास ढाकणे व संदीप पाटील या माजी विद्यार्थी व डॉ. शाहू .यु.एल.,डॉ. पाटील पी.बी., डॉ. वाघमारे ए.ए., डॉ. भालेराव जी.पी. श्री. गुंजकर आर.जी व सरतापे सुनील यांनी परिश्रम घेतले.

५. जात वैधता प्रमाणपत्र मार्गदर्शन शिबीर:

दिनांक: ०७/१०/२०२४. रोजी विभागाच्या वतीने महाविद्यालयात जात वैधता प्रमाणपत्र मार्गदर्शन शिबिराचे आयोजन करण्यात आले. महाविद्यालयातील मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांना जात पडताळणी संदर्भात मार्गदर्शन शिबिराचे आयोजन करण्यात आले. समाजकल्याण सहाय्यक आयुक्त श्री. शिवानंद मिनगीरे यांच्या मार्गदर्शनाखाली या कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षपदी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. एस.जी. तळणीकर हे होते तर प्रमुख मार्गदर्शक श्री. डी. पी. कांबळे व श्री. एस.जी. पठाडे हे होते. या कार्यक्रमासाठी प्रमुख पाहुणे म्हणून जात पडताळणी समिती हिंगोलीचे श्री. एस. जी.

चव्हाण हे लाभले होते.

श्री. डी. पी. कांबळे यांनी विद्यार्थ्यांना जात प्रमाणपत्र व जात पडताळणी प्रमाणपत्र मिळविण्यासाठी कोणकोणती कागदपत्रे व पुरावे आवश्यक असतात, जात पडताळणी प्रमाणपत्र मिळविण्याची प्रक्रिया काय व कशी आहे, ऑनलाईन अर्ज कसा करावा, योग्य ते पुरावे व तृटीची पुर्तता वेळेत करावी. तसेच कोणत्याही दलालाच्या नादी लागून फसू फासुनये. विद्यार्थ्यांसाठी तिनसे रुपये फीस आकारून ऑनलाईन पद्धतीने प्रमाणपत्राचे वितरण करण्यात येते असे सविस्तर मार्गदर्शन केले. तसेच श्री. एस.जी. पठाडे यांनी मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांसाठी शासनाच्या कोणकोणत्या शिष्यवृत्त्या आहेत व कोणकोणत्या स्पर्धापरीक्षा आणि नोकर भर्ती पूर्व प्रशिक्षणासाठी आर्थिक व अन्य सहाय्य केले जाते या विषयी मार्गदर्शन केले. तसेच जात प्रमाणपत्र व जात पडताळणी प्रमाणपत्र वेळेत प्राप्त करून न घेतल्यास तुमच्यासाठी असलेल्या शासकीय योजना व आरक्षणाच्या लाभापासून तुम्ही वंचित रहाल, तेव्हा लवकरात लवकर जात व जात पडताळणी प्रमाणपत्र प्राप्त करून घ्या. सर्वांना विकासाची समान संधी मिळणे आवश्यक आहे. आसे प्रेरणादायी मार्गदर्शन केले. महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. एस.जी. तळणीकर यांनी या शिबाराचा समारोप केला. या कार्यक्रमाचे प्रस्ताविक व सुत्रसंचलन डॉ. नवगणकर आर.व्ही. यांनी केले तर आभार प्रदर्शन डॉ. एस.आर. पजई यांनी केले. या कार्यक्रमाच्या यशस्विते साठी डॉ. संदीप मरकड, प्रा. हेमंत शिंदे, प्रा.रंगनाथ काटाळे, प्रा. संदीप चाटसे प्रा. बळीराम इंगोले, प्रा.सुनिल भूत्कर, प्रा. अमोल साळवे, श्री. आर. बी. कदम, श्री. प्रकाश कोपणार व श्री. चंद्रकांत शेळके यांनी परिश्रम घेतले.

६. भितीपत्रकाचे विमोचन:

दिनांक १७/०२/२०२५ रोजी विभागाच्या वतीने व अभ्यास मंडळाच्या सहकार्याने छत्रपती शिवाजी महाराज, थोर समाजसुधारक, विश्वरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर, महात्मा फुले यांचे सामाजिक कार्य या विषयावर भितीपत्रकांचे विमोचन करण्यात आले.

तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, सेनगांव

७. माजी विद्यार्थी मेळावा:

माजी विद्यार्थी असोसियान व समाजशास्त्र विभाग तोष्णीवाल महाविद्यालय सेनगाव यांच्या संयुक्त विद्यमाने दि. ०३/०५/२०२५ रोजी महाविद्यालयाच्या माजी विद्यार्थ्यांच्या मेळाव्याचे आयोजन करण्यात आले. या प्रसंगी कार्यक्रमाचे अध्यक्ष म्हणून प्राचार्य डॉ. तळणीकर एस.जी., मा संस्था अध्यक्ष. बी.आर. तोष्णीवाल, मा संस्था उपाध्यक्ष सुभाषआप्पा एकशिगे सचिव मा. यु. एम. शेळके, महाविद्यालय विकास समिती अध्यक्ष मा. रमन तोष्णीवाल, प्रा. राजेश जोशी, तोष्णीवाल महाविद्यालय माजी विद्यार्थी असोसियेशन सेनगाव अध्यक्ष श्री. रमेश जावळे व अपर्णा मुळे, अथर पठाण हे उपस्थित होते. सूत्रसंचालन डॉ. विकास यांनी केले. कार्यक्रमाची सुरवात स्वामी रामानंद तीर्थ व सरस्वती प्रतिमा पूजन व द्वीप प्रज्वलन केले, तसेच दिवंगत प्राध्यापक व विद्यार्थी देविदास ढाकाणे यांना

श्रदांजली वाहण्यात आली. प्रास्तविक प्रा. दीपक धारवाडकर यांनी केले, त्यांनी माजी विद्यार्थी असोसियेशन कडून दरवर्षी शासकीय रुग्णालय हिंगोली येथे करण्यात येणाऱ्या अन्नदानाचा उल्लेख केला. प्रा. जोशी यांनी प्रमुख पाहुण्यांच्या भूमिकेत विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले. अध्यक्षीय समारोप प्राचार्य तळणीकर यांनी केला. आभार प्रा. दिनेश थोरात यांनी मानले. प्रा. मोहसीन शेख, प्रा. गजानन फुलसावांगे, प्रा. विजय कांबळे, अड. राम तिडके, कु. सुप्रिया पंडित ने मनोगत व्यक्त केले. कार्यक्रमाच्या यशस्वीते साठी डॉ. नवगणकर आर., व्ही. प्रा. थोरात डी.डी., डॉ. आर. ए. जोशी. प्रा. विजय कांबळे, प्रा. किरण जाधव, ऑड. राम तिडके, महेश काकडे, सुदाम मुंदे, इरफान लाला, वैभव देशमुख, शेख मोहसीन, मनोज बुद्रुक, ज्योती देशमुख, सरस्वती कोरडे व रश्मी देशमुख यांनी परिश्रम घेतले. कार्यक्रमाची सांगता राष्ट्रगीताने करण्यात आली.

मराठवाडा नेता

तोष्णीवाल महाविद्यालयात माजी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन

सेनगाव (म. नेता) :....

तोष्णीवाल महाविद्यालयात माजी विद्यार्थी असोसिएशनचा गुन्वारी सत्कार करून मार्गदर्शन करण्यात आले. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष प्राचार्य डॉ. तळणीकर एस. जी. होते. तर प्रमुख पाहुणे म्हणून वाणिज्य विभाग प्रमुख डॉ. अथरल एस. एस. व आप. क्व. रे. सी. प्रमुख डॉ. जोशी आर. ए. होते. तर प्रास्ताविक माजी विद्यार्थी समिती समन्वयक डॉ. धारवाडकर यांनी केले. या प्रसंगी सर्वांनी समर्पित मार्गदर्शन केले.

कार्यक्रम यशस्वी करण्यासाठी डॉ. पाटील, डॉ. संदीप मरकड, प्रा. निलेश गावकऱ्याड, प्रा. अरविंद, नाईक, डॉ.

गोविंद भालेराव, डॉ. नवगणकर यांनी परिश्रम घेतले. कार्यक्रमास हितेश चव्हाण, विकास कोल्हाल, निलेश कावळे, कुमार

ठमके, भारती जाधव, उर्मिला कापसे, समीक्षा सिंदे, गणेश बोन्डे, अश्विनीका पवार, गजानन फुलसावांगे, धनंजय तिडके, आभार मानले.

वैशाली खिलारे आदि अनेक विद्यार्थी उपस्थित होते. प्रा. धारवाडकर यांनी मार्गदर्शन केले.

Department of Economics

Dr. P. B. Patil
Professor & Head

Mr. B. J. Gaikwad
Assistant Professor

Introduction :

Economics is social science which concerned with the society, Economics always trying the socio-economic issues solving by minimum resources. Economics define the problem and find the feasible solution continuously. Our department has always aware about newly rising issues in the society and our faculty discusses the issues with students whenever possible. The department of Economics is engaged in various academic, research, societal benefits and extracurricular activities such as forum formation, students Seminars, geological field work and guest lecture.

Forum Formation

The meeting was held in the department of Economics for the formation of Economics- forum on 12th August 2024. Under the chairmanship of honorable principal of the college. The purpose of this Economics forum formation is the students from each class who play an active role in organizing a number of student's centric curricular and extracurricular activities. Dr. P.B.Patil gave the brief idea about function of Economics forum to newly formatted forum's members and coordinator.

Students Seminars

The department carries regular seminars of the students for overall development of the students. The benefits of the seminars such as sharing the innovative ideas, opinions and raised the questions in open mind and without any fear. It also encourages and motivate to the students. Keep in mind this purpose department organized two seminars On 'Causes of rise of mercantilism' and 'Basic

Issues in Macro Economics' for Third year and Second Year students in the presence of Prof, A.D.Madavi (Adarsh College, Hingoli) and Dr.B.S.Sawke (Late.Baburao Patil College, Hingoli)

Group Discussions

The department carries regular group discussions of the students for personality development of the students. The benefits of the group discussion such as create the leadership, and raised the questions in open mind and without any fear. It also encourages and motivate to the students. Keep in mind this purpose department organized two group discussions on "Role of service sector in economic development and 'Deficit Financing for Third year students of the presence of our faculty member Mr.B.J.Gaikwad.

One Day Workshop on Importance of Cyber security in present scenario

The Department of Economics organized a one day workshop for all B.A. First Year (Major and Minor) students on 'Importance of Cyber security in presence scenario' in the presence of Principal. On this occasion Dr. P,B,Patil explain the need of this workshop. Prof. Dr.A.D. Madavi was present for expert guidance, his focused was importance of cyber security in age of digitization. Thereafter interact with student regarding cyber security. And solving the difficulties of students by Dr. P.B.Patil. on Dated 24th September 2024.

Study Tour

Department of Economics arranged study tour for Third Year students at The Krishi Utpanna Market Committee Sengaoon, Dist. Hingoli. Purpose of this tour

was students to make familiar with market selling and buying activities of food grains by farmers and Agent. This event headed

by Prof. B.J.Gaikwad on dated 10th March-2025.

Department of Chemistry

Dr. Y.S. Nalwar

Associate Professor & Head

Mr. T. U. Kendre

Assistant Professor

Department of Chemistry has been established in 2009 with the beginning of Chemistry as a basic subject offering organic, inorganic and physical Chemistry. Chemistry is a bridging subject for both the physical sciences and life sciences. Considering this aspect in mind the department of Chemistry is actively engaged in the process of teaching, learning and evaluation since its commencement. The department of Chemistry has carried out various kinds of curricular and co-curricular activities for the development of students of Chemistry i.e. student's seminar, poster presentation, quiz competition, celebration of Science Day.

Dr. Yogesh S. Nalwar and Mr. Trambak U. Kendre constantly guide and motivate the students to enhance their Science views.

The meeting was organized for the formation of Chemistry Forum on 3rd Sept. 2024 in the chemistry department under the chairmanship of Dr. R. S. Gore, Dept. of

English was the chief guest for this event. The chairman of the chemistry forum is Dr. Yogesh S. Nalwar, Head Dept. of Chemistry. In this program Mr. T. U. Kendre has given the information to the student about various departmental activities. In this forum there are three students from each class as a member. The chemistry forum undertook all the co-curricular as well as extra-curricular activities under the department of chemistry.

Student's seminar is an event organized by the department to develop their own basic ideas on relevant topics in Chemistry and share their views among the students. This event was helpful to increase the confidence and presentation skills as well. Through poster presentation students gave the concrete image of their innovative ideas on paper.

Science Day has been organized for all B.Sc. students by all the Science faculty.

एन.एस.एस. विशेष युवक शिबीर

डॉ. आर. व्ही. नवगणकर
रासेयो कार्यक्रमाधिकारी

डॉ. जी. पी. भालेराव
रासेयो कार्यक्रमाधिकारी

प्रा. डी. पी. तडस
रासेयो कार्यक्रमाधिकारी

तोष्णीवाल कला वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय सेनगाव येथील राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाच्या वतीने सात दिवसीय विशेष युवक शिबिर Youth for My Bharat Youth for Digital Literacy मौजे गोंडाळा ता. सेनगाव जि. हिंगोली येथे दि. २४ जानेवारी २०२५ ते ३० जानेवारी २०२५ दरम्यान आयोजित करण्यात आले होते. दिनांक २४ जानेवारी २०२५ रोजी मौजे गोंडाळा ता. सेनगाव जि. हिंगोली येथे शिबिरस्थळी शिबिरार्थींचे आगमन झाले. त्यानंतर शिबिरार्थींची निवास व्यवस्था, रासेयो स्वयंसेवक व स्वयंसेविका गट तयार करणे व परिसर स्वच्छता आदींचे व्यवस्थापन करण्यात आले. सायंकाळच्या सत्रात रासेयो स्वयंसेवक तसेच कार्यक्रमाधिकारी यांनी वंशेश्वर महादेव देवस्थान परिसर स्वच्छता करण्यात आली.

सदर विशेष युवक शिबिराचे उद्घाटन शनिवार दि. २५ जानेवारी २०२५ रोजी मा. श्री बी. आर. तोष्णीवाल, अध्यक्ष, श्री गजानन शिक्षण प्रसारक मंडळ येलदरी कॅम्प यांच्या शुभहस्ते संपन्न झाले. उद्घाटन कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. एस. जी. तळणीकर तर प्रमुख पाहुणे गोंडाळा गावाच्या प्रथम नागरिक सौ. श्रीमती सुभाष उबाळे (सरपंच, मौजे गोंडाळा), प्रमुख अतिथी श्री. व्ही. डी. देशमुख (मुख्याध्यापक जि.प. प्राथमीक शाळा गोंडाळा), श्री. मन्मथ आप्पा कीर्तनकार (वंशेश्वर महादेव देवस्थान गोंडाळा), श्री. अक्षय पवार (ग्रामसेवक गोंडाळा), इंदुताई उबाळे (आशावर्कर), ग्रामस्थ मंडळी, रासेयो स्वयंसेवक व स्वयंसेविका, महाविद्यालयीन प्राध्यापक वृंद तसेच कर्मचारी इत्यादी उपस्थित होते. २५ जानेवारी राष्ट्रीय मतदार दिवसाचे औचित्य साधून मतदानाविषयी सजग राहून मतदान करेल अशी शपथ रासेयो स्वयंसेवक तसेच उपस्थित

ग्रामस्थ यांच्या कडून घेण्यात आली.

या शिबिरात अझोला कल्चर व गांडूळ शेती या विषयावर व्याख्यान आयोजित करण्यात आले होते. डॉ. व्ही. बी. कल्याणकर, प्राणीशास्त्र विभाग प्रमुख यांनी अझोला लागवड प्रक्रिया, पशुधनासाठी चारा, दूध वाढवण्यासाठी अझोला संस्कृतीचे फायदे आणि अझोला रोपे कुठे खरेदी करावी याबद्दल सविस्तर मार्गदर्शन केले. यावेळी सरपंच सौ. श्रीमती सुभाष उबाळे, मुख्याध्यापक श्री. व्ही. डी. देशमुख (जि.प. प्रा. शाळा गोंडाळा) तसेच गावकरी मंडळी उपस्थित होते.

दिनांक २६ जानेवारी २०२५ रोजी सकाळी ध्वजारोहण जिल्हा परिषद प्राथमिक शाळेच्या प्रांगणात झाले. त्यानंतर बालविवाह कायदा व प्रतिबंध या विषयावर प्रा. पी. के. घन, प्रा. यु. पी. सुपारे व डॉ. आर. व्ही. नवगणकर यांनी उपस्थित गावकरी मंडळी यांना आपल्या व्याख्यानातून जनजागृती करून मार्गदर्शन केले. दुपारच्या सत्रात नेत्र तपासणी शिबिर आयोजित करण्यात आले होते. सदर शिबिरामध्ये एकूण ६० गावातील ग्रामस्थ मंडळींची तसेच सहभागी युवकांची नेत्र तपासणी करण्यात आली. श्री गंगाधर सरकटे नेत्रचिकित्सक यांनी सदर नेत्र शिबिरात २० रुग्ण मोतीबिंदू बाधित असल्याचे आढळून आले आणि त्यांच्यावर शस्त्रक्रिया करणे आवश्यक असल्याचे सांगितले. तसेच त्यांनी ग्रामस्थांना त्यांच्या डोळ्याविषयी जागरूक राहण्याचे महत्त्वाचे मार्गदर्शनही केले.

दिनांक २७ जानेवारी २०२५ रोजी राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण व व्याख्यान आयोजित आव्हाने (स्कूल कनेक्ट उपक्रम) या विषयावर करण्यात आले होते. डॉ. डी. जी. सावंत यांनी जि. प. प्रा. शाळा

तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, सेनगांव

गोंडाळा येथील विद्यार्थ्यांना तसेच अध्ययन करणाऱ्या शिक्षकांना राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण या विषयावर अभ्यासपूर्ण असे मार्गदर्शन केले. सदर धोरणात ५+३+३+४ असा अमुलाग्र बदल करण्यात आला असून त्यात सर्वांना गुणवत्ता पूर्ण शिक्षण, जबाबदार निश्चिती सर्वांना समान संधी, माफक दरात शिक्षण या गोष्टींचा विचार करण्यात आल्याचे विषय केले. डॉ. आर. एस. गोरे, डॉ. व्ही. जी. वाघ, डॉ. बी. बी. घुटे, डॉ. आर. व्ही. नवगणकर, डॉ. जी. पी. भालेराव, प्रा. डी. पी. तडस आदींची उपस्थिती होती.

दिनांक २८ जानेवारी २०२५ रोजी जलसंवर्धनासाठी युवकांचा सहभाग या विषयावर सहभागी युवक तसेच गावातील ग्रामस्थ मंडळीं यांना स्वच्छ भारत मिशन अंतर्गत जलसंवर्धनासाठी शोष खड्डे/ पाझर खड्डे यावर जनजागृती कार्यक्रम घेऊन शिबिरार्थी व ग्रामस्थ यांना मार्गदर्शन करण्यात आले. सदर कार्यशाळेसाठी मुख्य मार्गदर्शक म्हणून मा. श्री विकास वि. याचावाड (उपविभागीय जलसंवर्धन अधिकारी, मृदा व जलसंधारण विभाग, जि. हिंगोली), श्री पंकज देविदास बारहाते (जलसंधारण अधिकारी, मृदा व जलसंधारण विभाग, जि. हिंगोली), सरपंच सौ. श्रीमती सुभाष उबाळे, श्री चोपडे सर, डॉ. यु. एल. साहु, डॉ. बी. बी. घुटे, डॉ. एस. एस. मरकड, प्रा. टी. यु. केंद्रे आदी उपस्थित होते. याप्रसंगी श्री याचावाड यांनी जल है तो कल है असे अधोरेखित करत. शाश्वत ग्राम हा प्रवास साध्य करण्यासाठी जलसंधारण हा रामबाण उपाय आहे. पुढे बोलताना जलसंधारण अभियानाच्या माध्यमातून पाणी पातळी वाढवण्यासाठी नदी, नाले, ओढा, गाळ उपसा करण्यासाठी मोहीम सुरू करणे व तलावाचे खोलीकरण, शोष खड्डे/ पाझर खड्डे करून पावसाचे पाणी साठवणे ही काळाची गरज आहे याबाबत रासेयो स्वयंसेवक तसेच उपस्थित गावकरी मंडळी यांना विस्तृत असे महत्त्वपूर्ण मार्गदर्शन केले.

यानंतर दुपारच्या सत्रात गावातील ग्रामस्थ मंडळीं तसेच शिबिरातील सहभागी युवकांसाठी दंत तपासणी शिबिर आयोजित करण्यात आले होते. सदर

शिबिरामध्ये डॉ. हेडगेवार दंत महाविद्यालय व रुग्णालय, बळसोंड, जि. हिंगोली, यांचे दंत तपासणी पथक मार्फत एकूण १६१ ग्रामस्थ मंडळीं तसेच रासेयो स्वयंसेवक यांची दंत तपासणी करण्यात आली. दंत तपासणी पथकामध्ये डॉ. स्नेहा राठोड, डॉ. स्वाती राठोड, डॉ. तनवी शेळके, डॉ. दर्शना सरनाईक, डॉ. संस्कृती ठोंबरे, डॉ. सोफीया शेख, डॉ. श्रद्धा राऊत, डॉ. हर्षल साहू, डॉ. नागेश काकडे व त्यांच्या टीमने रुग्ण तपासणी साठी परिश्रम घेतले. याप्रसंगी सरपंच सौ. श्रीमती सुभाष उबाळे, वरिष्ठ शिक्षक श्री रामेश्वर चोपडे, श्री परमेश्वर टोम्पे, संगम उबाळे, भीमराव कोळेकर, डॉ. आर. व्ही. नवगणकर, डॉ. जी. पी. भालेराव, प्रा. डी. पी. तडस, डॉ. आर. ए. जोशी, डॉ. पी. एन. तोतला तसेच रासेयो स्वयंसेवक व गावकरी मंडळी आदी उपस्थित होते.

दिनांक २९ जानेवारी २०२५ रोजी शिबिरातील सहभागी युवकांची तसेच गावातील किशोरवयीन मुला-मुलींसाठी रक्त तपासणी शिबिर आयोजित करण्यात आले होते. या शिबिरामध्ये ग्रामीण रुग्णालय सेनगाव यांच्या रक्त तपासणी पथकाने अनेमिया (रक्तक्षय), एच आय व्ही, सिकलसेल, हिमोग्लोबिन व रक्तगट तपासणी करण्यात आली. या कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी मुख्याध्यापक व्ही डी देशमुख, श्री सुभाष जावळे आदी मान्यवर मंडळी उपस्थित होती. रक्त तपासणी शिबिर यशस्वी करण्यासाठी पथकामध्ये किशोर वानखेडे (समुपदेशक, ग्रामीण रुग्णालय सेनगाव), संदीप राठोड (समुपदेशक किशोरवयीन गट), स्वाती पारसकर (प्रयोगशाळा तंत्रज्ञ), विद्या तौर (प्रयोगशाळा तंत्रज्ञ), रेणुका हागे (प्रयोगशाळा तंत्रज्ञ), आदी तंत्रज्ञ मंडळींनी ८५ एचआयव्ही तपासणी तर सिकलसेल, रक्तक्षय, हिमोग्लोबिन व रक्तगट तपासणी प्रत्येकी ८० व्यक्तींची केली.

दिनांक २९ जानेवारी २०२५ रोजी पशुधन आरोग्य तपासणी व लसीकरण शिबिराचे आयोजन करण्यात आले होते. शिबिराच्या प्रारंभी पशुवैद्यकीय अधिकाऱ्यांनी सामूहिकपणे गाईचे पूजन केले. डॉ एस निचळ यांनी पशुधनाची श्रीमंती हीच देशाची संपत्ती

तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, सेनगांव

होय असे मनोगत व्यक्त करत लसीकरणाचे महत्त्व विशद केले. सदर पशुरोग निदान शिबिरात १० जनावरांची तपासणी केली. सदर पशुरोग निदान शिबिरासाठी डॉ. पी. एस. निचळ, (सहाय्यक आयुक्त, पशुसंवर्धन अधिकारी, सेनगाव) डॉ. शेख नूर (पशुसंवर्धन अधिकारी, सेनगाव), राज निंबोळी, रवी कांबळे, भीमराव कोळेकर (समन्वयक, वंशेश्वर गोशाळा, गोंडाळा), डॉ. आर. व्ही. नवगणकर, डॉ. जी. पी. भालेराव, प्रा. ए. पी. नाईक, प्रा. डी. डी. थोरात, डॉ. डी डब्ल्यू पाटील, प्रा. एन. एस. गायकवाड, प्रा. के. एस. पवार, तसेच रासेयो स्वयंसेवक व गावकरी मंडळी आदी उपस्थित होते.

दिनांक ३० जानेवारी २०२५ रोजी शिबिराचे शेवटच्या दिवशी शिबिर समारोपाचे आयोजन करण्यात आले होते. कार्यक्रमाच्या अध्यक्ष श्रीमती सुभाष उबाळे (सरपंच), तर प्रमुख पाहुणे श्री अक्षय पवार

(ग्रामसेवक), श्री चोपडे सर (जेष्ठ शिक्षक), श्री टोम्पे सर (शिक्षक) तसेच गावकरी मंडळी उपस्थित होते.

कार्यक्रमाची सुरुवात राष्ट्रपिता महात्मा गांधी यांच्या पुण्यतिथी दिनानिमित्त प्रतिमेची पूजन करून करण्यात आली. कार्यक्रमाच्या प्रास्ताविकात डॉ. आर. व्ही. नवगणकर यांनी सात दिवशीय शिबिराचे अहवाल वाचन केले. प्रमुख पाहुणे अक्षय पवार यांनी का राबवलेल्या उपक्रमांची उपयुक्तता व मत महत्त्व जाणून घेऊन शिबिरार्थींचे आभार मानले. बालविवाह रोखण्यासाठी व गावातील सांडपाण्याची व्यवस्थापन, स्वच्छता, ग्रामस्थांच्या आरोग्य जपण्यासाठी मी कतिबद्ध असून सतत प्रयत्न करत राहील असे मनोगत श्रीमती उबाळे यांनी मनोगत व्यक्त केले. कार्यक्रमाचे सुत्रसंचालन प्रा. डी. पी. तडस तर आभार डॉ. जी. पी. भालेराव यांनी केले.

रासेयो विशेष युवक शिबिरस्थळी प्रस्थान

विशेष युवक शिबिरस्थळी "परिसर स्वच्छता"

विशेष युवक शिबिर उद्घाटन प्रसंगी मान्यवर मंडळी

तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, सेनगांव

“राष्ट्रीय मतदार दिवस” शपथ घेताना मान्यवर व रासेयो स्वयंसेवक

विशेष यूवक शिबिर उद्घाटन प्रसंगी मान्यवर मंडळी

पेंटिंगद्वारे “बालविवाह प्रतिबंध” जनजागृती

“ग्राम स्वच्छता” करताना रासेयो स्वयंसेवक

तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, सेनगांव

“राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण व आव्हाने” (स्कूल कनेक्ट उपक्रम) या विषयावर मार्गदर्शन

रासेयो शिविरामध्ये “दंत तपासणी” करताना दंत

“शालिवाह कायदा व पितृबंध” या विषयावर मार्गदर्शन करताना मान्यवर

“अग्रोला कल्चर व गांठूळ शेती” या विषयावर मार्गदर्शन

“जलसंवर्धनासाठी युवकांचा सहभाग” या विषयावर मार्गदर्शन करताना मान्यवर

तोंष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, सेनगांव

रासेयो शिबिरामध्येनेत्र "नेत्र तपासणी" करताना नेत्र चिकित्सक

विशेष युवक शिबिर "समारोप समारंभ"

गोंडाळा येथे राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या विशेष युवक शिबिराचे उद्घाटन

देशाभरी वृत्तसंवादन...

गोंडाळा येथे राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या विशेष युवक शिबिराचे उद्घाटन करण्यात आले. यावेळी राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या अधिकारी, शिक्षक, विद्यार्थी व नागरिकांनी सहभाग घेतला. विशेष शिबिराचे उद्घाटन करताना, राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या अधिकारी यांनी या योजनेचे महत्त्व, उद्देश्य व कार्यपद्धतीबाबत विद्यार्थ्यांना माहिती देण्यात आली. यावेळी विद्यार्थ्यांनी या योजनेबाबतचे प्रश्न विचारण्यात आले व त्यांना उत्तरे देण्यात आली. यावेळी विद्यार्थ्यांनी या योजनेबाबतचे प्रश्न विचारण्यात आले व त्यांना उत्तरे देण्यात आली.

विशेष युवक शिबिर उद्घाटन बातमी प्रसिद्ध द्वे, देशान्तरी

मराठवाडा नेता

गोंडाळा येथे राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या विशेष युवक शिबिराचे उद्घाटन

गोंडाळा येथे राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या विशेष युवक शिबिराचे उद्घाटन करण्यात आले. यावेळी राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या अधिकारी, शिक्षक, विद्यार्थी व नागरिकांनी सहभाग घेतला. विशेष शिबिराचे उद्घाटन करताना, राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या अधिकारी यांनी या योजनेचे महत्त्व, उद्देश्य व कार्यपद्धतीबाबत विद्यार्थ्यांना माहिती देण्यात आली. यावेळी विद्यार्थ्यांनी या योजनेबाबतचे प्रश्न विचारण्यात आले व त्यांना उत्तरे देण्यात आली.

विशेष युवक शिबिर उद्घाटन बातमी प्रसिद्ध द्वे, मराठवाडा नेता

गोंडाळा येथे जलसंधारणाबाबत तज्ञांनी केले मार्गदर्शन

देशाभरी वृत्तसंवादन...

गोंडाळा येथे जलसंधारणाबाबत तज्ञांनी केले मार्गदर्शन. यावेळी तज्ञांनी जलसंधारणाबाबतचे महत्त्व, उद्देश्य व कार्यपद्धतीबाबत विद्यार्थ्यांना माहिती देण्यात आली. यावेळी विद्यार्थ्यांनी या योजनेबाबतचे प्रश्न विचारण्यात आले व त्यांना उत्तरे देण्यात आली.

राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या शिबिराचे उद्घाटन

राष्ट्रीय मंतदार दिन उत्साहात साजरा

राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या शिबिराचे उद्घाटन करण्यात आले. यावेळी राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या अधिकारी, शिक्षक, विद्यार्थी व नागरिकांनी सहभाग घेतला. विशेष शिबिराचे उद्घाटन करताना, राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या अधिकारी यांनी या योजनेचे महत्त्व, उद्देश्य व कार्यपद्धतीबाबत विद्यार्थ्यांना माहिती देण्यात आली. यावेळी विद्यार्थ्यांनी या योजनेबाबतचे प्रश्न विचारण्यात आले व त्यांना उत्तरे देण्यात आली.

नेत्र तपासणी शिबिर
बातमी प्रसिद्ध दै.
देशोन्नती

हिंगोली ■ वर्ष 20 वे

**तोष्णीवाल महाविद्यालय तर्फे
६० रुग्णांची नेत्र तपासणी**

सेनगाव - तालुक्यातील गोंडाळा येथे राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या विशेष युवक शिबिरात ६० रुग्णांची नेत्र तपासणी २६ जानेवारी रोजी करण्यात आली. तोष्णीवाल महाविद्यालय, येथील राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग यांच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजित युथ फॉर माय भारत अँड युथ फॉर डिजिटल लिटरसी विशेष युवक शिबिरामध्ये नेत्र तपासणी शिबिर पार पडले. याप्रसंगी गंगाधर सरकटे (नेत्र चिकित्सक) यांनी ६० रुग्णांची नेत्र तपासणी केली त्यापैकी वीस रुग्ण हे मोतीबिंदू बाधित असून त्यांच्या ऑपरेशनची गरज आहे. ग्रामस्थांना डोळ्याविषयी सजग राहण्यासाठी काही महत्त्वपूर्ण बाबी सांगण्यात आल्या.

दंत तपासणी शिबिर
बातमी प्रसिद्ध दै.
नवराष्ट्र

नवराष्ट्र
www.navarashtra.com

**मौजे गोंडाळा येथे दंत
तपासणी शिबिर**

हिंगोली, (जा.) तोष्णीवाल महाविद्यालयाच्या सेवा योजना विभागाच्या वतीने मौजे गोंडाळा येथे विशेष युवक शिबिर सुरू आहे. या शिबिरात डॉक्टर हेडगेवार स्मृती रुग्ण सेवा मंडळ द्वारा संचालित दंत महाविद्यालय व रुग्णालय, हिंगोली यांच्या वतीने आयोजित करण्यात आलेल्या दंत तपासणी करण्यात आली. शिबिरात १६१ दंत रुग्णांची तपासणी करण्यात आली. या शिबिरात डॉ. स्नेहा रावोड, स्वाती रावोड, तन्वी शेळके, दर्शना सरनार्क, संस्कृती टोबर, सोनिया शेंध, श्रद्धा राऊत, हर्षल साहू व नागेश काकडे या डॉक्टर व त्यांच्या टीमने रुग्ण तपासणीसाठी परिश्रम घेतले. गोंडाळा गावच्या सरपंच उबाळे यांच्या अध्यक्षतेखाली व वरिष्ठ शिक्षक रामेश्वर चौपडे मार्गदर्शनात शिबिर संपन्न झाले. सहशिक्षक परमेश्वर टोम्बे, संगम उबाळे, भीमराव कोळेकर, योगेश चौपडे, अमील अंभोर, नागेश कुहिले, सोहेब पठाण, डॉ. गोविंद भालेराव, डॉ. यज्ञाभाऊ नवगणकर, प्राध्यापक ज्ञानेश्वर तडस यांनी शिबिराच्या यशस्वीतेसाठी परिश्रम घेतले.

Nanded Plus Edition
Jan 30, 2025 Page No. 2
Powered by: Navarashtra.com

एन.एस.एस. वार्षिक अहवाल

डॉ. आर. व्ही. नवगणकर
रासेयो कार्यक्रमाधिकारी

डॉ. जी. पी. भालेराव
रासेयो कार्यक्रमाधिकारी

प्रा. डी. पी. तडस
रासेयो कार्यक्रमाधिकारी

प्रस्तावना : श्री गजानन शिक्षण प्रसारक मंडळ, येलदरी कॅम्प द्वारा संचालित (भाषिक अल्पसंख्यांक दर्जा प्राप्त) तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, सेनगाव जि. हिंगोली येथील राष्ट्रीय सेवा योजना विभागा अंतर्गत राष्ट्रीय सेवा योजनेत एकूण १७५ विद्यार्थ्यांचे पथक कार्यरत आहे. शैक्षणिक वर्ष २०२४-२५ मध्ये विविध कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते. सदरील शैक्षणिक सत्रातील वार्षिक नियमित कार्यक्रम अहवाल खालील प्रमाणे सादर करित आहोत.

१. महात्मा ज्योतिबा फुले जयंती : ११ एप्रिल २०२४ रोजी महाविद्यालयात राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या वतीने सत्यशोधक समाजाचे संस्थापक क्रांतिसूर्य महात्मा ज्योतिबा फुले यांची जयंती साजरी करण्यात आली. या निमित्त त्यांच्या प्रतिमेला पुष्पहार अर्पण करून अभिवादन करण्यात आले.

२. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर जयंती : १४ एप्रिल २०२४ रोजी राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या वतीने भारतीय राज्यघटनेचे शिल्पकार, महामानव, भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांची जयंती साजरी करण्यात आली. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. एस. जी. तळणीकर उपस्थित होते. कार्यक्रमाचे प्रमुख पाहुणे म्हणून महाविद्यालयातील इतिहास विभाग प्रमुख डॉ. अशोक अंभोरे उपस्थित होते. कार्यक्रमाची सुरुवात बाबासाहेबांच्या प्रतिमेचे पूजन व पुष्पहार अर्पण करून करण्यात आली. प्रमुख पाहुणे डॉ. अशोक अंभोरे यांनी भारतीय संविधान व डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचे विविध क्षेत्रातील योगदान या विषयावर विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष प्राचार्य डॉ. एस. जी. तळणीकर यांनी विद्यार्थ्यांना डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या

विविध क्षेत्रातील जीवन कार्याविषयी मार्गदर्शन केले.

३. राजर्षी छ. शाहु महाराज जयंती : २६ जून २०२४ रोजी महाविद्यालयात राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या वतीने राजर्षी छत्रपति शाहु महाराज जयंती यांची जयंती साजरी करण्यात आली. या निमित्त त्यांच्या प्रतिमेला पुष्पहार अर्पण करून अभिवादन करण्यात आले.

४. जागतिक योग दिन : २१ जून २०२४ रोजी महाविद्यालयात जागतिक योग दिन साजरा करण्यात आला. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी महाविद्यालयाचे प्राचार्य मा. डॉ. एस. जी. तळणीकर व प्रमुख मार्गदर्शक म्हणून महाविद्यालयाचे डॉ. गोविंद भालेराव, डॉ. एच. टी. शिंदे, व प्रा. उपस्थित होते. यानिमित्त विद्यार्थ्यांसोबत योगाची विविध आसने करून घेऊन योगाचे महत्त्व पटवून देण्यात आले.

५. वृक्षारोपण कार्यक्रम : १२ जुलै २०२४ रोजी महाविद्यालयात जागतिक पर्यावरण दिनानिमित्त राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या वतीने महाविद्यालयाच्या परिसरात विद्यार्थ्यांनी वृक्षारोपण केले.

६. परतवारी कार्यक्रम : ३० जुलै २०२४ रोजी आषाढी एकादशीच्या पंढरपूर वारीला जे वारकरी विठ्ठलाचे दर्शन घेतात ते भाविक पूर्वापार आवर्जून परतवारी एकादशीला म्हणजेच कामिनी एकादशीला संत नामदेवांचे जन्मस्थळ असलेल्या नरसी नामदेव येथे दर्शन घेऊन वारीची परि नवीनक्रमा पूर्णत्वास नेतात त्याच अनुषंगाने येलदरी, सावंगी, हिवरखेडा खडकी आदी पंचक्रोशीतील शेकडो नामदेव भक्त प्रतिवर्षीप्रमाणे पायी दिंडीचे आयोजन करतात. उपरोक्त दिंडीचा मुक्काम महाविद्यालयात असतो शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांनी वारकऱ्यांचे यशोचित स्वागत केले रात्रीच्या भोजनाची उत्तम व्यवस्था केली. याप्रसंगी राष्ट्रीय सेवा योजनेतील स्वयंसेवकांनी वारकऱ्यांना

तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, सेनगांव

आरोग्य विषयक बाबी सांगत प्रबोधन केले.

७. अण्णाभाऊ साठे व लोकमान्य टिळक जयंती : ०१ ऑगस्ट २०२४ रोजी महाविद्यालयात राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या वतीने थोर समाजसुधारक, साहित्यसम्राट लोकशाहीर अण्णाभाऊ साठे यांची जयंती व हिंदुस्तानच्या स्वातंत्र्य संग्रामातील एक जहाल व्यक्तिमत्व लोकमान्य बाळ गंगाधर टिळक यांची पुण्यतिथी साजरी करण्यात आली. या निमित्त त्यांच्या प्रतिमेला पुष्पहार अर्पण करून अभिवादन करण्यात आले. या कार्यक्रमाचे अध्यक्ष महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. श्रीपाद तळणीकर हे होते. डॉ. संजय अग्रवाल, डॉ. अशोक अंभोरे, डॉ. पी. एन. तोतला व डॉ. आर. ए. जोशी यांची प्रमुख उपस्थिती होती. सदर कार्यक्रमात डॉ. अशोक अंभोरे यांनी लोकशाहीर अण्णाभाऊ साठे यांच्या जिवन-कार्य व साहित्यावर प्रकाश टाकला तर डॉ. गोविंद भालेराव यांनी लोकमान्य बाळ गंगाधर टिळक यांच्या हिंदुस्तानच्या स्वातंत्र्य संग्रामातील भूमिकेवर आपले मनोगत व्यक्त केले. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन रा.से.यो. कार्यक्रम अधिकारी प्रा. डी.पी. तडस यांनी केले तर आभार डॉ. नवगणकर यांनी व्यक्त केले. कार्यक्रमाच्या यास्वीतेसाठी डॉ. विकास कल्याणकर, श्री. प्रकाश कोपनर, श्री. प्रकाश कराळे व रा.से.यो. विद्यार्थ्यांनी घेतले. महाविद्यालयातील शिक्षक व शिक्षकेत्तर कर्मचारी व विद्यार्थी मोठ्या संखने कार्यक्रमाला उपस्थित होते.

८. सायबर सुरक्षा दिवस Cyber Security Day : ०७ ऑगस्ट २०२४ रोजी राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या वतीने सायबर सुरक्षा दिवस साजरा करण्यात आला. या वेळी नाशिक येथील सायबर संस्कार व स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ नांदेड यांच्या सयुक्त विद्यमाने आयोजित करण्यात आलेल्या ऑनलाइन प्रसारणाचा लाभ विद्यार्थ्यांना झाला. ऑनलाइन पद्धतीने कोण कोणती फसवणूक होऊ शकते व होणाऱ्या या फसवणुकीच्या प्रकारापासून सावध कसे राहिले पाहिजे याची माहिती सर्वांना मिळाली. या कार्यक्रमासाठी राष्ट्रीय सेवा योजनेचे विद्यार्थी, महाविद्यालयातील शिक्षक, शिक्षकेत्तर कर्मचारी व अन्य विद्यार्थ्यांनी

ऑनलाइन नोंदणी करून देखील यु-ट्यूब च्या माध्यमातून सदर प्रसारणाचा लाभ घेतला. कार्यक्रमाच्या नाव नोंदणी साठी रा.से.यो. कार्यक्रम अधिकारी प्रा. डी.पी. तडस, डॉ. जी.पी. भालेराव व डॉ. आर.व्ही. नवगणकर यांनी परिश्रम घेतले.

८. एक पेड माँ के नाम : १९ ऑगस्ट ते २४ ऑगस्ट २०२४ हा सप्ताह महाविद्यालयात राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या स्वयंसेवकानी वृक्षारोपण, वृक्ष संवर्धन व संगोपन सप्ताह म्हणून साजरा केला. या सप्ताहाच्या अनुसंगाने विविध कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते. एक पेड माँ के नाम या शीर्षकाखाली रा. से. यो. स्वयंसेवकानी महाविद्यालयातील युवक व युवतींना वृक्षारोपण करण्यास प्रवृत्त करून पर्यावरणाचे संरक्षण व संवर्धन करण्यास तयार केले. या प्रसंगी लावण्यात आलेल्या वृक्षाच्या जतनाची शपथ देखील घेण्यात आली. ग्रीन पान कन्हेरगाव या उपक्रम अंतर्गत कान्होबाच्या टेकडीवर महाविद्यालयाच्या वतीने मोठ्या प्रमाणात वृक्ष लागवड करण्यात आली. एवढ्यावरच न थाबता उन्हाळ्यात वृक्षांना पुरेशे पाणी मिळावे या साठी ठिबक सिंचनाची व्यवस्था करण्यात आली. या उपक्रमासाठी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. एस. जी. तळणीकर, राष्ट्रीय सेवा योजना कार्यक्रमाधिकारी डॉ. आर.व्ही. नवगणकर, डॉ. जी. पी. भालेराव, प्रा. डी.पी. तडस तसेच महाविद्यालयीन शिक्षक व शिक्षकेत्तर कर्मचारी आणि रा.से.यो. स्वयंसेवकानी परिश्रम घेतले.

९. वृक्ष रक्षाबंधन : २२ ऑगस्ट २०२४ रोजी महाविद्यालयात राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या स्वयंसेवकानी आगळी वेगळी रक्षाबंधन साजरी केली. पर्यावरणाचे संवर्धन करणे ही युवकावर येऊन पडलेली फार मोठी जबाबदारी असून त्या अनुषंगाने महाविद्यालयीन विद्यार्थिनींनी महाविद्यालय परिसरातील झाडांना राखी बांधून रक्षाबंधन उत्सव वेगळ्या पद्धतीने साजरा केला. अस्तित्वात असलेली झाडे जगविली तरी देखील आपण मानव मातृभूमीचे ऋण फेडू शकू अशी भावना विद्यार्थ्यांनी उपरोक्त सोहळ्यात व्यक्त केली. याप्रसंगी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. एस. जी. तळणीकर. डॉ.

तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, सेनगांव

एस. एस. अग्रवाल, डॉ. पी. बी. पाटील, प्रा. हेमंत शिंदे, कार्यक्रमाधिकारी डॉ. आर. व्ही. नवगणकर, प्रा. डी. पी. तडस व डॉ. जी. पी. भालेराव आदी मंडळी उपस्थित होती शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांचा सहभाग उल्लेखनीय सहभाग होता.

१०. आंतरराष्ट्रीय युवा दिन : २६ ऑगस्ट २०२४ रोजी राष्ट्रीय सेवा विभागाच्या वतिने आंतरराष्ट्रीय युवा दिन साजरा करण्यात आला. संयुक्त राष्ट्र संघाने सुनिश्चित केलेला उपरोक्त दिवस हा जागरूकता दिवस म्हणून देखील ओळखला जातो. सांस्कृतिक व कायदेशीर समस्यांकडे लक्ष वेधने हे या दिनाचे औचित्य होय. वर्ष २००० पासून शाश्वत मानवी विकास साध्य करण्यासाठी आवश्यक असलेल्या तरुणांचा सहभाग वृद्धिंगत व्हावा यासाठी सप्ताहाचे आयोजन करण्यात आले. याप्रसंगी कार्यक्रमाचे अध्यक्ष प्राचार्य डॉ. एस. जी. तळणीकर तर प्रमुख वक्ते म्हणून किशोर वानखेडे (समुपदेशक, ग्रामीण रुग्णालय सेनगाव) तसेच रासेयो कार्यक्रमाधिकारी डॉ. आर. व्ही. नवगणकर, डॉ. जी. पी. भालेराव, प्रा. ज्ञानेश्वर तडस आदी मंडळी उपस्थित होती. प्रमुख वक्ते किशोर वानखेडे यांनी विद्यार्थ्यांच्या आचरणावर भर दिला. समाजात वावरत असताना चांगल्या व वाईट गोष्टी पहावयास मिळतात. अशा प्रसंगी चांगल्याचा स्वीकार आणि वाईटास नकार या गोष्टी पाळल्या जाव्या. समाजाचे स्वास्थ्य सुयोग्य ठेवण्यासाठी पालकांची जबाबदारी आहे युवकांना भेदसावणाऱ्या समस्यांचा आढावा घेतला. प्राचार्य तळणीकर यांनी नैतिकतेचा स्तर उंचावण्यासाठी युवकांनी पुढे येणे गरजेचे आहे असे मत प्रतिपादित केले कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक डॉ. आर. व्ही. नवगणकर, सूत्रसंचलन प्रा. संजय फड व प्रा. ज्ञानेश्वर तडस यांनी आभार प्रदर्शन केले. राष्ट्रीय सेवा योजना स्वयंसेवक कार्यक्रमास मोठ्या प्रमाणात उपस्थित होते.

११. राष्ट्रीय सेवा योजना सप्ताह : २३ सप्टेंबर ते ३० सप्टेंबर २०२४ दरम्यान राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग वतिने राष्ट्रीय सेवा योजना सप्ताह साजरा करण्यात आला. याप्रसंगी महाविद्यालयात युवकांना केंद्रस्थानी मानून निरनिराळे कार्यक्रम आयोजित करण्यात आले.

यामध्ये स्वच्छता अभियान, हळद उत्पादन मार्गदर्शन, महात्मा गांधीजी आणि त्यांचे विचार, सेंद्रिय शेती, युवाशक्ती, संत गाडगेबाबा आणि त्यांचे कार्य इत्यादी कार्यक्रमांचा समावेश होतो. याप्रसंगी सप्ताहाचा शुभारंभ महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. एस. जी. तळणीकर यांनी केले. तर सप्ताहातील मार्गदर्शनात डॉ. ए. जी. अंभोरे, डॉ. एस. आर. पजई, डॉ. पी. बी. पाटील, डॉ. व्ही. बी. कल्याणकर, प्रा. टी. यू. केंद्रे यांनी मार्गदर्शन केले. सदर सप्ताहाच्या यशस्वीतेसाठी रासेयो कार्यक्रमाधिकारी डॉ. आर. व्ही. नवगणकर, डॉ. जी. पी. भालेराव, प्रा. डी. पी. तडस तसेच राष्ट्रीय सेवा योजना स्वयंसेवक यांनी मेहनत घेतली.

१२. मतदार जनजागृती Voter wareness : १६ ऑक्टोबर २०२४ रोजी दिवशी मतदार जनजागृती या विषयावर कार्यक्रम आयोजित करण्यात आला. भारतीय निवडणूक आयोग विधानसभा सार्वत्रिक निवडणूक २०२४ अंतर्गत ९४ हिंगोली विधानसभा मतदारसंघाच्या अनुषंगाने मतदान जनजागृती मोहीम संपन्न झाली. याप्रसंगी कार्यक्रमाचे अध्यक्ष प्राचार्य डॉ. तळणीकर प्रमुख वक्ते पि. के. गव्हाणे (नोदल अधिकारी) श्री विजय राठोड, डी. जे. गीते (बीएलओ), एस. बी. चिलगर (बीएलओ), डी. एस. तिडके (बीएलओ), महादेव देशमुख पंचायत समिती शिक्षण विभाग तसेच रासेयो कार्यक्रमाधिकारी डॉ. आर. व्ही. नवगणकर, डॉ. जी. पी. भालेराव, प्रा. डी. पी. तडस आदी मान्यवर मंडळी उपस्थित होते. निवडणूक समन्वयक विजय राठोड यांनी मतदानाचे महत्त्व विशद करत आपण स्वतः व आपल्या कुटुंबातील सर्वांनी मतदान करावे तसेच आपल्या आजूबाजूला मतदानाचा अधिकार प्राप्त असलेल्या मतदार राजाला मतदानासाठी प्रवृत्त करून सहकार्य करावे असे आवाहन केले. मतदार जनजागृती समिती नोदल अधिकारी श्री गव्हाणे यांनी मार्गदर्शन करताना श्री ८५ वर्षापेक्षा अधिक वयोगटातील मतदारांना होम पोलिंग सुविधा उपलब्ध असल्याचे सांगत, भारतीय राज्यघटनेने दिलेल्या अनमोल अधिकाराचा वापर करून लोकशाही बळकट केली पाहिजे असे प्रतिपादन

तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, सेनगांव

केले. तसेच विद्यार्थ्यांनी या मोहिमेत सहभागी होऊन मतदानाचा टक्का वाढवण्यास मदत केली पाहिजे असे मत व्यक्त केले. प्राचार्य तळणीकर यांनी अध्यक्षीय समारोप करताना कोणीही कोणत्या परिस्थितीत मतदानापासून वंचित राहू नये याची काळजी आपण सर्वांनी घ्यावी असे आवाहन केले. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन प्राध्यापकवाडे यांनी केले तर आभार प्रदर्शन केंद्र यांनी केले.

१३. रस्ता सुरक्षा अभियान : २५ ऑक्टोबर २०२४ रोजी महाविद्यालयातील राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या रस्ता सुरक्षा अभियान स्वयंस्फूर्तीने राबविण्यात आले. या प्रसंगी कार्यक्रमाचे अध्यक्ष प्राचार्य डॉ. एस.जी. तळणीकर तर प्रमुख उपस्थितीमध्ये डॉ. एस.आर. पजई, प्रा. त्र्यंबक केंद्रे, प्रा. संजय फड, प्रा. प्रमोद घन, रा.से.यो. कार्यक्रमाधिकारी डॉ. आर. व्ही. नवगणकर, डॉ. गोविंद भालेराव, प्रा. ज्ञानेश्वर तडस आदी मान्यवर मंडळी व राष्ट्रीय सेवा योजनेचे विद्यार्थी उपस्थित होते. हिंगोली - सेनगाव महामार्गावर आलीकडे अपघाताचे प्रमाण खूपच वाढले आहे, त्यामळे विद्यार्थी, वाहन चालक व परिसरातील जनतेत जागृती व्हावी या हेतूने स्वयंस्फूर्तीने हा उपक्रम राबविण्यात आला. राष्ट्रीय महामार्ग क्रमांक ४६१ बी महाविद्यालयाच्या गेटजवळ विद्यार्थ्यांना रस्ता सुरक्षेचे महत्त्व सांगण्यात आले. त्यात रस्ता ओलांडताना उजवीकडे व डावीकडे पाहून वाहन नाही याची खात्री करावी, पायी चालताना उजवीकडून चालावे, आपल्या वाहनाच्या वेगावर नियंत्रण ठेवावे, टू व्हीलर साठी हेल्मेट, फोर व्हीलर साठी सीट बेल्टचा आवर्जून वापर करावा. शक्यतो दुसऱ्या वाहनांना ओव्हरटेक करू नये. मुलींनी दुचाकी वर बसल्यास ओढणी अथवा साडीचा पदर व्यवस्थित कमरेला बांधून ठेवावा. वाहन चालवीत असताना हेडफोन चा वापर टाळावा तसेच वाहन चालवीत असताना अरेरावी न करता समजूतदारपणा दाखवावा. शक्यतो टू व्हीलर वर रात्रीचा प्रवास करू नये, आपल्या प्रवासाला सुरुवात करण्यापूर्वी वाहनाची हवा, ब्रेक, लाईट, तपासणी करावी. अपघातग्रस्तांना त्वरित मदत करावी, अपघात प्रसंगी रुग्णवाहीकेशी संपर्क साधावा. पोलिसांशी संपर्क

साधावा, रुग्णालयात अपघातग्रस्तांना दाखल केल्यानंतर त्यांची नावे पत्ता जाणून घेऊन नातेवाईकांशी संपर्क साधावा इत्यादी बाबी गट करून मुलांना समजावून सांगितल्या गेल्या. महामार्गावरून प्रवास करत असलेल्या वाहनधारकांना देखील उपरोक्त बाबींची माहिती करून देऊन सुरक्षित प्रवास करण्याचा सल्ला दिला.

१४. रासेयो स्वयंसेवकाकडून राज्यस्तरीय आपत्ती व्यवस्थापन शिबिर (आव्हान-२०२४) यशस्वीरित्या पूर्ण : रासेयो राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग, संत गाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठ अमरावती आयोजित महाराष्ट्र राज्य अंतर विद्यापीठ आपत्ती व्यवस्थापन पूर्वतयारी प्रशिक्षण शिबिर हे दिनांक ०७ नोव्हेंबर ते १६ नोव्हेंबर २०२४ या कालावधीत आयोजित करण्यात आले होते. सदर प्रशिक्षण शिबिरामध्ये तोष्णीवाल महाविद्यालयातील रा.से.यो. स्वयंसेवक योगेश चोपडे व अमोल आंबोरे या विद्यार्थ्यांनी सक्रिय सहभाग घेऊन आपत्ती व्यवस्थापन पूर्वतयारी प्रशिक्षण शिबिर यशस्वीरित्या पूर्ण केले. या आपत्ती व्यवस्थापन शिबिरामध्ये रा.से.यो. स्वयंसेवकांना वेगवेगळ्या नैसर्गिक आपत्तीबद्दल राष्ट्रीय आपत्ती निवारण दल (एन.डी.आर.एफ.) यांनी दररोज मार्गदर्शन व प्रात्यक्षिके सादर करण्यात आले. प्रथमता नैसर्गिक आपत्ती निवारण करण्यासाठी वापरण्यात येणाऱ्या साहित्याची ओळख करून देण्यात आली. यामध्ये जसे की सर्पदंश व प्राणीदंश, शारीरिक तंदरुस्ती आणि योग प्रशिक्षण, भूकंप, दरड कोसळणे, वादळ, विजेचा कडकडाट, मुसळधार पाऊस, गारपिट, ढगफुटी सदृश पाऊस, चक्रीवादळ यामधून बचाव करिता कोणती पावली उचलायला हवी व कसा बचाव करायला हवा प्राथमिक उपचार कसा करायला हवा यावर विस्तृत असे मार्गदर्शन व प्रशिक्षण देण्यात आले. सदर प्रशिक्षण स्वयंसेवकांनी केले त्यानिमित्त महाविद्यालयाच्या वतीने त्यांचा सत्कार करण्यात आला.

१५. संविधान दिवस : २६ नोव्हेंबर २०२४ रोजी राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या वतीने संविधान दिन साजरा करण्यात आला. याप्रसंगी कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी

तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, सेनगांव

महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. एस. जी. तळणीकर, कार्यक्रमाचे प्रमुख वक्ते म्हणून प्रा. संजय फड व प्रमुख मार्गदर्शक इतिहास विभाग प्रमुख . अशोक आंभोरे हे उपस्थित होते. कार्यक्रमाची सुरुवात भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या प्रतिमेचे पूजन करून झाली. त्यानंतर प्रा. संजय फड यांनी सर्व उपस्थितांना संविधान उद्देशिकाचे वाचन करून संविधानाची शपथ दिली. भारत देशात अनेक जाती, धर्म, पंथांचे लोक राहतात, विविध प्रदेश, संस्कृती आणि भाषा असूनसुद्धा भारताची एकात्मता संविधानामुळेच टिकून आहेत. आपल्या भारताची अखंडता ही संविधानामुळेच टिकून आहे, असे अध्यक्षीय भाषणात कार्यक्रमाचे अध्यक्ष डॉ. एस. जी. तळणीकर, यांनी विद्यार्थ्यांना सांगितले. प्रमुख मार्गदर्शक डॉ. अशोक आंभोरे यांनी संविधान म्हणजे काय, त्याची निर्मिती कशी झाली, संविधानामुळे देश कसा सुरळीत चालतो, संविधानातील मुलभूत हक्क अशा अनेक बाबींची माहिती त्यांनी विद्यार्थ्यांना दिली माहिती दिली. तसेच यांनी संविधान अर्पण प्रतिमा महाविद्यालयाला भेट दिली.

या प्रसंगी कार्यक्रमासाठी डॉ. संजय अग्रवाल, डॉ. दीपक धारवाडकर, डॉ. विजय वाघ, डॉ. शंकर पजई, प्रा. बळीराम इंगोले, प्रा. सुनील भुक्तर, प्रा. कैलास आसेगावकर, प्रा. संदीप चाटसे, प्रा. अमोल सावळे आदी मान्यवर मंडळी उपस्थित होती. कार्यक्रमाच्या यशस्वीतेसाठी राष्ट्रीय सेवा योजना कार्यक्रमाधिकारी डॉ. राजाभाऊ नवगणकर, डॉ. ज्ञानेश्वर तडस व डॉ. गोविंद भालेराव यांनी परिश्रम घेतले.

१६. महात्मा ज्योतिबा फुले पुण्यतिथी : २८ नोव्हेंबर २०२४ रोजी महाविद्यालयात राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या वतीने सत्यशोधक समाजाचे संस्थापक क्रांतिसूर्य महात्मा ज्योतिबा फुले यांची पुण्यतिथी साजरी करण्यात आली. या निमित्त त्यांच्या प्रतिमेला पुष्पहार अर्पण करून अभिवादन करण्यात आले. महात्मा ज्योतिबा फुले यांनी सत्यशोधक समाज संस्थेद्वारे समाज सुधारण्याचे व स्त्री शिक्षणाची मुहूर्तमेढ रोवण्याचे काम

केले. अस्पृश्यता, जातीव्यवस्थेचे निर्मूलन, स्त्रियांना आणि मागासवर्गीयांना शिक्षण देणे अशी समाज हिताची अनेक कार्ये करणारे महान समाज सुधारक महात्मा ज्योतिबा फुले यांचा आज १३४ वा स्मृतिदिन. त्यांच्या प्रतीमेश व स्मृतीस महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. एस.जी. तळणीकर, रा.से.यों. कार्यक्रम अधिकारी, सर्व शिक्षक, शिक्षकेत्तर कर्मचारी व विद्यार्थी या सर्वांनी वंदन करून पुण्यतिथी साजरी करण्यात आली.

१७. घरगुती गॅस सुरक्षा : ०२ डिसेंबर २०२४ रोजी महाविद्यालयात राष्ट्रीय सेवा योजने विभाग व आचल इंडियन ग्रामीण वितरक, यांच्या संयुक्त विद्यमाने घरगुती गॅसचा वापर करताना घ्यावयाची काळजी व उपाय योजना या संदर्भात महाविद्यालयीन विद्यार्थी, विद्यार्थिनी व कर्मचारी यांना मार्गदर्शन करण्यात आले. या प्रसंगी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. एस. जी. तळणीकर, श्री. दिलीप एम. भिसीकर, वरिष्ठ प्रबंधक (एलपीजी) नांदेड सेल्स एरिया, आचल इंडियन ग्रामीण वितरकचे मेकॅनिक श्री. मधुकर सुतार, कर्मचारी धनंजय पारधी, समंदर पठाण व संजय सुर्वेयांची प्रमुख उपस्थिती होती. दिलीप भिसिकर यांनी स्वयंपाक घरात गॅसचा वापर करताना कोणकोणती काळजी घेतली पाहिजे याविषयी सविस्तर मार्गदर्शन केले. स्वयंपाक घरात गॅस शोगडी सिलेंडर पेक्षा कमीत कमी सहा इंच वर ठेवावी, गॅस सिलेंडर नेहमी सरळ उभ्या अवस्थेत ठेवावे, गॅस शोगडी ला बाहेरील हवा लागणार नाही याची काळजी घ्यावी, स्वयंपाक घरात गॅस सिलेंडर व्यतिरिक्त इस्टो, दिवा, समई यासारखा कोणताही ज्वलनशील पदार्थ ठेवू नये, गॅस पेटविताना अग पेटीची काडी अगोदर ओढावी व नंतर गॅस स्विच ऑन करावे, स्वयंपाक करताना नेहमी सुती कपडे अथवा एप्रोन वापरावे, अशावेळी इतर कोणतेही काम अथवा मोबाईलवर मग्न राहू नये, गॅस शोगडी जवळच उपस्थित राहावे, अंगावरच्या कपड्याने गॅस शोगडीवरील भांडी उतरण्याचा प्रयत्न करू नये, रात्री झोपताना अथवा बाहेरगावी जाताना रेग्युलेटर चे बटन अवश्य बंद करावे, गॅस लिकेजमुळे घरात वास येत असल्यास लाईटचे बटन, लाइट, अगपेटी सुरू करू नये तर सर्व दारे

तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, सेनगांव

खिडक्या उघडाव्यात, रेग्युलेटर व गॅस नळी निदान पाच वर्षांनी बदलावी, गॅस शेगडी ची कोणतीही दुरुस्ती स्वतः करू नये, घरगुती गॅस संदर्भात कोणतीही समस्या आढळल्यास ताबडतोब आपल्या एलपीजी वितरकाशी संपर्क साधावा अथवा १९०६ या हेल्पलाइन नंबर वर संपर्क करावा. असे सविस्तर मार्गदर्शन त्यांनी केले. श्री. मधुकर सुतार यांनी अचानक गॅस सिलेंडर ने पेट घेतल्यास घाबरून न जाता काय केले पाहिजे याचे प्रत्यक्ष करून दाखवले. या कार्यक्रमासाठी महाविद्यालयातील विद्यार्थी व विद्यार्थिनी यांची मोठ्या प्रमाणावर उपस्थिती होती. या कार्यक्रमाच्या यशस्वीतेसाठी राष्ट्रीय सेवा योजनेचे विद्यार्थी आणि कार्यक्रमाधिकारी डॉ. गोविंद भालेराव, डॉ. राजाभाऊ नवगणकर व प्रा. ज्ञानेश्वर तडस यांनी परिश्रम घेतले

१८. युवती सक्षमीकरण

राष्ट्रीय सेवा योजने विभागाच्या अंतर्गत महाविद्यालयीन युवतींसाठी युवती सक्षमीकरण कार्यक्रम आयोजित करण्यात आला होता या कार्यक्रमाचे अध्यक्ष प्राचार्य डॉ श्रीपाद तळणीकर तर प्रमुख वक्त्या म्हणून मराठी विभागात कार्यरत असलेल्या डॉ. अंजली टापरे व प्राध्यापिका ए. पी. देशमुख कार्यक्रमात उपस्थित होत्या. कार्यक्रमाधिकारी डॉ राजाभाऊ नवगणकर, प्रा. ज्ञानेश्वर तडस, डॉ. जी. पी. भालेराव आदी मंडळी उपस्थित होती डॉ. अंजली टापरे यांनी युवती सबलीकरणाच्या अनुषंगाने स्व - जागृकता या विषयाची योग्य फोड करत युवतींनी आपल्या रोजच्या जीवनात स्व जागृत राहणे गरजेचे आहे युवतींना शिक्षण घेत असताना आपल्या आत्मसन्मानाला कुठेच इजा पोहोचणार नाही याविषयी जागरूक राहणे आवश्यक आहे. संभाषण करत असताना कुठेच आत्मप्रौढी व लीनता नसावी जेणेकरून संकटाला सामोरे जावे लागेल. मैत्री करत असताना प्रलोभन पासून कोसो दूर राहणे गरजेचे की ज्यामुळे अल्पकालीन इच्छांमध्ये गुंतण्याची इच्छा होतांना आपण दीर्घकालीन उद्दिष्टांना तीरांजली देत असतो याची पुरेशी जाणीव काळजी घ्या अशी भावना व्यक्त केली. अध्यक्षीय समारोपप्रसंगी प्राचार्यांनी

भारतीय संविधानाचा दाखला देत स्त्री पुरुष समानता समान अधिकार याची अभ्यासपूर्ण मांडणी करत आपल्या अधिकाराप्रती मुली जागृत राहणे ही काळाची गरज आहे., त्या अनुषंगाने सजग राहावे हा मूलमंत्र त्यांनी दिला. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक डॉ आर. व्ही. नवगणकर सूत्रसंचालन प्रा संजय फड तर आभार प्रदर्शन प्रा. ज्ञानेश्वर तडस यांनी केले. कार्यक्रमास युवतींची संख्या मोठ्या प्रमाणात होती.

१९. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर महापरिनिर्वाण दिन

०६ डिसेंबर २०२४ रोजी महाविद्यालयात राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या वतीने भारतीय राज्यघटनेचे शिल्पकार, भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या महापरिनिर्वाण दिनानिमित्त त्यांना आदरांजली वाहण्यात आली. कार्यक्रमाच्या महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. एस.जी. तळणीकर उपस्थित होते. याप्रसंगी डॉ. आंबेडकर यांच्या प्रतिमेला पुष्पहार अर्पण करून अभिवादन करण्यात आले. प्राचार्य डॉ. एस.जी. तळणीकर यांनी बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या जीवनावर प्रकाश टाकला. त्यांचा आदर्श विद्यार्थ्यांनी आपल्या अंगी बाळगावे, असे आवाहन केले. उपस्थित पाहुण्यांनी मनोगत व्यक्त केले. तसेच डॉ. आंबेडकरांनी आपले संपूर्ण आयुष्य सामाजिक विषमता नष्ट करणे, जातीय भेदभाव संपुष्टात आणणे आणि वंचित वर्गाच्या हक्कासाठी लढण्यात घालवले. त्यांनी केवळ दलित आणि मागासवर्गीयांसाठीच लढा दिला नाही तर विद्यार्थी, शेतकरी, महिला तसेच संपूर्ण भारतीय समाजासाठी समान न्याय आणि प्रगतीशील राष्ट्राचा पाया घातला. या महामानवाचे ०६ डिसेंबर १९५६ रोजी महापरिनिर्वाण झाले. कार्यक्रमाला महाविद्यालयीन प्राध्यापक, रासेयो कार्यक्रमाधिकारी व विद्यार्थी उपस्थित होते.

२०. एड्स जनजागृती अभियान

०१ डिसेंबर ते ०७ डिसेंबर २०२४ या कालावधीत राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग, जिल्हा शल्य चिकित्सक व जिल्हा कार्यक्रम अधिकारी सामान्य रुग्णालय हिंगोली व वैद्यकीय अधीक्षक ग्रामीण रुग्णालय, सेनगाव यांच्या संयुक्त विद्यमाने

तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, सेनगांव

एच.आय.व्ही. एड्स जनजागृती सप्ताहाचे आयोजन करण्यात आले होते. सदर सप्ताहाची सांगता दिनांक ०७ डिसेंबर २०२४ रोजी करण्यात आली. या अंतर्गत रेड रिबन क्लब ची स्थापना, एड्स जनजागृती निमित्त प्रभात फेरीचे आयोजन, मानवी साखळीचे आयोजन, एड्स जनजागृतीसाठी मानवी साखळीद्वारे एड्स सिम्बॉल ची निर्मिती इत्यादी उपक्रम घेण्यात आले. आज शेवटच्या सत्रात किशोर वानखेडे यांचे एच.आय.व्ही. एड्स जनजागृतीपर व्याख्यानाने आयोजन करण्यात आले. याप्रसंगी कार्यक्रमाचे अध्यक्ष डॉ. एस. जी. तळणीकर, किशोर वानखेडे समुपदेशक ग्रामीण रुग्णालय सेनगाव, आदित्य जाधव- लॅब टेक्निशियन, गफार शेख- रुग्णालय कक्ष सेवक आदी मान्यवर मंडळी उपस्थित होती. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक प्रा. ज्ञानेश्वर तडस यांनी करून कार्यक्रमाच्या आयोजना मागील भूमिका मांडली. मुख्य मार्गदर्शक मानखेडे यांनी एड्स आणि एच. आय. व्ही. यातील फरक सांगत या रोगाची लागण कशी होते ते सांगितले. असुरक्षित लैंगिक संबंध, एच.आय.व्ही. बाधित व्यक्तींचे रक्त तसेच गरुदर माते पासून तिच्या बाळाला होऊ ऋवत होऊ शकतो. ऋवत खऊड वर अद्याप कायम सवरूपी उपचार नाही. नवजात बाळाला ऋवत पासून वाचविण्यात संशोधनाने यश प्राप्त केले आहे. त्या दृष्टीने मातेला व बाळाला उपचार देऊन अर्भकाला संसर्ग होण्यापासून रोखता येते. तरुणांनी एच.आय.व्ही. बाबतीत सावधगिरी बाळगावी. परिसरातील यात्रा-जत्रा या ठिकाणी होणाऱ्या देहविक्रीला बळी पडू नये, महाविद्यालयीन तरुण तरुणींनी फसव्या प्रेम मोहाला बळी पडू नये, आपल्या जोडीदारांपैकी एका व्यक्तीची चूक देखील दुसऱ्या व्यक्तीचे आयुष्य बरबाद करू शकते. विवाह ठरविताना एच.आय.व्ही. टेस्ट करावी. मोबाईल हे दुधारी शस्त्र आहे त्याचा योग्य तोच वापर करावा, दूरदर्शनवरील चांगले संस्कार करणाऱ्या मालिका व कार्यक्रम पहावेत. आपल्या आई वडिलांचे स्वप्न साकार करण्यासाठी सर्व तरुण-तरुणींनी आपल्या भावी जीवन व भावी करिअर व्यवसाय संबंधी जागृत राहणे गरजेचे आहे. आचरण

सिद्धतेवर भर देत त्यांच्या कर्तव्याची जाणीव करून मोहापासून सजग राहा असा उपदेशपर सल्ला दिला. प्राचार्य डॉ. तळणीकर यांनी अध्यक्षीय समारोप करीत निरोगी आयुष्य जगणे, आरोग्याला प्राधान्य देणे, तरुण देशाची संपत्ती असल्याने तो जितका निरोगी तितकाच देशाचा विकास झपाट्याने होणार असे मत प्रतिपादन केले. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन कैलास असेगावकर यांनी केले तर आभार प्रदर्शन डॉ. नवगणकर यांनी केले. प्रा. चाटसे, प्रा. तोष्णीवाल, प्रा. इंगोले, प्रा. भुक्तर, प्रा. सावळे व राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या विद्यार्थ्यांनी कार्यक्रमाच्या यशस्वीतेसाठी प्रयत्न केले.

२१. संत गाडगे बाबा जयंती : २० डिसेंबर २०२४ रोजी राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाच्या वतीने थोर समाजसेवक व क्रांतिकारक वैराग्यमूर्ती संत गाडगेबाबा यांना त्यांच्या ६८ व्या स्मृतिदिनानिमित्त स्मृतिदिनी आदरांजली अर्पण करण्यात आली. अध्यक्षीय भाषणात प्राचार्य डॉ. एस. जी. तळणीकर यांनी संत गाडगेबाबांनी प्रत्यक्ष हातात झाडू घेऊन संपूर्ण देशाला स्वच्छतेचा महामंत्र दिला. त्यांनी अज्ञान, अंधश्रद्धा, अनिष्ट रूढी-परंपरा यांना विरोध करत कीर्तनाद्वारे समाज जनजागृती केली. देवाधर्माच्या नावाने नवस सायास नकरता प्राण्यांची हत्या करू नका, व्यसनाच्या अधीन होऊ नका, कर्ज काढू नका, चोरी करू नका, सामान्य माणसात देव ओळखा असा समाजाला उपदेश केला. किर्तन हे त्यांचे समाज प्रबोधनाचे साधन होते; ते कीर्तनाच्या निमित्ताने जिथे जिथे जात तिथे प्रथम झाडू व खराट्याने संपूर्ण गाव स्वच्छ करीत आणि मगच कीर्तनाला सुरुवात करीत. त्यांनी सत्य, प्रेम आणि सेवेला महत्व दिले. अस्पृश्यता आणि जातीभेदाला विरोध केला. शिक्षण, आरोग्य आणि समानतेसाठी त्यांचे मोठे योगदान होते. सण-उत्सव साजरे करू नका पण मुलांना शिकवा असे ते सांगत. गाडगेबाबांनी स्वतः अत्यंत साधे जीवन जगून समाजसेवेसाठी जमलेल्या धनातून समाज उपयोगी वास्तू भरल्या. धर्मशाळा, शाळा, नदीवर घाट बांधणे, गोशाळा, दवाखाने उभारून समाजाची सेवा केली. गोपाला गोपाला देवकीनंदन गोपाला हे त्यांचे लोकप्रिय भजन होते. अशा या थोर महात्म्याला त्यांच्या

तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, सेनगांव

स्मृतिदिनी महाविद्यालयाच्या राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाच्या वतीने सर्व विद्यार्थी व कर्मचाऱ्यांनी आदरांजली अर्पण केली. या कार्यक्रमाच्या यशस्वीतेसाठी महाविद्यालयाचे क्रीडा विभाग प्रमुख प्राध्यापक हेमंत शिंदे व विद्यार्थी यांनी मोलाचे योगदान दिले.

याप्रसंगी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. एस. जी. तळणीकर यांच्या मार्गदर्शनाखाली डॉ. अशोक अंभोरे, प्रा. उत्तम सुपारे, प्रा. प्रमोद घन, डॉ. शंकर पजई, प्रा. राजेश्वर तोष्णीवाल, प्रा. निलेश गायकवाड, श्री. कैलास पडोळे व रासेयो कार्यक्रमाधिकारी डॉ. नवगणकर यांनी पुढाकार घेऊन राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या विद्यार्थ्यांच्या सहकार्याने महाविद्यालय परिसर स्वच्छ करून संत गाडगेबाबांना अभिवादन करण्यात आले.

२२. सावित्रीबाई फुले जयंती : ०३ जानेवारी २०२५ रोजी राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाच्या वतीने महाविद्यालयातील सर्व विद्यार्थ्यांनी व कर्मचारी यांनी थोर समाजसेविका, स्त्री मुक्ती व स्त्री शिक्षणाच्या प्रणेत्या क्रांतिज्योती सावित्रीबाई फुले जयंती साजरी करण्यात आली. कार्यक्रमाची सुरुवात सावित्रीबाई फुले यांच्या प्रतिमेच्या पूजनाने करण्यात आली. याप्रसंगी कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. एस. जी. तळणीकर, प्रमुख वक्त्या डॉ. सौ. अंजली टापरे, प्रा. सौ. अमूर्ता देशमुख, सौ. प्रियांका पाटील, डॉ. हेमंत शिंदे, रासेयो कार्यक्रमाधिकारी डॉ. नवगणकर, डॉ. गोविंद भालेराव, प्रा. तडस यांची प्रमुख उपस्थिती होती. डॉ. टापरे यांनी सावित्रीबाई फुलेंच्या जीवनकार्याविषयी माहिती सांगत केलेल्या कार्याचा उलगडा केला. अध्यक्षीय भाषणात प्राचार्य एस. जी. तळणीकर म्हणाले की, प्रत्येकाने क्रांतीज्योती सावित्रीबाई फुले यांचे विचार आत्मसात केले पाहिजेत, त्यांच्या कार्याचा आदर्श डोळ्यासमोर ठेवून काम केल्यास सर्वांच्या जीवनात नक्की फायदा होईल. याप्रसंगी महाविद्यालयातील प्राध्यापक, शिक्षकेतर कर्मचारी व मोठ्या संख्येने विद्यार्थी व विद्यार्थिनी उपस्थित होते.

२३. सायबर गुन्हे जनजागृती : ०६ जानेवारी २०२५

रोजी पोलीस वर्धापन दिन सप्ताह ०२ जानेवारी ते ०८ जानेवारी २०२५ च्या अनुषंगाने राष्ट्रीय सेवा योजना, विभाग व पोलीस स्टेशन, सेनगाव यांच्या संयुक्त विद्यमाने सायबर गुन्हे जागृती कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते. याप्रसंगी कार्यक्रमाचे अध्यक्ष प्राचार्य डॉ. एस. जी. तळणीकर, प्रमुख मार्गदर्शक सायबर तज्ञ / पोलीस निरीक्षक श्री. संतोष तांबे, हवालदार श्री. संदीप गीते, कार्यक्रमाधिकारी डॉ. जी. पी. भालेराव आदी मान्यवर मंडळी उपस्थित होती. पोलीस निरीक्षक श्री. संतोष तांबे यांनी सायबर गुन्हे या विषयी विस्तृत माहिती दिली. कायदा तयार केला जातो परंतु तो सामान्य माणसापर्यंत पोहोचत नाही. प्रत्येकाला कायद्याचे ज्ञान असणे क्रमप्राप्त आहे. जेणेकरून आपल्या हातून गुन्हा होणार नाही. भारतीय न्याय संहिता, आर्टिफिशियल इंटेलिजन्स डाटा सायन्स आदी विषयावर सखोल विचार मांडले. सोशल मीडिया वापरताना पुरेशी काळजी घेणे गरजेचे आहे. आपल्या कृतीतून धर्मा धर्मात जाती जातीत द्वेष पसरणार तर नाही ना याची काळजी घेणे आवश्यक आहे. महिलांच्या आत्मसन्मानासाठी अनेक कायदे आहेत. पुरुषांनी स्त्रीचा सन्मान करावा. याविषयी समाजातील भिक्षितपणा संपविणे तुम्हा आम्हा सर्वांची जबाबदारी आहे. त्या दृष्टीने सामूहिक प्रयत्न केले जावेत. सोशल मीडियावर पोस्ट टाकताना तसेच दुसऱ्याने टाकलेल्या पोस्टला लाईक शेअर करताना काळजी घ्यावी. कोणताही ओटीपी दुसऱ्याला शेअर करू नये. लिंक पाठवून फसवणूक करण्याचे प्रमाण वाढले आहे. एनीडेक्स सारख्या पमुळे आपल्या मोबाईलचा वापर दुसरा व्यक्ती करून फसवू शकतो. फसवणूक करणारे विविध प्ले स्टोअरवर उपलब्ध असतात. तेव्हा तरुणांनी सावधगिरी बाळगली पाहिजे असे विचार त्यांनी मांडले. डॉ. तळणीकर यांनी आपल्या अध्यक्षीय समारोपात युवकांनी संगणकाचा वापर करताना काटेकोर पणे होणे गरजेचे आहे एखाद्या छोट्या चुकीच भावी आयुष्य उध्वस्त होऊ शकते याविषयी सजगता गरजेची असल्याचे मत व्यक्त केले. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक डॉ. जी. पी. भालेराव, सूत्रसंचालन

तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, सेनगांव

प्राध्यापक संजय फड यांनी केले तर आभार प्रा. ज्ञानेश्वर तडस यांनी मानले. कार्यक्रम यशस्वी करण्यासाठी सर्व रासेयो विध्यार्थी, शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांनी परिश्रम घेतले.

२४. राजमाता जिजाऊ व स्वामी विवेकानंद जयंती : १२ जानेवारी २०२५ रोजी राष्ट्रीय सेवा योजना विभागातर्फे राजमाता जिजाऊ व स्वामी विवेकानंद यांची जयंती साजरी करण्यात आली. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. एस. जी. तळणीकर उपस्थित होते. अध्यक्षीय भाषणात प्राचार्य डॉ. तळणीकर यांनी विद्यार्थ्यांना उठा जागे व्हा व ध्येय प्राप्त होईपर्यंत थांबू नका हा मंत्र प्रतिपादित केला व स्वामी विवेकानंद यांच्या कार्याची आठवण उपस्थितांना करून दिली. त्याचबरोबर राजमाता जिजाऊ माँसाहेब यांच्या कार्याची प्रेरणा सर्वांनी घेऊन आपण त्या दिशेने वाटचाल करणे आवश्यक असल्याचे सांगितले. या प्रसंगी डॉ. पी. बी. पाटील, संत नामदेव महाराज पठाडे महाविद्यालय हिंगोलीचे डॉ. पी. पी. सोनकांबळे, डॉ. आर. व्ही. नवगणकर, श्री. डी. एन. भालेराव यांची प्रमुख उपस्थिती होती. या सर्व उपस्थितांनी राजमाता जिजाऊ व स्वामी विवेकानंद यांच्या प्रतिमेस पुष्प अर्पण करून अभिवादन केले.

२५. महात्मा गांधी पुण्यतिथी : ३० जानेवारी २०२५ रोजी राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाच्या वतीने महाविद्यालयात राष्ट्रपिता महात्मा गांधी यांची पुण्यतिथी साजरी करण्यात आली. या निमित्त त्यांच्या प्रतिमेला पुष्पहार अर्पण करून अभिवादन करण्यात आले.

२६. वार्षिक विशेष युवक शिबिर : दत्तकग्राम मौजे गोंडाळा, ता. सेनगाव, जि. हिंगोली येथे दि. २५/०१/२०२५ ते ३०/०१/२०२५ या कालावधीत ०७ दिवसीय वार्षिक विशेष युवक शिबिराचे आयोजन करण्यात आले होते. या शिबिरात गावात स्वच्छ भारत अभियान अंतर्गत ग्राम स्वच्छता, डिजिटल साक्षरता, बालविवाह प्रतिबंध कायदा व मतदार जनजागृती, मतदार जनजागृती, राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण व आव्हाने (स्कूल कनेक्ट उपक्रम), सर्व रोगनिदान शिबिर, पशुधन आरोग्य तपासणी व लसीकरण शिबिर, नेत्र

तपासणी शिबिर, दंत तपासणी शिबिर, जलसंधारण साठी युवकांचा सहभाग, जलसंवर्धन, मत्स्यशेती शोषखड्डे/पाझरखड्डे, अझोला कल्चर व गांडूळ शेती मार्गदर्शन, अनेमिया (रक्तक्षय) व हिमोग्लोबिन शिबिर, महिला मेळावा, एड्स जनजागृती, सांस्कृतिक व बौद्धिक कार्यक्रम घेण्यात आले. गावात परिसर स्वच्छता करून ग्रामस्थांना स्वच्छतेचा संदेश देण्यात आला. या शिबिरामध्ये विद्यार्थ्यांमध्ये स्वावलंबन चरित्र संवर्धन व सामाजिक बांधिलकी व मुलांना समन्वय प्रस्थापित करून त्याचा सर्वांगीण विकास घडवून आणण्याचा प्रयत्न करण्यात आला.

२७. छत्रपती शिवाजी महाराज जयंती : १९ फेब्रुवारी २०२५ रोजी महाविद्यालयात हिंदवी स्वराज्याचे संस्थापक छत्रपती शिवाजी महाराजांची जयंती साजरी करण्यात आली. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. एस. जी. तळणीकर उपस्थित होते. प्रमुख वक्ता म्हणून महाविद्यालयातील अर्थशास्त्र विषयाचे श्री. यशवंत बाराहाते उपस्थित होते. सर्वप्रथम शिवाजी महाराजांच्या प्रतिमेला पुष्पहार अर्पण करून अभिवादन करून कार्यक्रमाची सुरुवात करण्यात आली. याप्रसंगी मान्यवरांनी छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या जीवन व कार्यावर आधारित माहिती विद्यार्थ्यांना दिली. तसेच छत्रपती शिवाजी महाराजांकडे असणारा स्त्रीयांबद्दलचा आदरभाव या मुद्द्यांना अनुसरून उपस्थितांना प्रबोधित केले.

२८. स्वातंत्र्यवीर वि. दा. सावरकर पुण्यतिथी : २६ फेब्रुवारी २०२५ रोजी राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाच्या वतीने महाविद्यालयात स्वातंत्र्यवीर वि. दा. सावरकर पुण्यतिथी साजरी करण्यात आली. या निमित्त सावरकरांच्या प्रतिमेला पुष्पहार अर्पण करून अभिवादन करण्यात आले.

राज्यस्तरीय वाद-विवाद स्पर्धा

डॉ.पजई एस.आर.

स्पर्धा समन्वयक

तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, सेनगांव महाविद्यालयात दरवर्षी प्रमाणे याही वर्षी दिनांक ३१ जानेवारी २०२५ रोजी संत नामदेव सभागृहात कै. अयोध्याबाई रामनारायणजी तोष्णीवाल राज्यस्तरीय वाद-विवाद स्पर्धेचे सलग आठवे वर्षी आयोजन करण्यात आले ज्यामध्ये एकुण १८ संघानी सहभाग नोंदविला. शिरपुर जैन, रिसोड, जिंतूर, लातूर, परभणी, छत्रपती संभाजीनगर, नांदेड अशा वेगवेगळ्या ठिकाणाहून स्पर्धक सहभागी झाले त्यांनी एक देश एक निवडणूक योग्य / अयोग्य या विषयावर अभ्यासपूर्ण व मुद्देनिहाय चर्चा केली.

कार्यक्रमाच्या प्रसंगी कार्यक्रमाची सुरुवात म. गांधी व कै. अयोध्याबाई तोष्णीवाल यांच्या प्रतिमेचे पुजन करून करण्यात आले. या कार्यक्रमाचे अध्यक्ष मा.श्री.यु.एम. शेळके (सचिव श्री गजानन शिक्षण प्रसारक मंडळ, येलदरी कॅम्प) तर कार्यक्रमाचे उद्घाटक मा.श्री. कैलासराव देशमुख (नगर अध्यक्ष, नगर पंचायत सेनगांव), प्राचार्य, डॉ. एस.जी. तळणीकर, डॉ. आर.ए. जोशी समन्वयक आयक्युएसी), मा.श्री आर.एम. शेळके (अधिसभा सदस्य, स्वा.रा.ती.म.वि.नांदेड), प्रा. एस.बी. फड तसेच स्पर्धा समन्वयक डॉ. एस.आर. पजई आदी मान्यवर मंडळी उपस्थित होते.

याप्रसंगी कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक स्पर्धा समन्वयक, डॉ. एस. आर. पजई यांनी केले. प्राचार्य डॉ. एस.जी. तळणीकर यांनी चर्चा, वादविवाद व वक्तृत्व च्या माध्यमातून निर्माण होणा-या मंथनातून उत्तम घडत जाते. समुद्र मंथन एक प्रकारे वाद-विवादच होता. समुद्र मंथनातून विषा प्रमाणे कामधेनु, अमृतासारख्या ब-याच चांगल्या गोष्टीची निर्माती झाली त्यामुळे अशा स्पर्धांना अनन्य साधारण महत्व आहे असे सांगितले. मा.श्री. कैलासराव देशमुख यांनी

विद्यार्थ्यांना आत्मविश्वासाने स्पर्धेत सहभागी व्हावे असे सांगत अशा स्पर्धेतून नेतृत्व गुणास वाव मिळतो. मनातील जळमटे साफ करण्यासाठी वाद-विवाद गरजेचा आहे. यातून एखाद्या गोष्टीची स्वच्छ प्रतिमा सर्वासमोर येते. म्हणून अधिकाधिक विद्यार्थ्यांनी अशा स्पर्धेमध्ये सहभागी व्हावे असे सांगितले:

स्पर्धेच्या बक्षीस वितरणाच्या कार्यक्रमाचे अध्यक्ष मा.श्री.यु.एम. शेळके (सचिव, श्री.ग.शि.प्र. -मंडळ, येलदरी कॅम्प) प्राचार्य, डॉ.एस.जी. तळणीकर हे होते. मा.श्री.यु.एम. शेळके यांनी वाद-विवाद स्पर्धेपुरताच विषयाचा अभ्यास न करता त्याचा चहुबाजूनी विचार करायला शिका, महान संताना कधीच वरच्या पट्टीत बोललेले एकलेले नाही. त्यामागील कारण त्यांच्याकडे असलेले ज्ञान त्या ज्ञान प्राप्तीतून व्यक्ती शांतपणे व्यक्त होतात. त्यांच्या बोलण्यामागे विचार दडलेला असतो. या स्पर्धेकडे स्पर्धा म्हणून न पाहता त्यातून आपल्याला काय मिळाले याचा विचार करायला शिका असा सल्ला दिला. सदरील स्पर्धेचे निरपेक्ष परिक्षण व्हावे यासाठी परीक्षक म्हणून प्रा. पंढरीनाथ धोंडगे, डॉ. रमेश कुरे, डॉ. पदमानंद सोनकांबळे यांनी काम पाहिले. कार्यक्रमाचे सुत्रसंचलन प्रा. टी.यु. केंद्रे, प्रा.पी.के. घन, डॉ. व्ही.जी. वाघ, डॉ.वाय.एस. नलवार यांनी केले.

कै. अयोध्याबाई रामनारायणजी तोष्णीवाल राज्यस्तरीय वाद-विवाद स्पर्धेचे प्रथम पारितोषीक, कै. रामनारायणजी किशनलालजी तोष्णीवाल यांचे स्मृती प्रित्यर्थ मा.श्री.बी.आर. तोष्णीवाल (अध्यक्ष, श्री.ग. शि.प्र.मं. येलदरी कॅम्प) यांच्या वतीने रू.११००० स्मृतीचिन्ह व प्रमाणपत्र (पिपल्स कॉलेज नांदेड), व्दितीय पारितोषीक मत्स्यशास्त्र विभाग, डॉ. धनाजी पाटील व डॉ. संदीप मरकड यांच्या वतीने रू. ७०००

तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, सेनगांव

स्मृतीचिन्ह व प्रमाणपत्र (इन्स्टिट्यूट ऑफ बायोसायन्सेस अँड टेक्नॉलाजी एम.जी.एम. विद्यापीठ, छ. संभाजीनगर), तृतीय पारितोषिक कीडा विभाग, डॉ. हेमंत शिंदे यांच्या वतीने रु. ५००० स्मृतीचिन्ह व प्रमाणपत्र (शिवाजी महाविद्यालय, परभणी), उत्कृष्ट वक्ता पारितोषिक मराठी विभाग, प्रा. उत्तम सुपारे यांच्या वतीने रु ३००० स्मृतीचिन्ह व प्रमाणपत्र (माणिकचंद पहाडे महाविद्यालय, छत्रपती संभाजीनगर) तसेच, तसेच उत्कृष्ट खंडन-मंडन

पारितोषिक कै. माणिकराव गणपतराव शेळके यांचे स्मृती प्रित्यर्थ श्री आर.एम. शेळके यांच्या वतीने रु. २००० स्मृतीचिन्ह व प्रमाणपत्र (बी.एडु महाविद्यालय, नांदेड) आदीना पुरस्कार प्रदान करण्यात आले.

कार्यक्रमाचे सुत्रसंचलन प्रा.टी.यु.केंद्रे यांनी केले आणि आभार प्रदर्शन प्रा. घन पी. के. यांनी व्यक्त केले. कार्यक्रम यशस्वी करण्यासाठी महाविद्यालयाती शिक्षक व शिक्षकेत्तर कर्मचाऱ्यांनी परिश्रम घेतले.

तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, सेनगांव

Botany and Biotechnology

Dr. R.T. Chavan

Assistant Professor and Head

The department of Botany and Biotechnology was established in 1993. Post-graduation in Botany was started in 2020, with specialization in Plant-Pathology. At undergraduate level Botany was initially started in combination with Biotechnology, Chemistry & Zoology. For undergraduate students we choose the one special subject that is Herbal technology. 3-months certificate course on Mushroom Cultivation.

Moto : “Nurturing Growth, Cultivating Knowledge, Sustaining the Earth”

Role of botany

Botany's role as an educationalist in science and research is profound. It not only provides students with a deep understanding of plant life but also equips them with essential skills that are applicable across various scientific disciplines. The research conducted in botany continues to shape the future of agriculture, conservation, and medicine, making it an indispensable pillar of scientific progress and global sustainability. Here's how botany serves as an educationalist in both science and research:

- ◆ Foundation of Scientific Inquiry
- ◆ Interdisciplinary Knowledge
- ◆ Training Future Researchers
- ◆ Addressing Global Challenges
- ◆ Encouraging Environmental Stewardship
- ◆ Promoting Innovation in Biotechnology

Infrastructure

LABORATORIES

- ◆ Undergraduate Laboratories : Botany-01

Postgraduate Laboratories : Botany-01

LIBRARY:

Department has separate library for Botany & Microbiology, with sufficient number of books for P G students. The books are well classified under different heads such as – General Botany, Microbiology, Cytology, Physiology, Taxonomy, Genetics, Ecology, Plant Pathology etc.

ACTIVITY GROUPS:

- ◆ Student forum formation
- ◆ Workshop on Ethno botany.
- ◆ One - day workshop on Bioinstrumentation
- ◆ Workshop on Mushroom cultivation.
- ◆ Workshop on Microscope maintenance
- ◆ Guest lectures on special topics by eminent persons.

LIST OF STAFF MEMBERS:

Dr. Chavan Radheshyam Thavara

Asstt. Professor

Dr. Waghmare Anand Anna

Associate Professor

